

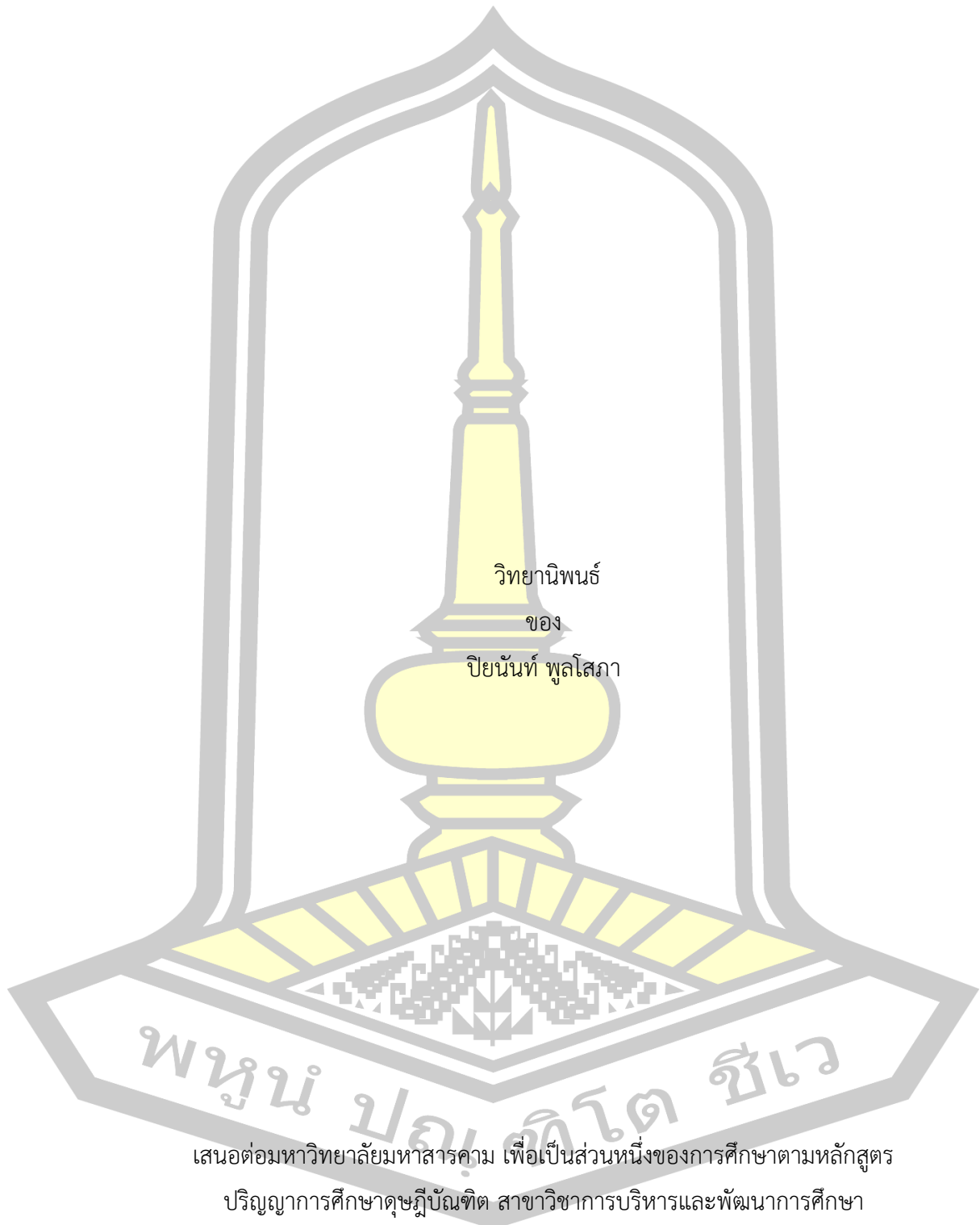
รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

วิทยานิพนธ์
ของ
ปิยนันท์ พูลโสภา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา
ธันวาคม 2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

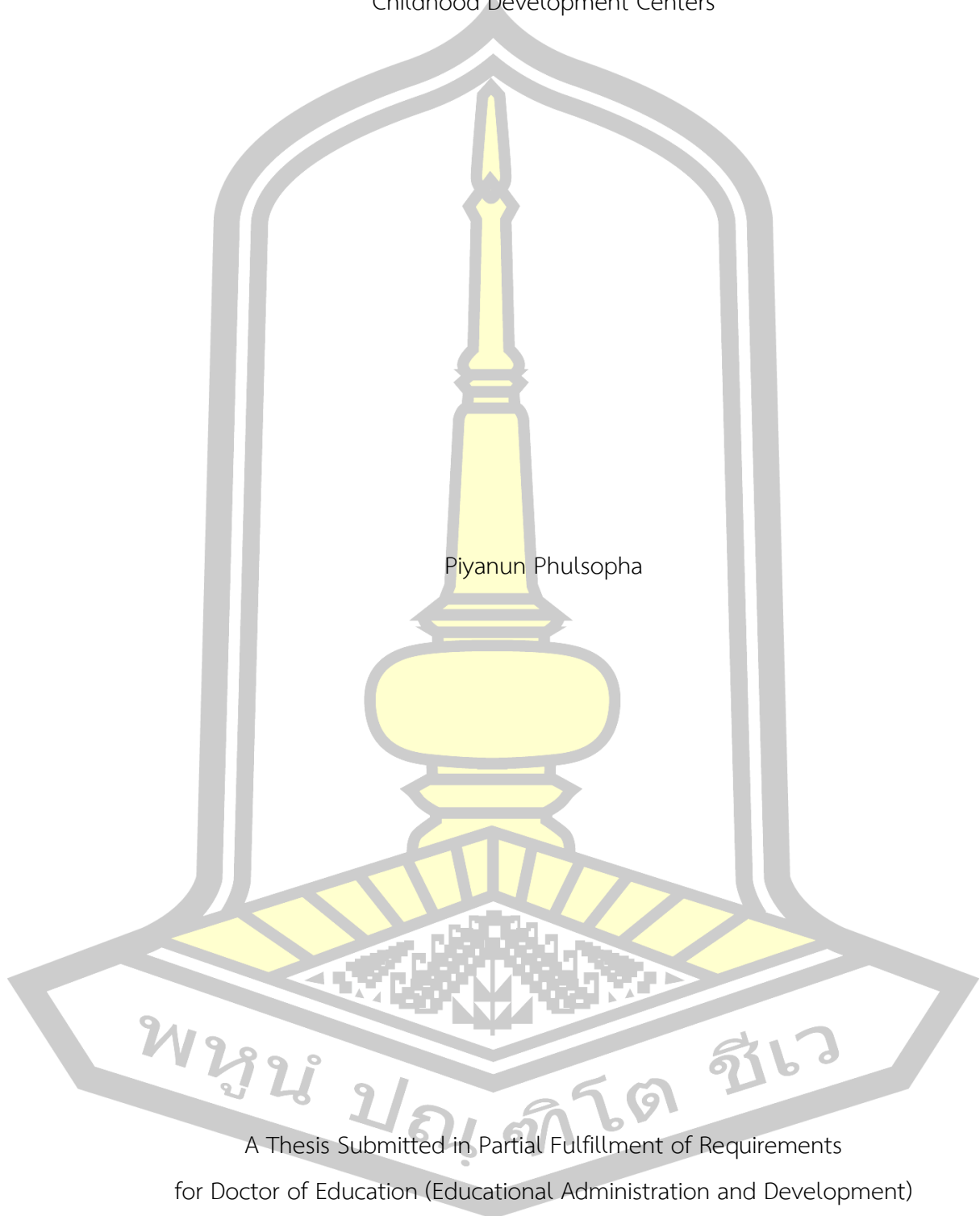

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา

ธันวาคม 2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Participatory Network Administration Model to Improve the Quality of Early
Childhood Development Centers

Piyanun Phulsopha

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Doctor of Education (Educational Administration and Development)

December 2024

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางปิยนันท์ พูลโสภา แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุซงกีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ศ. ดร. กนกอร สมปราษฎ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(รศ. ดร. สุวัฒน์ จุลสุวรรณ)

.....กรรมการ

(รศ. ดร. ธรินธร นามวรรณ)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ศ. ดร. วิทยา จันทร์ศิลา)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษาดุซงกีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. ขวลิต ชูกำแพง)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก		
ผู้วิจัย	ปิยนันท์ พูลโสภา		
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ รองศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒน์ จุลสุวรรณณ์		
ปริญญา	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารและพัฒนาศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) สร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3) ทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ 4) ประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการกองการศึกษา ครูปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 368 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน แบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง IOC ระหว่าง 0.80-1.00 979 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.359 ถึง 0.874 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับด้านสภาพปัจจุบันอยู่ที่ระดับ 0.964 และด้านสภาพที่พึงประสงค์อยู่ที่ระดับ 0.907 และทำการสัมภาษณ์ผู้บริหารที่มีการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแนวปฏิบัติที่ดี ทั้งหมด 3 แห่ง ระยะที่ 2 สร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยทำการร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และโดยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน โดยเลือกแบบเจาะจง ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และระยะที่ 4 ทำการประเมินผลารรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนิเทศ ด้านการศึกษาปฐมวัย และผู้บริหารด้านท้องถิ่น จำนวน 3 คน และบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ใช้รูปแบบ จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม

แบบประเมิน แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็น Priority Needs Index (PNImodified)

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบตัวบ่งชี้องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4) การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ และ 5) การมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม และประเมินผล สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยภาพรวมอยู่ในระดับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

2. รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่พัฒนาขึ้น คือ POCOI SMART ประกอบด้วยการพัฒนา 5 ด้านตามองค์ประกอบ ผลการประเมิน ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง และความเป็นประโยชน์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากในทุกด้าน

3. ผลการนำรูปแบบไปใช้ พบว่า ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักถึงบทบาทเกี่ยวกับการดำเนินงานการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ และผลการประเมินผลการใช้รูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการประเมินการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า การประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบ, การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, รูปแบบการจัดการเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม, คุณภาพของศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย, การพัฒนาเด็กปฐมวัย

TITLE	Participatory Network Administration Model to Improve the Quality of Early Childhood Development Centers		
AUTHOR	Piyanut Phulsopha		
ADVISORS	Associate Professor Pacharawit Chansirisira , Ed.D. Associate Professor Suwat Junsuwan , Ed.D.		
DEGREE	Doctor of Education	MAJOR	Educational Administration and Development
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2024

ABSTRACT

This research aimed to 1) study compositions and indicators regarding participatory network management for improving the quality of early childhood development centers 2) create and inspect patterns of participatory network management for improving the quality of early childhood development centers 3) test the patterns of participatory network management for improving the quality of early childhood development centers, and 4) evaluate patterns of participatory network management for improving the quality of early childhood development centers. This research was divided into 4 phases. The first phase was to study compositions and indicators of both current condition and desirable condition, including needs for participatory network management for improving the quality of early childhood development centers. The sample group was 368 individuals who were Subdistrict Administrative Organization administrators, directors of education divisions, teachers at early childhood development centers that are under supervision of local administrative organizations in Northeastern Thailand. The method was multi-stage sampling. The survey had Index of Item-Objective Congruence between 0.80-1.00 979. The Index of discrimination was from 0.359 to 0.874. And the reliability level of current condition was at 0.964 and for desirable condition was at 0.907. The phase also includes the interview of administrators in 3

different early childhood development centers that have best practices. The second phase was to create and inspect the patterns of participatory network management for improving the quality of early childhood development centers by drafting the patterns for participatory network management and connoisseurship among 9 experts in the field by purposive sampling method. The third phase Experiment with the participatory network management model to improve the quality of early childhood development centers and evaluate the satisfaction with the use of the participatory network management model of early childhood development centers. And the fourth phase was to evaluate the result of participatory network management for improving the quality of early childhood development centers. 3 experts in supervision, early childhood education, and local administrators, and 15 personnel of the Early Childhood Development Center using the model, early childhood education, and local administrators. The research tools were questionnaire, evaluation form, interview form, records of connoisseurship. The statistics used were percentage, average, standard deviation, and analysis of Priority Needs Index (PNImodified)

The results were found that:

1. the composition and indicators of participatory network management includes 5 compositions 1) participation in planning 2) participation in work operation 3) participation in decision making process 4) participation in benefit sharing, and 5) participation in monitoring and evaluation. The current condition in early childhood development centers management was in high level while desirable condition was in the highest level. And Priority Needs Index indicates that the highest needs were locations, environment, and safety, including participation and support from others.

2. The pattern of participatory network management for improving the quality of early childhood development centers that has been developed was POCOI SMART which is consisted of 5 developments regarding the compositions with time frame of 7 weeks and the result of evaluations in propriety, feasibility, accuracy, and

utility was all in high level.

3. The result of applying into use, it was found that administrators and those with knowledge and understanding recognized their roles in operation of participatory network management. And the evaluation result was in high level.

4. the evaluation result of using participatory network management for improving the quality of early childhood development centers in Northeastern region was in the highest level.

Keyword : Model, Participatory Network Administration, Child Development Center, Model of Participatory Network Management, The Quality of Early Childhood Development Centers, Early Childhood Development

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ศาสตราจารย์ ดร.กนกอร สมปราษฎ์ ประธานกรรมการ สอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ธรินธร นามวรรณ กรรมการ ศาสตราจารย์ ดร.วิทยา จันทร์ศิลา กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ในการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำตลอดจนการตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องทุกขั้นตอนทางการวิจัย จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ไว้เป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคามทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัยด้วยความเมตตา อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำวิจัย การดำเนินชีวิตส่วนตัวและหน้าที่การงาน

ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความกรุณาในการประเมินและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย โดยให้คำแนะนำอย่างดียิ่งซึ่งเป็นส่วนสำคัญในงานวิจัยนี้ ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัยในครั้งนี้

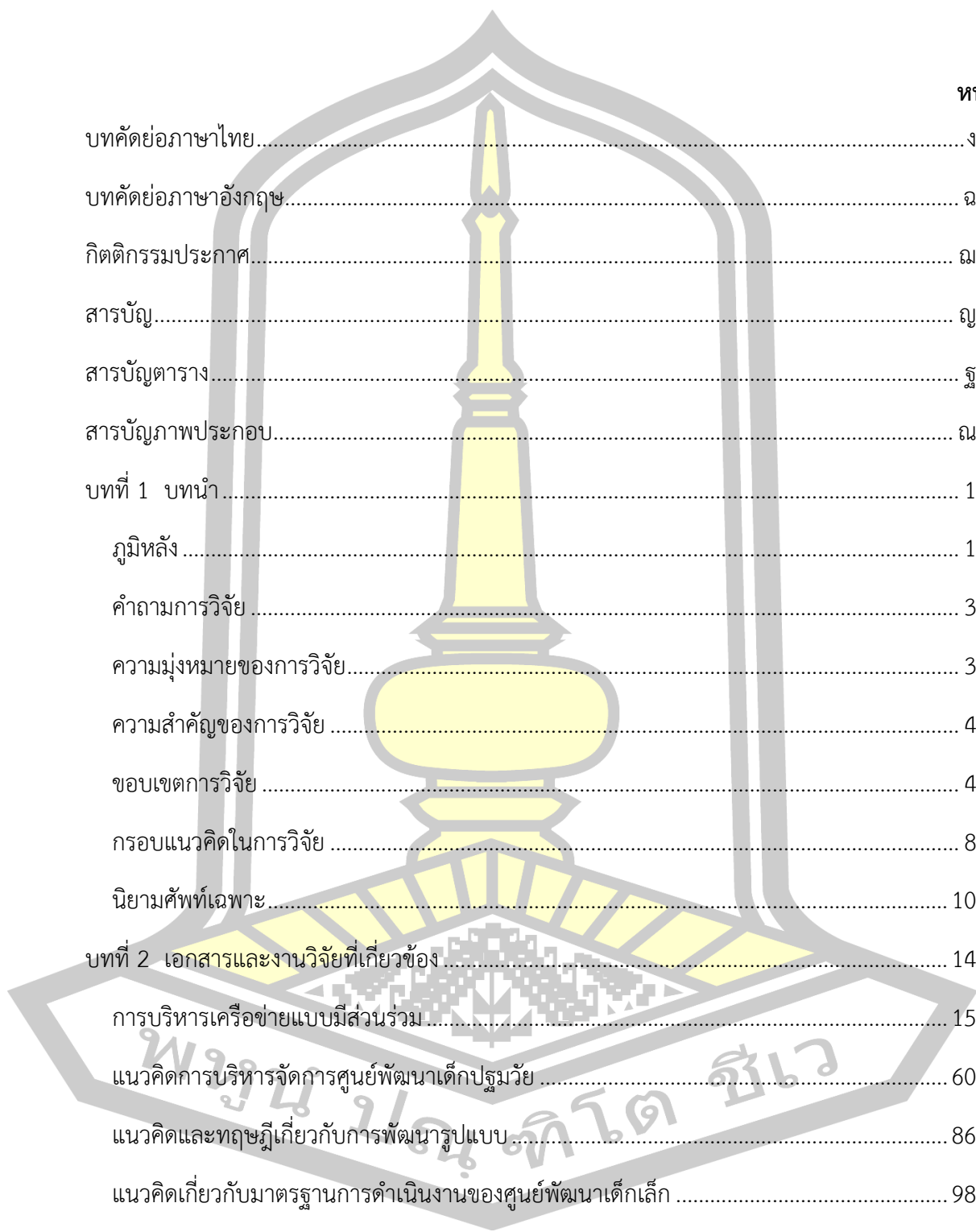
ขอขอบพระคุณ คุณพ่อจ่านงค์ นามลาบุตร คุณแม่ประยอม นามลาบุตร คุณนพต พูลโสภา เด็กชายธนดล พูลโสภา ญาติพี่น้อง และเพื่อนนิสิตทุกคน ที่คอยให้กำลังใจ ดูแลช่วยเหลือ และสนับสนุนผู้วิจัยจนประสบผลสำเร็จ และคุณค่าของงานวิจัยครั้งนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาเพื่อน้อมรำลึกถึงคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ ที่อยู่เบื้องหลังในการวางรากฐานการศึกษาให้กับผู้วิจัยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ปิยนันท์ พูลโสภา

พูนันท์ ปณฺ ทัต ชิเว

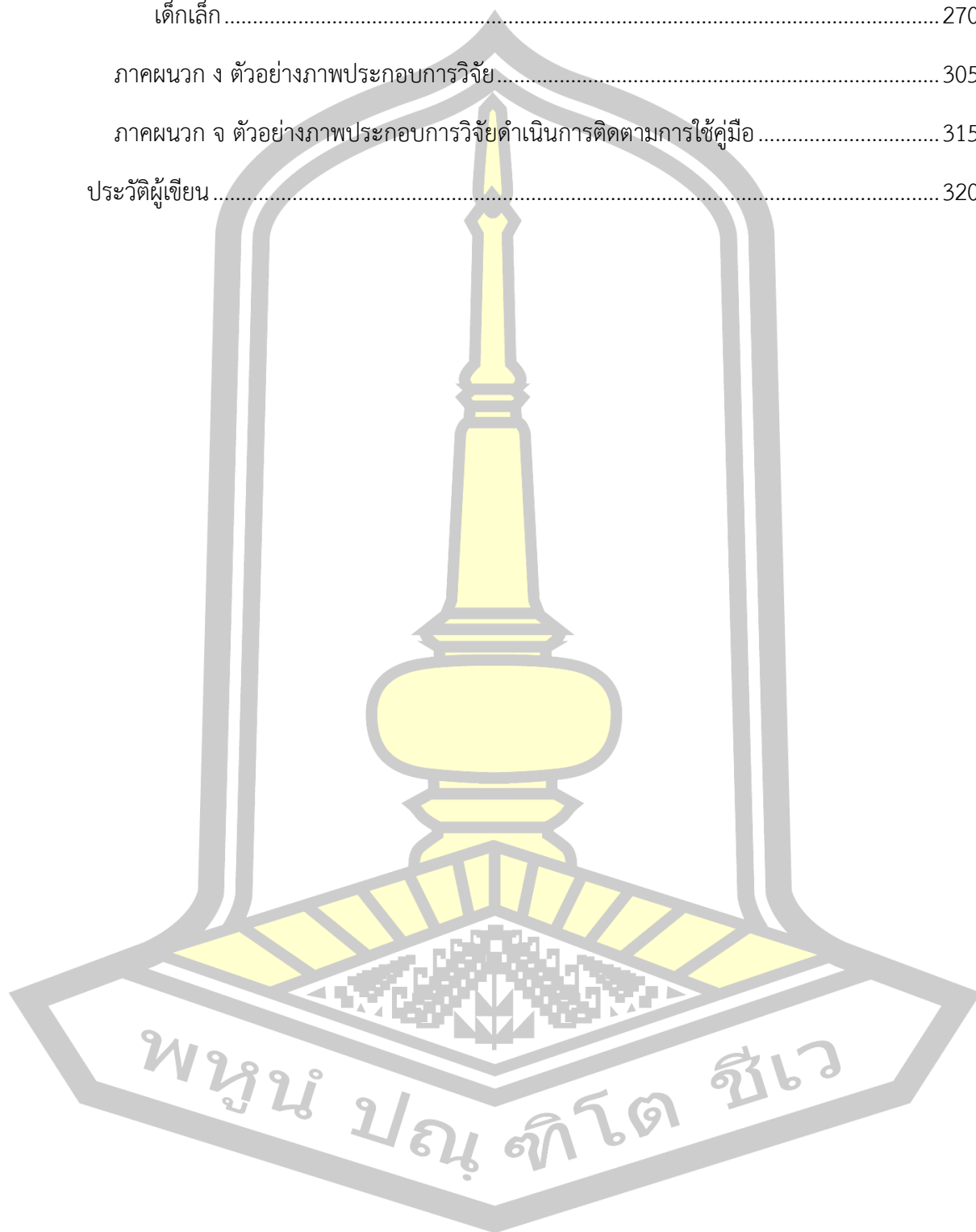
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ญ
สารบัญตาราง.....	ฐ
สารบัญภาพประกอบ.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	3
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม.....	15
แนวคิดการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย.....	60
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ.....	86
แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	98
บริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	100
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	105

งานวิจัยในประเทศ.....	105
งานวิจัยต่างประเทศ.....	111
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	115
ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และแนวทางการ บริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	120
ระยะที่ 2 สร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก.....	129
ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก.....	133
ระยะที่ 4 ประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก.....	143
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	145
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	145
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	145
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	146
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	194
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	194
วิธีดำเนินการวิจัย.....	194
สรุปผล.....	195
อภิปรายผล.....	199
ข้อเสนอแนะ.....	203
บรรณานุกรม.....	205
ภาคผนวก.....	219
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ.....	220
ภาคผนวก ข คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	262

ภาคผนวก ค ตัวอย่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก.....	270
ภาคผนวก ง ตัวอย่างภาพประกอบการวิจัย.....	305
ภาคผนวก จ ตัวอย่างภาพประกอบการวิจัยดำเนินการติดตามการใช้คู่มือ.....	315
ประวัติผู้เขียน.....	320

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	39
ตาราง 2 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน.....	46
ตาราง 3 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือปฏิบัติงาน	49
ตาราง 4 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	53
ตาราง 5 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์.....	56
ตาราง 6 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล	59
ตาราง 7 การสังเคราะห์องค์ประกอบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	85
ตาราง 8 การวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบ	96
ตาราง 9 วิธีดำเนินการวิจัยรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	117
ตาราง 10 แสดงสัดส่วนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสัดส่วนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการกองการศึกษา ครูปฐมวัย แต่ละจังหวัด.....	121
ตาราง 11 สรุพอองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	147
ตาราง 12 สรุพอองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การมีส่วนร่วมในการวางแผน	149
ตาราง 13 สรุพอองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หรือปฏิบัติงาน.....	150

ตาราง 14	สรุปลักษณ์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ.....	152
ตาราง 15	สรุปลักษณ์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์.....	153
ตาราง 16	สรุปลักษณ์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม และประเมินผล	154
ตาราง 17	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	155
ตาราง 18	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวม	157
ตาราง 19	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการบริหารจัดการ.....	158
ตาราง 20	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านบุคลากร	160
ตาราง 21	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	162
ตาราง 22	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร....	164
ตาราง 23	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน.....	166
ตาราง 24	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความสอดคล้อง (Congruity) ความเป็นประโยชน์ (Utility) ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวม (N = 9).....	180
ตาราง 25	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการประเมินความพึงพอใจหลังการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	182

ตาราง 26 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 184

ตาราง 27 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการบริหารจัดการ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก..... 185

ตาราง 28 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านครู/ผู้ดูแลเด็กปฐมวัย และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านการเล่นเพื่อ
พัฒนาเด็กปฐมวัย..... 186

ตาราง 29 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านคุณภาพของเด็กปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 2-4 ปี..... 187

ตาราง 30 ผลการสัมภาษณ์ และข้อเสนอแนะจากการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม
เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและ
ความปลอดภัย 188

ตาราง 31 ผลการสัมภาษณ์ และข้อเสนอแนะจากการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม
เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน..... 190

ตาราง 32 ผลการสัมภาษณ์ และข้อเสนอแนะจากการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม
เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 191

ตาราง 33 ผลการสัมภาษณ์ และข้อเสนอแนะจากการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม
เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
..... 192

ตาราง 33 แสดงค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน
และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็ก
เล็ก..... 263

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	9
ภาพประกอบ 2 ความแตกต่างระหว่างองค์การแบบระบบราชการและแบบเครือข่าย	16
ภาพประกอบ 3 ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	47
ภาพประกอบ 4 ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือปฏิบัติงาน .	50
ภาพประกอบ 5 ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	54
ภาพประกอบ 6 ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์	57
ภาพประกอบ 7 ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล	60
ภาพประกอบ 8 มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	99
ภาพประกอบ 9 ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย	116
ภาพประกอบ 10 กระบวนการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	147
ภาพประกอบ 11 ร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	179

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทยให้มีทักษะ มีความรู้ มีความสามารถและสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพจึงได้มุ่งเน้นการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการศึกษาปฐมวัย เพราะการศึกษาปฐมวัยถือเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาคน การพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพเป็นรากฐานที่สำคัญสำหรับความสามารถทั้งปวงในชีวิต (อุทุมพร สมศรี, 2560) การพัฒนาเด็กปฐมวัยของประเทศไทยเป็นสิ่งที่รัฐบาลให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ให้ผลของการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุดต่อการสร้างรากฐานของชีวิต ที่ผ่านมามีการดำเนินงานเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันหลายภาคส่วน เนื่องจากเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่เริ่มต้นตั้งแต่ปฏิสนธิในครรภ์มารดาจนถึงอายุ 6 ปีบริบูรณ์ หรือก่อนเข้าชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จึงทำให้มีหลายหน่วยงานที่ร่วมจัดบริการพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมทั้งการให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรชุมชน ซึ่งในส่วนของภาครัฐมีกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลัก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565) ปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นของชีวิต เป็นช่วงวัยที่พัฒนาการด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว และเป็นฐานรากที่สำคัญสำหรับพัฒนาการในช่วงวัยต่อ ๆ ไป เด็กในวัยนี้จึงเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของประเทศ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมตามช่วงวัยจะสามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี มีคุณภาพและจะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไปในอนาคต ดังคำกล่าวของ ศ.ดร.เจมส์ เจ เอคแมน นักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบล ปี พ.ศ. 2542 ที่ว่า “การลงทุนพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าให้ผลตอบแทนแก่สังคมที่ดีที่สุดในระยะยาว” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560) ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยไว้หลายมาตรา คือ มาตรา 54 วรรคสอง กำหนดว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย

อารมณีสังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน เข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการตามความพร้อมแต่ละแห่ง เพื่อไม่ให้เด็กขาดโอกาสในการเตรียมความพร้อมและเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองอีกทางหนึ่ง (กรมวิชาการ, 2546) องค์กรบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537 และแก้ไขจนถึงปัจจุบัน กำหนดให้สภาพัฒนาที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่แล้วมาแล้วติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละห้าหมื่นบาท อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำประกาศของกระทรวงมหาดไทยและให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา นับเป็นหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กที่สุด มีความใกล้ชิดประชาชนในท้องถิ่น มีงบประมาณในการบริหารกิจการของตนเอง โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2542) คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ หรือ ก.พ.ป. ได้เห็นชอบให้คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัย จัดทำมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติขึ้นเป็นมาตรฐานกลางให้ทุกหน่วยงานใช้ร่วมกันในการประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพการบริการดูแลพัฒนา และจัดการศึกษาสำหรับเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงก่อนเข้าประถมศึกษา โดยมีการประสานงาน คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ ทั้งสองคณะ (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและอนุบาล) ร่วมกับคณะทำงานปรับปรุงมาตรฐานฯ คณะอนุกรรมการประสานและส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

ปัจจุบันนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งมีภารกิจสำคัญในงานด้านการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แต่เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความหลากหลายในด้านศักยภาพและทรัพยากรที่แตกต่างกัน ปัญหาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีความไม่เท่าเทียมกันในการบริหารจัดการและเพื่อเตรียมความพร้อมในการตรวจประเมินและรับรองคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เนื่องด้วยความแตกต่างของสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ และนโยบายของคณะกรรมการบริหารแต่ละแห่งอาจส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่แตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยของ วันเพ็ญ กงเพชร (2558) ที่พบว่า ปัญหาของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเสือกอก อำเภอรวยป่า จังหวัดมหาสารคามในภาพรวมยังขาดงานอีกหลายด้าน เช่น ด้านงานวิชา การขาดแผนการเรียนการสอนที่ได้มาตรฐาน ด้านครูผู้ดูแลเด็กไม่ได้รับการศึกษาต่อถึงระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย ด้านสภาพแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านงานความสัมพันธ์กับชุมชน ครูผู้ดูแลเด็กบางคนยังบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครอง จึงขาดความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษาศูนย์พัฒนา

เด็กเล็ก 5) การดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่มีการพัฒนารูปแบบเพื่อรองรับมาตรฐานการศึกษา (ขั้นพัฒนา) 23 มาตรฐาน 93 ตัวชี้วัด

จากความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมถึงการพัฒนาคุณภาพของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติขึ้นเพื่อเป็นมาตรฐานกลาง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการบริหารเครือข่ายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงการส่งเสริมให้ผู้บริหาร ครู ได้มีการพัฒนาเครือข่ายชุมชนความร่วมมือสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อหารูปแบบในการพัฒนาเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมกัน โดยมุ่งศึกษาการพัฒนารูปแบบเครือข่ายชุมชนความร่วมมือ เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อันจะส่งผลให้มีความรู้ ทักษะ และมีวิสัยทัศน์ในการประยุกต์ใช้รูปแบบเครือข่ายชุมชนความร่วมมือ เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

คำถามการวิจัย

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วยอะไรบ้าง
2. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วยอะไรบ้าง
3. รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรเป็นอย่างไร
4. ผลการใช้การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น ของการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4. เพื่อประเมินผลการรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ความสำคัญของการวิจัย

การทำวิจัยครั้งนี้ ทำเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

1. ได้รูปแบบการการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารที่จะนำรูปแบบไปใช้พัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายการพัฒนา และจะเป็นประโยชน์ต่อบุคลากรทางการศึกษาที่สามารถนำรูปแบบไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสร้างความร่วมมือ เพื่อพัฒนาวิชาชีพอย่างเต็มศักยภาพ และเป็นประโยชน์ต่อเด็กปฐมวัยที่ได้รับการพัฒนาเป็นการเสริมสร้างพัฒนาการทุกด้านได้อย่างครอบคลุมทุกด้าน
2. ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระดับปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย ด้านการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้สอดคล้องกับบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. ได้แนวทางสำหรับผู้บริหาร ผู้อำนวยการกองการศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปประยุกต์ใช้ตามบริบทได้อย่างเหมาะสม

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีขอบเขตเนื้อหา ดังนี้

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของนักวิชาการ ดังนี้ Boissevain and others (1973), Cohen และ Uphoff (1981), Sanoff และ Henry (1999), White (1982), และ Rifkin (2001), จุฑารัตน์ ชมพันธ์ (2555), เพ็ญผกา กาญจนภาส (2560), ฉลาด จันทสมบัติ (2564), ทศพล ธีระพร (2560), สุธรรม ธรรมวัฒนานนท์

(2562), พัชรินทร์ จันทาพูน และปิยพงษ์ สุเมตติกุล (2557) และไชยา หานุภาพ (2564) โดยพบว่าประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4) ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ และ 5) ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล

2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มผู้ให้ข้อมูล/กลุ่มเป้าหมาย

แบ่งเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับกรอบความคิด องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. แหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย โดยการศึกษาหลักการ แนวคิด และสาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ประเด็นที่ศึกษา

องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ประเด็นเกี่ยวกับแนวทางดำเนินงานตามองค์ประกอบของบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามรูปแบบ และ 5) ด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการกองการศึกษา ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในจำนวนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวม 8,391 คน (ข้อมูลจำนวนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการ กองการศึกษา ครูปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างอิงมาจาก ชีรุฒติ เอกะกุล, 2543) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 368 คน โดยผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Sampling)

2. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความต้องการจำเป็นในการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาแนวทางการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารที่มีการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารศูนย์และสถานศึกษาพัฒนาเด็กเล็กที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 3 แห่ง โดยทำการสัมภาษณ์ แห่งละ 3 คน รวม 9 คน ได้แก่ 1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด 2) โรงเรียนเพลินพัฒนา (ฝ่ายอนุบาล) จังหวัดกรุงเทพมหานคร และ 3) โรงเรียนจิตตเมตต์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

2. ประเด็นที่ศึกษา ทำการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

ระยะที่ 2 สร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นการยกร่างและตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยแบ่งเป็น 2 ชั้น ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การยกร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดำเนินการดังนี้

ผู้วิจัยนำผลการศึกษิตตามกรอบแนวคิดในการวิจัยจากขั้นตอนที่ 1

มายกร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบร่างการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ซึ่งทำหน้าที่พิจารณาและประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีรายละเอียดดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้ที่เป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิในมหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน และกลุ่มที่ 3 ผู้ปฏิบัติงาน นักวิชาการ ครูผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 3 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปใช้

ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในขั้นตอนที่ 2 ไปใช้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 1 แห่ง และดำเนินการตามคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยดำเนินการที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองแก เทศบาลตำบลเมืองแก อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

1. แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองแก เทศบาลตำบลเมืองแก อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ บุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ดำเนินการในศูนย์พัฒนาเด็ก จำนวน 15 คน ที่เข้าร่วมในการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ความพึงพอใจหลังการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ระยะที่ 4 ประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม
เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองแก
เทศบาลตำบลเมืองแก อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ที่เข้าร่วมอบรมการรูปแบบการบริหารเครือข่าย
แบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 15 คน และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
3 ท่าน

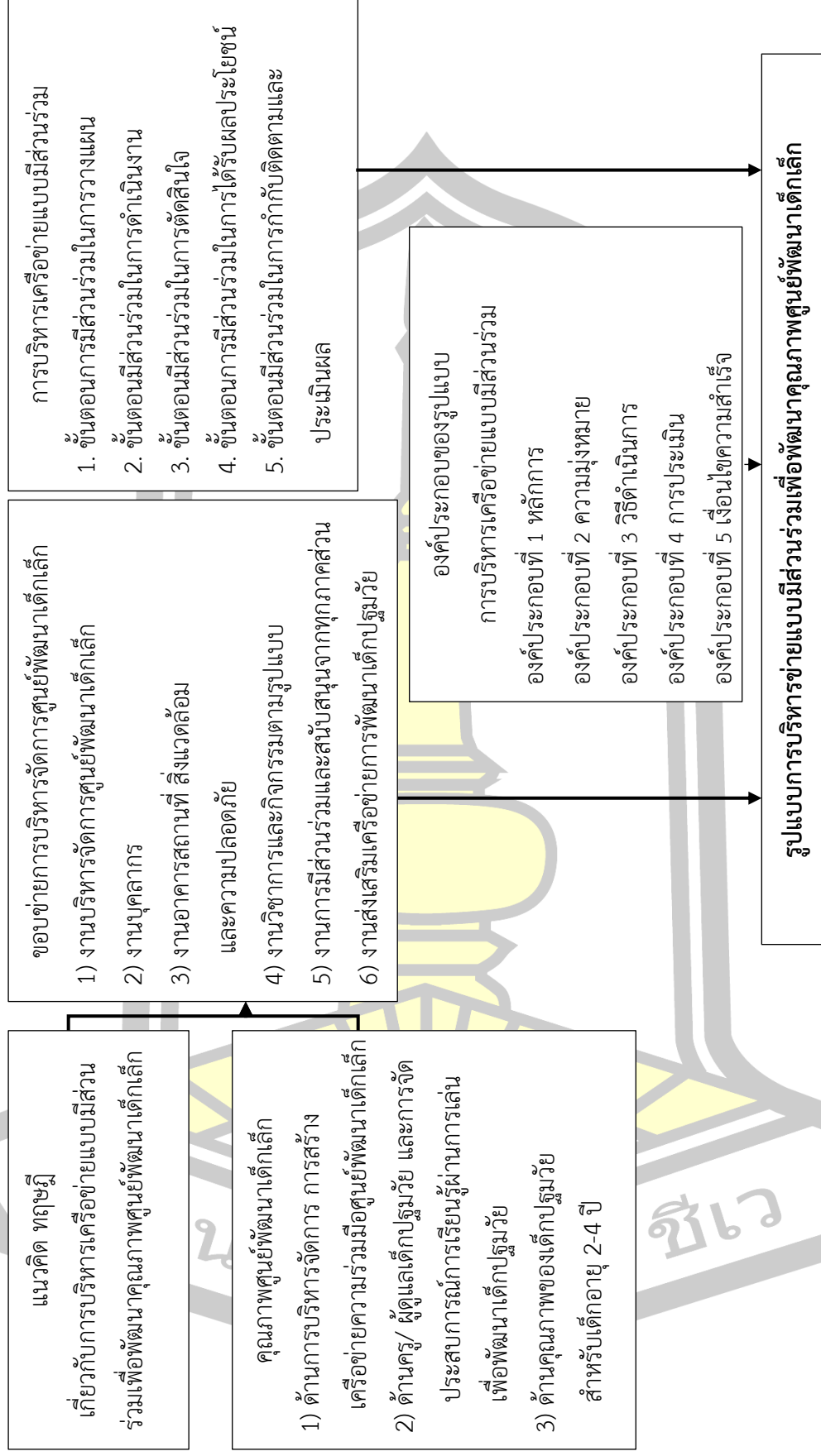
2. ตัวแปรที่ศึกษา

ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารเครือข่าย
แบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา
การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม และหลักการตามมาตรฐาน
การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้กรอบ
เนื้อหาที่จะใช้ในการวิจัย ดังนี้

พหุ ประเด็น พิเศษ ชีวะ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นแนวทางในการดำเนินการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีกระบวนการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมที่มีแนวทางการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบส่งผลให้มีแนวทางการดำเนินการในการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อให้บรรลุเป้าหมายด้านการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย ส่วนที่ 2 เนื้อหา ประกอบด้วย องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และกระบวนการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม ส่วนที่ 3 การประเมินผล ส่วนที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ

2. การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหารที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน โดยให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกับบุคคลครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นต้น ในการที่จะพัฒนาความสามารถของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้มีมาตรฐานเทียบเคียงมาตรฐานสากล สามารถเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ประกอบด้วย

2.1 ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการวางแผน หมายถึง การกำหนดแนวทางหรือทิศทางในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้และสามารถทำให้องค์กรปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

2.2 ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมายหรือมุ่งสู่ความสำเร็จ มีการปฏิบัติงานของบุคคลในการที่จะเสริมแรงให้บุคคลได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มตามศักยภาพและมีความพึงพอใจต่องานที่กำลังปฏิบัติ อันนำไปสู่การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในการปฏิบัติงานนั้นมีจุดมุ่งหมายคือ ความสามารถของบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ รวมทั้งแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานได้เป็นที่พอใจ

2.3 ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งจากหลาย ๆ ทางเลือกที่ได้พิจารณาหรือประเมินอย่างดีแล้วว่า เป็นแนวทางที่ทำให้

บรรลุลวัตถุประสงค์และเป้าหมาย เป็นกระบวนการที่นำมาใช้ในการพิจารณาวิเคราะห์ทางเลือกที่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา ในการพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลควรคำนึงถึงประเด็น ดังนี้ ได้แก่ การระบุถึงปัญหาการกำหนดแนวทาง เพื่อการตัดสินใจ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การพัฒนาทางเลือกและการประเมินทางเลือก

2.4 ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผลประโยชน์จากกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติและจะต้องได้รับการยินยอมพร้อมใจของทุกฝ่ายด้วย ในที่นี้หมายถึง ภาพความอยู่ที่ดีของผู้เรียนหรือเด็ก ในขณะที่อยู่ในสถานศึกษาได้รับบริการต่าง ๆ จากทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนหรือเด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม สติปัญญาและมีความสุขเมื่ออยู่ที่สถานศึกษา และองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตของผู้เรียนประกอบด้วย ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา

2.5 ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า การดำเนินงาน ผลการดำเนินงานของแผนงานโครงการที่กำหนดไว้ว่าเป็นอย่างไร ในที่นี้คือ การติดตามการดำเนินงาน การศึกษาความก้าวหน้า การบริหาร การจัดการศึกษาและการดำเนินการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3. การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 6 ด้าน ประกอบด้วย

3.1 งานบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง บุคคลตัวแทนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น การจัดตั้ง/ยุบ เลิก/ย้ายรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็ก ตลอดจนการกำหนดนโยบาย แผนงาน การจัดทำแผนงบประมาณ การพิจารณาคัดเลือกสื่อ วัสดุอุปกรณ์การเรียน และการประเมินผล การปรับปรุงในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.2 งานบุคลากร หมายถึง บุคคลตัวแทนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการคัดเลือกสรรหา พิจารณา ความดีความชอบ การลงโทษ การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร การตรวจสอบและประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.3 งานอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย หมายถึง บุคคลตัวแทนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการอาคารสถานที่ให้ได้มาตรฐานและปลอดภัย แนะนำออกแบบอาคาร ห้องเรียน สำหรับผู้เรียนการจัดสิ่งแวดล้อมภายในการปรับภูมิทัศน์ภายในและภายนอก การจัดห้องกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย การจัดตั้งห้องน้ำที่ถูกต้องลักษณะเหมาะสมกับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.4 งานวิชาการและกิจกรรมตามรูปแบบ หมายถึง บุคคลตัวแทนในชุมชนให้ความร่วมมือในการจัดทำรูปแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมประจำวัน การเขียนแผนการจัด ประสบการณ์การผลิตสื่อนวัตกรรมสำหรับการจัดประสบการณ์เรียนรู้และการนิเทศการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.5 งานการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน หมายถึง บุคคลตัวแทนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การพัฒนาปรับปรุงอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกอาคาร การระดมทรัพยากรสนับสนุน บริจาคสิ่งของ การประสานบุคคลในท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.6 งานส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง บุคคลตัวแทนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดประชุมบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานพัฒนาเครือข่าย สนับสนุนให้บุคลากรมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย การประเมินปัญหาอุปสรรคแนวทางแก้ไขการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. เครือข่าย หมายถึง การเชื่อมโยงของกลุ่มของคนหรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระ เท่าเทียมกัน ภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิเชื่อถือ เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน

5. การบริหารเครือข่าย หมายถึง กระบวนการในทางบริหารเพื่อทำให้กลุ่มบุคคล องค์กร ในทางการศึกษาที่มีเป้าหมายร่วมกันมารวมตัวกันด้วยความสมัครใจ เพื่อร่วมกันทำกิจกรรมทางการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด โดยมีความสัมพันธ์แนวราบมีความเสมอภาค และเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

6. มาตรฐานจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและคุณภาพ มีการดำเนินการบริหารจัดการและจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ครอบคลุมด้านวิชาการ ด้านครู ด้านบุคลากร ด้านระบบสารสนเทศ ด้านสภาพแวดล้อมและสื่อเพื่อการเรียนรู้ ด้านประเมินตนเอง เปิดโอกาสผู้อื่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีการกำกับติดตามอย่างเป็นระบบ

7. คุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การดำเนินการของศูนย์แบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

7.1 ด้านการบริหารจัดการ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีการบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กอย่างเป็นระบบ มีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อม

ให้สอดคล้องกับท้องถิ่น สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับพ่อแม่ผู้ปกครอง และชุมชน ร่วมกันพัฒนา และยกระดับศักยภาพบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยจัดการสถานศึกษาให้มีความปลอดภัยอย่างเป็นระบบ สะอาด มีระเบียบ จัดให้มีพื้นที่ มุมประสบการณ์ และแหล่งเรียนรู้ ในห้องเรียน และนอกห้องเรียนได้อย่างเหมาะสม

7.2 ด้านครู ผู้ดูแลเด็กปฐมวัย และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านการเล่น เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย มีความรู้ความเข้าใจในการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน มีแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับรูปแบบการศึกษาปฐมวัย ส่งเสริมพัฒนาการ ทั้ง 4 ด้านของเด็กปฐมวัย ส่งเสริมกระบวนการการเรียนรู้ Active Learning เสริมทักษะสมอง EF ส่งเสริมเด็กในด้านทักษะชีวิตและการสร้างวินัยเชิงบวก ส่งเสริมการสร้างคุณค่าในตัวเอง (Self-esteem) โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและ ความต้องการพิเศษของเด็ก เป็นรายบุคคล

7.3 ด้านคุณภาพของเด็กปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 2-4 ปี เด็กมีการเจริญเติบโต มีเหมาะสมตามวัย มีสมรรถนะที่เหมาะสมตามวัย มีพัฒนาการด้านร่างกายที่เหมาะสมตามวัย มีพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจที่เหมาะสมตามวัย มีพัฒนาการด้านสติปัญญา การเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ มีพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสารที่เหมาะสมตามวัย และมีพัฒนาการด้านสังคม มีคุณธรรมจริยธรรมและความซื่อสัตย์

8. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง หน่วยงานที่ดำเนินงานในการจัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้กับเด็กที่มีอายุระหว่าง 2 - 4 ปี เพื่อให้มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา มีความเหมาะสมกับวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยปฏิบัติตามมาตรฐาน การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีฐานะเทียบเท่าศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ในที่นี้หมายถึงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

พหุ อนุ ทิโต ชีเว

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับหัวข้อ
ดังนี้

1. การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม
 - 1.1 แนวคิด ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม
 - 1.2 ความหมายของความร่วมมือและเครือข่าย
 - 1.3 รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ
 - 1.4 การสร้างและบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม
 - 1.5 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายและการประยุกต์ใช้
2. แนวคิดการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 - 2.1 ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 2.2 แนวคิดการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย
 - 2.3 การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 2.4 การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 - 2.5 มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 2.6 แนวทางการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ
 - 3.1 ความหมายและความสำคัญของการพัฒนารูปแบบ
 - 3.2 ลักษณะและระดับของการพัฒนารูปแบบ
 - 3.3 ประเภทและองค์ประกอบกระบวนการพัฒนาของรูปแบบ
4. แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพและมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม

แนวคิด ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม

แนวคิด ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวกับเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมที่เกี่ยวกับความร่วมมือเครือข่าย และองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งในแต่ละประเด็นมีรายละเอียด ดังนี้

1. ความร่วมมือ

เมื่อกล่าวถึงการความร่วมมือ คนทั่วไปมักจะเข้าใจว่า หมายถึง แนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป หรือระหว่างองค์การตั้งแต่ 2 องค์การขึ้นไป ความร่วมมือตรงกับภาษาอังกฤษว่า Collaboration ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา การสร้างความร่วมมือได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการภาคสาธารณะ เนื่องจากโลกาภิวัตน์ การสื่อสารไร้พรมแดน และที่สำคัญคือ การขาดประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะของส่วนราชการที่มีโครงสร้างองค์การแบบระบบราชการที่มีสายการบังคับบัญชาจากบนลงล่างและมีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ล่าช้า ขาดความยืดหยุ่น ประกอบกับสภาพปัญหา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความยากจน ปัญหาคอร์รัปชัน ปัญหาสิ่งแวดล้อม ได้ทวีความรุนแรงและซับซ้อนเกินกว่าที่ศักยภาพของคนเพียงคนเดียว หรือองค์การเพียงองค์การเดียวจะต่อสู้หรือแก้ไขได้เพียงลำพัง จึงได้มีการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือขึ้นมา โดยคาดหวังให้มีการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางและเครื่องมือในการจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชน

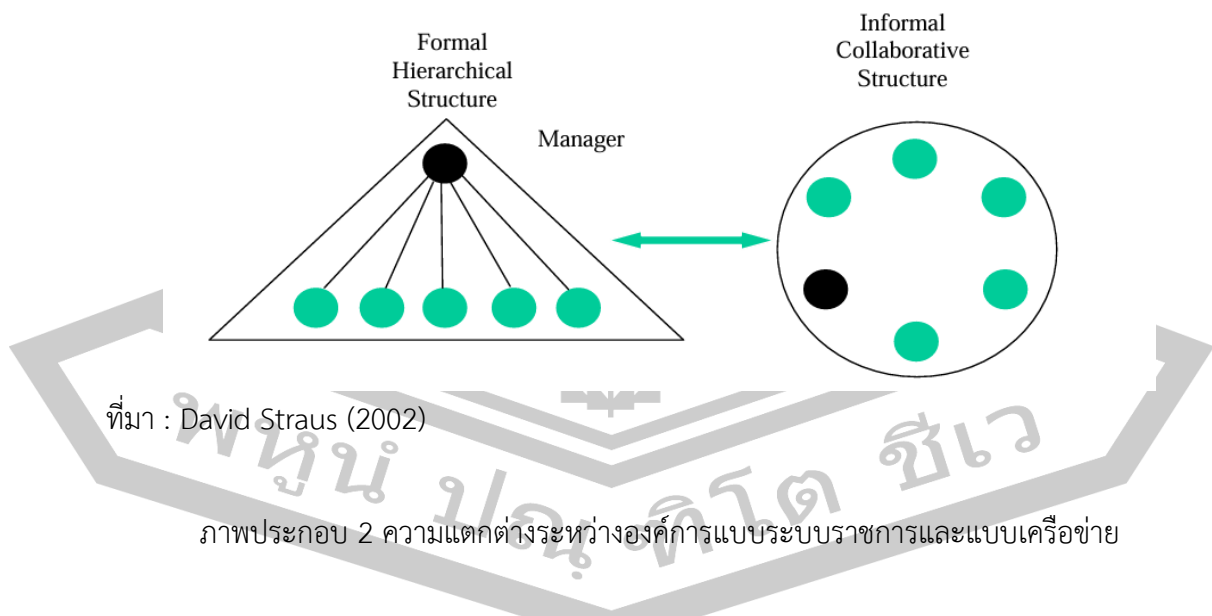
แนวคิดเรื่องความร่วมมือมีที่มาจากแนวคิดทางการเมือง 2 แนวทางด้วยกัน คือ

1. Classic Liberalism
2. Civic Republicanism

แนวคิดแรกเน้นผลประโยชน์ส่วนบุคคล มองความร่วมมือเป็นกระบวนการรวบรวมความชอบของเอกชนหรือบุคคล เพื่อให้มีอำนาจในการต่อรองเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง สำหรับแนวคิดที่สอง เป็นแนวคิดตรงข้ามกับแนวคิดแรก เน้นพันธสัญญาที่กว้างกว่าผลประโยชน์ส่วนบุคคล มองความร่วมมือเป็นกระบวนการรวบรวม ผลประโยชน์ที่แตกต่างกันโดยมีพื้นฐานบนความเข้าใจซึ่งกันและกัน ความไว้วางใจ และความเห็น ใจซึ่งกันและกัน

จากแนวคิดเรื่อง One Best Way ของ Frederick W. Taylor นำไปสู่การบริหารแบบระบบราชการในการแก้ไขปัญหาประจำ เพื่อจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชน เช่น หากประชาชนมีปัญหาเรื่องอาชญากรรม รัฐบาลก็จะจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ป้องกันและแก้ไขปัญหา นอกจาก Frederick W. Taylor แล้ว นักวิชาการอีกท่านที่ให้ความสำคัญกับเรื่องระบบราชการคือ Max Weber ศึกษาองค์การแบบระบบราชการที่มีลำดับชั้นการบังคับบัญชาการมอบหมายงาน โครงสร้างที่เป็นทางการ การสื่อสารจากบนลงล่าง องค์การในลักษณะนี้รัฐที่มีการ

ปกครองแบบผูกขาดจะใช้เพื่อการจัดบริการสาธารณะ โดยเชื่อว่าการจัดองค์การในลักษณะดังกล่าวมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามรัฐที่มีการปกครองแบบผูกขาดมีลักษณะที่ตรงข้ามกับรัฐที่มีระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยแบบมีตัวแทน ดังเช่น สหรัฐอเมริกา ค่านิยมเรื่องประชาธิปไตย เช่น ความเสมอภาค การมีส่วนร่วม เป็นค่านิยมที่ตรงข้ามกับค่านิยมแบบระบบราชการ เช่น ความเป็นทางการ ลำดับชั้นการบังคับบัญชา การจำแนกงานตามความชำนาญเฉพาะด้าน ด้วยการปะทะกันระหว่างค่านิยมทั้งสองแนวทางนี้ รัฐประศาสนศาสตร์จึงแสวงหาการจัดการที่เป็นทางเลือกหรือที่เรียกว่าเครือข่ายหรือความร่วมมือระหว่างภาคส่วน (Networked or Intersectoral Collaboration) ซึ่งเป็นการแสวงหาความร่วมมือระหว่างประชาชน ส่วนราชการเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในที่สุดจึงนำไปสู่การพัฒนาทฤษฎีเครือข่ายหรือทฤษฎีระหว่างองค์การหรือระหว่างภาคส่วน (Network Theory/Interorganizational or Intersectoral Theory) อันหมายถึง การรวมตัวขององค์การที่มีการประสานงานด้วยสัญญามากกว่าลำดับชั้นอย่างเป็นทางการ ในทศวรรษ 1960 และ 1970 บริการสาธารณะที่รัฐบาลสหพันธรัฐเป็นผู้ดำเนินการเริ่มถ่ายไปยังรัฐบาลท้องถิ่น และชุมชน เพื่อพัฒนาบริการสาธารณะและลดต้นทุน องค์การที่มีการรวมตัวเป็นเครือข่ายจะมีการกระจายอำนาจและลดการควบคุมจากส่วนกลาง โครงสร้างแบบเครือข่ายมีลักษณะที่แตกต่างไปจากระบบราชการ เนื่องจากเครือข่ายเป็นการรวมตัวของภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาสังคม ดังแสดงในภาพประกอบ 2

1.1 ความหมายของความร่วมมือ

คำว่า Collaboration หมายถึง “to work jointly with others or together especially in an intellectual endeavor” or “to cooperate with an agency or

instrumentality with which one is not immediately connected.” หรือหมายความว่า “การทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยเฉพาะการร่วมกันคิด” หรือ “ความร่วมมือกับองค์การ หรือการใช้เป็นเครื่องมือในการเชื่อมต่อกัน” คำว่า Collaboration มาจากภาษาละติน Collaborates แปลว่า การทำงานร่วมกัน (to labor together)

นักวิชาการที่ให้ความหมายคำว่า “ความร่วมมือ” ไว้ได้แก่ Chester Barnard ถือเป็นนักบริหารรัฐกิจคนแรก ๆ ที่พูดถึงประเด็นเรื่องความร่วมมือในฐานะของนักปฏิบัติที่มีประสบการณ์และผ่านงานการบริหารในภาคเอกชนและรัฐบาลมากมาย โดย Chester Barnard เขียนหนังสือชื่อ “The Function of The Executive” Chester Barnard (อ้างอิงมาจาก Philip Selznick, 1948) นิยาม “องค์การ” ว่าหมายถึง ระบบของกิจกรรมที่มีการทำงานที่ประสานกันหรือเป็นการทำงานของคนมากกว่าสองคนขึ้นไป ความคิดของ Chester Barnard สรุปได้ดังนี้ (พิทยา บวรวัฒนา, 2552)

1. องค์การเกิดขึ้นมาจากความจำเป็นของคนที่จะร่วมมือกันทำงาน บางอย่างให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งงานดังกล่าวนั้นคน ๆ เดียวเองทำไม่ได้ เพราะมีข้อจำกัดต่าง ๆ ทางกายภาพ ชีววิทยา
2. การนำเอาคนตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาร่วมมือกันทำงานไม่ใช่เรื่องง่าย จำเป็นต้องมีการจัด “ระบบความร่วมมือกัน” (Cooperative System) ขึ้นมา
3. องค์การจะดำรงอยู่ได้ต่อเมื่อคนที่มาร่วมกันทำงานได้สำเร็จ คือ บรรลุเป้าหมายขององค์การ และสามารถสนองความต้องการของปัจเจกบุคคลด้วย โดยจัดระบบการกระจายผลประโยชน์ตอบแทนต่อสมาชิกที่เหมาะสม สมาชิกทุกคนจะมีความกระตือรือร้น ตั้งใจทำงาน มีความสามารถในการติดต่อซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี และสมาชิกทุกคนต่างยึดมั่นในเป้าหมายหรืออุดมการณ์ร่วมขององค์การ
4. ความอยู่รอดขององค์การขึ้นอยู่กับความสามารถของฝ่ายบริหาร ในฐานะผู้นำองค์การที่จะสร้างระบบความร่วมมือที่ดี เช่น จัดเรื่องติดต่อ การรักษากำลังใจในการทำงานของปัจเจกบุคคลและการเชิดชูธำรงไว้ซึ่งเป้าหมายขององค์การ
5. ฝ่ายบริหารมีหน้าที่ตัดสินใจด้วยความรับผิดชอบภายในกรอบของศีลธรรมอันดี ระบบความร่วมมือระหว่างปัจเจกบุคคลที่ดี Chester Barnard กล่าวว่าต้องอาศัยหลักเกณฑ์สำคัญ 3 ประการ กล่าวคือ
 - 5.1 มีการจัดให้ปัจเจกบุคคลและองค์การมีการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญพิเศษของแต่ละคนและองค์การอย่างเหมาะสม วิธีการแบ่งงานกันทำกระทำโดยแยกและเป้าหมายออกเป็นขั้นตอนย่อยต่าง ๆ หรือเป็นเป้าหมายย่อย ๆ และมอบหมายให้ปัจเจกบุคคลและองค์การรับผิดชอบทำงานแต่ละขั้นตอนไป

5.2 ปัจเจกบุคคลต้องเต็มใจที่จะร่วมมือกัน วิธีการจูงใจ

ปัจเจกบุคคลต้องใช้สิ่งจูงใจต่าง ๆ เช่น เงิน วัตถุ ความอบอุ่น การมีส่วนร่วม อำนาจ ศักดิ์ศรี การยอมรับทางสังคม นอกจากนี้ การจูงใจปัจเจกบุคคลต้องใช้หลายวิธีประกอบกัน เช่น บังคับ โฆษณา ให้การศึกษา

5.3 ฝ่ายบริหารต้องรู้จักใช้อำนาจอย่างเหมาะสม เช่น การส่งคำสั่ง

อย่างเป็นทางการ เพื่อแจ้งให้สมาชิกทราบว่าควรปฏิบัติอย่างไร คำสั่งดังกล่าวจะได้รับการปฏิบัติตาม และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกหรือไม่ จึงเป็นเรื่องที่ผู้รับคำสั่งจะตัดสินใจ ผู้รับคำสั่งจะทำตามคำสั่งก็ต่อเมื่อเข้าใจคำสั่ง เชื่อว่าคำสั่งนั้นไม่ขัดต่อเป้าหมายขององค์กร คำสั่งนั้นสอดคล้องกับผลประโยชน์ของเขา และสามารถที่จะปฏิบัติตามคำสั่งนั้นได้

Gray (1989) นิยามความร่วมมือว่าหมายถึง กระบวนการที่ภาคส่วนต่าง ๆ ซึ่งมีมุมมองต่อปัญหาที่ต่างกัน สามารถแสวงหาทางออกร่วมกัน การรวมกันเป็นพันธมิตร โดยการร่วมมือกันเป็นมากกว่าการแลกเปลี่ยนทรัพยากร เนื่องจากเป็นการรวมมุมมองทรัพยากร ทักษะ ความร่วมมือก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ การคิดร่วมกันเพื่อวิเคราะห์และเพิ่มโอกาสในการแก้ปัญหา ความคิดจะกลายเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้โดยผ่านความร่วมมือ นอกจากนั้นความร่วมมือก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิธีการทำงาน ความร่วมมือกันจะแข็งแกร่งขึ้นหากหุ้นส่วนมีความคล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะความคล้ายคลึงกันในความคิดและประเภทของบริการ

John-Steiner, Weber และ Minnis (1998) ให้ความหมายของคำว่าความร่วมมือ โดยกล่าวว่า ความร่วมมือมิใช่เพียงการวางแผนหรือการตัดสินใจร่วมกันเท่านั้น แต่ความร่วมมือยังหมายความถึงการคิดร่วมกันขององค์กรที่มากกว่าหนึ่งองค์กร เป็นการตกลงใช้ทรัพยากรอำนาจและศักยภาพร่วมกัน

Straus (2002) นิยามคำว่า ความร่วมมือ ว่าหมายถึง กระบวนการที่ประชาชนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม องค์กร ชุมชน เพื่อวางแผน สร้างสรรค์ แก้ปัญหา และตัดสินใจร่วมกัน

Linden (2002) ได้กำหนดความหมายของคำว่า ความร่วมมือว่า ตามรากศัพท์ หมายถึง การร่วมแรง (Co-labor) ร่วมพยายามและร่วมเป็นเจ้าของผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้น โดยความร่วมมือนี้เกิดขึ้นเมื่อบุคคลจากต่างองค์กร (หรือต่างหน่วยภายในองค์กรเดียวกัน) ได้ร่วมกันดำเนินการบางสิ่งซึ่งต้องใช้ความพยายาม ทรัพยากรและการตัดสินใจร่วมกัน รวมถึงร่วมเป็นเจ้าของผลผลิตหรือบริการสุดท้ายที่เกิดขึ้น

Agranoff และ McGuire (2003) ให้ความหมายของความร่วมมือ ไว้ว่าเป็นกระบวนการที่กระตุ้นให้องค์กรต่าง ๆ เข้ามาปฏิบัติงานร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไข ปัญหาที่ศักยภาพขององค์กรหนึ่งองค์กรใดเพียงองค์กรเดียวจะสามารถทำให้สำเร็จไปได้

หรือถ้าสามารถที่จะทำได้ก็อาจจะประสบความสำเร็จได้ยาก นอกจากนี้การสร้างความร่วมมือยังหมายรวมถึง การค้นหาหรือคิดค้นทางเลือกสำหรับการแก้ไขปัญหาภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ ที่มีอยู่ เช่น องค์กรความรู้ เวลา งบประมาณและการแข่งขัน เป็นต้น

Lank (2006) ให้ความหมายของ ความร่วมมือ ว่าหมายถึง การที่องค์กรมากกว่าหนึ่งองค์การดำเนินงานร่วมกันอย่างแท้จริง เพื่อบรรลุผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง โดยต้องเป็นผู้นำร่วมกันและเสริมสร้างฉันทามติให้เกิดขึ้น

Thomson และ Perry (2006) ให้ความหมายของความร่วมมือว่า หมายถึง ความร่วมมือเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์กร ทั้งความสัมพันธ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยการเจรจาการทำความตกลงการบริหารข้อตกลงร่วมกัน

Rin และ Van de Ven (cited in Ann Thomson, 2006) นิยามคำว่า ความร่วมมือ โดยทั้งสองกล่าวว่า ความร่วมมือ หมายถึง กระบวนการที่ตัวแสดงที่มีอิสระ มีปฏิสัมพันธ์ผ่านการเจรจาอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ สร้างกฎเกณฑ์ โครงสร้าง ร่วมกัน รับผิดชอบในความสัมพันธ์และการปฏิบัติต่อกัน หรือตัดสินใจต่อประเด็นปัญหาร่วมกัน กระบวนการดังกล่าวเป็นการแบ่งปันแนวปฏิบัติและผลประโยชน์ร่วมกัน

พัทธยา เนตรธรรานนท์ (2540) ให้ความหมายความร่วมมือไว้ว่า หมายถึง การกระทำกิจกรรมใด ๆ ในลักษณะของการมีส่วนร่วม ริเริ่ม ประสานงาน ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนซึ่งกันและกันเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายในกิจกรรมนั้น ๆ

ธีรภัทร แก้วจันทน์ (2543) กล่าวว่า ความร่วมมือ หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกัน ทั้งนี้พฤติกรรมด้านความร่วมมือนั้น มีความสัมพันธ์โดยตรงกับความต้องการพื้นฐานของของบุคคล ไม่ว่าจะร่างกายหรือจิตใจ พฤติกรรมความร่วมมือเกิดจากความร่วมมือประสบความสำเร็จร่วมกัน โดยทุกคนไม่จำเป็นต้องดำเนินการให้บรรลุจุดมุ่งหมายเหมือนกัน แต่การที่ต่างคนต่างดำเนินการไปสู่จุดมุ่งหมายจะมีผลให้กระบวนการนั้นได้มีผลงานที่น่าพอใจและสามารถบรรลุเป้าหมายของแต่ละคนได้ในรูปแบบการพึ่งพาอาศัยกัน

1.2 สภาพเงื่อนไขที่นำไปสู่ความร่วมมือ

ความร่วมมือระหว่างองค์กรต่าง ๆ ย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ด้วยเหตุผลใดก็เหตุผลหนึ่ง เช่น การขาดแคลนทรัพยากร การขาดศักยภาพในการทำงาน ความต้องการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน นักวิชาการต่างประเทศหลายท่านได้กล่าวถึงปัจจัยหรือสภาพเงื่อนไขที่นำไปสู่ความร่วมมือ ดังนี้

Janet Weiss (1987 cited in Ricardo S. Morse, 2005) กล่าวว่า ปัจจัยภายนอกที่ทำให้เกิดความร่วมมือ ได้แก่

1. การรับรู้ปัญหาร่วมกันขององค์กรที่เกี่ยวข้อง

2. การได้มาซึ่งทรัพยากรอื่น เกิดจากความร่วมมือ
3. ศักยภาพของหน่วยงานในการก่อให้เกิดความร่วมมือ

Beverly Cigler (cited in Ricardo S. Morse, 2005) กล่าวถึงเงื่อนไข

เบื้องต้นที่นำไปสู่ความร่วมมือไว้ 9 ประการ ได้แก่

ความร่วมมือ

1. disaster occurrence หรือวิกฤตปัญหาที่กระตุ้นให้เกิด

ทางการเมือง

2. fiscal stress หรือการขาดแคลนเรื่องงบประมาณ
3. political constituency for cooperation หรือการสนับสนุน

ทางการเงิน

4. supportive capacity building หรือความช่วยเหลือ/สนับสนุน

หรือการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากนักการเมืองท้องถิ่น

5. early and continued support by elected local al officials

governments หรือประโยชน์ที่เห็นได้ชัดจากการเข้าไปร่วมมือ

6. visible advantages of cooperation for participating

หรือองค์กรที่สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือ

7. existence of a policy entrepreneur sparkplug หรือบุคคล

ความสำคัญกับการกำหนดแผนงานหรือยุทธศาสตร์ร่วมกัน

8. early focus on visible, effective strategies หรือการเห็น

การสร้างทักษะของความร่วมมือ

9. emphasis on collaborative skills-building หรือการเน้น

Bryson และคณะ (2006) จำแนกสภาพเงื่อนไขความเป็นมา (Initial Conditions) ที่ก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างองค์กรออกเป็น 3 ประการ ประกอบไปด้วย

1. สภาพแวดล้อม (Environmental Factors) การดำเนินงานบนความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรมีความเชื่อมโยงโดยตรงกับเงื่อนไขจากสภาพแวดล้อม ซึ่งทำให้แต่ละองค์กรไม่สามารถปฏิเสธการดำเนินงานร่วมกับองค์กรอื่น ๆ ได้ สภาพแวดล้อมขององค์กรมีความสับสนและซับซ้อนที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้จำเป็นต้องสร้างความเชื่อมโยงระหว่างองค์กรเพื่อลดทอนความไม่แน่นอนและเพื่อเพิ่มเสถียรภาพให้แก่องค์กร

2. การดำเนินงานที่ล้มเหลวของแต่ละภาคส่วน (Sector Failure) ส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างองค์กรขึ้นมา คือ ความพยายามของแต่ละองค์กรที่ล้มเหลวในการแก้ไขปัญหาสาธารณะ ซึ่งการดำเนินงานที่ล้มเหลวของแต่ละภาคส่วน (Sector

Failure) เป็นสถานการณ์ที่องค์กรหรือในภาคส่วนเดียวพยายามที่จะแก้ไขปัญหาสาธารณะ ซึ่งต้องเผชิญกับความเหนียวยาก และพบว่าจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือในการดำเนินงาน เนื่องจากสภาพสังคมโดยทั่วไปภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ องค์กรที่หวังผลกำไร และองค์กรที่ไม่หวังผลกำไร ต่างก็มีจุดแข็งและจุดอ่อนที่แตกต่างกัน ซึ่งถ้าเข้ามาร่วมมือกันจะสามารถช่วยเสริมหรือลดทอนจุดอ่อนหรือความล้มเหลวของ ภาคส่วนอื่น ๆ ได้

3. เหตุปัจจัยโดยตรงที่ก่อให้เกิดความร่วมมือ (Direct Antecedents of Collaboration Formation) นอกเหนือจากสภาพแวดล้อมและการดำเนินงานที่ล้มเหลวของแต่ละภาคส่วนแล้ว ยังมีสภาพเงื่อนไขอื่น ๆ ที่มีผลต่อการทำให้เกิดความร่วมมือ ซึ่งประกอบไปด้วยหลักสำคัญ 3 ประการ คือ

3.1 องค์กรนายหน้า (Brokering Organization) เป็นองค์กรที่มีพลังอำนาจได้เข้ามาเป็นผู้อุปถัมภ์ (Sponsors) หรือได้ทุ่มเทความตั้งใจในประเด็นปัญหาสาธารณะ เพื่อให้กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเห็นพ้องต้องกันในเรื่องปัญหานั้น ๆ หรือผู้ชี้้นำในการประชุม (Convener) ซึ่งสามารถเป็นผู้ได้รับการยอมรับในฐานะผู้นำในการขยายขอบเขตการดำเนินงานจากภาคส่วนต่าง ๆ เอื้ออำนวยให้เกิดการก่อรูปความร่วมมือขึ้นมาได้ ทั้งนี้ผู้ชี้้นำในการประชุมอาจจะเป็นปัจเจกบุคคลหรือองค์กรที่มีพลังอำนาจก็ได้

3.2 ข้อตกลงทั่วไปเกี่ยวกับปัญหาเป็นกลไกการเชื่อมโยงที่สำคัญ เนื่องจากข้อตกลงสามารถช่วยให้เกิดความชัดเจนในผลประโยชน์ที่แต่ละฝ่ายจะได้รับบนความร่วมมือของแต่ละองค์กรที่ร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา

3.3 บทบาทของความสัมพันธ์พื้นฐานแต่เดิมและเครือข่ายที่เป็นอยู่ ถือเป็นระดับของความแน่นแฟ้นเชิงโครงสร้าง (Degree of Structural Embeddedness) ที่มีความสำคัญ เนื่องจากความสัมพันธ์จะทำให้หุ้นส่วนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกิดความไว้วางใจซึ่งที่ผ่านมามากหุ้นส่วนที่มีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงบวก กลไกทางสังคมนี้จะก่อให้เกิดการประสานงานและการแลกเปลี่ยนที่มีความปลอดภัยบนความไว้วางใจ แต่ถ้าหากไม่มีความสัมพันธ์มาแต่เดิมก็จำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์ให้เพิ่มมากขึ้น โดยอาจจะเริ่มจากทีละเล็กทีละน้อยหรือเริ่มต้นจากข้อตกลงอย่างไม่เป็นทางการที่ไม่จำเป็นต้องใช้ความเชื่อใจกันมากนัก

Wood และ Gray (1991) กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดความร่วมมือไว้หลายประการ ได้แก่ ระดับการพึ่งพากัน ความต้องการทรัพยากรและการป็นความเสี่ยง การขาดแคลนทรัพยากร ความพยายามในการร่วมมือที่มีมาก่อนหน้า สถานการณ์ที่หุ้นส่วนต้องการทรัพยากรที่หุ้นส่วนอื่กรายมีความซับซ้อนของปัญหา

Van De Ven และ Ring (2006) ได้นำเสนอกรอบแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการความร่วมมือไว้ ดังนี้

1. การเจรจา (Negotiation) การที่องค์กรต่าง ๆ จะมาร่วมมือกันได้ ต้องมีการเจรจาหรือมีการต่อรองทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมถึงการสร้างความเข้าใจ และการรับรู้ให้ตรงกันอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นที่จะก่อให้เกิดการยอมรับร่วมกันต่อไป หากการเจรจาร่วมกันเกิดผลประโยชน์ต่างตอบแทนด้วยกันทุกฝ่าย องค์กรต่าง ๆ ที่เข้าร่วมก็จะ ดำเนินการต่อไปพร้อมทั้งนำไปสู่การตกลงยอมรับซึ่งกันและกัน

2. การตกลงยอมรับ (Commitment) เป็นการสร้างการตกลงยอมรับ ร่วมกันเพื่อการดำเนินการในอนาคตผ่านการปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ ทั้งการจัดทำสัญญาที่เป็นทางการ สัญญาความเชื่อมั่นทางใจ และความสามารถในการจัดการปัญหากรณีที่ต้องการไม่ให้ความร่วมมือ ในการดำเนินการ

3. การดำเนินการ (Implementation) เป็นการปฏิบัติตามข้อตกลง ที่เกิดขึ้นร่วมกันผ่านบทบาทขององค์กรและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งควรเป็นการดำเนินการที่ จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่ายที่ร่วมมือกัน

4. การประเมิน (Assessment) เป็นการประเมินบนพื้นฐานของ กระบวนการทั้ง 3 ขั้นตอน ข้างต้นว่าตั้งอยู่บนพื้นฐานของการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ต่อกันหรือไม่ ถ้าหากประเมินแล้วพบว่า ข้อตกลงที่ยอมรับร่วมกันไม่ได้ถูกนำไปปฏิบัติอย่างมีผลประโยชน์ต่างตอบแทนต่อกัน ผู้มีส่วนร่วมต่าง ๆ ก็จะมีเริ่มดำเนินการเจรจาใหม่หรือสร้างข้อตกลงร่วมกันใหม่ ทั้งนี้ การเรียกร้องหรือออกจากความร่วมมือขึ้นอยู่กับมุมมองในการเชื่อมโยงต่อกันในความร่วมมือว่า มีมากน้อยเพียงใด และการรักษาความร่วมมือให้ยั่งยืนก็อาจจำเป็นต้องอยู่บนพื้นฐานที่นอกเหนือจาก โครงสร้างเชิง สถาบันที่เป็นทางการ

Agranoff (2007) และ McGuire (2006) ได้กล่าวถึงกระบวนการ ความร่วมมือซึ่งสามารถเสริมกับแนวคิดของ Ring และ Van De Ven (2006) ทำให้เห็นกระบวนการ ความร่วมมือที่ชัดเจนขึ้น ดังนี้

1. การกระตุ้นส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ (Activation) ความร่วมมือ จะเกิดขึ้นจำเป็นต้องมีการสรรหาบุคคลที่เหมาะสมและทรัพยากรที่จำเป็นต่อการบรรลุเป้าหมายของ การดำเนินงาน บุคคลที่เหมาะสมในที่นี้หมายถึง บุคคลที่ครอบครองทรัพยากรที่จำเป็นต่อการจัดทำ นโยบาย เช่น งบประมาณ ความรู้ข้อมูล ความชำนาญ เป็นต้น

2. การวางกรอบความร่วมมือ (Framing) เป็นการสร้างให้เกิดกรอบ ความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกัน จุดมุ่งหมายในภาพรวมของการสร้างความร่วมมือ คือ การวางแผนยุทธศาสตร์จากผู้ที่เข้าร่วมในเครือข่ายความร่วมมือนี้

3. การระดมความร่วมมือ (Mobilization) เป็นการดำเนินงานให้บรรลุถึงข้อตกลง และเกิดการปฏิบัติร่วมกัน รวมทั้งการได้รับการสนับสนุนทั้งจากคนภายนอกและภายใน เครือข่ายความร่วมมือด้วย

4. การสนธิความร่วมมือ (Synthesizing) เป็นการสร้างสภาพแวดล้อม และเงื่อนไขที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการเอื้ออำนวยให้เกิดการสร้างสัมพันธ์ภาพที่สร้างความไว้วางใจและส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน

Bryson และคณะ (2006) ได้แบ่งกระบวนการในการดำเนินงานความร่วมมือออกเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย

1. การบุกเบิกเพื่อก่อให้เกิดข้อตกลงเบื้องต้น (Forging Initial Agreement) เป็นการสร้างความตกลงอย่างไม่เป็นทางการเกี่ยวกับองค์ประกอบของการกิจ และกระบวนการของความร่วมมือ ซึ่งข้อดีของการสร้างข้อตกลงคือทำให้สามารถตรวจสอบได้

2. การสร้างภาวะผู้นำ (Building Leadership) ในกระบวนการความร่วมมือมักจะทำให้เกิดบทบาทที่หลากหลายของผู้นำทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยบทบาทหลัก ๆ ของภาวะผู้นำจะประกอบด้วย 2 ลักษณะ คือ เป็นผู้อุปถัมภ์ (Sponsors) ซึ่งถือเป็นบุคคลที่มีอำนาจสูงสุด รวมถึงมีอำนาจหน้าที่และสามารถเข้าถึงทรัพยากรได้ แม้ว่าจะไม่ใช่ผู้ดำเนินการดำเนินงานประจำวันอย่างใกล้ชิด ส่วนบทบาทอีกลักษณะหนึ่งคือเป็นผู้สนับสนุนทุ่มเท (Champions) กล่าวคือ เป็นผู้นำที่มุ่งมั่นอย่างจริงจังในการดำเนินงานความร่วมมือ รวมถึงการใช้ทักษะความสามารถเพื่อช่วยให้ความร่วมมือได้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ การกระจายตำแหน่งผู้นำที่เป็นทางการก็มีความสำคัญ กล่าวคือหากหุ้นส่วนที่มีพลังอำนาจสูงได้รับตำแหน่งผู้นำสูงสุด หุ้นส่วนที่มีพลังอำนาจน้อยอาจเรียกร้องหลักประกันอื่น ๆ เพื่อให้สามารถผลักดันผลประโยชน์ในความร่วมมือได้ และเนื่องจากผู้นำในความร่วมมืออาจสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันอยู่ตลอดเวลา หุ้นส่วนในความร่วมมือจึงจำเป็นต้องได้รับแรงกระตุ้นส่งเสริม เพื่อให้พร้อมต่อการรับช่วงเป็นผู้นำและเพื่อรักษาความร่วมมือให้มีความยั่งยืน

3. การสร้างความถูกต้องชอบธรรม (Building Legitimacy) ถือเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นต่อเครือข่ายในฐานะรูปแบบหนึ่งที่สามารถดึงดูดการสนับสนุนทรัพยากรทั้งจากภายในและภายนอก รวมถึงการสร้างความถูกต้องชอบธรรมของเครือข่าย เพื่อให้เครือข่ายเป็นที่ยอมรับทั้งจากบุคคลภายในและภายนอก รวมถึงการสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกที่มีการสื่อสารกันอย่างอิสระภายในเครือข่าย

4. การสร้างความไว้วางใจ (Building Trust) การสร้างความไว้วางใจถือเป็นสิ่งสำคัญในความร่วมมือ ซึ่งสามารถเอื้ออำนวยให้ความร่วมมือสามารถดำเนินการไปได้ และสามารถ

ยึดโยงบุคคลต่าง ๆ ให้ดำเนินการร่วมกันได้ ความไว้นื้อเชื่อใจมีทั้งในระดับบุคคล ความสามารถขององค์กร และความคาดหวังในผลการดำเนินการ โดยที่ความไว้นื้อใจนี้สามารถสร้างขึ้นได้จากการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้และการแสดงความสามารถให้เป็นที่ประจักษ์ รวมถึงการมีเจตนาที่ดี และปฏิบัติตามภาระหน้าที่ที่มี ซึ่งความไว้นื้อใจนี้ก่อให้เกิดความต้องการในความสำเร็จของความร่วมมือได้อย่างต่อเนื่อง

5. การบริหารจัดการความขัดแย้ง (Managing Conflict)

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในความร่วมมือมักจะเกิดขึ้นจากความแตกต่างกันในอุดมการณ์และความคาดหวังของหุ้นส่วน นอกจากนี้ ความแตกต่างในมุมมองทางยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ รวมถึงระดับภารกิจของความร่วมมือก็อาจส่งผลให้เกิดความขัดแย้งด้วย ดังนั้นการบริหารจัดการความขัดแย้งจึงเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะผู้สร้างความร่วมมือจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรลงไปในผู้มีส่วนร่วมทั้งหลาย เพื่อสร้างการก้าวเดินที่เท่าเทียมกัน

6. การก้าวเดิน (Planning) การวางแผนในความร่วมมือมี 2 แนวคิด

ซึ่งแตกต่างกัน กล่าวคือ แนวคิดแรกที่เน้นการปรึกษาหารือ การวางแผนอย่างเป็นทางการในฐานะที่เป็นตัวบ่งชี้ถึง ความสำเร็จในอนาคต เน้นการสร้าง ความชัดเจนในพันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ซึ่งแนวคิดนี้มักจะปรากฏในความร่วมมือที่ได้รับหน้าที่ให้ดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ส่วนอีกแนวคิดหนึ่งคือ ความเข้าใจอย่างชัดเจนในพันธกิจ เป้าหมาย บทบาท ขั้นตอนการดำเนินงาน ซึ่งจะปรากฏอยู่ตลอดเวลา ในขณะที่มีการติดต่อสัมพันธ์ทั้งในระดับบุคคล กลุ่มและองค์กร แต่ไม่ว่าจะแนวคิดใดประเด็นที่สำคัญที่สุดสำหรับความสำเร็จของการวางแผนคือ การให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นอกจากนี้ กระบวนการวางแผนจำเป็นต้องใช้การสร้าง ความไว้นื้อใจและกำลังความสามารถเพื่อจัดการกับความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้น

กล่าวโดยสรุป กระบวนการความร่วมมือเกิดจากปัจจัยในด้านการกระตุ้นส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ (Activation) การวางกรอบความร่วมมือ (Framing) การระดมความร่วมมือ (Mobilization) และการสนธิความร่วมมือ (Synthesizing)

2. เครือข่าย

ปัจจุบันการสร้างเครือข่ายถือเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการทำงานที่ได้รับการยอมรับทั้งในภาคธุรกิจเอกชนที่แสวงหากำไร องค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร กลุ่มอาสาสมัคร จนถึงองค์การระหว่างประเทศ เนื่องจากไม่มีองค์การใดที่จะมีความพร้อมทั้งทางด้านทรัพยากร เงินทุน หรือถ้ามีก็อาจน้อยมาก ดังนั้นการระดมเอาส่วนที่ดีของแต่ละบุคคล กลุ่ม หรือแต่ละองค์กรมีเข้าไว้ด้วยกัน ทำให้สามารถลดข้อจำกัดในการทำงานได้

2.1 ความหมายของเครือข่าย

“เครือข่าย” หมายถึง การที่ปัจเจกบุคคล กลุ่มของคนหรือองค์การที่มีความสมัครใจมาพบปะกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างกัน หรือลงมือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยที่สมาชิกมีความเป็นอิสระ ขณะเดียวกันก็มีความสัมพันธ์ระหว่างกันในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านสังคม ทางด้านข่าวสาร ฯลฯ โดยมีการจัดรูปแบบของการจัดการให้เป็นกลไกขับเคลื่อนเชื่อมโยงกิจกรรมร่วมกัน และตระหนักถึงงานที่จะทำร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน

2.2 ที่มาและการเกิดเครือข่าย

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่าปัญหาขององค์การหรือชุมชนต่าง ๆ ในปัจจุบันมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ส่งผลให้การแก้ไขปัญหาของแต่ละฝ่ายอาจไม่บรรลุวัตถุประสงค์ได้ตามที่วางไว้ การแก้ไขปัญหาหรือการสร้างเครือข่ายจึงกลายเป็นเป็นแนวคิดสำคัญในการแก้ไขปัญหา การสร้างเครือข่ายการทำงานจึงกลายมาเป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมทั้งในภาคเอกชนและภาครัฐบาล ทฤษฎีและแนวคิดที่อธิบายถึงเครือข่ายในการทำงาน ได้แก่ (นฤมล นิราทร, 2543)

1. ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนหรือ Exchange Theory ทฤษฎีนี้อธิบายถึงการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกัน ดังนั้นเหตุผลหลักที่จะทำให้เครือข่ายเกิดขึ้นได้ (โดยสมัครใจ) ก็คือ แต่ละฝ่ายมองเห็นประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากการเข้าร่วมเครือข่าย ซึ่งจะนำไปสู่ความเต็มใจที่จะประสานกันหรือเข้าร่วมเป็นเครือข่าย

2. แนวคิดการรวมพลัง หรือ Synergy การรวมพลังการทำงานนำไปสู่ผลได้ที่มีคุณค่าทวีคูณ หรือเข้มแข็งมากกว่าการที่แต่ละองค์การจะทำงานโดยโดดเดี่ยว

สนธยา พลศรี (2548) กล่าวว่า การเกิดขึ้นของเครือข่ายแต่ละเครือข่ายต่างมีจุดเริ่มต้นหรือถูกสร้างมาด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน ดังนั้นการเกิดขึ้นของเครือข่ายแต่ละเครือข่ายจึงมีสาเหตุปัจจัยสนับสนุนและการก่อรูปเครือข่ายที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งจากการศึกษาสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. เครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ เครือข่ายลักษณะนี้มักจะเกิดขึ้นเองโดยไม่มีใครจัดตั้ง ซึ่งเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างมนุษย์ เช่น ความสัมพันธ์ของระบบครอบครัวและเครือญาติ ความสัมพันธ์ของครูอาจารย์และลูกศิษย์ เป็นต้น นอกจากนั้นยังอาจเกิดขึ้นจากการที่มีความคิด ความเชื่อที่คล้ายคลึงกันหรือประสบกับสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจเหมือนกันมาก่อนมารวมตัวกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์ไปจนถึงร่วมกันแสวงหาทางเลือกใหม่ที่ดีกว่าในการดำรงอยู่ของกลุ่มสมาชิก

2. เครือข่ายที่เกิดจากวิกฤตการณ์ของสังคมมนุษย์ เป็นการเกิดเครือข่ายที่เป็นผลจากการเกิดปัญหา หรือวิกฤตการณ์ขึ้นในสังคมที่สมาชิกตระหนักถึงความจำเป็นที่

ต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหาในลักษณะของการรวมพลังกัน สมาชิกส่วนใหญ่จะมีคุณลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เช่น อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน อาชีพเดียวกัน หรือเกี่ยวข้องกัน ดำรงชีวิตร่วมกันหรือเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เป็นต้น การเกิดของเครือข่ายอาจจะเริ่มจากการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ แสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหาและร่วมกันแก้ไขปัญหาในลักษณะของเครือข่ายที่เป็นอิสระ ปราศจากการครอบงำกันและกัน มีความสัมพันธ์แบบไม่ซับซ้อน หรือเป็นแนวราบที่ต่างต้องพึ่งพาอาศัยกันและกัน เช่น เครือข่ายพิทักษ์ป่า เครือข่ายอนุรักษ์ลุ่มน้ำ เป็นต้น

3. เครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยวิวัฒนาการ เป็นการเกิดเครือข่ายเนื่องจากความสัมพันธ์ของสมาชิก เช่น เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน มารวมกันโดยวัตถุประสงค์บางอย่างเป็นเวลานานในลักษณะของกลุ่มและองค์การ แล้วพัฒนาความสัมพันธ์เป็นเครือข่าย เช่น จากกลุ่มแบบสภากาแฟ พัฒนาเป็นเครือข่ายประชาคมหมู่บ้าน หรือประชาคมเมือง เป็นต้น

4. เครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยการจัดตั้ง เป็นการเกิดเครือข่ายที่มีผู้จัดตั้งและให้การสนับสนุนเพื่อวัตถุประสงค์บางประการ จนสมาชิกรวมกันเป็นเครือข่าย ทั้งการจัดตั้งโดยผู้นำรัฐบาล ภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน เช่น เครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง เครือข่ายสหกรณ์ เครือข่ายกระทรวงต่าง ๆ เป็นต้น

2.3 ลักษณะของเครือข่าย

หากกล่าวในภาพรวมจะเห็นได้ว่าเครือข่ายเป็นแบบฉบับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือกลุ่มบุคคลหรือองค์การที่มีความเกี่ยวข้องกัน โดยกลุ่มต่าง ๆ ดังกล่าวมักจะเชื่อมโยงกันในลักษณะของการพึ่งพาอาศัยระหว่างกัน นักวิชาการได้กล่าวถึงลักษณะของเครือข่ายไว้ดังนี้

1. สมาชิกมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน เครือข่ายเป็นการถักทอสายใยสัมพันธ์ของสมาชิกเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ โดยมีลักษณะเหมือนกับตาข่ายหรือใยแมงมุม

2. สมาชิกของเครือข่ายอาจจะมีลักษณะบางประการร่วมกัน เช่น อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกันหรืออาณาบริเวณใกล้เคียงกันประกอบอาชีพเดียวกันหรือเกี่ยวข้องกัน ใช้ทรัพยากร เช่น สายน้ำ ป่าไม้ ประสบปัญหาหรือวิกฤตการณ์ร่วมกัน ลักษณะดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้เกิดการรวมกันเป็นเครือข่ายเร็วขึ้น

3. สมาชิกของเครือข่ายอาจจะมีลักษณะบางประการแตกต่างกัน เช่น เพศ อายุ ระดับ การศึกษา ศาสนา ชาติพันธุ์ ฐานะทางเศรษฐกิจ ลักษณะเหล่านี้ทำให้เครือข่ายมีความหลากหลายและมีพลัง

4. สมาชิกมีความสัมพันธ์หลายมิติ เครือข่ายเป็นระบบความสัมพันธ์ของสมาชิกที่มีหลายลักษณะ เช่น เป็นความสัมพันธ์ของธรรมชาติโดยทั่ว ๆ ไป ทั้งสิ่งที่มีชีวิตและสิ่งที่ไม่มีชีวิต ความสัมพันธ์เชิงกระบวนการของการทำงาน ความสัมพันธ์ในการร่วมมือกันของมนุษย์

ในทางสังคมวิทยา ความสัมพันธ์ในลักษณะของการประสานงาน เป็นพลังในการทำงาน เป็นเครือข่าย ประชาสังคม เป็นต้น

5. เครือข่ายมีลักษณะเป็นการรวมพลังหรือศักยภาพของสมาชิก เข้าด้วยกันไม่ใช่พึ่งพิงอิงสมาชิกอื่น ๆ เพียงฝ่ายเดียว สมาชิกจึงต้องนำศักยภาพของตนออกมาใช้ อย่างเต็มที่ พลังของเครือข่ายเป็นแบบทวีคูณหรือก้าวกระโดด

6. สมาชิกมารวมกันด้วยความสมัครใจไม่ใช่เพราะถูกบีบบังคับ เนื่องจากสมาชิกไม่สามารถแก้ไขปัญหได้ด้วยตนเอง มองเห็นประโยชน์ที่จะได้รับการเข้าร่วม เป็นเครือข่าย เป็นต้น

7. ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเป็นแบบกัลยาณมิตร คือ มีความ สมานฉันท์ สามัคคี มีความเอื้ออาทร สนับสนุนช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่ขัดแย้ง ไม่ชิงดีชิงเด่น

8. สมาชิกมีความสัมพันธ์กันในช่วงระยะเวลาหนึ่ง สมาชิกมีความรู้สึก ว่าต่างเป็นส่วนประกอบของกันและกัน แม้ว่าบางเครือข่ายจะร่วมกิจกรรมกันนาน ๆ ครั้งก็ตาม แต่ยังคงมีสายใยสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน และพร้อมที่จะร่วมกิจกรรมอยู่เสมอ

9. สมาชิกมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน กิจกรรมของเครือข่ายอาจจะมี กิจกรรมเดียว หรือหลายกิจกรรมก็ได้ เช่น การเยี่ยมเยียนกัน การประชุมสัมมนาร่วมกัน การแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์กัน การจัดเวทีสรุปบทเรียนร่วมกัน การปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาบางอย่างร่วมกัน การสนับสนุนช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ กิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่สมาชิก ร่วมกัน ดำเนินการเป็นครั้งคราวหรืออย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

10. มีความสัมพันธ์เท่าเทียมกัน สมาชิกของเครือข่ายมีโครงสร้าง ความสัมพันธ์ที่เสมอภาคกันแบบแนวราบ คือ ไม่มีใครบังคับบัญชาแต่มีลักษณะเป็นหุ้นส่วนกัน มีอิสระในการดำเนินกิจกรรมของตนเอง ไม่รู้สึกที่ต้องสูญเสียอิสระของตนเองไป

11. การมีพันธสัญญาร่วมกัน เครือข่ายมีลักษณะเป็นข้อตกลงระหว่าง สมาชิกที่จะดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ซึ่งข้อตกลงร่วมกันนี้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของ เครือข่าย

12. การติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิก เครือข่ายมีลักษณะเป็นการ ติดต่อสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ระหว่างสมาชิก เพราะการติดต่อสื่อสารระหว่างกันเป็นการเชื่อมโยง ความสัมพันธ์แบบหนึ่งของเครือข่ายนั่นเอง

13. การบูรณาการ เป็นการร่วมกันของสมาชิกในด้านต่าง ๆ คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม ทรัพยากร การบริหารจัดการ ผลประโยชน์ อันเป็นการรวมระบบย่อยต่าง ๆ เข้าเป็นระบบใหม่ที่มีคุณภาพ มีพลัง มีศักยภาพที่ มากขึ้นกว่าเดิม

14. เครือข่ายมีหลายระดับ ระดับของเครือข่ายแตกต่างกันตามจำนวนของสมาชิก เช่น ระดับบุคคล ระดับกลุ่ม ระดับองค์กร ระดับสถาบัน ระดับชุมชน ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ เป็นต้น

15. เครือข่ายเป็นเครือข่ายระดับกลุ่มกับกลุ่มหรือองค์กรกับองค์กรขึ้นไป สมาชิกอาจจะเป็นอิสระต่อกันมารวมกันเป็นบางเรื่องบางส่วนเท่านั้น เมื่อดำเนินกิจกรรมประสบความสำเร็จแล้วก็อาจจะสลายตัวได้ แล้วมารวมตัวกันอีกครั้งเมื่อจะทำกิจกรรมครั้งใหม่ ส่วนการบริหารเครือข่ายอาจใช้การประชุมร่วมกันเป็นครั้งคราวหรือจัดตั้งเป็นองค์การร่วมก็ได้ โดยขึ้นอยู่กับลักษณะของเครือข่าย ความจำเป็นในการดำเนินกิจกรรมและความเห็นพ้องระหว่างสมาชิกของเครือข่าย

16. เครือข่ายบางเครือข่ายอาจจะดำรงอยู่ได้นานแต่บางเครือข่ายอาจจะล่มสลายได้ง่าย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสมาชิกการบริหารจัดการและการพัฒนาเครือข่ายเป็นสำคัญ

17. มีลักษณะเป็นพลวัต เครือข่ายมีระบบการทำงานที่เคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ไม่หยุดนิ่งเหมือนกับระบบหายใจของสิ่งมีชีวิต ลักษณะประการหนึ่งของเครือข่ายจึงได้แก่ระบบการขับเคลื่อนการดำเนินงานของสมาชิกและการหาสมาชิกใหม่โดยไม่หยุดยั้ง

18. เป็นการเรียนรู้ร่วมกัน เครือข่ายมีลักษณะของการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างสมาชิกด้วยกันหรือระหว่างสมาชิกกับคนอื่น ๆ เช่น ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ ที่อยู่นอกเครือข่าย นักวิชาการสาขาต่าง ๆ การเรียนรู้ร่วมกันเพื่อสรุปบทเรียน การปรับปรุงข้อผิดพลาดที่ผ่านมา การจัดทำแผนและโครงการ ซึ่งทำให้สมาชิกดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 ประเภทของเครือข่าย

ประเภทเครือข่ายสามารถจำแนกได้หลายมิติ ดังนี้

1. จำแนกตามพื้นที่ดำเนินงาน เช่น เครือข่ายระดับหมู่บ้าน ตำบล จังหวัด ภาค และระดับประเทศ
2. จำแนกตามประเภทกิจกรรมหรือประเด็นปัญหา เช่น เครือข่ายที่ทำงานด้านเด็ก สตรี สาธารณสุข เศรษฐกิจ พัฒนาชุมชน สิ่งแวดล้อม
3. จำแนกตามอาชีพหรือสถานภาพทางสังคม เช่น เครือข่ายแรงงาน เครือข่ายครูพิทักษ์สิทธิเด็ก
4. จำแนกตามรูปแบบโครงสร้างหรือความสัมพันธ์ การจำแนกโดยใช้เกณฑ์นี้ ทำให้เกิดเครือข่าย 2 ลักษณะ คือ

4.1 เครือข่ายตามแนวตั้ง หมายถึง เครือข่ายที่โครงสร้างมีลักษณะเป็นช่วงชั้นความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรภายในเครือข่ายไม่เท่ากัน มีองค์กรที่มีสถานภาพสูงกว่า

และอยู่ในฐานะผู้ให้ความช่วยเหลือแก่องค์กรที่เป็นลูกข่าย เครือข่ายแนวตั้งพบมากในองค์กร ธุรกิจ เช่น เครือข่ายแฟรนไชส์ต่าง ๆ ซึ่งลูกข่ายต้องพึ่งพาบริษัทแม่ในเรื่องเครื่องหมายการค้า ขณะที่ลูกข่ายต้องเสียค่าใช้จ่ายสำหรับประโยชน์ที่จะได้จากแม่ข่าย

4.2 เครือข่ายตามแนวนอน เป็นเครือข่ายที่ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรต่าง ๆ ภายในเครือข่ายที่มีความเท่าเทียมกัน ลักษณะการแลกเปลี่ยนเป็นไปโดยช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การติดต่อภายในเครือข่ายเป็นการติดต่อระหว่างบุคคลหรือองค์กร หรืออาจจะมีองค์กรทำหน้าที่ประสานงานระหว่างเครือข่าย เช่น จัดประชุม กระจายข่าวสารข้อมูล หรือเป็นแกนกลางเวลาที่ต้องมีการปฏิบัติการร่วมกัน ซึ่งเครือข่ายในงานพัฒนาส่วนใหญ่ก็จะเป็นเครือข่ายตามแนวนอน เครือข่ายตามแนวนอนนี้อาจแบ่งได้ออกเป็น 2 กลุ่มคือ

4.2.1 กลุ่มแรก เป็นเครือข่ายที่ขยายตัวออกไปจากศูนย์กลางที่เป็นจุดกำเนิดของเครือข่าย ซึ่งอาจจะเรียกว่า “แม่ข่าย” แม่ข่ายเปรียบเสมือนศูนย์กลาง ซึ่งเป็นที่รวมของข่าวสารข้อมูลเครือข่ายแบบนี้อาจมุ่งให้การให้ข่าวสารข้อมูล หรือเพื่อปฏิบัติการ หากมุ่งให้การกระจายข่าวสารข้อมูลจะไม่ได้เรียกร้องการมีส่วนร่วมจากสมาชิกมากเท่ากับเครือข่ายที่มุ่งปฏิบัติการ ตัวอย่างเครือข่ายลักษณะนี้ ได้แก่ เครือข่ายพิทักษ์สิทธิเด็ก เครือข่ายลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งเกิดจากการขยายการทำงานของศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก

4.2.2 กลุ่มที่สอง เป็นเครือข่ายที่ตั้งขึ้นมาจากกลุ่มที่เป็นสมาชิกเครือข่ายอยู่ก่อนแล้ว โดยแต่ละบุคคลหรือองค์กรสมาชิกต่างออกไปสร้างหรือขยายเครือข่าย เช่น เครือข่ายสิทธิเด็กกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาลูกที่ถูกกระทำทารุณกรรมทางร่างกาย จิตใจ ทางเพศ และสิ่งเสพติด แม้ว่าเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนกประเภทของเครือข่ายจะมีความชัดเจน แต่ในความเป็นจริงเราจะพบว่าในหลายกรณีเครือข่ายมักจะมีลักษณะที่คาบเกี่ยวกัน กล่าวคือ เครือข่ายมักจะมีมิติต่าง ๆ เช่น เครือข่ายหนึ่งอาจจะรวมทั้งเครือข่ายในพื้นที่ เครือข่ายกิจกรรม และเครือข่ายตามสถานภาพทางสังคม

2.5 รูปแบบของเครือข่ายความร่วมมือ

รูปแบบของเครือข่ายความร่วมมือ (Collaborative Networks Model) เมื่อทำการศึกษาเกี่ยวกับเครือข่าย (Networks) และความร่วมมือ (Collaboration) เห็นได้ว่าทั้ง 2 แนวคิดไม่สามารถแยกออกจากกันได้ กล่าวคือ เมื่อมีเครือข่ายหากแต่ไม่มีความร่วมมือก็ไม่สามารถทำให้งานบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้ เครือข่ายจึงถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการสร้างความร่วมมือ เนื่องจากเป็นการเปิดโอกาสให้องค์กรต่าง ๆ ได้เข้ามาดำเนินการร่วมกันสร้างความรู้ในด้านต่าง ๆ ตลอดจนแบ่งปันทรัพยากร และค้นหาแนวทางในการปฏิบัติร่วมกัน นอกจากนี้ การปฏิบัติงานร่วมกันภายใต้บริบทของเครือข่ายเป็นการปฏิบัติงานที่ไม่ใช่การปฏิบัติงานตามสายการบังคับบัญชา หากแต่เป็นการร่วมกันค้นหาแนวทางในการปฏิบัติงาน

Agranoff (2006) สิ่งสำคัญเรื่องแนวคิดเครือข่ายความร่วมมือนี้คือ “รูปแบบของเครือข่าย” โดยสามารถจำแนกรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ ได้ดังนี้

สนธยา พลตรี (2548) แบ่งรูปแบบของเครือข่ายตามลักษณะกิจกรรมของสมาชิกในเครือข่าย โดยพบว่ามี 2 รูปแบบ ดังนี้

1. เครือข่ายกิจกรรมประเภทเดียวกัน เป็นเครือข่ายที่สมาชิกดำเนินกิจกรรมประเภทเดียวกันมารวมตัวกัน ประสานงานความช่วยเหลือให้ความร่วมมือกัน เช่น ชมรมกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตระดับจังหวัด ชมรมผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในระดับอำเภอ ชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้าน ระดับอำเภอ เครือข่ายหมู่บ้านโครงการแก้ไขปัญหาคอขวด (กข.คจ.) และเครือข่ายที่มีการรวมตัวกันในรูปสมาคมต่าง ๆ การรวมตัวกันเป็นเครือข่ายตามรูปแบบนี้จะเป็นการดำเนินการในแนวราบ ในระยะแรกสมาชิกที่มารวมจะอยู่ในพื้นที่ละแวกใกล้เคียงกันก่อน เมื่อความร่วมมือได้ผลก็ขยายเครือข่ายให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น จนเป็นเครือข่ายที่มีสมาชิกมาจากเขตพื้นที่ที่แตกต่างกัน เช่น สมาชิกมาจากต่างตำบล ต่างอำเภอ

2. เครือข่ายกิจกรรมต่างประเภทกัน เป็นเครือข่ายที่สมาชิกต่างสาขาต่างกิจกรรมกันมารวมมือกัน หรือกิจกรรมที่มีผลสืบเนื่องกันมารวมมือประสานช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เช่น เครือข่าย องค์การการตลาดสินค้าชุมชน เป็นการรวมตัวกันของตัวแทนสมาคมผู้นำอาชีพ ก้าวหน้า ตัวแทนสมาคมผู้นำสตรีพัฒนาชุมชนไทย ตัวแทนสมาคมผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนไทย กลุ่มอาชีพต่าง ๆ และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพื่อจัดทำตลาดสินค้าให้เป็นแหล่งจำหน่ายผลผลิตของสมาชิกในเครือข่าย โดยมีร้านค้าในชุมชนเป็นที่จำหน่ายสินค้าและประสานข้อมูลสินค้าในชุมชนระหว่าง ผู้ผลิต ผู้ซื้อ ผู้จำหน่าย มีการเชื่อมข้อมูล มีศูนย์ประสานงานองค์การชุมชน ซึ่งสร้างเครือข่ายให้องค์กรต่าง ๆ ในชุมชน เช่น องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรภาคธุรกิจเอกชน ภาคราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงภาคประชาสังคมที่มีอยู่ในระดับตำบล อำเภอ จังหวัด โดยมีตัวแทนจากองค์กรต่างกิจกรรมกันมาเชื่อมประสานเพื่อเกื้อกูลกันทั้งในด้านข้อมูลข่าวสาร ความร่วมมือ และทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

การสร้างและบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม

ในทางสังคมวิทยาเครือข่ายเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Network) ที่แตกต่างจากกลุ่ม โดย “กลุ่ม” จะมีขอบเขตชัดเจน รู้ว่าใครเป็นสมาชิก มีความเป็นรูปธรรม มีโครงสร้างทางสังคม แต่เครือข่ายเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่มีขอบเขต ไม่มีโครงสร้างแน่นอนตายตัว อาจมีการออกแบบโครงสร้างขึ้นมาทำหน้าที่สานความสัมพันธ์ระหว่างคน กลุ่มองค์กรให้ต่อเนื่อง แต่ในเครือข่ายมีความเป็นอิสระ ไม่มีใครบังคับให้ใครทำอะไรได้ แต่ละคนหรือกลุ่มองค์กรต่างก็เป็นศูนย์กลางของเครือข่ายได้พอ ๆ กัน รูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมของเครือข่ายจึงมีความซับซ้อนกว่ากลุ่มหรือองค์กรมาก สมาชิกในเครือข่ายเป็นไปใน 3 ลักษณะ คือ

1) ปัจเจก (individual) หมายถึง สมาชิกที่เป็นตัวบุคคล ไม่มีกลุ่มหรือองค์กรใด ๆ รองรับ บุคคลอาจมีศักยภาพและความสัมพันธ์ที่กว้างขวางแตกต่างกัน 2) จุดประสานหรือองค์กรประสาน (node) หมายถึง สมาชิกที่เป็นกลุ่มองค์กรหรือสถาบันที่มีศักยภาพในการ จัดการประสานเชื่อมโยงกับบุคคลกลุ่มหรือองค์กรอื่น ๆ 3) เครือข่าย (network) หมายถึง สมาชิกที่มีเครือข่ายย่อย ๆ อยู่ข้างหลังและพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ ตามจังหวะ โอกาสและประเด็นที่สนใจ

การเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเครือข่ายอาจมองเห็นหรือมองไม่เห็นเป็นรูปธรรมในเครือข่าย ความสัมพันธ์ที่เรียกว่า Network มีจุดเชื่อมความสัมพันธ์ที่ประกอบด้วยคนหรือกลุ่มคน เรียกว่า Node และการเชื่อมโยงระหว่างจุดต่าง ๆ เรียกว่า ความสัมพันธ์ (Relationships หรือ tie) ที่อาจเป็นแบบหลวมหรือ แบบแน่นแฟ้น การเชื่อมโยงของเครือข่ายที่เป็นรูปธรรมมี 3 ลักษณะ คือ เครือข่ายการแลกเปลี่ยนเครือข่าย การติดต่อสื่อสาร และเครือข่ายความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกัน เครือข่ายทางสังคมถือเป็นทุนทางสังคม (Social capital) ที่จะเพิ่มความสำเร็จให้กับตัวบุคคลและองค์กร ความสัมพันธ์ที่ดีทำให้บุคคลในองค์กรมีการเชื่อมโยงประสานงานกันดีขึ้น ทั้งยังสามารถดึงทรัพยากรของแต่ละองค์กรมาประสานเชื่อมโยงกันเพื่อให้เกิดประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เครือข่ายที่เกิดขึ้นมีอยู่ในหลายลักษณะตามมิติต่าง ๆ ดังนี้

1. เครือข่ายตามพื้นที่ดำเนินการ เช่น เครือข่าย พขอ. เครือข่าย กขป. เครือข่าย พชต. เครือข่ายลุ่มน้ำสายบุรี เครือข่ายลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เครือข่ายสมัชชาสุขภาพจังหวัด
2. เครือข่ายตามประเด็นปัญหา เช่น เครือข่ายด้านเด็ก สตรี เครือข่ายงดเหล้า เครือข่ายปัจจัยเสี่ยง เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ เครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก เครือข่ายทรัพยากรชายแดนใต้ เครือข่ายข้าวไร่
3. เครือข่ายอาชีพหรือสถานภาพทางสังคม เช่น เครือข่ายอสม. เครือข่ายด้านแรงงาน เครือข่ายสาธารณสุข เครือข่ายสารวัตรเด็กปฐมวัย เครือข่ายร้านยา เครือข่ายวิชาการ เครือข่ายธุรกิจ 4) เครือข่ายตามรูปแบบโครงสร้างหรือความสัมพันธ์ทั้งในแนวดิ่งและแนวนอน โดยแนวดิ่งเป็น เครือข่ายที่มีโครงสร้างเป็นช่วงชั้น ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรภายในเครือข่ายไม่เท่ากัน เช่น เครือข่ายสาธารณสุข เครือข่ายเกษตรและสหกรณ์ ส่วนเครือข่ายตามแนวนอนเป็นเครือข่ายที่ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรภายในเครือข่ายเท่าเทียมกัน เช่น เครือข่ายศูนย์ประสานงานภาคีพัฒนาจังหวัด

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายและการประยุกต์ใช้

แนวคิดเครือข่ายทางสังคมมีพัฒนาการมาจากพื้นฐานของทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange Theory) โดย George C. Homans (1967) และ Richard Emerson (1997) และทฤษฎีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง แนวคิดหลัก ๆ ใน เครือข่ายทางสังคม อธิบายถึงการสร้างความร่วมมือใน

2 แนวคิดสำคัญ คือ แนวคิดความคล้ายคลึง (Homophily) และแนวคิดความใกล้ชิด (Propinquity) ในแนวคิดความคล้ายคลึงถูก อธิบายไว้ว่าภายใต้เงื่อนไขที่เหมือนกัน บุคคลชอบจะมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นที่มีคุณลักษณะที่คล้ายกัน โดยอาจเป็นความคล้ายกันในประสบการณ์เดิม ปรัชญาวิชาชีพ พื้นฐานสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ถิ่นฐานเดิม เพศ ระดับการศึกษา ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม เช่น คนหรือสมาชิกในสังคมที่มีพื้นฐาน เหมือนกันหรือคล้าย ๆ กันมักจะคบหาสมาคมสูงส่งจับกลุ่มอยู่ด้วยกัน และแนวคิดความใกล้ชิด อธิบายว่า ภายใต้เงื่อนไขที่คงที่บุคคลชอบที่จะมีความสัมพันธ์กับคนที่มีระยะทางใกล้ชิดกัน (รักแท้แพ้ใกล้ชิด)

แนวคิดนี้นำไปสู่การปฏิบัติโดยการใช้ผังภาพ (Map) เพื่อให้เห็นรูปร่างของเครือข่ายที่ประกอบด้วย ภาพของสมาชิก และความสัมพันธ์ของสมาชิกในเครือข่าย ความสัมพันธ์ของสมาชิกที่ต่างกันมี 2 ลักษณะ ทั้งแบบแน่นแฟ้น (Strong ties) หรือแบบหลวม (Weak ties) ที่วิเคราะห์ได้จากทฤษฎีนี้จะให้แนวทางที่นำไปสู่การปฏิบัติ ความสัมพันธ์แบบแน่นระหว่างผู้คนที่คล้ายคลึงกันทำให้เกิดการตั้งเป้าหมายร่วม เกิดความไว้วางใจ เชื่อใจ และมีการแบ่งปันข้อมูลและแหล่งประโยชน์กัน ส่วนความสัมพันธ์แบบหลวม มักมีประโยชน์ในการได้รับความคิดใหม่ ช่วยสร้างโอกาสให้คนที่ไม่คุ้นเคยเข้ามาเพื่อช่วยให้ความคิด มุมมอง องค์กรความรู้ แหล่งประโยชน์ หรือแนวปฏิบัติใหม่ ๆ ที่แตกต่าง ความสัมพันธ์ที่แบบหลวมอาจมาจากการเป็นเพื่อนของเพื่อน

การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นความพยายามที่จะจูงใจให้ผู้ที่ร่วมปฏิบัติงานในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบและร่วมมือกันพัฒนางานด้วยความเต็มใจ สำหรับนักการศึกษาไทยได้ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ อาทิ

คุณวุฒิ คนฉลาด (2540) ได้กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นเทคนิคที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง โดยหลักการ คือ มุ่งให้สมาชิกในองค์กรมีโอกาสทำงานร่วมกันเป็นทีมหรือเป็นกลุ่ม ให้ทุกคนมีส่วนร่วม งานจึงประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ การจัดการแบบมีส่วนร่วม เน้นการจัดการที่ผู้เกี่ยวข้องหรือควบคุมปัญหาได้ มาช่วยกันแก้ปัญหาแบบเป็นทีม ซึ่งจะได้ยอมรับในปัญหา และช่วยกันแก้ปัญหาได้ดีขึ้นมักจะได้ผลทางจิตวิทยา สร้างขวัญกำลังใจในการทำงานของทุกคนด้วย

ธงชัย สันติวงษ์ (2543) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ การที่ผู้บริหาร หรือเจ้าของกิจการ ใช้วิธีการแบบเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงาน ได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านต่าง ๆ เช่น การให้มีส่วนร่วมในการวางแผน ช่วยเสนอแนะข้อคิดเห็น เพื่อประกอบการตัดสินใจ ของผู้บริหาร ตลอดจนการให้โอกาสและอิสระกับกลุ่มที่จะตัดสินใจทำงานเองภายใต้เป้าหมาย และนโยบายที่มอบหมายไว้ให้กว้าง

สมเดช สีแสง (2547) ได้สรุปความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation Management) เป็นการบริหารที่เปิดโอกาสให้พนักงานทุกระดับได้มีส่วนร่วมในการบริหารกิจการ ภายในขอบเขตหน้าที่ของตน ถือว่าเป็นการบริหารที่ดีและเหมาะสมที่สุดกับ คุณสมบัติของมนุษย์ในปัจจุบัน การบริหารแบบมีส่วนร่วมนี้เป็นหลักการสำคัญของการบริหารแบบใหม่ที่เรียกว่า การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (Total Quality Control หรือ TQC)

สมยศ นาวิการ (2545) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ กระบวนการให้ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ การบริหารแบบมีส่วนร่วมเน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงของบุคคล โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญของพวกเขา ในการแก้ปัญหาของการบริหารที่สำคัญการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่บนพื้นฐานแนวคิดของการแบ่งอำนาจหน้าที่การบริหารให้ผู้ได้บังคับบัญชา ประการสุดท้ายการบริหารแบบมีส่วนร่วมต้องการให้ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงในกระบวนการตัดสินใจที่สำคัญขององค์กร

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540) ได้ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการจูงใจให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมมือกันในการพัฒนาปฏิบัติอยู่ด้วยความเต็มใจ

จากความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมดังกล่าว จะเห็นว่า มีผู้ให้ความหมายไว้แตกต่างกัน พอสรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้บริหารใช้การจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงานร่วมรับผิดชอบ เพื่อการพัฒนาที่ปฏิบัติให้มีคุณภาพสูงขึ้น

ในการบริหารเครือข่ายเพื่อความยั่งยืนนั้น เจาะใจสำคัญคือ ธรรมภิบาล ซึ่งแนวคิดการจัดการเครือข่ายเป็นแนวคิดหนึ่งของธรรมภิบาลหรือการบริหารงานแนวใหม่ของภาครัฐที่เป็นการจัดการแบบประชาธิปไตย เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบไปด้วยแนวคิดหลักในเรื่อง 1) การบริหารงาน แนวราบที่เน้นการสร้างความร่วมมือ 2) การสร้างความไว้วางใจ เชื่อใจ และ 3) ความเสี่ยงของเครือข่าย ดังรายละเอียด

1. การบริหารแนวราบ แนวคิดสำคัญในการบริหารแนวราบ คือ การสร้างความร่วมมือ (Collaborating) การจัดระบบเครือข่ายที่ดี และการกำหนดกลไกสร้างระบบจูงใจ

1) การสร้างความร่วมมือ (Collaborating) ในเครือข่ายเพื่อกระจายอำนาจ โดยการช่วยสร้างศักยภาพของเครือข่ายที่เป็นคู่ความร่วมมืออื่น เพื่อผลประโยชน์และเป้าหมายร่วมกัน (Core objectives/values) ทั้งการร่วมรับรู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำ เพื่อช่วยสร้างสถานะที่เท่าเทียมในความเป็น “หุ้นส่วน” ของเครือข่ายบนความสัมพันธ์แนวราบหน่วยงานภาครัฐ

ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการผูกขาดทางอำนาจและผลประโยชน์ที่เคยกระจุกตัวอยู่ที่ภาครัฐ ไปเป็นรูปแบบของความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันกับเครือข่ายที่มาจากภาคส่วนอื่น ต้องวางสถานะของตนเองเทียบเท่ากับประชาชนในการเป็นสมาชิกเครือข่ายยอมลดอำนาจของตนเองลงให้กับองค์กรอื่นที่เข้ามาร่วมมือ โดยที่แต่ละองค์กรจะไม่สูญเสียความเป็นอิสระในการจัดการองค์กรของตนเอง ไม่มีโครงสร้างของสายการบังคับบัญชา ไม่มีการแข่งขันภายในเครือข่าย แต่มีความสัมพันธ์ในเชิงร่วมมือกันในการตัดสินใจจัดการบางอย่างร่วมกัน เพื่อทำให้เกิดระบบที่ดีขึ้นและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคมในรูปของการให้องค์กรความร่วมมือเข้ามาช่วยเสริมศักยภาพในการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายเพื่อไปสู่เป้าหมายและประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นร่วมกัน เช่น สถานศึกษาให้องค์กรเด็กเยาวชนเข้ามาจัดงานเพื่อลดความรุนแรงและอาชญากรรมในพื้นที่ โดยการพัฒนาศักยภาพครูและฝึกเด็กปฐมวัยในการจัดการกับความรุนแรง หรือหน่วยงานด้านการเกษตรสร้างความร่วมมือให้กลุ่มสมาร์ตฟาร์มเมอร์เข้าไปเพิ่มศักยภาพของเกษตรกรรุ่นใหม่ในการจัดการฟาร์ม การจัดการดิน เป็นต้น การทำงานแบบมีส่วนร่วมที่ทุกฝ่ายหันหน้าเข้าหากัน มีการพึ่งพากันและกัน เกิดความสมดุลของอำนาจในการพึ่งพาสมาชิกเครือข่ายเกิดความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่าย ซึ่งจะนำไปสู่การให้และการรับรวมถึงการระดมทรัพยากร การให้การสนับสนุนเงินงบประมาณ เพื่อให้ภารกิจที่เครือข่ายดำเนินการร่วมกันนั้นบรรลุเป้าหมาย 2) การจัดระบบเครือข่ายที่ดี เป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะช่วยให้เครือข่ายดำเนินไปได้อย่างราบรื่น โดยการจัดโครงสร้างองค์กรที่มีความชัดเจนในอำนาจหน้าที่ วิธีการทำงาน ตลอดจนการประสานงานระหว่างสมาชิก มีการร่วมกันกำหนดเป้าหมายการทำงาน และกติกาที่เป็นที่ยอมรับของสมาชิก มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอ การกำหนดผู้นำที่เหมาะสม รวมทั้งมีระบบการช่วยเหลือและช่วยแก้ไขปัญหาคบหาทบทวนหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน ทำให้สมาชิกแต่ละคนรู้จักบทบาทของตนเองและมองเห็นความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันในเครือข่าย ช่วยป้องกันความสับสนและความขัดแย้งจากการทำงานที่ซ้ำซ้อน การจัดแบ่งบทบาทหน้าที่สมาชิกเครือข่ายควรเป็นไปตามความสนใจ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญและศักยภาพ รวมทั้งเป็นไปในลักษณะที่เอื้อให้สมาชิกเข้าร่วมได้แม้มีเวลาจำกัด ด้วยมีงานประจำที่ต้องรับผิดชอบ นอกจากนี้การมีระบบการช่วยเหลือและช่วยแก้ไขปัญหาก็จะช่วยให้เครือข่ายที่อาจเกิดปัญหาระหว่างการดำเนินงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครือข่ายที่เพิ่งเริ่มดำเนินการใหม่ ๆ การมีที่ปรึกษาที่ดีคอยให้คำแนะนำและคอยช่วยเหลือจะช่วยให้เครือข่ายสามารถดำเนินการต่อไปได้ และช่วยหนุนเสริมให้เครือข่ายเกิดความเข้มแข็งยิ่งขึ้น ควรมีที่ปรึกษาเพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ เป็นแหล่งข้อมูลให้ศึกษาค้นคว้า และช่วยอบรมภาวะการณ์เป็นผู้นำให้กับสมาชิกเครือข่าย ระบบการช่วยเหลือควรครอบคลุมถึงการดำเนินการใกล้เคียงให้เกิดความเข้าใจกันใหม่ หากมีความความขัดแย้งเกิดขึ้นเพื่อป้องกันความเสื่อมถอยและความสิ้นสุดลงของเครือข่าย 3) การกำหนดกลไกสร้างระบบจูงใจเป็นสิ่งสำคัญ เครือข่ายจะยังคงอยู่ตราบเท่าที่มีสิ่งจูงใจเพียงพอที่จะดึงดูดให้เข้าไปมีส่วนร่วม

การกำหนดกลไกที่เป็นระบบจะช่วยสร้างความยั่งยืนของเครือข่าย โดยการวิเคราะห์และจัดหา สิ่งจูงใจบนพื้นฐานความแตกต่างของบุคคลในแต่ละกลุ่มย่อยของสมาชิกเครือข่าย กลุ่มของสิ่งจูงใจ อาจเป็นค่าตอบแทนเกียรติยศชื่อเสียง หรือการได้รับการยอมรับ ชื่นชม ทั้งนี้หากใช้เป็นค่าตอบแทน ควรเป็นการแลกเปลี่ยนกับผลงานที่สนับสนุนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการพัฒนาเครือข่าย มากกว่า การให้ผลตอบแทนในลักษณะเหมารวม และควรแบ่งให้เป็นงวด ๆ ตามผลงาน รวมทั้ง ควรมีการทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรให้ชัดเจน เพื่อสร้างทักษะผูกพันระหว่างผู้รับทุนและผู้ให้ทุน กรณีที่ใช้เกียรติยศและชื่อเสียงเป็นสิ่งจูงใจ โดยเฉพาะในงานพัฒนาสังคมที่มักจะไม่มียears ค่าตอบแทน การหาสิ่งจูงใจอื่นมาชดเชยสิ่งตอบแทนที่เป็นตัวเงิน ในรูปของ “สัญลักษณ์” บางอย่างที่มีสื่อถึงการได้รับเกียรติยศ การยกย่องและมีคุณค่าทางสังคม ที่มีคุณค่าพอที่จะจูงใจสมาชิก เช่น การประกาศเกียรติยศ เข็มเชิดชูเกียรติ โล่เกียรติยศ และควรมีเกียรติยศหลายระดับที่จูงใจสมาชิก เครือข่ายให้ร่วมมือลงแรงเพื่อไต่เต้าไปสู่ระดับที่สูงขึ้นต่อไปอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งควรมีการ ประชาสัมพันธ์เผยแพร่รายชื่อคนกลุ่มนี้อย่างกว้างขวาง

2. การสร้างความไว้วางใจ (trust) ความไว้วางใจได้มาจากความยุติธรรม (Fairness) การทำให้เกิดสถานะที่เท่าเทียมกัน และการกระจายผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน แนวทาง สำคัญในการสร้างความไว้วางใจ มีดังนี้ รับรู้ถึงความเท่าเทียมกันในอำนาจและความรับผิดชอบ มีความเท่าเทียมในการเข้าถึง การแบ่งปันข้อมูลและความรู้ รับรู้ถึงคุณค่าของตนเอง แม้จะมีความแตกต่างกันในความร่วมมือนั้น ยินดีที่จะรับคำแนะนำเมื่อผิดพลาดเพื่อให้ไปสู่เป้าหมาย ร่วมกัน ไม่ทอดทิ้งและพร้อมที่จะไปสู่ความสำเร็จร่วมกัน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและให้ค่ากับ การพึ่งพากันและกัน โดยธรรมชาติสมาชิกของเครือข่ายมีข้อจำกัดของตนเองในด้านทรัพยากรความรู้ เงินทุน กำลังคน จึงไม่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างสมบูรณ์ด้วยตัวเอง การพึ่งพากันและการเสริมสร้างกัน ภายใต้อุดมคติของตนเองที่มีอยู่จะช่วยให้เครือข่ายดำเนินการได้อย่าง ต่อเนื่องไปสู่เป้าหมายร่วมกัน อย่างไว้วางใจกัน เช่น นักวิชาการมีความรู้เชิงทฤษฎีเข้าไปทำงานร่วมกับประชาชนในท้องถิ่นที่มีความรู้เชิงพื้นที่ที่จะช่วยให้เกิดการระดมองค์ความรู้ของท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ มีประโยชน์ต่อชุมชน สื่อสารอย่างเปิดเผยและซื่อสัตย์ ทุกกลุ่มเครือข่ายต้องการการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ผู้ที่จะสร้างให้ เครือข่ายเกิดขึ้นได้ต้องสร้างความไว้วางใจผ่านการกระทำและคำพูด เปิดเผยตนเองหรือเปิดเผย ความคิดความรู้สึก ข้อมูลของตนเองต่อผู้อื่น รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะอย่างเปิดเผย การแลกเปลี่ยน ข้อมูลทางเครือข่ายแบบเปิดจะช่วยสร้างความเข้าใจและคุณค่าร่วมจัดการแก้ไขปัญหาและ ความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ การจะทำให้เครือข่ายอื่นไว้วางใจ เชื่อใจต้องทำให้เครือข่ายสามารถที่จะ คงไว้ในความไว้วางใจเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาจากภายนอกที่ห้ามไม่ให้บางเครือข่ายเข้าไปยุ่งเกี่ยว ต้องทำให้มั่นใจว่าความไว้วางใจที่มีต่อกันในกลุ่มเครือข่ายจะถูกปกป้องจากความไม่ไว้วางใจที่เกิดขึ้น ในองค์กรหลักที่สร้างเครือข่ายมา

3. ความเสี่ยงของเครือข่ายและธรรมาภิบาล (governance) ความเสี่ยงของเครือข่ายมาจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกเครือข่าย

3.1 ปัจจัยภายในเครือข่าย ได้แก่ ความไม่ชัดเจนของวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของเครือข่าย การขาดผู้นำผู้ประสานที่ดี การสื่อสารไม่ทั่วถึง การบริหารรวมศูนย์ ความไม่โปร่งใส ความไม่สมดุลในการจัดการผลประโยชน์

3.2 ปัจจัยภายนอกเครือข่าย ได้แก่ การถูกครอบงำโดยกลุ่มบุคคลหรือองค์กรภายนอก การขึ้นนำโดยแหล่งทุน การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม การตลาด กล่าวโดยสรุป การบริหารจัดการเครือข่ายเพื่อความยั่งยืนต้องมีการบริหารแนวราบ แนวคิดสำคัญในการบริหารแนวราบ คือ การสร้างความร่วมมือ (Collaborating) ให้มีความสำคัญกับการกำหนดกลไกสร้างระบบจูงใจ การจัดระบบเครือข่ายที่ดี มีการสร้างความไว้วางใจ (trust) และความเสี่ยงของเครือข่ายและธรรมาภิบาล (governance)

Lewis, Goodman และ Fandt (2004) ได้กล่าวถึงชนิดของเครือข่ายกว้าง ๆ

ดังนี้

1. เครือข่ายภายใน (Internal network) เป็นเครือข่ายที่เกิดขึ้นในองค์กร เพื่อป้องกันการใช้ทรัพยากรภายนอกหน่วยงาน ลักษณะโครงสร้างเครือข่ายภายใน คือ การให้แต่ละหน่วยงานมีความเป็นอิสระในการผลิตงานตามความสามารถเฉพาะของหน่วยงานนั้น ๆ แต่ไม่มีความซ้ำซ้อนในการผลิต และมีหน่วยงานกลางขององค์กรเป็นผู้ประสานระหว่างหน่วยงาน

2. เครือข่ายยั่งยืน (Stable network) เป็นเครือข่ายที่เกิดขึ้นภายในองค์กร แต่บางส่วนมีการติดต่อกับหน่วยงานภายนอก เพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดของงาน โดยที่หน่วยงานกลางเป็นผู้ทำสัญญาในการใช้ทรัพยากรร่วมกับหน่วยงานภายนอก

3. เครือข่ายพลวัตร (Dynamic network) เป็นเครือข่ายที่มีลักษณะแตกต่างจากเครือข่ายภายใน และเครือข่ายยั่งยืน โดยเครือข่ายชนิดนี้เน้นการประสานกับหน่วยงานภายนอก แต่องค์กรยังมีหน่วยงานแกนกลางที่เป็นหน่วยงานหลัก แต่ทรัพยากรอื่น ๆ ใช้ของหน่วยงานภายนอก นอกจากนี้คุณสมบัติที่ทำให้เครือข่ายมีลักษณะเฉพาะต่างจากการรวมกันเป็นกลุ่มต่าง ๆ องค์กรที่เกิดขึ้นในชุมชนและสังคมโดยทั่วไป นอกจากเรื่องของการทำงานร่วมกัน โดยไม่ต้องมีสัญญา เป็นลายลักษณ์อักษร ยังมีลักษณะเฉพาะที่สำคัญ ดังนี้

Reed (1989) ได้ให้แนวทางคุณสมบัติที่ทำให้เครือข่ายมีลักษณะเฉพาะ ดังนี้

1. เครือข่ายมีลักษณะเป็นโครงสร้างทางความคิด ไม่ว่าจะพัฒนาไปในทิศทางใดหรือว่าระดับใดก็ตาม สมาชิกหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายจะมีกรอบความคิดเกี่ยวกับเครือข่ายใกล้เคียงกัน ทั้งในด้านความรู้ความสามารถ ตลอดจนความคาดหวังที่มีต่อเครือข่าย

2. เครือข่ายไม่มีลำดับชั้น โดยสมาชิกแต่ละคนจะเป็นอิสระต่อกัน และการเชื่อมโยงของสมาชิกเป็นไปในแนวราบไม่ใช่แนวตั้ง

3. เครือข่ายมีการแบ่งงานกันทำ โดยเฉพาะมีการทำงานร่วมกัน เพื่อที่จะแสดงให้เห็นว่าสมาชิกทุกคนมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ดังนั้นสมาชิกที่เข้ามาร่วมในเครือข่ายคาดหวังในการพึ่งพิงแลกเปลี่ยนความสามารถระหว่างกัน

4. เครือข่ายจะมีความเข้มแข็งก็ต่อเมื่อสมาชิกแต่ละคนในเครือข่ายมีความเข้มแข็ง ดังนั้นการพัฒนาประสิทธิภาพของสมาชิกแต่ละคนจึงเป็นสิ่งสำคัญ

5. เครือข่ายจะมีลักษณะของการบริหารจัดการตนเอง โดยเฉพาะในการทำงานร่วมกันในลักษณะแนวราบ จึงจำเป็นต้องมีความสามัคคีโดยผ่านทางกระบวนการประชาธิปไตย คือ การเจรจาต่อรองกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของเครือข่าย

6. เครือข่ายจะประสบความสำเร็จได้ ต้องอาศัยระยะเวลาพอสมควร เพื่อการสร้างความสัมพันธ์ ความศรัทธา ความไว้วางใจระหว่างสมาชิก ตลอดจนเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการแก้ไขปัญหาพร้อมกันอย่างสร้างสรรค์ และต่อเนื่องตลอดไป

นอกจากนี้ Cohen และ Uphoff (1981) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร
2. การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ
3. การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

วิลาวณีย์ ชมนิรัตน์ (2565) กล่าวถึงการมีส่วนร่วม หมายถึง การร่วมในการตัดสินใจหรือให้อำนาจชุมชนในการตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องในการดำรงชีวิต โดยให้ชุมชนมีอำนาจในการตัดสินใจเลือกปัญหาที่เป็นปัญหาของเขาเอง และมีอำนาจในการจัดการทรัพยากรเพื่อแก้ปัญหา

ฉลาด จันทรมสมบัติ (2564) ได้สรุปไว้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน คือ การสร้างความรู้สึกมีหุ้นส่วนของประชาชนอาจเกิดขึ้นได้ในหลายกรณี การมองทางแก้ปัญหาโดยการให้แสดงความคิดเห็นโต้แย้งกันอย่างเปิดเผยจริงใจ และตรงไปตรงมาเป็นทางออกหนึ่ง แม้จะมีความยากลำบากและเสี่ยงต่อการขัดแย้ง แต่หากทำแล้วสามารถสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ก็ควรทำ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาทั้งหลายจึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญยิ่ง ในกระบวนการพัฒนามี 2 ลักษณะ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมเป็นวิธีการ (Participation as a mean) เป็นการนำเอาทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาที่วางไว้ก่อนแล้ว

2. การมีส่วนร่วมเป็นเป้าหมาย (Participation as a goal) หมายถึง ให้ประชาชนมีกิจกรรมร่วมกันเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและมีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จนทำให้เกิดการพึ่งตนเองได้ เป็นการรวมกลุ่มบุคคลที่มีความสามารถในกระบวนการแก้ปัญหาและร่วมกิจกรรม

Oakley และ Marden (1984) ได้ทบทวนเอกสารงานวิจัยและสรุปความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมตามลำดับจากความหมายกว้าง ๆ ไปสู่ความหมายที่มีความเฉพาะเจาะจง เพื่อให้เห็นความแตกต่างในการตีความหมายของคำว่า “การมีส่วนร่วม” ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในความหมายที่พิจารณาถึงการมีส่วนร่วมช่วยเหลือโดยสมัครใจ โดยประชาชนต่อโครงการใดโครงการหนึ่งของโครงการสาธารณะต่าง ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาชาติ แต่ไม่ได้หวังจะให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงโครงการหรือวิจารณ์เนื้อหาของโครงการ

2. การมีส่วนร่วมในความหมายที่ให้ประชาชนรู้สึกตื่นตัว เพื่อให้ทราบถึงการรับความช่วยเหลือและตอบสนองต่อโครงการพัฒนา รวมทั้งการสนับสนุนความคิดริเริ่มของคนในท้องถิ่น

3. การมีส่วนร่วมในความหมายการให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ ในกระบวนการดำเนินโครงการและร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนา รวมทั้งความพยายามที่จะทำให้มีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในความหมายที่ประชาชนจะมีทั้งสิทธิและหน้าที่ที่จะเข้าร่วมในการแก้ปัญหาทางสุขภาพ รวมทั้งทำให้มีความรับผิดชอบมากขึ้นที่จะสำรวจเกี่ยวกับความจำเป็นเรื่องสุขภาพอนามัย การระดมทรัพยากรท้องถิ่นและเสนอแนะแนวทางแก้ไขใหม่ ๆ

5. การมีส่วนร่วมในความหมายสามารถที่จะควบคุมทรัพยากรและการจัดระบบระเบียบในองค์กรในสภาพสังคมนั้น ๆ อย่างอิสระ เช่น การตัดสินใจใช้ทรัพยากร การตั้งเกณฑ์ต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติของกลุ่ม

Rahnema (2020) กล่าวถึง การให้นิยามความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การสร้างความหมายใหม่และภาพลักษณ์ใหม่ของการพัฒนาบนพื้นฐานของปฏิสัมพันธ์รูปแบบต่าง ๆ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง คือ การจัดเตรียมการพัฒนาด้วยความชอบธรรม โดยมอบหมายให้อำนาจแก่ผู้มีส่วนร่วมและทำที่สุดคือ การเชื่อมระหว่างสถานประกอบการกับประชากรเป้าหมาย รวมถึงกลุ่มที่ต่อต้านการพัฒนาแนวคิดของการเสริมอำนาจมีจุดมุ่งหมาย เพื่อช่วยให้การมีส่วนร่วมปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองเพื่อการพัฒนาด้วยความชอบธรรม

จากแนวคิดนักการศึกษาเกี่ยวกับความหมายของการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยสรุปใจความสำคัญได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามารวมตัวกัน

เพื่อทำกิจกรรมร่วมกันโดยมีประเด็นสำคัญที่ต้องทำร่วมกัน ดังนี้ 1) การทำกิจกรรมร่วมกันของกลุ่มบุคคล 2) การวางแผนการดำเนินงาน 3) การตัดสินใจร่วมกัน 4) ร่วมกันปฏิบัติ และ 5) การติดตามและประเมินผล

การสังเคราะห์องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์และกำหนดองค์ประกอบของการมีส่วนร่วม โดยพิจารณาจากทัศนะและผลการศึกษาวิจัยของนักวิชาการดังกล่าวมานั้น ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่า องค์ประกอบบางตัวมีความหมายเดียวกัน แต่นักวิชาการเรียกชื่อต่างกัน ดังนั้นเพื่อให้การนำเอา องค์ประกอบแสดงในตารางสังเคราะห์เพื่อให้มีความเหมาะสมจึงกำหนดชื่อองค์ประกอบที่มีความหมายเดียวกันแต่เรียกชื่อต่างกันไปเป็นกลาง และสะท้อนให้เห็นถึงความหมายเดียวกัน ครอบคลุมองค์ประกอบอื่นที่ใช้ชื่อแตกต่างกันเพื่อกำหนดองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของนักวิชาการ ดังนี้ Boissevain and Mitchell (1973), Cohen และ Uphoff (1981), Sanoff และ Henry (1999), White (1982) และ Rifkin (2001), อมรรวรรณ สุวรรณโณม (2565), ฉลาด จันทรมบัติ (2564), จุฑารัตน์ ชมพันธ์ (2555), ทศพล ธิษะพร (2560) และพัชรินทร์ จันทาพูน และ ปิยพงษ์ สุเมตติกุล (2563) พบว่า มีองค์ประกอบเชิงทฤษฎี (Theoretical Framework) ที่เข้ากับ บริบทการวิจัยและผลการศึกษาดังกล่าวนำไปสู่การสังเคราะห์องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมดังกล่าว (Conceptual framework)

ตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์ประกอบ การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม	Boissevain and Mitchell (1973)	Cohen and Uphof (1980)	Sanoff and Henry (1999)	Rifkin (2001)	White (1982)	อมรรวรรณ สุวรรณโณม (2565)	ฉลาด จันทรมบัติ (2564)	จุฑารัตน์ ชมพันธ์ (2555)	ทศพล ธิษะพร (2560)	พัชรินทร์ จันทาพูน และปิยพงษ์ สุเมตติกุล (2563)	รวม	ร้อยละ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	8	80.0
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน/ ปฏิบัติงาน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100.0
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	-	7	70.0

ตาราง 1 (ต่อ)

องค์ประกอบ การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม	Boissevain and Mitchell (1973)	Cohen and Uphof (1980)	Sanoff and Henry (1999)	Rifkin (2001)	White (1982)	อมรรวม สุวรรณโณม (2565)	ฉลาด ฉันทธรรมบัตติ (2564)	จุฑารัตน์ ชมพันธ์ (2555)	ทศพล ธีระพร (2560)	พัชรินทร์ จันทาทพูน และปิยพงษ์ สุนตติกุล (2563)	รวม	ร้อยละ
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับ ผลประโยชน์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	✓	✓	8	80.0
5. ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม และประเมินผล	✓	✓	-	-	✓	✓	-	-	-	✓	5	50.0
6. การกำหนดสมาชิกเครือข่าย	-	-	-	-	-	✓	-	-	✓	-	2	20.0
7. การบริหารทรัพยากรร่วมกัน	-	-	-	-	-	✓	✓	-	-	-	2	20.0
8. การสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ความ ผูกพันในองค์กร	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	1	10.0
9. ภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่าย	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	✓	2	20.0

จากตาราง 1 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเลือกด้านที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป หรือคิดเป็นร้อยละ 50 ขึ้นไป มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ 5 กระบวนการ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน การวางแผนเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานขององค์กรในระยะยาว โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้องค์กรหาแนวทางในการเตรียมความพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงล่วงหน้าได้ ซึ่งเป็นการกำหนดแนวทางหรือทิศทางในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้และสามารถทำให้องค์กรปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือปฏิบัติงาน หมายถึง การทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมายหรือมุ่งสู่ความสำเร็จ มีการปฏิบัติงานของบุคคลในการที่จะเสริมแรงให้บุคคลได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มตามศักยภาพและมีความพึงพอใจต่องานที่กำลังปฏิบัติ อันนำไปสู่การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในการปฏิบัติงานนั้นมีจุดมุ่งหมายคือ ความสามารถของ

บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ รวมทั้งแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานได้เป็นที่พอใจ

3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งจากหลาย ๆ ทางเลือกที่ได้พิจารณาหรือประเมินอย่างดีแล้วว่าเป็นแนวทางที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย เป็นกระบวนการที่นำมาใช้ในการพิจารณาวิเคราะห์ทางเลือกที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาในการพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลควรคำนึงถึงประเด็นดังนี้ ได้แก่ การระบุถึงปัญหาการกำหนดแนวทาง เพื่อการตัดสินใจ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การพัฒนาทางเลือก และการประเมินทางเลือก

4. การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ต้องเกิดประโยชน์จากทั้งสองฝ่ายหรือทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับประโยชน์จากกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติและจะต้องได้รับการยินยอมพร้อมใจของทั้งสองฝ่ายหรือทุกฝ่ายด้วย ในที่นี้คือ ภาวะความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เรียนหรือเด็กในขณะที่อยู่ในสถานศึกษาได้รับบริการต่าง ๆ จากทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนหรือเด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาและมีความสุขเมื่ออยู่ที่สถานศึกษา และองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตของผู้เรียน ประกอบด้วย ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา

5. การมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม และประเมินผล เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า การดำเนินงาน ผลการดำเนินงานของแผนงานโครงการที่กำหนดไว้ว่า เป็นอย่างไร ในที่นี้คือ การติดตามการดำเนินงาน การศึกษาความก้าวหน้า การบริหาร การจัดการศึกษาและการดำเนินการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปการมีส่วนร่วมในการวางแผน

การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้แต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

มงคล จันทร์สอง (2544) กล่าวถึงองค์ประกอบของการวางแผนไว้ว่า การมีส่วนร่วมจะต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน การให้บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมจะต้องมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนว่า จะทำกิจกรรมนั้น ๆ ไปเพื่ออะไร ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้ตัดสินใจถูกว่าควรจะเข้าร่วมหรือไม่

ภักดี มานะหิรัญเวท (2556) กล่าวถึงองค์ประกอบของการวางแผนเชิงกลยุทธ์ไว้ว่า เป็นการระบุหรือกำหนดจุดมุ่งหมายที่องค์กรธุรกิจมีความต้องการ เพื่อให้องค์กรมีการเตรียมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับองค์กรในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งองค์ประกอบของการวางแผนเชิงกลยุทธ์ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environment Scanning) หมายถึง การกำกับ ดูแลและประเมินผลจากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก มีการนำมาเผยแพร่หรือสื่อสารให้กับสมาชิกในการดำเนินงานของแต่ละฝ่ายได้ทราบและมีความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อช่วยกันระดมความคิดเห็นเพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคที่มีอยู่ภายในองค์กร

2. ด้านการกำหนดกลยุทธ์ (Strategy Formulation) หมายถึง การพัฒนาแผนในระยะยาวสำหรับใช้จัดการกับการดำเนินงานขององค์กรภายในอนาคต จากการศึกษาถึงข้อจำกัดของสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก โดยกำหนดวิสัยทัศน์ที่เกิดจากมุมมองที่แตกต่างกันออกไปตามประสบการณ์และทักษะของผู้ประกอบการและประเภทของธุรกิจ ทั้งนี้จุดมุ่งหมายของวิสัยทัศน์ที่สำคัญ คือ มีความต้องการสร้างแรงบันดาลใจให้กับสมาชิกภายในองค์กรและสร้างความเข้าใจในวัตถุประสงค์ส่งผลให้องค์กรประสบความสำเร็จในการดำเนินงานจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

3. ด้านขั้นตอนการนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติใช้ (Strategy Implementation) หมายถึง การวางแผนก่อนการนำแผนไปปฏิบัติจะต้องมีการจัดลำดับขั้นตอนและระเบียบวิธีการนำแผนไปปฏิบัติงานให้เกิดความถูกต้อง เพื่อให้เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ ส่งผลให้สมาชิกเข้าใจในการทำงานสามารถดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ และต้องมีผู้รับผิดชอบในหน้าที่การติดตามตรวจสอบและประเมินผลของขั้นตอนการดำเนินงานตลอดเวลา ในการกำหนดแผนต้องมีการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม เพื่อรองรับต่อความต้องการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในการดำเนินงานส่งผลให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพ ขั้นตอนสุดท้าย คือ การกระจายกลยุทธ์ที่ผ่านการระดมความคิดและช่วยกันปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ส่งผลให้องค์กรบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมาย สิ่งสำคัญคือผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการปฏิบัติงานตามแผนอย่างแท้จริง

4. ด้านการประเมินและการควบคุมแผน (Evaluation and Control) หมายถึง การตรวจสอบแผนการปฏิบัติงาน เมื่อนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติจะก่อให้เกิดข้อผิดพลาดหรือข้อบกพร่องที่ควรมีการปรับปรุงและแก้ไข เพื่อให้องค์กรมั่นใจได้ว่าแผนกลยุทธ์ที่เลือกมานั้นทำให้ผลการปฏิบัติงานตรงตามที่องค์กรได้กำหนดไว้ ซึ่งการควบคุมแผนกลยุทธ์มีความเกี่ยวข้องกับการติดตามและประเมินผลของแผนกลยุทธ์ที่นำไปปฏิบัติ องค์กรต้องมีการวัดในเชิงปริมาณและคุณภาพเพื่อเก็บไว้เป็นฐานข้อมูล ในการดำเนินงานที่มีการปฏิบัติเพื่อแสดงให้เห็นถึงผลการทำงานอย่างชัดเจน ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานที่เข้ามาดูแล โดยการคัดเลือกจากผู้ที่มีความรับผิดชอบและทุ่มเทต่อการทำงาน

อรรถัย กักผล (2552) ได้กล่าวถึงการวางแผนในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า จากข้อมูลต่าง ๆ ในขั้นเตรียมการ ซึ่งได้แก่ การเตรียมทีมงาน การตรวจสอบ

สถานการณ์ภายในหน่วยงาน และการประเมินสถานการณ์ ทีมงานต้องนำมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำแผนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยในขั้นตอนการวางแผน ทีมงานต้องมีขั้นตอน ดังนี้

1. ระบุและวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แต่ละประเด็นการตัดสินใจมีผู้สนใจหรือได้รับผลกระทบไม่เท่ากันบางประเด็น มีเพียง 20 คน บางประเด็นอาจมีเป็นพันคน นอกจากนี้คำว่า สาธารณะหรือประชาชนแตกต่างกันไปตามประเด็นการตัดสินใจ ในขั้นนี้ทีมงานต้องดำเนินการ 2 ขั้นตอน คือ

1.1 ระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือ Stakeholders ซึ่งหมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและลบจากการตัดสินใจนั้น

1.2 วิเคราะห์ความสำคัญและอิทธิพลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ไม่ใช่ทุกกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีรูปแบบการมีส่วนร่วมเดียวกัน และแต่ละกลุ่มมีประเด็นกังวลใจที่แตกต่างกัน บางกลุ่มอาจมองประเด็นการตัดสินใจเป็นเรื่องสำคัญมาก บางกลุ่มอาจต้องการเพียงแสดงความความคิดเห็น ฉะนั้นทีมงานต้องวิเคราะห์ประเภทของกลุ่มตามระดับความสนใจ ซึ่งช่วยกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมได้สอดคล้องต้องกัน

1.3 คาดการณ์ระดับการโต้เถียง ขั้นตอนนี้ทีมงานต้องประเมินหรือคาดการณ์จากข้อมูลขั้นเตรียมการว่าระดับของการถกเถียงหรือ การโต้แย้งจะเป็นอย่างไร ซึ่งการประเมินเป็นเรื่องยากแต่อาจ พิจารณาจากตัวชี้วัด เช่น

- เคยมีการถกเถียงหรือการโต้แย้งในประเด็นนี้มาก่อนหรือไม่
- มีประเด็นทางการเมืองเกี่ยวข้องหรือไม่
- เป็นเหตุผลของการรวมกลุ่มใดบ้างหรือไม่

ถ้ามีทั้ง 3 ตัวชี้วัดอาจคาดการณ์ว่าประเด็นนั้นมีระดับของการถกเถียงโต้แย้งกันสูง ซึ่งทีมงานต้องวางแผนการมีส่วนร่วมอย่างระมัดระวังและรอบคอบมากขึ้น

2. ระบุเป้าหมายของการมีส่วนร่วม ขั้นตอนนี้เป็นการระบุว่าจะอะไร คือ วัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมในแต่ละขั้นของกระบวนการตัดสินใจ การตัดสินใจในแต่ละประเด็นอาจมีรูปแบบการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันไป โดยทั่วไปกระบวนการตัดสินใจมีอยู่ 4 ขั้นตอน คือ

- 2.1 ขั้นการระบุปัญหา/ความต้องการ
- 2.2 ขั้นการศึกษาทางเลือก
- 2.3 ขั้นการประเมินทางเลือก และ
- 2.4 ขั้นการเลือกทางเลือก

สำหรับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการมีส่วนร่วมนั้น คือ สิ่งที่ต้องการจากการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น เพื่อให้สาธารณชนทราบข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและทางเลือก เพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับทางเลือกต่าง ๆ หรือเพื่อพูดคุยกันถึงเกณฑ์การประเมิน

ในขั้นนี้ยังรวมถึงการระบุถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูล เพื่อที่จะทำให้แต่ละขั้นตอนของการตัดสินใจ มีความสมบูรณ์ ซึ่งเป็นเรื่องของการพิจารณาว่า มีข้อมูลอะไรที่หน่วยงานต้องให้กับสาธารณะและ ข้อมูลอะไรที่หน่วยงานต้องการจากสาธารณะ เพื่อทำให้วัตถุประสงค์ในแต่ละขั้นบรรลุผล ตัวอย่างต่อไปนี้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างขั้นตอนการตัดสินใจ วัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนและการแลกเปลี่ยนข้อมูล

1. ระบุเงื่อนไขพิเศษของชุมชน ในขั้นนี้พิจารณาว่าชุมชนหรือพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบหรือกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือประเด็นตัดสินใจมีลักษณะหรือเงื่อนไขพิเศษที่อาจกระทบต่อรูปแบบการมีส่วนร่วม ตัวอย่างเช่น ชุมชนที่มีลักษณะพิเศษทางวัฒนธรรม ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางการเมือง กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลากหลายอยู่กระจัดกระจายหรือประเด็นที่เป็นที่สนใจขององค์กรพัฒนาเอกชนระดับชาติ

2. การเลือกเทคนิคและกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน เป้าหมายของการวิเคราะห์ที่ผ่านมา เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับเทคนิคหรือรูปแบบการมีส่วนร่วมที่เหมาะสม ดังนั้นเมื่อมาถึงขั้นนี้ทีมงานมีข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอนการตัดสินใจ ผู้ที่ได้รับผลกระทบที่มีความสำคัญและระดับความสนใจ ข้อมูลที่ต้องให้กับสาธารณะและข้อมูลที่ต้องได้รับจากประชาชน ลักษณะหรือเงื่อนไขพิเศษ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ช่วยในการเลือกเทคนิคการมีส่วนร่วมที่เหมาะสม และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วม เมื่อตัดสินใจเลือกเทคนิคการมีส่วนร่วมได้แล้ว ขั้นต่อไปควรนำกิจกรรมการมีส่วนร่วมทั้งหมดมาจัดเรียงให้เห็นลำดับก่อนหลัง รวมทั้งระบุผู้รับผิดชอบและเวลาที่คาดว่าจะเสร็จสิ้น

3. การเขียนแผนการมีส่วนร่วม การเขียนแผนการมีส่วนร่วมจะช่วยทำให้ความคิดชัดเจนและก่อให้เกิดความร่วมมือช่วยในการประสานงาน และสามารถสื่อสารกับประชาชนได้ง่ายขึ้น ข้อมูลที่อยู่ในแผนควรประกอบด้วย

- 3.1 วัตถุประสงค์
- 3.2 ภูมิหลังและข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับชุมชน
- 3.3 ประเด็นสำคัญที่ต้องมีการปรึกษาหารือ
- 3.4 ระดับความสนใจ
- 3.5 กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- 3.6 กระบวนการตัดสินใจ
- 3.7 กิจกรรมการมีส่วนร่วม

Fornaroff (1980) เสนอว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนมีขั้นตอนในการวางแผน คือ การตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย กลวิธี ทรัพยากรที่ต้องใช้ ตลอดจนการติดตามประเมินผล

สิรินาฏ ทองบ่อ (2560) กล่าวถึงการวางแผนเชิงกลยุทธ์เป็นการคิดหาแนวทางเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงานจากการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นของคนภายในองค์กร ซึ่งต้องเลือกแนวทางที่มีความถูกต้องและเหมาะสมกับความสามารถขององค์กร โดยพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อให้เกิดการจัดแบ่งทรัพยากรในการนำไปใช้ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมตามวัตถุประสงค์ที่องค์กรกำหนดไว้ องค์กรต้องมีการตรวจสอบขั้นตอนของแผนการปฏิบัติงาน เพื่อใช้ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิกภายในองค์กรอีกด้วย

อภิญญา กังสนารักษ์ (2544) ได้นำเสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงาน รวมถึงทรัพยากรและแหล่งวิทยาการที่จะใช้ในโครงการ

รุ่งนภา พิมพะเคมา (2553) กล่าวถึงการพิจารณาด้านการจัดสรรทรัพยากร มีปัจจัยสำคัญในการวางแผน 7 ประการ ดังนี้

1. บุคลากร (Man) หมายถึง คนภายในองค์กรที่มีความรู้ความสามารถและทักษะที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน ซึ่งคนหรือสมาชิกภายในองค์กรถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานขององค์กร ผู้ประกอบการต้องใช้ความรู้ความสามารถและทักษะที่มีของคนในองค์กรมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ โดยต้องเลือกใช้คนให้ถูกกับงาน
2. งบประมาณ (Money) หมายถึง เงินที่นำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ต้องมีการจัดทำงบประมาณประจำปี การจัดทำแผนการใช้งบประมาณ การแก้ปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณและการประเมินผลการใช้งบประมาณ
3. วัสดุอุปกรณ์ (Material) หมายถึง การบริหารจัดการเกี่ยวกับการใช้วัสดุสำนักงานตลอดจนเทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้งานของวัสดุอุปกรณ์ การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ควรจัดให้มีความเหมาะสมองค์กร
4. การบริหารจัดการ (Management) หมายถึง กิจกรรมภายในองค์กรจากการร่วมมือร่วมแรง ร่วมใจกันในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การบริหารเป็นกิจกรรมที่เริ่มตั้งแต่การวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการ การประสานงาน การควบคุมและหน้าที่ความรับผิดชอบต้องสอดคล้องกับลักษณะและวัตถุประสงค์ขององค์กร
5. เครื่องจักร (Machine) หมายถึง อุปกรณ์เครื่องมือและเครื่องจักรที่ใช้ในโรงงานส่วนใหญ่ปัญหาเกิดจากเครื่องจักรที่ใช้ทำงานมีกำลังการผลิตไม่เพียงพอหรือเป็นเครื่องจักรที่ล้าสมัยทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานต่ำ

6. วิธีการปฏิบัติงาน (Method) หมายถึง การวางแผนหรือคิดหาขั้นตอนในการจัดแบ่งทรัพยากรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก เพื่อให้ขั้นตอนในการจัดแบ่งทรัพยากรมีประสิทธิภาพ และ

7. การให้บริการประชาชน (Market) หมายถึง การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์หรือบริการถือว่าเป็นทรัพยากรขององค์กรมีช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์หรือบริการให้เข้าถึงได้สามารถซื้อสินค้าหรือใช้บริการได้อย่างสะดวกและรวดเร็วซึ่งทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจในการจัดจำหน่ายสินค้าหรือการให้บริการ

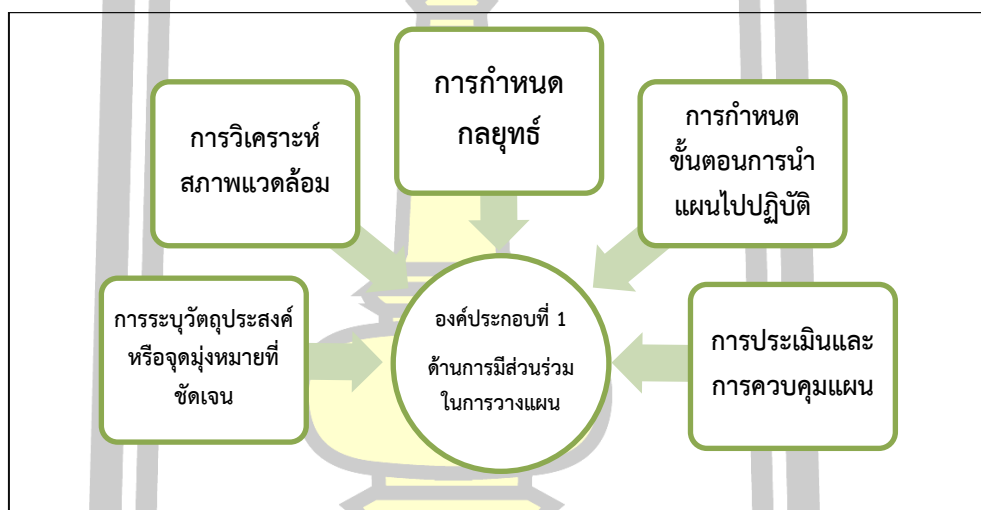
จากการศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนตามแนวคิดของ มงคล จันทร์สอง (2544), ภัคดี มานะศิริญเวท (2556), อรทัย ก๊กผล (2552), Fornaroff (1980), สิรินาฏ ทองบ่อ (2560), อภิญญา กังสนารักษ์ (2544) และรุ่งนภา พิมพะเคณา (2553) ผู้วิจัย พบว่า มีองค์ประกอบที่มีความเรียกแตกต่างกันอย่างมีความหมายเดียวกันซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในการวางแผน การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ดังตาราง 2 มีดังนี้

ตาราง 2 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

องค์ประกอบ ด้านการมีส่วนร่วม ในการวางแผน	Fornaroff (1980)	มงคล จันทร์สอง (2544)	ภัคดี มานะศิริญเวท (2556)	อรทัย ก๊กผล (2552)	อภิญญา กังสนารักษ์ (2544)	สิรินาฏ ทองบ่อ (2560)	รุ่งนภา พิมพะเคณา (2553)	รวม	ร้อยละ
1. ระบุวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	6	85.7
2. ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม	-	✓	✓	✓	-	✓	✓	5	71.4
3. ด้านการกำหนดกลยุทธ์	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	5	71.4
4. ด้านการกำหนดขั้นตอนการนำแผน ไปปฏิบัติใช้	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	5	71.4
5. ด้านการวางแผนประเมินและ การควบคุมแผน	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	5	71.4
6. ด้านการกำหนดบุคลากรในการทำงาน	-	✓	-	✓	-	-	-	2	28.6

จากตาราง 2 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตัวบ่งชี้องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเลือกด้านที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป หรือคิดเป็น ร้อยละ 70 ขึ้นไป มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ 5 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. การระบุวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน
2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม
3. การกำหนดกลยุทธ์
4. การกำหนดขั้นตอนการนำไปปฏิบัติ
5. การประเมินและการควบคุมแผน

ภาพประกอบ 3 ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือปฏิบัติงาน

ผู้วิจัยนำเสนอทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ดังนี้

Erwin (1976) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนา ร่วมแก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ความชำนาญร่วมกับการใช้ทรัพยากรที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

Cohen และ Uphoff (1981) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ไว้ 3 ทาง ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านทรัพยากร (Resource Contribution) คือ การบริจาคเงินและวัสดุต่าง ๆ แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วม
2. การมีส่วนร่วมในการบริหาร (Project Administration and Coordination) คนในองค์กรสามารถรวมตัวกันร่วมในด้านการปฏิบัติงาน ทำหน้าที่ช่วยประสานงานต่าง ๆ
3. การมีส่วนร่วมในการประสานงานและขอความร่วมมือ (Participation in Enlistment) การขอความร่วมมือ โดยต้องพิจารณาผลเสียที่จะเกิดขึ้นและผลกระทบต่อคนในองค์กรที่เข้าร่วมโครงการ

Chapin (1997) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ คือ การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร การประสานความร่วมมือ การทำกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน

สำนักนิเทศและมาตรฐานการศึกษา (2545) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในขั้นตอนของการพัฒนา ในขั้นมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วมบริหารงานประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

ชัยพร ไทยกิ่ง (2550) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน คือ การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคล หรือองค์กรประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ร่วมดำเนินกิจกรรมในชุมชน โดยร่วมกันวางแผน ร่วมประชุม และร่วมกันปฏิบัติงานในลักษณะของการเสียสละแรงงานและบริจาควัสดุสิ่งของ โดยเกิดจากการรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อกระทำการให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2550) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ คือ ส่วนของการจัดและดำเนินการตามแผนงานโครงการ เป็นส่วนที่ประชาชนเข้าทำประโยชน์ในโครงการ โดยการร่วมมือช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน หรือโดยการบริหารและประสานงาน ตลอดจนการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

จิรัชยา นามบุญมี (2552) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกรว่า ชุมชนสามารถที่จะมีส่วนร่วมในการลงทุนและร่วมปฏิบัติงานได้ในกิจกรรมหลาย ๆ ประเภท ซึ่งจะทำให้ชุมชนรู้จักคิดต้นทุนให้กับตัวเองในการดำเนินงานและจะมีความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ การดำเนินกิจกรรมด้วยตนเองจะทำให้เกิดการเรียนรู้ และเมื่อเห็นประโยชน์ก็จะสามารถดำเนินกิจกรรมนั้นได้ด้วยตนเองทำให้เกิดความยั่งยืน

จากการศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือปฏิบัติงาน ตามแนวคิดของ Erwin (1976), Cohen and Uphoff (1981),

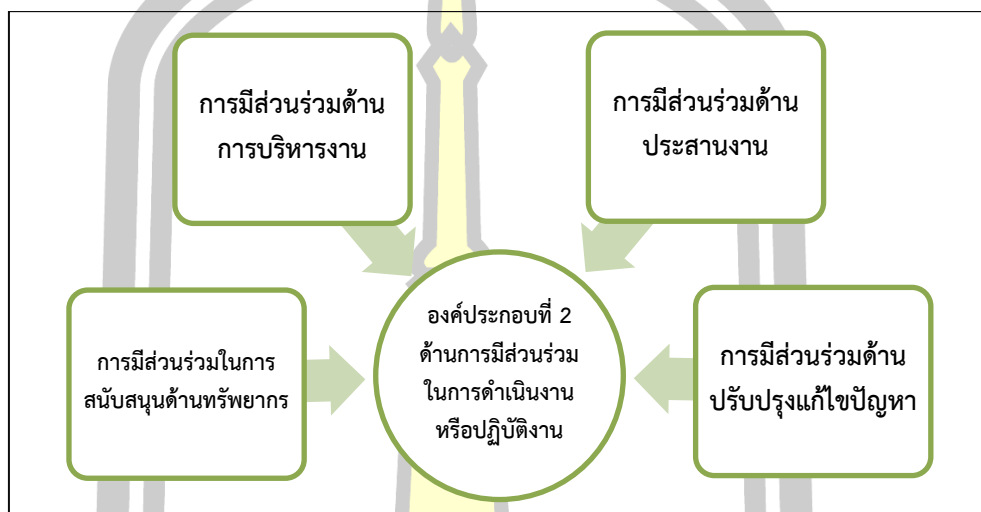
Chapin (1997), สำนักนิเทศและมาตรฐานการศึกษา (2545), ชัยพร ไทยกิ่ง (2550), นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2550), ภัทรพล สุดเดือน (2551) และจิรชาย นานุญมี (2552) ผู้วิจัย พบว่า มืองค์ประกอบที่มีความเรียกแตกต่างกันอย่างมีความหมายเดียวกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือปฏิบัติงาน การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือปฏิบัติงาน ดังตาราง 3 มีดังนี้

ตาราง 3 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือปฏิบัติงาน

องค์ประกอบ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือ ปฏิบัติงาน	Erwin (1976)	Cohen and Uphoff, (1981)	Chapin (1997)	สำนักนิเทศและมาตรฐานการศึกษา (2545)	ชัยพร ไทยกิ่ง (2550)	นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2550)	จิรชาย นานุญมี (2552)	รวม	ร้อยละ
1. การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้าน ทรัพยากร	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	5	71.4
2. การมีส่วนร่วมด้านทุนทรัพย์	-	-	-	✓	✓	✓	✓	4	57.1
3. การมีส่วนร่วมด้านวัสดุอุปกรณ์	-	-	-	✓	✓	✓	-	3	42.9
4. การมีส่วนร่วมด้านแรงงาน	-	-	-	✓	✓	✓	✓	4	57.1
5. การมีส่วนร่วมด้านการบริหารงาน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	6	85.7
6. การมีส่วนร่วมด้านประสานงาน	✓	✓	✓	✓	-	✓	-	5	71.4
7. การมีส่วนร่วมด้านปรับปรุงแก้ไขปัญหา	-	✓	✓	✓	✓	✓	-	5	71.4

จากตาราง 3 ผู้วิจัยได้ตัวบ่งชี้สังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือปฏิบัติงาน จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเลือกด้านที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป หรือคิดเป็นร้อยละ 70 ขึ้นไป มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ 4 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านทรัพยากร
2. การมีส่วนร่วมด้านการบริหารงาน
3. การมีส่วนร่วมด้านประสานงาน
4. การมีส่วนร่วมด้านปรับปรุงแก้ไขปัญหา

ภาพประกอบ 4 ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือปฏิบัติงาน

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ผู้วิจัยนำเสนอทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจและความหมายของการตัดสินใจ ดังนี้

Cohen และ Uphoff (1981) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจไว้ว่า การตัดสินใจชนิดนี้เป็นศูนย์กลางของการเกิดทางเลือกตัดสินใจความคิดที่หลากหลาย มีการกำหนดและประเมินทางเลือกและการตัดสินใจเลือก ซึ่งเปรียบได้กับการวางแผนเพื่อนำทางที่เลือกมาสู่การปฏิบัติ สามารถแบ่งการตัดสินใจนี้ออกเป็น 3 ระยะ คือ

1. การตัดสินใจช่วงเริ่มต้น (Initial Decisions) เป็นการเริ่มต้นหาความต้องการและวิธีการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม
2. การตัดสินใจในช่วงดำเนินการ (Ongoing Decision) เป็นการจัดลำดับความสำคัญของโครงการและวิธีการดำเนิน โครงการที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม
3. ตัดสินใจในช่วงปฏิบัติการ (Operational Decision) มีการรวมตัวขององค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเกณฑ์สำหรับปฏิบัติการกรรมในโครงการ

Simon (1974) ได้แบ่งชนิดของการตัดสินใจออกเป็น 2 ชนิด ดังนี้

1. การตัดสินใจที่กำหนดไว้ล่วงหน้าหรือมีแบบอย่างไว้ล่วงหน้า (Programmed Decisions) เป็นการตัดสินใจตามระเบียบ กฎเกณฑ์ แบบแผนที่เคยปฏิบัติมาจนกลายเป็นงานประจำ เช่น การอนุมัติผลการศึกษา เป็นต้น
2. การตัดสินใจที่ไม่ได้กำหนดหรือไม่มีแบบอย่างไว้ล่วงหน้า (Nonprogrammer Decisions) เป็นการตัดสินใจในเรื่องใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน ไม่มีระเบียบ กฎเกณฑ์ แบบแผนที่เคยปฏิบัติมาก่อนจึงเป็นเรื่องยุ่งยากแก่ผู้ตัดสินใจ ผู้บริหารหรือผู้ตัดสินใจจะต้องคำนึงถึงความเสี่ยงและความไม่แน่นอน เช่น การตัดสินใจผลิตสินค้าตัวใหม่ การตัดสินใจในการขยายกิจการ เป็นต้น

Loomba (1978) ได้สรุปลักษณะของการตัดสินใจ ดังนี้

1. การตัดสินใจเป็นกระบวนการของการเปรียบเทียบผลตอบแทนหรือผลประโยชน์ที่จะได้รับ ผู้ตัดสินใจจะเลือกทางเลือกที่ให้ประโยชน์สูงสุด
2. การตัดสินใจเป็นหน้าที่ที่จำเป็นเพราะทรัพยากรมีจำกัดและมนุษย์มีความต้องการไม่จำกัด จำเป็นต้องมีการตัดสินใจเพื่อให้ได้รับประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อบรรลุเป้าหมาย
3. การปฏิบัติงานของฝ่ายต่าง ๆ อาจมีการขัดแย้งกัน เช่น ฝ่ายผลิต ฝ่ายบุคคล ฝ่ายการเงินการบัญชี ฝ่ายการบริหารงานบุคคล แต่ละฝ่ายอาจมีเป้าหมายการทำงานขัดแย้งกันผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้ตัดสินใจชี้ขาดเพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยรวม
4. กระบวนการตัดสินใจประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายข้อจำกัดการกำหนดทางเลือกส่วนที่สองเป็นการเลือกกลยุทธ์ตามสภาวะการณ์
5. การตัดสินใจมีหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายและลักษณะของปัญหา เช่น อาจแบ่งออกได้เป็นการตัดสินใจตามลำดับขั้น เช่น การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ ตารางการทำงาน เป็นต้น

ธรร สุนทรายุทธ (2551) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ตลอดจนการประเมินผล โดยทุกฝ่ายได้สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกันอันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายขององค์การ

จินตวีร์ เกษมสุข (2554) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งจะมีส่วนร่วมในการคิด ศึกษา และค้นคว้าหา

ปัญหาและสาเหตุของปัญหา ตลอดจนความต้องการของชุมชน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย

สุรชาติย์ เข็มน้อย (2554) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

โสภิตา ศรีนุ่น (2558) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงออกด้านความคิดเกี่ยวกับการจัดระบบ หรือกำหนดระบบโครงการ เป็นการประเมินปัญหาหรือทางเลือกที่จะสามารถเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนา โดยการประเมินสภาพที่เป็นอยู่และสาเหตุของปัญหา ตั้งแต่การค้นหาคำถามความต้องการที่แท้จริง การหาโอกาสหรือช่องทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งลำดับความสำคัญของโครงการที่จะต้องดำเนินการ และการหาบุคลากรเข้ามาปฏิบัติการ

จากการศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามแนวคิดของ โคเฮน และอัพฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1981), Simon (1974), Loomba (1978), ธร สุนทรายุทธ (2551), จินตวีร์ เกษมสุข (2554), สุรชาติย์ เข็มน้อย (2554) และโสภิตา ศรีนุ่น (2558) ผู้วิจัยพบว่า มีองค์ประกอบที่มีความเรียกแตกต่างกันอย่างมีความหมายเดียวกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือปฏิบัติงาน การสังเคราะห์ด้วงบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ดังตาราง 4 มีดังนี้

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

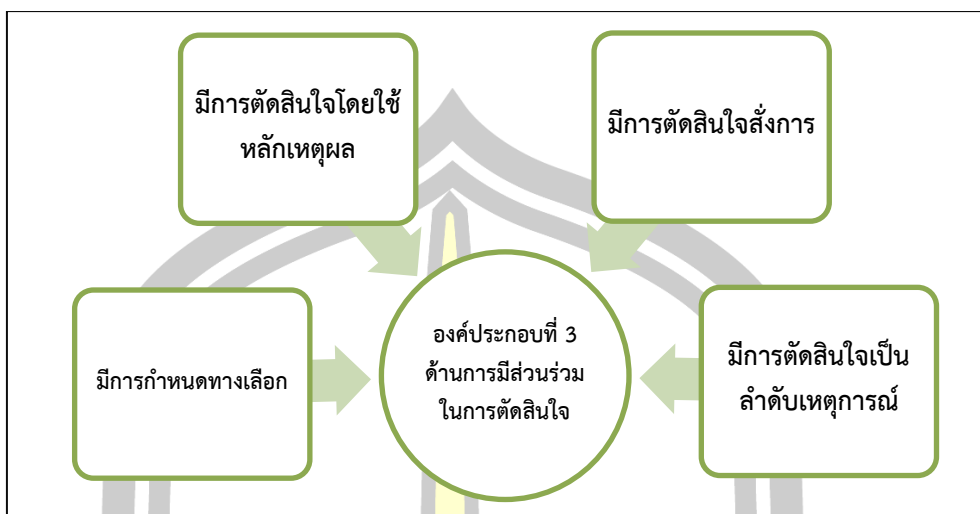
ตาราง 4 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

องค์ประกอบ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	Cohen and Uphoff (1981)	Simon (1974)	Loomba (1978)	ดร.สุนทรายุทธ (2551)	จินตวีร์ เกษมสุข (2554)	สุชาติพงษ์ เข็มน้อย (2554)	โสภิตา ศรีนุ่น (2558)	รวม	ร้อยละ
1. มีการกำหนดทางเลือก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	7	100.0
2. มีการตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผล	✓	-	✓	-	✓	✓	✓	5	71.4
3. มีการตัดสินใจสั่งการ	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	6	85.7
4. มีการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหา	-	-	-	✓	-	-	✓	2	28.6
5. มีการตัดสินใจเป็นลำดับเหตุการณ์	✓	✓	-	-	✓	✓	✓	5	71.4

จากตาราง 4 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจาก แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเลือกด้านที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป หรือคิดเป็นร้อยละ 70 ขึ้นไป มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ 4 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. มีการกำหนดทางเลือก
2. มีการตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผล
3. มีการตัดสินใจสั่งการ
4. มีการตัดสินใจเป็นลำดับเหตุการณ์

พหุ ประสิทธิภาพ

ภาพประกอบ 5 ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์

ผู้วิจัยนำเสนอทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ ดังนี้

องค์การอนามัยโลกและองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (WHO and UNICEF, 1978) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ ประชาชนต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเองและการควบคุมทางสังคมการได้รับประโยชน์ประชาชนต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่เท่าเทียมกันซึ่งเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว สังคม หรือในรูปวัตถุก็ได้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

Cohen และ Uphoff (1981) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ แบ่งได้ 3 ชนิด คือ

1. ผลประโยชน์ด้านวัตถุ (Material Benefits) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของบุคคล
2. ผลประโยชน์ด้านสังคม (Social Benefits) เป็นความต้องการด้านพื้นฐานด้านสาธารณะการบริการหรือความพึงพอใจจากสาธารณูปโภค
3. ผลประโยชน์ด้านบุคคล (Personal Benefits) เป็นความปรารถนาของบุคคลที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มหรือได้รับการคัดเลือก

Shadid และคณะ (1982) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นั้น นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วยผลประโยชน์ของ

โครงการนี้ รวมทั้งผลประโยชน์ในทางบวก และผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อตัวบุคคลและสังคมด้วย

ฐิตาภา บำรุงศิลป์ และคณะ (2564) กล่าวถึง การมีส่วนร่วม คือ การได้รับผลประโยชน์ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีโอกาสเข้าไปขายสินค้าที่ระลึกในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชน เพราะชุมชนมีการเปิดให้สามารถนำผลิตภัณฑ์จากกลุ่มผู้ผลิตและผลิตภัณฑ์ของชาวบ้านที่ผลิตในครัวเรือนนำวางขาย เพื่อให้พนักงานท่องเที่ยวสามารถซื้อของที่ระลึกกลับไปได้

สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น (2550) ได้กำหนดว่า การร่วมรับผลประโยชน์ เป็นผลจากที่ทุกคน ทุกองค์กร ได้ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติและเกิดผลตามที่จุดประสงค์ และเป้าหมายไว้ ทุกคนก็จะได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติร่วมกันและทุกคนก็ต้องรักษาประโยชน์ที่ได้นี้ให้ได้รับตลอดไป หากได้มีการร่วมคิดร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ ย่อมไม่ยากที่จะเกิดประชาคมท้องถิ่น

จีระภา มีห้วยหลิม และคณะ (2565) กล่าวถึงด้านการรับผลประโยชน์ พบว่า ให้มีส่วนร่วมในการแสดงความยินดี ชื่นชมกับผลสำเร็จร่วมกันทุกฝ่ายและทุกคนอย่างมีความเสมอภาค การให้ขวัญและกำลังใจตามโอกาสต่าง ๆ ปฏิบัติโดยชอบธรรมเพื่อความยุติธรรม

ชัยรัตน์ มาสอน และคณะ (2565) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ แนวทางการพัฒนาที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนนำไปสู่การไม่ให้ความร่วมมือกับท้องถิ่นนั้นก็ไม่ได้ ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทและได้รับประโยชน์จากการปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส ผู้พิการและควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้โครงการต่าง ๆ

จากการศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ ตามแนวคิดของ องค์การอนามัยโลกและองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (WHO and UNICEF (1978), Cohen and Uphoff (1981), Shadid and others (1982), ฐิตาภา บำรุงศิลป์ และคณะ (2564), สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น (2550), จีระภา มีห้วยหลิม และคณะ (2565) และชัยรัตน์ มาสอน และคณะ (2565) ผู้วิจัยพบว่า มีองค์ประกอบที่มีความเรียกแตกต่างกันอย่างมีความหมายเดียวกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ดังตาราง 5 มีดังนี้

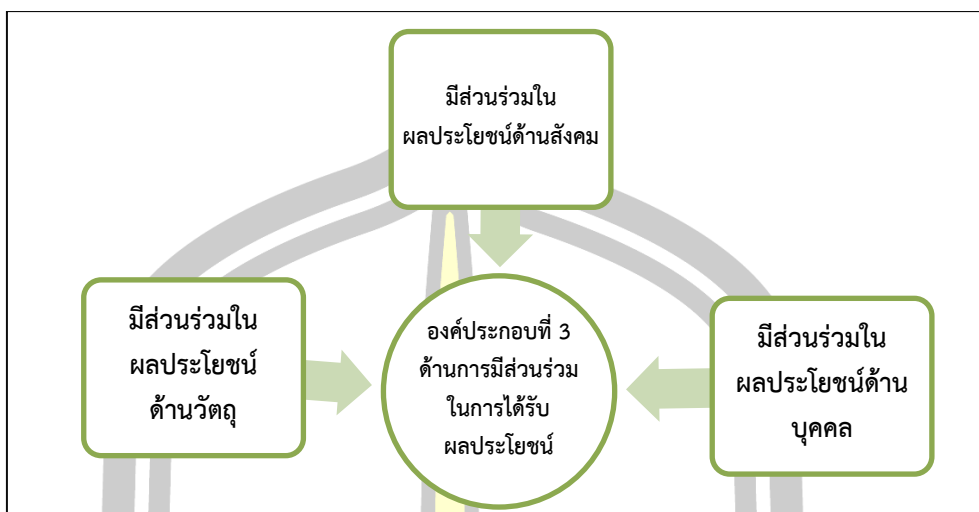
ตาราง 5 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์

องค์ประกอบ ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับ ผลประโยชน์	WHO and UNICIDE (1978)	Cohen and Uphoff (1981)	Shadid and et al (1982)	ฐิตาภา บำรุงศิลป์ และคณะ (2564)	สำนักพัฒนาและส่งเสริมฯ (2550)	จุระภา มีทวายหิ้ม และคณะ (2565)	ชัยรัตน์ มาสอน และคณะ (2565)	รวม	ร้อยละ
1. มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ด้านวัตถุ	✓	✓	✓	-	✓	-	✓	5	71.4
2. มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ด้านสังคม	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	6	85.7
3. มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ด้านบุคคล	✓	-	✓	-	✓	✓	✓	5	71.4
4. มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ด้านจิตใจ	-	-	-	-	-	-	✓	1	14.3

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเลือกด้านที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป หรือคิดเป็นร้อยละ 70 ขึ้นไป มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ด้านวัตถุ
2. มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ด้านสังคม
3. มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ด้านบุคคล

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

ภาพประกอบ 6 ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์

5. ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล

ผู้วิจัยนำเสนอทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล

ดังนี้

Cohen และ Uphoff (1981) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นส่วนที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินว่า โครงการพัฒนาที่ดำเนินการนั้นบรรลุตาม วัตถุประสงค์หรือไม่ การติดตามประเมินผลนี้อาจเป็นการประเมินความก้าวหน้า หรือผลสรุป รวมทั้งโครงการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ การมีส่วนร่วมทางตรง และการมีส่วนร่วมทางอ้อม

Shadid และคณะ (1982) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตก็คือ ความเห็น ความชอบ และความคาดหวัง ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถ แปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

Chapin (1997) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ การมีส่วนร่วม ในการให้ข้อมูล การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเสนอผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการเสนอแนวคิด ในการปรับปรุงและแก้ไขงานต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) ให้ความหมายของ การกำกับติดตามการดำเนินงานว่า หมายถึง การศึกษาความก้าวหน้า การบริหาร การจัดการศึกษา และการดำเนินการของหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

วารุณี ลีกันโชคดี (2564) ให้ความหมายของการกำกับติดตาม หมายถึง การติดตามการปฏิบัติงาน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนการ

ปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ ทั้งในด้านปัจจัยนำเข้า การดำเนินงานและผลการดำเนินงาน เพื่อให้ทราบผลการปฏิบัติความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรค ซึ่งเป็นข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์สำหรับการแก้ไขปัญหาคณะดำเนินโครงการและการปรับปรุงการปฏิบัติเพื่อให้ได้ผลงานตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุภาพร พิศาลบุตร (2550) กล่าวว่า การวางแผนถือเป็นพิมพ์เขียวที่ผู้กำกับติดตามการปฏิบัติโครงการมีไว้เพื่อใช้เป็นแนวทางควบคุมและดูแลการดำเนินโครงการให้มีประสิทธิภาพ การวางแผนการกำกับติดตามที่ดีนั้นควรจะดำเนินการ 8 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษารายละเอียดของโครงการที่กำกับติดตามให้ครบถ้วน โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เป้าหมาย กิจกรรม ระยะเวลาปฏิบัติ งบประมาณ และผลตอบแทนที่ได้รับ 2) กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และขอบเขตของการกำกับติดตามให้ชัดเจน และครอบคลุมความต้องการที่จะกำกับติดตาม 3) กำหนดระยะเวลาและกิจกรรมที่จะใช้ในการกำกับติดตามให้มีความต่อเนื่องและเชื่อมโยงกันทั้งระบบ 4) กำหนดเครื่องมือและยุทธวิธีที่จะใช้ในการกำกับติดตาม 5) กำหนดมาตรฐาน (ถ้ามี) หรือเงื่อนไขที่จะใช้ในการกำกับติดตาม 6) กำหนดค่าใช้จ่ายที่จะใช้ในการกำกับติดตาม 7) กำหนดผู้รับผิดชอบในการกำกับติดตาม 8) วิเคราะห์ช่องทางและความเป็นไปได้ที่จะนำผลจากการกำกับติดตามไปใช้ประโยชน์

อับดุลคอเล็ด เจะแต (2557) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผลสำหรับการประเมินผล คณะทำงานของชุมชนร่วมกับประชาชนในชุมชนประเมินผลการดำเนินงาน โดยจะรายงานผลการดำเนินงานในที่ประชุมประจำเดือน พร้อม ๆ กับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน จากการนำกระบวนการดังกล่าวมาใช้ในการขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนเกิดขึ้นในช่วงที่ชุมชนกำลังประสบกับปัญหา ส่งผลให้การดำเนินงานของคณะทำงานที่เกิดจากการรวมตัวของแกนนำในชุมชนสามารถดำเนินงานได้ง่ายขึ้น

จากการศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล ตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1981), Shadid and others (1982), Chapin (1997), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551), วารุณี ลักษณ์โชติ (2564), สุภาพร พิศาลบุตร (2550) และอับดุลคอเล็ด เจะแต (2557) ผู้วิจัยพบว่า มีองค์ประกอบที่มีความเรียกแตกต่างกันอย่างมีความหมายเดียวกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล ดังตาราง 6 มีดังนี้

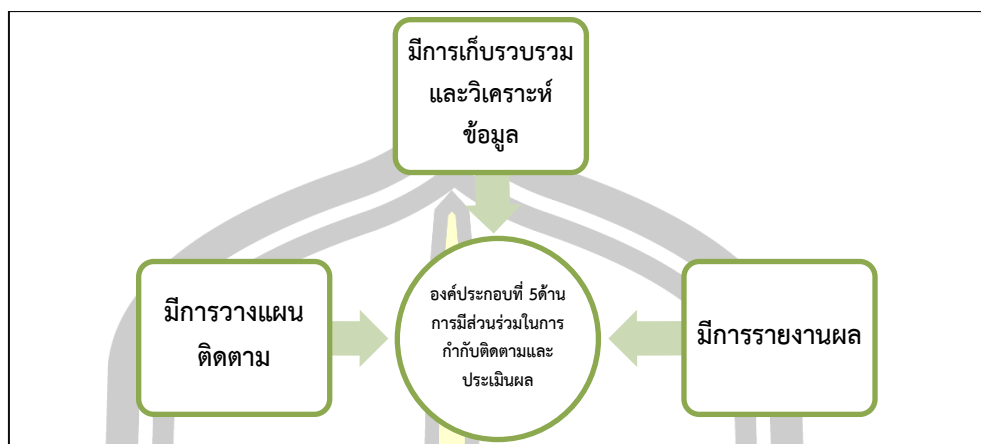
ตาราง 6 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล

องค์ประกอบ ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม และประเมินผล	Cohen and Uphoff, (1981)	Shadid and others (1982)	Chapin (1997)	สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551)	วารุณี ลิ้มโนเขตติ (2564)	สุภาพร พิศาลบุตร (2550)	อับดุลคอเล็ด เจะแมต (2557)	รวม	ร้อยละ
1. มีการวางแผนติดตาม	✓	-	-	✓	✓	✓	✓	5	71.4
2. มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ ข้อมูล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	7	100.0
3. มีการรายงานผล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	7	100.0
4. มีความรับผิดชอบ	-	-	✓	-	-	✓	-	2	28.6
5. มีการแก้ปัญหา	-	-	✓	-	✓	✓	✓	4	57.1

จากตาราง 6 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเลือกด้านที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป หรือคิดเป็นร้อยละ 70 ขึ้นไป มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. มีการวางแผนติดตาม
2. มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล
3. มีการรายงานผล

พหุ ประเด็น โท ชีเว

ภาพประกอบ 7 ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล

แนวคิดการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย

หลักการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับแรกเพื่อวางรากฐานชีวิตของเด็กไทยให้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ มีพัฒนาการสมวัยอย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา บนพื้นฐานความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้กิจกรรม กระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการของสมองอย่างเต็มที่ รวมทั้งเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับที่สูงขึ้น อันจะนำไปสู่ความเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป การศึกษาปฐมวัยมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กบนพื้นฐาน การอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็ก ภายใต้บริบททางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตทางสังคม ซึ่งมี หลักการในการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. หลักการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม โดยเริ่มจากการพัฒนาด้านร่างกายให้แข็งแรง สมบูรณ์ กระตุ้นให้สมองได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ พัฒนาด้านจิตใจและอารมณ์ให้เป็นผู้มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง เชื่อมมั่นในตนเอง ระวัง แจ่มใส สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ พัฒนาด้านสังคม โดยให้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และสิ่งแวดล้อมรอบตัว มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รวมทั้งพัฒนาสติปัญญา ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ บบวิถีชีวิตของเด็กตาม สภาพครอบครัว บริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย

2. หลักการจัดประสบการณ์ที่ยึดเด็กเป็นสำคัญ โดยการจัดอบรมเลี้ยงดูด้วยความรัก ความเอาใจใส่ และจัดการเรียนรู้ผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นเรียนให้สนุก เล่นให้มีความสุข และเกิดพัฒนาการสมวัยอย่างสมดุล

3. หลักการสร้างเสริมความเป็นไทย โดยการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นคนไทย ความเป็นชาติไทยที่มีวัฒนธรรมอันดีงาม เคารพนับถือและกตัญญูทวดเวทิต่อบิดามารดา มีชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นศูนย์รวมจิตใจ ทำให้เกิดความรักและภาคภูมิใจในตนเอง ครอบครัว ท้องถิ่น และประเทศไทย

4. หลักความร่วมมือ โดยครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาร่วมมือกันในการอบรม เลี้ยงดูและพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการเหมาะสมกับวัย สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ และมีความสุข ตลอดจนพร้อมที่จะเรียนรู้ในการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

5. หลักแห่งความสอดคล้อง อุดมการณ์ หลักการ และมาตรฐานในการจัดการศึกษาปฐมวัย ต้องสอดคล้องกับสาระบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 นโยบายการศึกษาของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และสัมพันธ์เชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย

สุภาพร พิศาลบุตร (2550) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรมส่งเสริมปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่ดูแลและให้การศึกษาคูหาเด็กอายุระหว่าง 3 - 5 ปี มีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของส่วนราชการต่าง ๆ ที่ถ่ายโอนให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ศูนย์อบรม เด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด กรมการศาสนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรมการพัฒนาชุมชน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (เด็ก 3 - 5 ขวบ) รับถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ฯลฯ ซึ่งต่อไปนี้ เรียกว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเด็ก เป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่า และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต การพัฒนาเด็กให้ได้รับความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาจึงนับเป็นภารกิจสำคัญที่หน่วยงานซึ่งรับผิดชอบจะต้องตระหนัก และให้ความสนใจ เพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานเหมาะสมกับวัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานซึ่งมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาเด็ก ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดก็ตาม ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเทศบาลหรือเมืองพัทยาที่ดี ล้วนแต่มีบทบาทที่สำคัญในการบริหารจัดการเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งสิ้น ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดตั้ง และดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พร้อมทั้งรับถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเดิมอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของส่วนราชการต่าง ๆ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบในการ

ส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ และได้มาตรฐาน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้เล็งเห็นความสำคัญในการจัดทำมาตรฐาน การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถดำเนินงานเพื่อพัฒนา เด็กได้อย่างมีคุณภาพและเหมาะสม ซึ่งจะเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการ ดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป สำหรับมาตรฐานดังกล่าว ได้รวบรวมและจัดทำขึ้นจำแนก ออกเป็นมาตรฐานการดำเนินงาน 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ

เป็นการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านบุคลากร ละการบริหารจัดการ เช่น คุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ของ บุคลากรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ตลอดจนผู้ทำความสะอาดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย

เป็นการกำหนดมาตรฐาน สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย

3. ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

เป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ได้แก่ คุณลักษณะของเด็กที่พึงประสงค์ 12 ประการ คุณลักษณะตามวัย (ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา) การจัดประสบการณ์ ตลอดจนการจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็ก

4. ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน

เป็นการกำหนดมาตรฐานสำหรับ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน เช่น การประชุมชี้แจงให้ราษฎรในชุมชนทราบถึงประโยชน์และความจำเป็นของการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ การจัดให้มีกองทุนส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน ตลอดจน การติดตามและประเมินผล รวมถึงการเข้ามามีส่วนร่วมจากชุมชน หรือประชาคมในท้องถิ่น แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องคำนึงถึง ขอบข่ายของงาน สายการบังคับบัญชาและระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่กำหนดให้สถานศึกษาต้องบริหารจัดการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่ กำหนด โดยจะต้องจัดให้มีการประเมินตนเองทุกปี เพื่อตรวจสอบและทบทวนคุณภาพ การจัดการ การศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนั้น เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถให้การดูแล และพัฒนา ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพได้มาตรฐาน ควรพิจารณาจัดแบ่งงานที่จะต้องปฏิบัติในการบริหารจัดการ ศูนย์ฯ ให้ครอบคลุมลักษณะงาน ต่อไปนี้

- 4.1 งานบุคลากรและการบริหารจัดการ
- 4.2 งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม
- 4.3 งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
- 4.4 งานการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน
- 4.5 งานธุรการ การเงิน และพัสดุ

ทั้งนี้ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดให้มีผู้รับผิดชอบงานดังกล่าว โดยแบ่งและมอบหมายงานตามความถนัด ความสามารถ และลักษณะของงานที่ต้องดำเนินการทั้ง 5 งาน อย่างไรก็ตาม ในการจัดแบ่งงานดังกล่าวควรคำนึงถึงความพร้อมและศักยภาพของแต่ละศูนย์ฯ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กอาจรวมลักษณะงานวิชาการและงานกิจการเด็กปฐมวัย เป็นงานกลุ่มเดียวกัน หรือรวมลักษณะงาน อาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม กับงานธุรการ การเงิน พัสดุ เป็นกลุ่มงานเดียวกัน เป็นต้น การบริหารงานทั้ง 5 งาน ให้มีคุณภาพและมีแนวทางในการดำเนินงาน พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ (2542) ได้บัญญัติอำนาจ และหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทรับผิดชอบการจัดบริการสาธารณะ ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งรวมถึงการจัดการศึกษาด้วย การกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดให้การศึกษาปฐมวัยหรือก่อนประถมศึกษา เป็นหน้าที่ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อเป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชน ผู้ปกครองได้รับบริการเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542) ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาได้บัญญัติไว้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดก็ได้ ตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (การดำเนินงานโครงการศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ, 2547) ศูนย์เด็กเล็กเป็นสถานที่ที่ทาหน้าที่เลี้ยงดูเด็กแห่งที่สอง รองจากพ่อ แม่ และญาติ การพัฒนาเพื่อให้ศูนย์เด็กได้มาตรฐานและมีคุณภาพนั้น ควรพัฒนาทั้งคนและสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป กระทรวงสาธารณสุข ได้นำแนวคิดเมืองนอกระบบ ชุมชนนอกระบบ มาใช้ในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก ภายใต้อำนาจโครงการศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งส่วนราชการ และท้องถิ่น เห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็ก และระดมความร่วมมือจากชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก ให้ครอบคลุมกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพ พัฒนาการเด็กและการอนามัย สิ่งแวดล้อมที่สะอาดปลอดภัย และเอื้อต่อการเรียนรู้ รวมทั้งศูนย์เด็กเล็กพัฒนาได้คุณภาพและมาตรฐาน

บุคลากร

บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (ม.ป.ป.) ได้กำหนดไว้ ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนบุคลากรซึ่งทำหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก เป็นต้น โดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องมีคุณสมบัติ บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในการจัดการเพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินงานให้การศึกษาและพัฒนาการสำหรับเด็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ด้วยความเหมาะสม และเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น บุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นบุคคลที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจ้างหรือแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลบุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำแหน่งอื่น ๆ และเป็นผู้ที่จะต้องคอยดูแลการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละแห่งมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 1 คน โดยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา สาขาวิชาเอกอนุบาลหรือปฐมวัย หรือสาขาวิชาอื่น และจะต้องมีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

ผู้ดูแลเด็ก

ผู้ดูแลเด็ก ซึ่ง สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม (2549) กล่าวว่า ผู้ดูแลเด็กเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุดในช่วงที่เด็กเล็กอยู่ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพและส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กเล็กมากที่สุด ผู้ดูแลเด็กจึงต้องรับรู้นโยบาย เข้าใจแนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และต้องได้รับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการเลี้ยงดูเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอ และต้องเป็นผู้ที่มีสุขภาพ ทั้งทางร่างกายและจิตใจที่ดีอยู่เสมอ ผู้ดูแลเด็กเป็นผู้ทำหน้าที่ดูแลเตรียมความพร้อมพัฒนาเด็กแบบองค์รวม นอกจากนี้ ผู้ดูแลเด็กควรได้รับการส่งเสริมสุขภาพเพื่อให้มีสุขภาพดีอยู่เสมอ เพื่อเป็นแบบอย่างด้านสุขภาพสำหรับเด็กในฐานะที่ผู้ดูแลเด็กคือผู้ที่ทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเป็นผู้ที่จะต้องอยู่ใกล้ชิดกับเด็ก รองจากพ่อแม่ผู้ปกครอง ฉะนั้นจึงต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติและบุคลิกภาพที่เป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่เด็กได้ ดังนี้

1. สุขภาพ เรียบร้อย ทั้งกริยา มารยาท ตลอดจนวาจาท่าทางที่แสดงออก ไร่แจ่มใส
2. ซื่อสัตย์ สุจริต และรักความจริง
3. เชื่อมั่นในตนเอง สามารถตัดสินใจได้อย่างเฉียบพลัน และมีลักษณะเป็นผู้นำ
4. ไม่เห็นแก่ตัว

5. กระตือรือร้น รักความก้าวหน้า มีความสามารถ ควรค่าแก่การสนับสนุน
6. กล้าเผชิญปัญหากับความยากลำบาก มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับ

มอบหมาย

7. รักเด็ก

บทบาทของครูผู้ดูแลเด็ก

ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นครูผู้ดูแลเด็ก ควรมีบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2547) ได้กำหนดไว้ ดังนี้

1. ปฏิบัติหน้าที่ตามกิจวัตรของเด็กครูผู้ดูแลเด็ก จะต้องทำหน้าที่ดูแลเด็กและปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันของเด็ก เพื่อให้เด็กมีความเจริญเติบโต มีพัฒนาการทุกด้านตามวัย และมีการเรียนรู้ที่เหมาะสม
2. ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในลักษณะบูรณาการ ครูผู้ดูแลเด็ก มีหน้าที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กในลักษณะบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ กล่าวคือ ให้เด็กได้พัฒนาด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม และจริยธรรมไปพร้อมกัน โดยให้โอกาสเด็กเรียนรู้จากสิ่งของและผู้คนที่อยู่รอบข้าง ซึ่งเด็กจะเรียนรู้ได้โดยประสาทสัมผัสทั้งห้า การเคลื่อนไหว การเล่น และการลงมือทำ ดังนั้น ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องส่งเสริมให้โอกาสเด็กได้พัฒนาอย่างเต็มที่ รวมทั้งปฏิสัมพันธ์กับเด็กด้วย คำพูด และกิริยาท่าทางที่นุ่มนวล อ่อนโยน แสดงความรักความอบอุ่น
3. สังเกต เผื่อระวัง บันทึกความเจริญเติบโต พฤติกรรม พัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องเป็นคนช่างสังเกต เผื่อระวังปัญหาสุขภาพ พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก จัดบันทึกพฤติกรรม เพื่อที่จะได้เห็นความเปลี่ยนแปลงทั้งปกติและผิดปกติที่เกิดขึ้นกับเด็ก ซึ่งจะนำไปสู่การค้นหาสาเหตุเพื่อช่วยเหลือและแก้ไขได้ทัน่วงที
4. มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็ก ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องเป็นคนช่างสังเกต มีความรู้และเข้าใจพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและไม่พึงประสงค์ของเด็ก ซึ่งพฤติกรรมนั้น อาจเกิดจากการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งการปรับตัวของเด็กต่อสิ่งแวดล้อม หากไม่ได้รับการแก้ไขตามแนวทางที่เหมาะสม อาจนำไปสู่ปัญหาทางพฤติกรรมของเด็กในอนาคต แม้ว่าเด็กแต่ละคนจะแตกต่างกันตามพันธุกรรมและการอบรมเลี้ยงดู แต่ถ้าเข้าใจและช่วยลดพฤติกรรมได้ทัน่วงที
5. จัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ เหมาะสมกับการพัฒนาเด็กทุกด้าน ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องดูแลจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารให้สะอาด ถูกสุขลักษณะ ปลอดภัย และมีบรรยากาศเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก
6. ประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครอบครัวและชุมชนครูผู้ดูแลเด็ก จะต้องเป็นผู้ประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยเป็นคนกลางในการสร้างความสัมพันธ์

ที่ตีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง สมาชิกในครอบครัวและบุคคลต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อทราบถึง พฤติกรรม พัฒนาการการเปลี่ยนแปลงของเด็กได้อย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง

7. รู้จักพัฒนาตนเองในทางวิชาการและวิชาชีพ ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องเฝ้าหาความรู้ ในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยการพัฒนาด้านความรู้ทางวิชาการและทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่อง เช่น การศึกษาหาความรู้ การเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ การติดตามความเปลี่ยนแปลง ด้านความรู้และเทคโนโลยี โดยอาศัยสื่อที่หลากหลาย รวมทั้งการรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การศึกษาดูงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีคุณภาพ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกและจัดตั้งชมรมเครือข่าย ผู้ดูแลเด็ก ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงแก่ครูผู้ดูแลเด็ก

ครูหรือผู้ดูแลเด็กต้องสามารถเป็นต้นแบบที่ดีโดยมีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึง ดังนี้

1. ความรู้ของครู หากครูมีความรู้เกี่ยวกับหลักการและวิธีการพัฒนาทักษะทางภาษา ได้ดี ก็จะช่วยทำให้เข้าใจและสามารถเลือกวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางด้านภาษาให้ เหมาะสมกับระดับวุฒิภาวะ ทำให้เกิดการพัฒนาทักษะทางภาษาได้ดี

2. เจตคติหรือความรู้สึกของครูผู้ดูแลเด็ก ต้องเห็นความสำคัญของการพัฒนาทักษะ ทางภาษา ครูต้องพยายามหาวิธีการสอน

3. เนื่องจากเด็กสามารถเรียนรู้และเลียนแบบ ดังนั้นหากครูมีบุคลิกภาพโดยเป็นผู้ฟัง ที่ดี สนใจและตั้งใจฟังที่เด็กพูด เด็กก็จะเป็นคนที่มีมารยาทในการฟังที่ดี มีสมาธิในการฟัง

4. ความสามารถในการใช้ภาษาของครู หากว่าครูมีความสามารถในการเลือกใช้คำ หรือประโยคได้ถูกต้องเหมาะสม ก็จะเป็นต้นแบบที่ดีสำหรับเด็กได้

5. ครูมีบทบาทและหน้าที่โดยตรงในการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก ถ้าครูจัดกิจกรรมฝึก ทักษะทางภาษาให้เด็กได้ครบตามความมุ่งหมายและประเภทของแต่ละทักษะแล้ว การพัฒนาทักษะ ทางภาษาก็จะสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพสูง แต่ถ้าครูฝึกทักษะทางภาษาเพียงด้านใดด้านหนึ่ง แต่ไม่นำทักษะด้านอื่น ๆ มาสัมพันธ์หรือบูรณาการเข้าด้วยกัน ก็จะทำให้เด็กขาดทักษะ

สรุปได้ว่า พัฒนาการของเด็กเล็กจะไม่สามารถพัฒนาขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพตาม ลักษณะของช่วงวัย หากขาดการได้รับการดูแลเอาใจใส่ ตลอดจนการได้รับรูปแบบการสอนในการเพิ่ม ทักษะต่าง ๆ ที่สำคัญอย่างสม่ำเสมอจากครอบครัวและจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งหากเด็กได้รับการ เพิ่มพูนทักษะอย่างเหมาะสมก็จะมีพัฒนาการที่สมบูรณ์ พร้อมและมีรากฐานที่ดีในการเรียนรู้ทักษะ ต่าง ๆ ของชีวิตต่อไป ดังนั้นบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กจะต้องเป็นผู้ที่มีทักษะและ ความรู้เป็นอย่างดีและต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอยู่เป็นประจำ

การพัฒนาบุคลากร

การพัฒนาบุคลากรมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคลากรได้รับการพัฒนาโดยเฉพาะ เทศบาล ในฐานะที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน ควรให้ความสนใจในการเพิ่ม

ประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน บุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีขวัญและกำลังใจ ในการพัฒนาตนเองให้เป็นมืออาชีพมีความก้าวหน้า รับผิดชอบ

ควรสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ

ดั่งที่ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา (2549) ได้กล่าวไว้ว่า จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษา มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของบุคลากร อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลก การพัฒนาครูและบุคลากรทางการ ศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องกระทำอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง หลักการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ เหมาะสมได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2546) กำหนดไว้ว่า เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริม พัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็ก กับผู้เลี้ยงดูหรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ และมีความสุข

5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนา สรุปลได้ว่า บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งได้เน้นและให้ความสำคัญกับผู้ดูแลเด็ก เนื่องจากเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับเด็กเล็กมากที่สุด จึงมีความสำคัญต่อการสร้างเสริมพัฒนาการที่ดี ให้กับเด็กเล็ก ดังนั้นการสรรหาบุคลากรที่จะทำหน้าที่ผู้ดูแลเด็กจึงเป็นการวางรากฐานที่ดีในการที่จะ ส่งเสริมให้เด็กมีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น อีกทั้งเป็นการสร้างความเชื่อมั่น ให้แก่ผู้ปกครองซึ่งส่วนใหญ่ซึ่งเป็นประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ

อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดบรรยากาศทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อ การเรียนรู้ของเด็ก เพื่อส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ตามธรรมชาติ และสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก แต่ละวัย โดยเรียนรู้ผ่านการเล่นที่น่าสนใจ สนุกสนาน โดยสำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษา ท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดการพัฒนาและปรับปรุงดังนี้ ภายในห้องเรียน ห้องเรียนแต่ละห้องจะเน้นการตกแต่งห้องเรียนให้มีลักษณะคล้ายบ้านเพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกคุ้นเคย

อบอุ่นใจ เน้นความสะอาด ปลอดภัย สวยงาม และตกแต่งบอร์ดด้วยเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับหน่วยที่เด็กกำลังเรียนอยู่ในแต่ละสัปดาห์ ภายในห้องเรียนต้องมีมุมหรือศูนย์ประสบการณ์ พร้อมสื่ออุปกรณ์ที่มีความแข็งแรง มีความอดทน สวยงาม ปลอดภัย และเพียงพอกับจำนวนเด็ก เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 เพราะมีความเชื่อว่า สภาพแวดล้อมที่ดีจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่ดีจากมุมหรือศูนย์ประสบการณ์ เช่น ศูนย์บ้านศูนย์หนังสือ ศูนย์บล็อก ศูนย์ดนตรี ศูนย์วิทยาศาสตร์ ศูนย์ร้านค้า ศูนย์ของเล่นพลาสติกศูนย์อาชีพต่าง ๆ นอกจากนี้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องจัดสร้างห้องน้ำห้องส้วมไว้ในห้องเรียน ทั้งนี้เพื่อความสะอาดและความปลอดภัยของเด็ก ภายนอกห้องเรียน จัดตกแต่งสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาด้วยพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ได้แก่ ไม้ดอกไม้ประดับ ผักสวนครัว ไม้ยืนต้น แต่ไม่ควรนำพันธุ์ไม้ที่มีพิษหรือมีหนามแหลมคมมาปลูก เช่น สาวน้อยประแป้ง โป๊ยเซียน ฯลฯ ควรจัดให้มีอ่างเลี้ยงสัตว์น้ำ เช่น ปลา และจัดสวนหย่อมเพื่อความสวยงาม ความเพลิดเพลิน และเอื้อต่อพัฒนาการของเด็ก ควรจัดให้มีการศึกษา นอกห้องเรียนซึ่งจะทำให้เด็กได้สัมผัสธรรมชาติของจริง ส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพจิตดีสนุกสนานกับการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมดังกล่าว ยึดหลักความสะอาด ร่มรื่น สวยงามเป็นระเบียบ ปลอดภัย ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน

คุณลักษณะของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน่ายู่ ตามแนวคิดเมื่อน่ายู่ ชุมชนน่ายู่ กระทรวงสาธารณสุข (2547) กำหนดคุณลักษณะของสิ่งแวดล้อมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องอยู่ห่างแหล่งมลพิษต่าง ๆ เช่น แหล่งที่ทำให้เกิดฝุ่นละอองเสียงดัง หรือเสียงที่ก่อให้เกิดความรำคาญและกลิ่นเหม็น เป็นต้น
2. บริเวณภายใน และภายนอกอาคาร มีความสะอาด และจัดวางเครื่องใช้ เป็นระเบียบ ไม่มีแหล่งที่อาจก่อให้เกิดอันตรายกับเด็ก
3. ภายในอาคารมีแสงสว่างเพียงพอ และมีอากาศระบายได้ดี
4. มีการดูแลด้านสุขาภิบาลอาหาร และน้ำอย่างถูกสุขลักษณะ
5. มีการดูแลด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมอย่างถูกสุขลักษณะ

สำนักประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงการจัดสภาพแวดล้อมว่าจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ความสะอาด ความปลอดภัย
2. ความมีอิสระอย่างมีขอบเขตในการเล่น
3. ความสะดวกในการทำกิจกรรม
4. ความพร้อมของอาคารสถานที่ เช่น ห้องเรียน ห้องน้ำห้องส้วม สนามเด็กเล่น
5. ความเพียงพอเหมาะสมในเรื่องขนาด น้ำหนัก จำนวน สีของสื่อและเครื่องเล่น

6. บรรยากาศในการเรียนรู้ การจัดที่เล่นและมุมประสบการณ์ต่าง ๆ การจัดบรรยากาศทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ตามธรรมชาติ

สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กแต่ละวัย เรียนรู้ผ่านการเล่นที่น่าสนใจ สนุกสนาน โดยจะต้องดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงดังนี้

1. ภายในห้องเรียน เน้นความสะอาด สวยงาม ปลอดภัย ภายในจะมีมุมประสบการณ์พร้อมสื่ออุปกรณ์ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากการใช้สัมผัสทั้ง 5 มุมประสบการณ์ เช่น มุมบ้านมุมหนังสือ มุมดนตรี เป็นต้น นอกจากนี้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดทำห้องน้ำห้องส้วมไว้ภายในห้องเรียน เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยแก่เด็ก

2. ภายนอกห้องเรียน จัดตกแต่งสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ด้วยพันธุ์ไม้ต่าง ๆ หน้าอาคารเรียนควรจัดให้มีสระน้ำเพื่อเลี้ยงปลา และมีสวนหย่อมด้านหน้าเพื่อความสวยงาม ความเพลิดเพลิน เอื้อต่อพัฒนาการของเด็ก หลักสำคัญในการจัดต้องยึดหลักความสะอาด ปลอดภัย โปร่ง ร่มรื่น ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน และคำนึงถึงความปลอดภัย เป้าหมายการเรียนรู้ ความเป็นระเบียบ สวยงาม ความเป็นตัวของตัวเอง ให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่น มั่นใจและมีความสุข ซึ่งอาจจัดแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมกับการประกอบกิจกรรมตามแนวการจัดประสบการณ์ได้ดังนี้

2.1 พื้นที่จัดเตรียมเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้เด็กและครู

2.2 พื้นที่ปฏิบัติกิจกรรมและการเคลื่อนไหว ซึ่งจะเป็นที่ว่างสำหรับเด็ก

อยู่รวมกลุ่มกันได้

2.3 มุมต่าง ๆ ในกิจกรรมหลักและกิจกรรมเสรี ซึ่งครูสามารถจัดได้ตามความเหมาะสม ขึ้นอยู่กับสภาพห้องเรียน เนื้อหาตามแผนการจัดประสบการณ์หรือจัดตามความสนใจของเด็ก

สรุปได้ว่า การจัดการด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งเสริมพัฒนาการให้แก่เด็กในทุก ๆ ด้าน ดังนั้น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องมีพื้นที่ให้เด็กเล็กได้ทำกิจกรรมร่วมกัน มีการจัดบรรยากาศทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนให้ส่งเสริมต่อการเรียนรู้ของเด็ก

วิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (ม.ป.ป.) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัยที่ต้องเป็นไปตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้การดำเนินชีวิตในสังคมและครอบครัวเปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งเด็กปฐมวัยนับเป็นทรัพยากรของสังคมที่มีคุณค่ายิ่ง เพราะเด็กในวัยนี้จะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต และจะต้องสืบทอดวัฒนธรรมของท้องถิ่นของชาติไทย และดำรงไว้ซึ่งความเป็นท้องถิ่นและความเป็นชาติไทยให้คงอยู่ตลอดไป ขณะเดียวกันการศึกษาปฐมวัย

เป็นการวางรากฐานความรู้ที่สำคัญของเด็กสำหรับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย จึงต้องจัดให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในวิถีสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งต้องมีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่สนองตอบตามความต้องการตามวัย ซึ่งการจัดการศึกษาต้องมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีคุณภาพอย่างสมบูรณ์ในทุก ๆ ด้าน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัว ชุมชน และสังคม ได้อย่างมีความสุข เต็มศักยภาพของแต่ละคน และมีความเหมาะสมกับวัย และดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมในสังคมของตนเอง การพัฒนาเด็กปฐมวัยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องได้รับการดูแลให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตทางสังคมของเด็กในแต่ละท้องถิ่น ให้มีลักษณะเฉพาะและแตกต่างกันไปด้วย จากกระแสความเปลี่ยนแปลงในสังคมที่ผ่านมา พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนได้เห็นคุณค่าของการศึกษาและตระหนักถึงสิทธิของมนุษย์ที่จะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ทำให้พ่อแม่ผู้ปกครอง และผู้ที่อยู่ในชุมชนจำนวนมากเริ่มมีความกระตือรือร้นที่จะสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานของตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด จึงต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาการศึกษาและคุณภาพชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยมีจุดประสงค์ของการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาสติปัญญาตลอดจนการอบรมเลี้ยงดูให้เป็นไปตามที่สังคมต้องการ
2. เพื่อพัฒนาอารมณ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก
3. เพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู
4. เพื่อช่วยพัฒนาทางด้านภาษา
5. เพื่อเป็นการเตรียมเด็กที่จะเข้าเรียนในระบบสถานศึกษา
6. เพื่ออบรมคุณธรรมและศีลธรรม

แนวทางปฏิบัติเพื่อปรับพฤติกรรมของเด็กให้มีวินัยในห้องเรียน ดังที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (ม.ป.ป.) ได้กำหนดไว้ มีดังนี้

1. ทำข้อตกลงในการปฏิบัติตนภายในห้องเรียน เพื่อเด็กจะได้รับทราบความคาดหวังของพฤติกรรมเด็ก โดยข้อตกลงต้องเป็นการพิจารณาร่วมกันระหว่างครูผู้ดูแลเด็กและเด็ก เมื่อมีการทำผิดข้อตกลงก็มีการทบทวนด้วยวิธีการใหม่ เพื่อจะได้ไม่เป็นการบ่น พูดซ้ำซาก พร่ำเพรื่อ ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายและมีอารมณ์อยากต่อต้าน

2. เมื่อมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกิดขึ้น ศึกษาสาเหตุให้ชัดเจน แล้วช่วยกันคิดหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา มีวิถีทางในการแก้ปัญหาลากหลาย โดยมุ่งไปที่จุดหมายเดียวกันคือ แก้ปัญหานั้นได้ เพื่อเป็นแนวทางในการให้เด็กคิดแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองต่อไป พฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ถ้ากิจกรรมในห้องเรียนทำสิ่งที่ซ้ำ ๆ ไม่น่าสนใจ ต่ำกว่าความสามารถของเด็ก

หรือสูงกว่าความสามารถของเด็กที่จะทำได้สำเร็จ เด็กจะหาทางออกไปทำอย่างอื่น ที่ก่อให้เกิดปัญหา พฤติกรรมตามมา ดังนั้น ต้องศึกษาหาสาเหตุของพฤติกรรมให้พบก่อนจึงจะแก้ปัญหาได้ตรงจุด

3. ครูผู้ดูแลเด็กต้องเป็นแบบอย่างให้กับเด็ก มีข้อตกลงในการปฏิบัติอย่างไร ควรจะเป็นตัวอย่างในเรื่องเหล่านั้นสำหรับเด็กได้

4. ครูผู้ดูแลเด็กต้องมีความสม่ำเสมอในการปฏิบัติต่อเด็กทุกคนโดยเท่าเทียมกัน มีความยุติธรรมในการตัดสินปัญหาต่าง ๆ ด้วยเหตุผลหลักการ

5. ให้เด็กรู้แผนงานในแต่ละวัน แต่ละสัปดาห์ เพื่อเด็กจะได้มีความรู้สึกมั่นคง เพราะได้รู้ว่าเขาต้องทำกิจกรรมอะไรบ้างในวันนั้น สัปดาห์นั้น ช่วยให้เตรียมตัวเตรียมใจในการทำกิจกรรมได้ดี

6. เมื่อมีพฤติกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้น ที่เรียกร้องความสนใจจากครูผู้ดูแลเด็กตลอดเวลา ครูผู้ดูแลเด็กอาจจะต้องใช้วิธีการเป็นเฉยไม่สนใจ ถ้าครูผู้ดูแลเด็กทราบว่าการพฤติกรรมนั้นไม่มีอันตรายใด ๆ เด็กทำเพื่ออยากให้ครูผู้ดูแลเด็ก อยากให้เพื่อนสนใจ การไม่ให้ความสนใจ บางครั้งก็ช่วยลดพฤติกรรมนั้น ๆ ได้ ในทำนองเดียวกัน ถ้ามีพฤติกรรมอะไรที่ครูผู้ดูแลเด็กเห็นว่าจะจะเป็นอันตรายต่อเด็กต่อบุคคลอื่น ๆ ก็ต้องเข้าไปจัดการทันที หยุดพฤติกรรมนั้น เมื่อเด็กสงบแล้วจึงพูดคุยด้วย สอบถามสาเหตุและช่วยกันคิดหาแนวทางในการแก้ปัญหา นั้น ๆ

7. สิ่งแวดล้อมที่ดี สภาพแวดล้อมภายในห้องที่อบอุ่น เต็มไปด้วยความรัก ความเข้าใจ ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน จะช่วยให้เด็กมีจิตที่สงบ ทำกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านไปด้วยดี

8. มีมุมสงบให้เด็กได้มีเวลาไปนั่งสงบจิตใจ เมื่อเกิดอารมณ์เสีย ไม่พอใจ หรือเป็นต้นเหตุในการทำให้เกิดความสับสนวุ่นวายในห้อง โดยมุมนี้ไม่ใช่มุมทำโทษ แต่เป็นมุมที่เด็กจะเข้าไปนั่งทำให้สงบโดยไม่ให้ใครเข้าไปรบกวนสมาธิ อาจจะทำเป็นบ้านหลังเล็ก ๆ ในห้องเรียน เด็กไม่พอใจ จะเข้าไปนั่ง เป็นที่รู้จักกันในห้องว่าเพื่อนคนอื่นจะไม่เข้าไปรบกวน พอเด็กรู้สึกสบายใจเด็กจะเดินออกมาเองและเข้าร่วมกิจกรรมของห้องเรียนต่อไปความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้วางหลักการการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไว้โดยมีรายละเอียดดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

1. หลักการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หลักการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีลักษณะเช่นเดียวกันกับการจัดการศึกษาของรัฐ เมื่อองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษา หลักการในการจัดการศึกษาต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง หลักการที่สำคัญ ได้แก่

1.1 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักเป็นการศึกษาตลอดชีวิต สำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการพัฒนาสาระ และกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

1.2 การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐประกาศว่า เป็นการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 43 ต้องทั่วถึงประชาชน มีคุณภาพและไม่เก็บค่าใช้จ่าย ทั้งนี้ จะต้องจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม หรือความบกพร่องทางการสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ให้มีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษและจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น

1.3 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

1.4 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ และหน้าที่เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

2. ลักษณะและวิธีการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพิจารณาถึงลักษณะและวิธีการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว (การกำหนดลักษณะและวิธีการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสัมพันธ์กับการประเมินความพร้อม ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจะจัดการศึกษาไว้ 2 ลักษณะ คือ

2.1 การจัดตั้งสถานศึกษาขึ้นเอง หรือขยายหรือเปลี่ยนแปลงระดับและประเภทการศึกษา โดยให้สถานศึกษาที่จัดตั้งขึ้นใหม่หรือสถานศึกษาเดิมที่ขยายหรือเปลี่ยนแปลงระดับและประเภทการศึกษา โดยให้สถานศึกษาที่จัดตั้งขึ้นใหม่หรือสถานศึกษาเดิมที่ขยายหรือเปลี่ยนแปลงระดับและประเภทการศึกษาจัดการศึกษาในระดับและประเภทที่มีความพร้อม มีความเหมาะสม และมีความต้องการภายในท้องถิ่นอาจแยกได้เป็น 4 กรณี คือ

2.1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่เคยจัดการศึกษามาก่อน
จัดตั้งสถานศึกษา เพื่อให้จัดการศึกษาในระดับและประเภทที่กำหนด

2.1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาอยู่แล้ว จัดตั้งสถานศึกษา
ขึ้นเพิ่มเติม โดยให้สถานศึกษาใหม่จัดการศึกษาในระดับและประเภทที่จัดการศึกษาอยู่แล้วในองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

2.1.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาอยู่แล้ว จัดตั้งสถานศึกษา
ขึ้นเพิ่มเติม โดยสถานศึกษาใหม่จัดการศึกษาในระดับและประเภทที่แตกต่างไปจากระดับ และ
ประเภทที่จัดอยู่แล้วในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

2.1.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมิได้จัดตั้งสถานศึกษาเพิ่มเติม
แต่ขยายหรือเปลี่ยนแปลงระดับหรือประเภทการศึกษาจากระดับและประเภทที่จัดอยู่เดิม

2.2 การถ่ายโอนการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการตามแผนปฏิบัติการ
กำหนด ขั้นตอนการกระจายอำนาจตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
สำหรับวิธีการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เมื่อพิจารณาตามกรอบกฎหมาย
รวมทั้งความเหมาะสมด้านนโยบาย สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และความจำเป็นด้านอื่นแล้ว
อาจแยกได้เป็น 2 กรณี คือ

2.2.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาเองตามอำนาจหน้าที่ที่ได้
กล่าวแล้วข้างต้น

2.2.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
อื่นหรือ ร่วมมือกับรัฐ (กระทรวงศึกษาธิการ หรือกระทรวง ทบวง กรมอื่น) หรือเอกชนจัดการศึกษา
ทั้งนี้ อาจมีความจำเป็นที่ต้องเนิ่นการ เช่น เทศบาลจัดตั้งสถานศึกษาเพื่อจัด
การศึกษาให้แก่ประชาชนในเขตเทศบาลแต่ โดยข้อเท็จจริงจะมีประชาชนนอกเขตเทศบาลมาเข้า
เรียนด้วย โดยไม่ต้องจำกัดสิทธิของประชาชนเหล่านั้นได้ หากประชาชนนอกเขตเทศบาลมาเข้าเรียน
เป็นจำนวนมากและเทศบาลมีข้อจำกัดด้านงบประมาณที่จะสนับสนุนการศึกษาให้ได้ ก็อาจโอน
สถานศึกษาให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเข้าเป็นเจ้าของกิจการรวม
ของสถานศึกษาดังกล่าว หรือกรณีสถานศึกษาตั้งอยู่ในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การ
บริหารส่วนตำบลมีนโยบายจะขอโอนสถานศึกษามาสังกัดแต่มีข้อจำกัดทางรายได้ และไม่ยอมให้
องค์การบริหารส่วนจังหวัดโอนไปสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ก็อาจทำความตกลงจัดตั้ง
สหการศึกษา หรือองค์การที่เรียกชื่ออย่างใด โดยมีองค์การบริหารส่วนจังหวัดและองค์การบริหารส่วน
ตำบลเป็นเจ้าของร่วม เพื่อรับโอนสถานศึกษานั้นไปบริหารจัดการแทน (กรมอนามัย, 2549)

แนวคิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้กำหนดวัตถุประสงค์การจัดการศึกษาไว้ว่า
เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริมพัฒนาการและเตรียมความพร้อมทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์
สังคม สติปัญญา ให้มีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(เยาวพา เดชะคุปต์, 2553)

1. เพื่อให้เด็กที่อยู่ในเกณฑ์การศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนในเขตความรับผิดชอบ
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับการบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานครบตามหลักสูตรอย่างเสมอ
ภาคและเท่าเทียมกัน
2. เพื่อพัฒนาการเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นให้มีคุณภาพประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์เป็นไปตามมาตรฐานที่รัฐกำหนดและ
ตรงตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยมุ่งพัฒนาให้เกิดความสมดุลทั้งทางด้านปัญญา
จิตใจ ร่างกาย สังคม ระดับความคิด ค่านิยม และพฤติกรรม ซึ่งเน้นวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี
ความหลากหลายและให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. เพื่อให้การจัดการศึกษาของท้องถิ่นดำเนินการตามความต้องการและคำนึงถึง
การมีส่วนร่วม การสนับสนุนของบุคคล ครอบครัว ชุมชน เอกชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กร
วิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและประชาชนในท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาทุกระดับ
ตามศักยภาพและความสามารถของท้องถิ่น
4. เพื่อส่งเสริมให้เด็ก เยาวชนและประชาชนในท้องถิ่นได้ออกกำลังกายและ
ฝึกฝนกีฬา ร่วมกิจกรรมนันทนาการและกิจกรรมพัฒนาเยาวชน เพื่อพัฒนาให้เป็นคนที่มีคุณภาพ
ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ และสังคม โดยมีความตระหนักในคุณค่าของการกีฬา นันทนาการ
และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็ก เยาวชน ไปในแนวทางที่ถูกต้อง ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
5. เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในการสร้างและพัฒนาอาชีพ
เพื่อคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ขาดโอกาส ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการทุพพลภาพ ซึ่งเป็นการส่งเสริม
สนับสนุนการประกอบอาชีพให้มีความทำไม่เป็นภาระแก่สังคม
6. เพื่อบำรุงการศาสนาและอนุรักษ์บำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี
และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ความเป็นไทย

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2553) กล่าวว่า มาตรฐานการดำเนินงาน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ความสำเร็จในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ที่มีการบริหารจัดการที่ดี เป็นไปตามมาตรฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และได้รับการรับรองจาก
กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น เด็กเล็กได้รับการดูแลด้านสุขภาพกายอย่างดี มีการเจริญเติบโตอย่าง

สมวัย ได้รับการดูแลด้านสุขภาพจิตอย่างดี มีการพัฒนาด้านอารมณ์และสติปัญญา มีคุณภาพทางอารมณ์อย่างสมวัย สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และมีคุณภาพชีวิตที่ดี กล้าคิด กล้าแสดงออกอย่างสมวัย มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณลักษณะและสมรรถนะตามวัยโดยองค์รวม ผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย มีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับชั้นอนุบาล 1 ศูนย์พัฒนาเด็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถแบ่งเบาภาระผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กเล็กให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็กเล็กตามบริบทและวัฒนธรรมของชุมชนและสังคมในท้องถิ่น สามารถส่งเสริมความรักความเอื้ออาทรของสถาบันครอบครัว ชุมชนและสังคมท้องถิ่นอย่างเหมาะสม

การบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็ก จะต้องคำนึงถึงขอบข่ายของงาน สายการบังคับบัญชา และระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้สถานศึกษาต้องบริหารจัดการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด โดยจะต้องจัดให้มีการประเมินตนเองทุกปี เพื่อตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและจะต้องผ่านการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ตลอดจนระเบียบกฎหมายเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท ดังนั้น เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถให้บริการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพได้มาตรฐาน ขอบข่ายและภารกิจการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป ตามแนวทางการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ของกระทรวงศึกษาธิการ การบริหารจัดการของสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนและเป็นสถานศึกษาของรัฐ จึงต้องนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า “ธรรมาภิบาล” มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาในฐานะที่เป็นนิติบุคคล หลักธรรมาภิบาล อาจบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาซึ่งได้แก่ งานด้านวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไป และเป้าหมายในการจัดการศึกษาคือ ทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่งและมีความสุข ตามขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการสถานศึกษา

มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กฤษฎา สะภา (2553) ได้สรุปมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งมาตรฐาน ออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. มาตรฐานด้านบุคลากร และการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนบุคลากร ซึ่งทำหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อาทิ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหารและ

ผู้ทำความสะอาด เป็นต้น โดยบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องมีคุณสมบัติ บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการ เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินงานได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ มีความเหมาะสมและเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น

2. มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย

2.1 ด้านอาคารสถานที่ตั้งสถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีขนาดเหมาะสม และต้องไม่อยู่ในพื้นที่ซึ่งอาจเสี่ยงต่ออันตราย ได้แก่ บริเวณชนถ่ายแก๊ส น้ำมัน สารเคมี หรือสารพิษ มลภาวะทางอากาศ แสง และเสียงที่มากเกินไป หากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ต้องมีมาตรการป้องกันภาวะภัยต่าง ๆ ตามมาตรฐานความจำเป็นและเหมาะสม

2.2 จำนวนชั้นของอาคาร ตัวอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีจำนวนชั้นไม่เกิน 2 ชั้น นับจากพื้นหากสูงเกินกว่า 2 ชั้น ต้องมีมาตรการป้องกันอัคคีภัย และอุบัติเหตุต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นตามความเหมาะสม และความสูงของตัวห้อง ไม่ควรมีน้อยกว่า 2.40 เมตร นับจากพื้นถึงเพดาน

2.3 ทางเข้า - ออก และประตูหน้าต่างต่าง ๆ ทางเข้า - ออก จากตัวอาคารต้องมีความเหมาะสม สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากตัวอาคารได้สะดวก หากเกิดอุบัติเหตุ หรือเหตุร้ายแรงใด ๆ ขึ้น โดยอย่างน้อยต้องมีทางเข้า - ออก 2 ทาง และแต่ละทางนั้น ควรมีความกว้างประมาณ 80 เซนติเมตร

2.4 ประตู - หน้าต่าง ต้องมีความแข็งแรง อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี มีขนาดและจำนวนเหมาะสมกับขนาดพื้นที่ของห้อง และความสูงของหน้าต่าง ควรอยู่ที่ประมาณ 80 เซนติเมตร นับจากพื้น ให้เด็กมองเห็นสิ่งแวดล้อมได้กว้างและชัดเจน นอกจากนี้ บริเวณประตู-หน้าต่างต่าง ๆ ไม่ควรมีสิ่งกีดขวางใด ๆ มาปิดกั้นช่องทางลมและแสงสว่าง

2.5 พื้นที่ใช้สอย ต้องจัดให้มีบริเวณพื้นที่ที่สะอาด ปลอดภัย และเพียงพอเหมาะสมกับการปฏิบัติกิจกรรมของเด็ก โดยแยกเป็นสัดส่วนจากห้องประกอบอาหาร ห้องส้วมและที่พักรของเด็กป่วย พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมอาจจัดแยกเป็นห้องเฉพาะ หรือจัดรวมเป็นห้องเอนกประสงค์ที่ใช้สำหรับจัดกิจกรรมที่หลากหลาย แต่มีข้อจำกัดของพื้นที่

ด้านสิ่งแวดล้อมภายในอาคาร

1. แสงสว่าง ควรเป็นแสงสว่างจากธรรมชาติ สม่่าเสมอทั่วทั้งห้อง เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก และไม่ควรรให้เด็กอยู่ในห้องที่ใช้แสงสว่างจากไฟฟ้าต่อเนื่องนานกว่า 2-3 ชั่วโมง เพราะจะทำให้เกิดภาวะเครียดและมีผลถึงฮอร์โมนการเติบโตของเด็ก

2. เสียง เสียงต้องอยู่ในระดับที่ไม่ดังเกิน (ระหว่าง 60-80 เดซิเบล)

อาคารควรตั้งอยู่ในบริเวณที่มีระดับเสียงเหมาะสม

3. การถ่ายเทอากาศ ควรมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก โดยมีพื้นที่ของหน้าต่าง ประตู และช่องลม รวมกันแล้วไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20 ของพื้นที่ห้อง กรณีที่เป็นห้องกระจกหรือ อยู่ในบริเวณโรงงานที่มีมลพิษ ต้องติดเครื่องฟอกอากาศและมีเครื่องปรับอากาศที่เหมาะสม สำหรับบริเวณที่มีเด็กอยู่ต้องเป็นเขตปลอดบุหรี่

ภายนอกอาคาร

1. ควรมีรั้วกั้นบริเวณให้เป็นสัดส่วน เพื่อความปลอดภัยของเด็ก และควรมีทางเข้า – ออก ไม่น้อยกว่า 2 ทาง กรณีมีทางเดียวต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 2 เมตร
2. สภาพแวดล้อมและมลภาวะ ควรมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะและควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ฝุ่นละออง กลิ่นหรือเสียงที่รบกวน มีการจัดระบบสุขาภิบาลการระบายน้ำ การระบายอากาศ และการจัดเก็บสิ่งปฏิกูลให้เหมาะสม ไม่ปล่อยให้เป็นแหล่งเพาะหรือแพร่เชื้อโรค โดยเฉพาะควรจัดการสิ่งปฏิกูลทุกวัน
3. พื้นที่เล่นกลางแจ้ง จัดให้มีเครื่องเล่นกลางแจ้งที่ปลอดภัย และมีพอสมควรกับจำนวนเด็ก ในกรณีที่ไม่สามารถจัดให้มีที่เล่นกลางแจ้งเป็นการเฉพาะได้ ก็ควรปรับใช้ในบริเวณที่ร่มแทน โดยต้องให้เด็กปฐมวัยมีกิจกรรมกลางแจ้งอย่างน้อย 1 ชั่วโมง ในแต่ละวัน
4. ระเบียง ต้องมีความกว้างของระเบียงไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร และมีที่นั่งตามระเบียงด้วย ระเบียงต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.75 เมตร ขอบระเบียงต้องสูงจากที่นั่งไม่น้อยกว่า 70 เซนติเมตร นอกจากนี้ควรสอบสภาพความคงทน แข็งแรง และสภาพการใช้งานปลอดภัยสำหรับเด็กด้วย

ด้านความปลอดภัย

1. มาตรการป้องกันความปลอดภัย
 2. ติดตั้งระบบและอุปกรณ์ในการรักษาความปลอดภัย หรือเครื่องตัดไฟ
- ภายในอาคาร
3. ติดตั้งเครื่องดับเพลิงอย่างน้อย 1 เครื่อง ในแต่ละชั้นของอาคาร
 4. ติดตั้งปลั๊กไฟให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าติดตั้งต่ำกว่าที่กำหนดจะต้องมีฝาปิดครอบ เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเล่นได้ และควรหลีกเลี่ยงการใช้สายไฟต่อพ่วง
 5. หลีกเลี่ยงเครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งทำด้วยวัสดุที่แตกหักง่าย หรือแหลมคม หากเป็นไม้ ต้องไม่เสี้ยนไม้ หรือแหลมคม
 6. จัดให้มีตู้เก็บยา และเครื่องเวชภัณฑ์สำหรับการปฐมพยาบาล วางไว้อยู่ในที่สูง สะดวกต่อการหยิบใช้ และเก็บไว้ในที่ปลอดภัยให้พ้นมือเด็ก
 7. ใช้วัสดุกันลื่น ในบริเวณห้องน้ำ – ห้องส้วม และเก็บสารจำพวกเคมี หรือน้ำยาทำความสะอาดไว้ในที่ปลอดภัย ให้พ้นมือเด็ก

8. ไม่มีหลุม หรือบ่อน้ำ ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กในบริเวณโดยรอบตัวอาคาร รวมทั้งไม่ควรปลูกต้นไม้ที่มีหนามแหลมคม มีระบบการลือคประตูในการเข้า – ออกนอกบริเวณอาคาร สำหรับเจ้าหน้าที่เปิด – ปิดได้ ควรมีกริ่งสัญญาณเรียกไว้ที่หน้าประตู สำหรับห้องครัว และที่ประกอบอาหาร ควรมีประตูเปิด- ปิด ที่ปลอดภัย เด็กเข้าไปไม่ได้

9. ติดตั้งอุปกรณ์เพื่อป้องกันพาหะนำโรค และมีมาตรการป้องกันด้านสุขอนามัย

9.1 มีตู้ หรือชั้นเก็บวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ที่แข็งแรง มั่นคง สำหรับวัสดุอุปกรณ์ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กนั้น ควรจัดแยกให้พ้นมือเด็ก

9.2 เครื่องใช้เฟอร์นิเจอร์ ควรมีระดับความสูงขนาดที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยให้เด็กสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างสม่ำเสมอด้วยตนเอง

10. มาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน

10.1 การฝึกซ้อมสำหรับการป้องกันอุบัติเหตุอย่างสม่ำเสมอ ไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง

10.2 มีการฝึกอบรมบุคลากร ในเนื้อหาด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การป้องกันอุบัติเหตุและความเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก

10.3 มีหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินของส่วนราชการต่าง ๆ เช่น สถานีตำรวจ หน่วยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โรงพยาบาล ไว้เพื่อติดต่อได้อย่างทันท่วงที

10.4 มีสมุดบันทึกข้อมูลสุขภาพ และพัฒนาการของเด็กประจำไว้กรณีอาจต้องพาเด็กไปพบแพทย์

3. มาตรฐานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็ก เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษาไปพร้อม ๆ กัน เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล โดยมีจุดมุ่งหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐาน

4. มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน แนวทางการดำเนินงานด้านมาตรฐานการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรดำเนินการตามแนวทางต่าง ๆ ดังนี้

4.1 จัดให้มีการประชุมชี้แจงให้ชุมชนทราบ ชี้นำให้เห็นประโยชน์และความจำเป็นของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และชักชวนให้ชุมชนมีส่วนร่วมบริหารและช่วยเหลือในระหว่างดำเนินการ

4.2 จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นระยะ ๆ เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับชุมชนอย่าง

ต่อเนื่อง การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ศิลปะพื้นบ้าน ร่วมจัดกิจกรรมนันทนาการภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจและความผูกพันที่ดีต่อกันระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชน

4.3 มีการประสานงานและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ประชาชน และหน่วยงานต่าง ๆ รับทราบ เพื่อที่จะมีผู้เข้ามาช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ได้ โดยการประชาสัมพันธ์ทำได้หลายรูปแบบ เช่น จัดทำเอกสาร คู่มือแผ่นพับ การออกไปเยี่ยมบ้านเด็ก ฯลฯ

กล่าวโดยสรุป มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) มาตรฐานด้านบุคลากร 2) มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย 3) มาตรฐานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็ก และ 4) มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน

แนวทางการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสำคัญอย่างมากในการเรียนรู้ของเด็ก การสร้างสภาพแวดล้อม การเอาใจใส่ที่เหมาะสมและสนับสนุนการเจริญเติบโตของเด็กเล็กทางผู้วิจัยได้รวบรวมแนวทางในการพัฒนาคุณภาพศูนย์เด็กเล็กได้ ดังนี้

1. การออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

การออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นให้เด็กเล็กมีโอกาสพัฒนาทักษะต่าง ๆ ทั้งด้านร่างกาย สังคม จิตใจ และภาษา การทราบความต้องการและความสนใจของเด็กเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากสภาพแวดล้อมควรสนับสนุนการพัฒนาและความรู้ของเด็กในทุกๆระดับ ให้มีความสำคัญกับการสร้างมุมมองที่เพียงพอสำหรับจำนวนเด็กและตรงกับวัยพัฒนา จัดทำอุปกรณ์และสิ่งของที่เหมาะสมและทันสมัย เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก เช่น ของเล่นที่สอดคล้องกับวัย หนังสือ วัสดุฝึกทักษะ และเครื่องมือการเรียนรู้ จัดวางพื้นที่การเรียนรู้ที่สะดวกและเป็นกันเอง โดยมีพื้นที่สำหรับกิจกรรมต่าง ๆ เช่น พื้นที่เล่น พื้นที่อ่าน และพื้นที่ฝึกทักษะ ให้มีความสำคัญในการสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัย โดยมีการตรวจสอบว่าวัสดุและเครื่องเล่นปลอดภัย มีการจัดทำมาตรการป้องกันอุบัติเหตุ และมีการติดตั้งระบบดูแลรักษาที่ดี สร้างโซนที่ต่างหากเพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องการการวางกำลังและการจัดการต่าง ๆ สร้างพื้นที่ที่เด็กสามารถเล่นเสรี โดยไม่ถูกขัดจังหวะ สร้างการเรียนรู้ที่เน้นความสุขและสนุกสนาน เช่น การให้โอกาสในกิจกรรมสร้างสรรค์ เล่นเพื่อเรียนรู้ และการทำกิจกรรมที่เด็กต้องการ การสร้างสภาพแวดล้อมที่สร้างความพึงพอใจต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก และสนับสนุนพัฒนาการทั้งร่างกายและจิตใจ สร้างโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่น เช่น การให้พื้นที่สำหรับกิจกรรมนำทางด้วยตนเอง การให้เครื่องเล่นที่สนุกสนาน และการจัดกิจกรรมที่เด็กสามารถ

เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สร้างช่องทางสื่อสารที่ดีกับผู้ปกครอง ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมที่เด็กทำในวันนั้น และเชิญผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกระบวนการการเรียนรู้ของลูก

2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายมีประโยชน์มากสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เนื่องจากสามารถสนับสนุนพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และภาษาของเด็กได้อย่างครบถ้วน การให้โอกาสในการเล่นเครื่องดนตรีเบื้องต้น ร้องเพลง หรือเข้าร่วมกิจกรรมการร้องเพลง และการเต้น การจัดกิจกรรมที่สนับสนุนการเคลื่อนไหวของร่างกาย เช่น การเล่นเกมที่ต้องใช้การเคลื่อนไหว การเล่นเกม หรือการทำโยคะสำหรับเด็ก การให้โอกาสในการเล่นเกมที่สนับสนุนพัฒนาการทางอารมณ์และจิตใจ เช่น การเล่นเกมบวกลบ การทำศิลปะ หรือกิจกรรมสร้างสรรค์ การจัดกิจกรรมที่เน้นการสังเกต การทดลอง และการแก้ปัญหา เช่น การเล่นเกมที่ส่งเสริมการนับ การสังเกตธรรมชาติ หรือการทดลองทางวิทยาศาสตร์ง่าย ๆ การส่งเสริมการอ่านหนังสือ เล่าเรื่อง หรือการเขียนเรื่องสั้น ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ทางภาษาและวรรณคดี การเล่นเกมที่ของอาชีพ การนำเข้าสู่สถานการณ์ทางสังคม หรือการทำทหยากรการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสังคม การทำกิจกรรมที่นำเสนอวัฒนธรรมต่าง ๆ การเรียนรู้เกี่ยวกับวันสำคัญ หรือการทำศิลปะที่เชื่อกันว่าเป็นลัทธิพื้นเมือง การจัดกิจกรรมที่สนับสนุนการทำกิจกรรมทางกาย การเรียนรู้เกี่ยวกับอาหารที่เป็นประโยชน์ หรือการทำกิจกรรมสุขภาพที่สร้างสรรค์ การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ผ่านการทำศิลปะ การสร้างโครงงาน หรือการเล่นกับวัสดุสร้างสรรค์ การให้โอกาสในการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ เช่น การใช้แท็บเล็ต การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อสร้างสรรค์ หรือการเล่นเกมที่มีเนื้อหาการเรียนรู้ การมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายช่วยส่งเสริมพัฒนาการแบบครอบคลุมและสมดุลของเด็ก เป็นทั้งการพัฒนาทักษะพื้นฐานและการสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งในหลาย ๆ ด้านของชีวิต

3. ส่งเสริมการเรียนรู้ทางสังคม

การส่งเสริมการเรียนรู้ทางสังคมสำหรับเด็กเล็กมีความสำคัญในการพัฒนาทักษะทางสังคมและการปรับตัวในสังคม ให้เด็กมีโอกาสเล่นบวกลบหรือนำเสนอเรื่องราว ซึ่งช่วยในการพัฒนาทักษะการสื่อสารและทักษะการแสดงออกสนับสนุนกิจกรรมที่ให้โอกาสในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น การสร้างโครงการหรือกิจกรรมที่ต้องการความร่วมมือ สร้างโอกาสให้เด็กแสดงความเข้าใจเกี่ยวกับครอบครัวและสังคมของตนเอง ผ่านการนำเสนอเรื่องราวจัดกิจกรรมที่เด็กสามารถเล่นหน้าที่ของอาชีพต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในการทำงานและความร่วมมือสนับสนุนกิจกรรมที่เด็กสามารถเล่นกลุ่ม เช่น การสร้างทีม การแข่งขันบวกลบ หรือการแก้ปัญหาในกลุ่มสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผ่านกิจกรรมการศึกษาและการสนับสนุนวัฒนธรรมหลายรูปแบบ ส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับความรัก การเข้าใจความรู้สึก และความร่วมมือ

ผ่านการนำเสนอเรื่องราว สนับสนุนการพัฒนาทักษะการตั้งคำถามและการหาข้อมูล เช่น การสนับสนุนการสอบถามคำถามเกี่ยวกับประสบการณ์สังคม จัดกิจกรรมที่เด็กสามารถสร้างสรรค์สังคมจำลอง เพื่อให้พวกเขาเข้าใจการทำงานและความสำคัญของการร่วมมือ สนับสนุนการเข้าร่วมกิจกรรมสังคม เช่น การเยี่ยมชมสถานที่สังคม การเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน หรือการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม การส่งเสริมการเรียนรู้ทางสังคมทำให้เด็กสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และความเข้าใจในสังคมในทุกวันนี้และในอนาคต

4. การพัฒนาทักษะพื้นฐาน

การพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับเด็กเล็กเป็นส่วนสำคัญของการศึกษาเริ่มต้น ให้โอกาสให้เด็กพูดออกมาในสาธารณะ แสดงความคิดเห็น และสื่อสารกับผู้อื่น โดยใช้ภาษาที่เหมาะสมกับวัย สนับสนุนการฝึกทักษะการฟังผ่านกิจกรรมที่ต้องการการสังเกตและทำความเข้าใจ เช่น การฟังเรื่องราว การฟังเสียงสิ่งรอบตัว หรือการรับฟังคำบอกเล่า สนับสนุนการฝึกทักษะการอ่านผ่านการนำเสนอหนังสือ การทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน และการสร้างสรรค์เรื่องราว ให้โอกาสในการฝึกทักษะการเขียนผ่านกิจกรรมที่เด็กสามารถนำเสนอความคิดเห็น การเขียนประสบการณ์ หรือการเขียนเรื่องราว สนับสนุนการฝึกทักษะการนับและคำนวณผ่านกิจกรรมที่เน้นการใช้วัตถุ การนับ และการทำการคำนวณง่าย ๆ สนับสนุนการฝึกทักษะการใช้มือผ่านกิจกรรมการสร้าง การวาดรูป และการทำกิจกรรมที่ต้องการการควบคุมของมือ สนับสนุนการฝึกทักษะการเคลื่อนไหวผ่านกิจกรรมที่เน้นการเล่นและการทำกิจกรรมที่ต้องการการเคลื่อนไหว สนับสนุนการฝึกทักษะการจัดลำดับผ่านกิจกรรมที่เด็กต้องการจัดลำดับขั้นตอนหรือวัตถุต่าง ๆ สนับสนุนการฝึกทักษะการแก้ปัญหาผ่านกิจกรรมที่ต้องการการคิดวิเคราะห์ การสร้างความรู้สึกของสิ่งต่าง ๆ หรือการหาทางออก สนับสนุนการฝึกทักษะการรับรู้สิ่งที่มีรอบตัวผ่านกิจกรรมที่เน้นการสังเกตสิ่งต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อม การพัฒนาทักษะพื้นฐานทำให้เด็กสามารถเตรียมตัวให้พร้อมในการเรียนรู้และส่งเสริมการพัฒนาทั้งร่างกายและปัญญาในช่วงเวลาที่สำคัญของการเรียนรู้

5. การสนับสนุนพัฒนาการทางสมอง

การสนับสนุนพัฒนาการทางสมองของเด็กเล็กเป็นส่วนสำคัญของการศึกษา ตั้งแต่เด็ก ๆ ให้โอกาสในการเล่นเกมที่ต้องการการคิดวิเคราะห์ การจำ และการแก้ปัญหา เช่น แบบซูโดกุ ไพ่ปริศนา หรือเกมทางความคิดที่ต้องใช้กลยุทธ์ สนับสนุนการสร้างสรรค์ผ่านศิลปะ เช่น การวาดรูป การทำศิลปะประดิษฐ์ หรือการทำงานกับวัสดุสร้างสรรค์ส่งเสริมการอ่านในช่วงต่าง ๆ ของวัยเด็ก ผ่านการนำเสนอหนังสือที่เหมาะสม การสร้างอากาศที่เอื้อประโยชน์สำหรับการอ่าน และการสนับสนุนการพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องราวที่อ่าน สนับสนุนการเรียนรู้ผ่านการทดลองและการสังเกตผลลัพธ์ เช่น การทดลองทางวิทยาศาสตร์ การทดลองทางคณิตศาสตร์ หรือการทดลองการทำงานของวัตถุ สนับสนุนการเล่นดนตรีเพื่อส่งเสริมการพัฒนาสมอง การฟัง และการปรับตัวทางด้าน

ความรู้สึก สนับสนุนการฝึกทักษะการเขียนผ่านกิจกรรมที่เน้นการใช้ปากกา การเขียนตัวอักษร และ การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สนับสนุนการเรียนรู้ทางภาษาผ่านกิจกรรมการใช้ภาษา การเรียนรู้ คำศัพท์ และการสนับสนุนการพูดต่อกัน สนับสนุนการทดลองกับสีผ่านกิจกรรมที่ให้เด็กมีโอกาส ในการสร้างสรรค์ด้วยสี ซึ่งส่งเสริมการพัฒนาสมองทางสี สนับสนุนการทดลองกับวัตถุต่าง ๆ ที่สามารถให้เด็กสัมผัส สังเกต และสนุกได้ สนับสนุนการเล่นเกมที่ต้องการความร่วมมือ เพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่เพื่อนร่วมเล่น การสนับสนุนพัฒนาการทางสมองทำให้เด็กสามารถ พัฒนาทักษะการเรียนรู้ สร้างความสนใจในการสืบค้นและคิดวิเคราะห์ และเตรียมความพร้อม ในการศึกษาในระยะยาว

6. การให้ความสำคัญแก่การเล่น

การเล่นเป็นกิจกรรมที่สำคัญและมีผลดีต่อพัฒนาทั้งร่างกายและจิตใจของ เด็กเล็ก การเล่นช่วยสนับสนุนพัฒนาทักษะทางสังคม เนื่องจากเด็กต้องเรียนรู้การทำงานร่วมกับ เพื่อน การแบ่งปัน และการแก้ไขข้อขัดแย้ง การเล่นเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นการเคลื่อนไหว การทดลอง และการพัฒนากล้ามเนื้อและการควบคุมการเคลื่อนไหว การเล่นช่วยเด็กเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ ต่าง ๆ ที่เสริมสร้างความเข้าใจและความรู้ การเล่นส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์และการสร้างสรรค์ ในการแก้ปัญหา การเล่นช่วยส่งเสริมพัฒนาภาษา ผ่านการใช้คำพูด การสื่อสาร และการให้ ความหมายในสิ่งรอบตัว การเล่นช่วยส่งเสริมการรับรู้และการสังเกตสิ่งที่มีรอบตัวและในสิ่งแวดล้อม การเล่นเป็นที่เริ่มต้นของการพัฒนาความสนใจต่อตนเอง สิ่งรอบตัว และสิ่งที่เป็นประโยชน์ การเล่น สามารถใช้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงบวกและเพิ่มความสนใจในการศึกษา การเล่นช่วยพัฒนาทักษะ การสื่อสารผ่านการใช้ภาษา ภาษามือ และการสื่อสารทางสังคม การเล่นเป็นที่สร้างประสบการณ์ที่มี ความหมายและทำให้เด็กมีความสุขในการเรียนรู้ การให้ความสำคัญแก่การเล่นช่วยสนับสนุน การพัฒนาทุกด้านของเด็ก และเตรียมพร้อมให้พวกเขาที่จะเรียนรู้และเจริญเติบโตในฐานะผู้เรียน ในอนาคต

7. การให้ความสำคัญสนับสนุนแก่ครูและบุคลากร

การให้ความสำคัญสนับสนุนแก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญเพื่อสร้าง สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีและส่งเสริมการพัฒนาของเด็กปฐมวัย ให้โอกาสในการฝึกอบรมและ พัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับการสอนและการประสานงาน เพื่อปรับปรุงความรู้และทักษะในการ ทำงาน ให้ข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับนโยบาย แผนการเรียนรู้ และข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการสอน และติดตามปฏิบัติการของครู สนับสนุนการสร้างชุมชนที่สนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้และ ประสบการณ์ระหว่างครูและบุคลากร สนับสนุนการให้ทรัพยากรการสอนที่มีคุณภาพ เช่น หนังสือ ซอฟต์แวร์การสอน และวัสดุการสอนช่วยให้ครูและบุคลากรสร้างแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสมและ สอดคล้องกับความต้องการของเด็กปฐมวัย สนับสนุนการแบ่งปันประสบการณ์การสอนและ

การเรียนรู้ระหว่างครูและบุคลากร เพื่อให้ได้ประสบการณ์ที่หลากหลาย สนับสนุนการทำงานร่วมกัน และการแบ่งปันหน้าที่ระหว่างครูและบุคลากร ให้กำลังใจและขับเคลื่อนครูและบุคลากรให้พัฒนาทักษะ ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง และเสริมสร้างความมั่นใจ รับรู้และสนับสนุนผลงานที่ดีของครูและบุคลากร และให้ความรู้สึกว่าการทำมีค่าและได้รับการคาดหวัง จัดกิจกรรมทางการพัฒนาเพื่อสนับสนุนครูและบุคลากรในการพัฒนาทักษะและความรู้ การให้ความสนับสนุนแก่ครูและบุคลากรทำให้สถานศึกษาเป็นสถานที่ที่มีพลังและทรัพยากรเพียงพอในการสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาของเด็กปฐมวัย

8. การติดตามและประเมิน

การติดตามและประเมินเป็นขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการการศึกษา เพื่อให้ทราบถึงความก้าวหน้าของเด็กปฐมวัยและปรับปรุงการสอนต่อไป ให้คำแนะนำและติชมที่เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสถานการณ์ที่เด็กปฐมวัยรู้จากประสบการณ์และปรับปรุงพฤติกรรมตามคำแนะนำ ติดตามและบันทึกความก้าวหน้าของเด็กปฐมวัยตลอดระยะเวลาการเรียนรู้ ใช้เครื่องมือการประเมินที่เหมาะสมเพื่อวัดความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของเด็กปฐมวัย ทำการประเมินอย่างสม่ำเสมอ เพื่อติดตามความก้าวหน้าและปรับปรุงการสอนตามความต้องการสร้างประสบการณ์ที่เป็นการเรียนรู้ และให้ความรู้สึกสำหรับเด็กปฐมวัยว่าพวกเขามีความสำเร็จและพัฒนา ใช้ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงการสอนและพัฒนาคุณภาพของกระบวนการการเรียนรู้ ประเมินทักษะทางวิทยาศาสตร์ ทักษะทางคณิตศาสตร์ และทักษะอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ให้ผลตอบรับที่เป็นประโยชน์แก่เด็กปฐมวัย เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจและสมาชิกสู่การเรียนรู้ ให้ความสนับสนุนและการปรับแต่งการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีความจำเป็น เพื่อให้ได้การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สนับสนุนครูให้รู้สึกว่าการประเมินเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการเรียนและการเรียนรู้ การติดตามและประเมินเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สนับสนุนการพัฒนาของเด็กปฐมวัยและการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนในทางที่เหมาะสม

9. การสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง

การสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองเป็นสิ่งสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาของเด็กปฐมวัยและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี สื่อสารกับผู้ปกครองอย่างเปิดเผยเกี่ยวกับความก้าวหน้า การพึ่งพา และทักษะที่เด็กได้รับในระหว่างเรียน จัดกิจกรรมหรือส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และเชิญชวนผู้ปกครองเข้าร่วม เพื่อให้พวกเขามีโอกาสทราบถึงวิธีการสอนและทำความเข้าใจกับทักษะที่เด็กได้รับ จัดกิจกรรมพิเศษหรือนิทรรศการเพื่อแสดงผลงานของเด็กปฐมวัยและสร้างโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้าร่วม เชิญชวนผู้ปกครองเข้าร่วมประชุมเพื่อพูดคุยเกี่ยวกับความก้าวหน้าของเด็กปฐมวัย และแนะนำวิธีการสนับสนุนการเรียนรู้ที่บ้าน สร้างพื้นที่ที่เปิดกว้างสำหรับการสนทนา เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถแบ่งปันความคิดเห็นและความกังวล ส่งข้อมูลเกี่ยวกับ

กิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้าน เพื่อให้ผู้ปกครองทราบถึงทักษะที่เด็กได้รับและวิธีการสนับสนุนที่บ้าน ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะ การเรียน และแนะนำแนวทางในการสนับสนุนการเรียนรู้ที่บ้าน เชิญชวนผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมหรืองานที่จัดขึ้นในสถานศึกษา เพื่อสร้างความร่วมมือและความเข้าใจ สนับสนุนการสร้างชุมชน ผู้ปกครองที่สามารถแบ่งปันประสบการณ์และคำปรึกษา ตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้ปกครอง ซึ่งมีไว้เพื่อให้เด็กปฐมวัยพัฒนาตนเองในทางที่เหมาะสม การสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เปิดกว้างและสนับสนุนทั้งทางการศึกษาและที่บ้าน

10. การให้ความสำคัญแก่สุขภาพและความปลอดภัย

การให้ความสำคัญแก่สุขภาพและความปลอดภัยเป็นเรื่องสำคัญในสถานศึกษา เนื่องจากมีผลต่อทั้งการเรียนรู้และความเจริญพันธุ์ของเด็กปฐมวัย ตรวจสอบและปรับปรุง สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้เป็นที่ปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย จัดการเตรียมความพร้อมและฝึกฝนในกรณีฉุกเฉิน เพื่อให้ทุกคนทราบวิธีการปฐมพยาบาลและการอพยพ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพ ทั้งกิจกรรมการออกกำลังกายและการฝึกสุขภาพจิต จัดโปรแกรม การตรวจสุขภาพประจำปีและสนับสนุนเด็กปฐมวัยในการรักษาสุขภาพสุขภาพ ส่งเสริมการฝึกทักษะ การดูแลตนเองในเชิงทั้งทางร่างกายและจิตในเด็กปฐมวัย จัดกิจกรรมที่สามารถทำให้เด็กปฐมวัยได้รับ ประสบการณ์ทางการเรียนรู้และสนุกสนานโดยไม่เป็นอันตราย สนับสนุนโปรแกรมอาหารสุขภาพและ ควบคุมการบริโภคอาหารในสถานศึกษา จัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการป้องกันและการรับมือกับ การละเมิดทางเพศ จัดกิจกรรมการสอนเรื่องการป้องกันการใช้สารเสพติดและสนับสนุนเด็กปฐมวัย ในการทำสารคดี สร้างวัฒนธรรมที่นำไปสู่การปลอดภัย โดยสนับสนุนเด็กปฐมวัยในการเลือกที่ถูกต้อง และปฏิบัติตามกฎระเบียบ การให้ความสำคัญแก่สุขภาพและความปลอดภัยไม่เพียงแต่เป็นการ ปรับปรุงสภาพอาหารและแวดล้อมการเรียนรู้เท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างพื้นที่ที่เด็กปฐมวัยสามารถ เติบโตและพัฒนาทักษะอย่างเต็มศักยภาพ

จากการศึกษาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์องค์ประกอบได้ดังตาราง 7 ดังนี้

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ตาราง 7 การสังเคราะห์องค์ประกอบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์ประกอบ การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2550)	กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2553)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ (2543)	ทัสนัย เจนจบ (2563)	ชนาภา อิ่มเงิน (2565)	จันทร์นภาเพ็ญ ทินราช (2560)	วาริ ระวังบุทช์ (2563)	จารุณี อยู่สุขสวัสดิ์ (2565)	รวม	ร้อยละ
1. งานการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8	100
2. งานบุคลากร	✓	✓	-	✓	-	✓	✓	✓	6	75
3. งานอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8	75
4. งานวิชาการ และกิจกรรมตาม หลักสูตร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8	75
5. งานการมีส่วนร่วม การสนับสนุนจากทุกภาคส่วน	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	7	87.5
6. งานส่งเสริมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	6	75

จากตาราง 7 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเลือกด้านที่มีความถี่ตั้งแต่ 6 ขึ้นไป มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. ด้านบุคลากร
3. ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย
4. ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร
5. ด้านการมีส่วนร่วมการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ

ความหมายและความสำคัญของการพัฒนารูปแบบ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาความหมายและความสำคัญของการพัฒนารูปแบบ แนวคิดของการพัฒนารูปแบบ ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ กระบวนการพัฒนารูปแบบ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบ ดังนี้

ความหมายของรูปแบบ

รูปแบบเป็นกรอบความคิดทางด้านหลักการ วิธีการดำเนินงานต่าง ๆ ของระบบ เป็นต้นแบบที่สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงานใดงานหนึ่งให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ โดยมี นักการศึกษา นักวิชาการ ได้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

Procter (1978) ให้ความหมายคำนี้ไว้ใน Longman Dictionary of Contemporary English โดยสรุปแล้วจะมี 3 ลักษณะใหญ่ คือ Model ที่หมายถึงสิ่งซึ่งเป็นแบบย่อส่วนของจริง ความหมายนี้ตรงกับภาษาไทยว่าแบบจำลอง เช่น แบบจำลองของเรือดำน้ำ เป็นต้น Model ที่หมายถึง สิ่งของหรือคนที่น่าสนใจใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินการบางอย่าง เช่น ครูแบบอย่าง นักเดินแบบ หรือแม่แบบในวงการวาดภาพศิลปะ เป็นต้น Model ที่หมายถึง แบบหรือรุ่นของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ รุ่น 864X เป็นต้น

Tosi และ Carroll (1982) กล่าวว่าไว้ว่า รูปแบบเป็นนามธรรมของจริงหรือภาพจำลองของสภาพการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจจะมีตั้งแต่รูปแบบอย่างง่าย ๆ ไปจนถึงรูปแบบที่มีความสลับซับซ้อนมาก ๆ และมีทั้งรูปแบบทั้งกายภาพ (Physical model) ที่เป็นแบบจำลองของวัตถุ เช่น แบบจำลองหอสุมุดแห่งชาติ แบบจำลองเครื่องบินขับไล่เอฟ 16 เป็นต้น และรูปแบบเชิงลักษณะ (Qualitative Model) ที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์ด้วยภาษาหรือ สัญลักษณ์ เช่น รูปแบบเชิงระบบและตามสถานการณ์ (A System Contingency Model) ของ Brown และ Moberg (1980) และรูปแบบการควบคุมวิทยานิพนธ์ ของบุญชม ศรีสะอาด (2548) เป็นต้น และรูปแบบการบริหารซึ่งกำลังศึกษาและพัฒนาในการวิจัยครั้งนี้จะอยู่ในกลุ่มของรูปแบบประเภทหลัง คือ รูปแบบเชิงคุณลักษณะ ซึ่งเป็นรูปแบบในความหมายโดยทั่วไปเมื่อกกล่าวถึงคำนี้ในวงวิชาการ

Bardo และ Hartman (1982) ได้กล่าวถึงรูปแบบในทางสังคมศาสตร์ไว้ว่า “เป็นชุดของข้อความเชิงนามธรรมเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เราสนใจ เพื่อใช้ในการนิยามคุณลักษณะ และ/หรือบรรยายคุณสมบัติของมัน ๆ” Bardo และ Hartman อธิบายต่อไปว่า รูปแบบเป็นอะไรบางอย่างที่เราพัฒนาขึ้นมาเพื่อบรรยายคุณลักษณะที่สำคัญ ๆ ของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

เพื่อให้่ายต่อการทำความเข้าใจ รูปแบบจึงมิใช่การบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียด ทุกแง่มุม เพราะการทำเช่นนั้นทำให้รูปแบบมีความซับซ้อนและยุ่งยากเกินไปในการที่จะทำความเข้าใจ ซึ่งจะทำให้คุณค่าของรูปแบบนั้นด้อยลงไป ส่วนการจัดระบบรูปแบบหนึ่ง ๆ จะต้องมียายละเอียดมากน้อยเพียงใดจึงจะเหมาะสม และรูปแบบนั้น ๆ ควรมืองค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่ได้มีข้อกำหนดเป็นการตายตัว ทั้งนี้ก็แล้วแต่ปรากฏการณ์แต่ละอย่างและวัตถุประสงค์ของผู้สร้างรูปแบบที่ต้องการจะอธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ อย่างไร

Stoner และ Wankel (1986) ให้ทัศนะว่า รูปแบบเป็นการจำลองความจริงของปรากฏการณ์ เพื่อให้เราได้เข้าใจความสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อนของปรากฏการณ์นั้น ๆ ได้ง่ายขึ้น ไรย์ (Raj, 1996) ได้ให้ความหมายของคำว่ารูปแบบ (Model) ในหนังสือ Encyclopedia of Psychology and Education ไว้ 2 ความหมาย ดังนี้ 1) รูปแบบ คือ รูปย่อของความจริงของปรากฏการณ์ ซึ่งแสดงด้วยข้อความ จำนวน หรือภาพ โดยการลดทอนเวลา ทำให้ความเข้าใจความจริงของปรากฏการณ์ได้ดียิ่งขึ้น 2) รูปแบบ คือ ตัวแทนของการใช้แนวความคิดของโปรแกรมที่กำหนดเฉพาะ โดยสรุปแล้ว รูปแบบ หมายถึง แบบจำลองอย่างง่ายหรือย่อส่วน (Simplified Form) ของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เสนอรูปแบบดังกล่าวได้ศึกษาและพัฒนาขึ้นมาเพื่อแสดงหรืออธิบายปรากฏการณ์ให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น หรือในบางกรณีอาจจะใช้ประโยชน์ในการทำนายปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้น ตลอดจนอาจใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป

Good (2005) ในพจนานุกรมการศึกษาได้รวบรวมความหมายของรูปแบบเอาไว้ 4 ความหมาย คือ 1) เป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำ 2) เป็นตัวอย่างเพื่อเลียนแบบ เช่น ตัวอย่างในการออกเสียงภาษาต่างประเทศเพื่อให้ผู้เรียนได้เลียนแบบ เป็นต้น 3) เป็นแผนภูมิหรือรูปสามมิติซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลักการหรือแนวคิด 4) เป็นชุดของปัจจัยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งรวมตัวกันเป็นตัวย่อหรือเป็นสัญลักษณ์ทางระบบสังคม อาจจะเขียนออกมาเป็นสูตรทางคณิตศาสตร์หรือบรรยายเป็นภาษา ก็ได้

Think Exist (2008) ได้ให้ความหมายของคำว่ารูปแบบ (Model) ไว้ว่าเป็นแบบจำลองระบบการปฏิบัติงาน หรือแบบแปลนของการก่อสร้างที่วาดไว้ล่วงหน้า หรือสิ่งของที่เป็นตัวแทนแสดงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตหรือสิ่งที่เตรียมเอาไว้ล่วงหน้า

AR Dictionaary (2008) ได้นิยามความหมายของรูปแบบ (Model) ว่า หมายถึง แบบจำลองที่เป็นสัดส่วนหรือเป็นประเภทเดียวกันกับของจริงหรือสัญลักษณ์ของการเป็นตัวแทนสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่คาดว่าจะเกิดในอนาคตหรือแบบแผนของสิ่งที่เตรียมไว้ การให้ความหมายของรูปแบบ (Model) ในหนังสือ Encyclopedia of Psychology and Education ไว้ 2 ความหมาย ดังนี้ 1) รูปแบบ คือ รูปย่อของความจริงของปรากฏการณ์ ซึ่งแสดงด้วยข้อความ จำนวน หรือภาพ

โดยการลดทอนเวลาและเทศะ ทำให้เข้าใจความจริงของปรากฏการณ์ได้ดียิ่งขึ้น 2) รูปแบบ คือ ตัวแทนของการใช้แนวความคิดของโปรแกรมที่กำหนดเฉพาะ

Raj (1996) รูปแบบ หมายถึง รูปย่อที่เลียนแบบความสัมพันธ์ของ ปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยจัดระบบความคิดในเรื่องนั้นให้ง่ายขึ้น Stanford Encyclopedia of Philosophy (2006) ได้ให้ความหมายของ รูปแบบในลักษณะสอดคล้องกับการให้ความหมายของ Good ว่า รูปแบบเป็นระบบหรือโครงสร้างที่ถูกสร้างขึ้นมาจากทฤษฎีทั่วไปเพื่อพรรณนาและอธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ

Husen และ Postlethwaite (1994) ได้ให้ความหมายว่า รูปแบบ คือ โครงสร้างที่ถูกนำเสนอเพื่อใช้วินิจฉัยความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่สร้างมาจากเหตุการณ์ การหยั่งรู้ด้วยวิธีการอุปมาอุปมัย หรือได้มาจากทฤษฎี รูปแบบจึงไม่ใช่ทฤษฎี

ทิสนา แชมมณี (2555) รูปแบบ หมายถึง ลักษณะของการดำเนินงานที่จัดขึ้น อย่างเป็นระบบระเบียบ ซึ่งเป็นไปตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ และความเชื่อต่าง ๆ ซึ่งครบถ้วนเป็นไปตามส่วนประกอบที่สำคัญ ตลอดจนผ่านการพิสูจน์ ทดสอบถึงประสิทธิภาพมาแล้ว โดยประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญที่สามารถช่วยให้เป็นไปตามทฤษฎี หลักการ หรือแนวคิดที่ยึดถือสามารถใช้เป็นแบบแผนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ

Nadler (1980), Michael และคณะ (1985) และ Stoner และ Wankel (1986) ได้ให้ความหมายไว้ว่า รูปแบบ หมายถึง การจำลองความจริงของปรากฏการณ์เพื่ออธิบาย ปรากฏการณ์ที่มีความสัมพันธ์องค์ประกอบที่เป็นกระบวนการของปรากฏการณ์นั้น ๆ ให้ง่ายขึ้น เป็นแผนผังหรือแบบแผนของการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อเนื่องด้วยความสัมพันธ์เชิงระบบ

เทพดินทร์ คะสา (2562) กล่าวไว้ว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่พัฒนาขึ้น เพื่ออธิบายคุณลักษณะที่สำคัญของปรากฏการณ์ให้เป็นรูปแบบเชิงกายภาพที่เสมือนจริง แสดงถึง โครงสร้างและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของสิ่งที่ศึกษาให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น เห็นเป็นรูปธรรม ส่วนรายละเอียดและองค์ประกอบของรูปแบบจะขึ้นกับลักษณะปรากฏการณ์และวัตถุประสงค์ของผู้สร้างและพัฒนาารูปแบบ

เสถียร วัชรนิมิต (2562) สรุปไว้ว่า รูปแบบ หมายถึง การจำลองภาพ องค์ประกอบที่สำคัญของปรากฏการณ์หรือลักษณะของสิ่งของ โดยประกอบด้วยกระบวนการหรือ ขั้นตอนสำคัญที่มีความสัมพันธ์กันในเชิงทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่าง ๆ ของ ปรากฏการณ์นั้น ๆ ซึ่งได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ หรือยอมรับว่าสามารถใช้เป็นแบบแผนในการดำเนินงาน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบนั้น ๆ

อนงคณาถ เคนโพธิ์ (2562) กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง โครงสร้างทาง ความคิดเป็นสิ่งหรือวิธีการดำเนินงานที่เป็นต้นแบบของอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น รูปแบบในการพัฒนา

ท้องถิ่น รูปแบบการเสนอสินค้า รูปแบบการเสนอการสอนหรือการอบรม ซึ่งเป็นการแสดงหรืออธิบายความสัมพันธ์

ศศิกานดา ศุภกุล (2564) กล่าวว่าไว้ว่า รูปแบบ หมายถึง นวัตกรรมหรือกรอบความคิดทางด้านหลักการของความสัมพันธ์ขององค์ประกอบกระบวนการทำงานภายใต้หลักการ เป้าหมาย และวิสัยทัศน์ ในการทำงานเดียวกันที่สามารถนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ หรือเป็นโครงสร้างที่แสดงถึงองค์ประกอบของสิ่งที่ศึกษาหรือสิ่งที่จะทำ ทำให้มองเห็นส่วนประกอบสำคัญ ๆ ภายในของสิ่งนั้น ๆ และทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น อาจแสดงในลักษณะภาพวาด แผนภูมิ หรือแผนภาพก็ได้

นันทพงศ์ หมิแหละหมั่น (2564) ได้กล่าวถึงความหมายของรูปแบบไว้ว่า รูปแบบ หมายถึง “รูปแบบ” หรือ “Model” จึงเป็นแบบอย่างหรือแบบจำลองที่เหมือนของจริงที่สร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี ที่ได้ศึกษามาของผู้สร้างเอง เพื่อใช้เป็นแบบแผน อธิบายโครงสร้างองค์ประกอบ ยุทธศาสตร์ กระบวนการ หรือในบางกรณีอาจจะใช้ประโยชน์ในการทำนายปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งนำไปใช้ขับเคลื่อนการกระทำอย่างเป็นระบบที่ต่อเนื่องเชื่อมโยงสัมพันธ์กับสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างเป็นขั้นตอน ตลอดจนเป็นวิธีการดำเนินงานจนครบกระบวนการตามเป้าหมาย

รัตนะ บัวสนธ์ (2552) ให้ความหมายว่าของรูปแบบ 3 ความหมาย ดังนี้

- 1) แผนภาพหรือภาพร่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ยังไม่สมบูรณ์เหมือนของจริง รูปแบบในความหมายนี้มักจะเรียกทับศัพท์ในภาษาไทยว่า “โมเดล” ได้แก่ โมเดลบ้าน โมเดลรถยนต์ โมเดลเสื้อ เป็นต้น
- 2) แบบแผน ความสัมพันธ์ของตัวแปรหรือสมการทางคณิตศาสตร์ที่รู้จักกันในชื่อที่เรียกว่า “Mathematical Model”
- 3) แผนภาพที่แสดงถึงองค์ประกอบการทำงานของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

รูปแบบในความหมายนี้บางทีเรียกกันว่า ภาพย่อส่วนของทฤษฎีหรือแนวคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น รูปแบบการสอน รูปแบบการบริหาร รูปแบบการประเมิน เป็นต้น

สรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่พัฒนาขึ้นเพื่อแสดงถึงโครงสร้างและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของสิ่งที่ศึกษาให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นเห็นเป็นรูปธรรม ลักษณะของการดำเนินงานที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบ เป็นไปตามหลักการต่าง ๆ ซึ่งเป็นไปตามส่วนประกอบที่สำคัญ โดยประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญที่สามารถช่วยให้เป็นไปตามทฤษฎี หลักการ หรือแนวคิดที่ยึดถือสามารถใช้เป็นแบบแผนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ

ลักษณะและระดับของการพัฒนา

1. ลักษณะของรูปแบบ

Keeves (1988) กล่าวว่า รูปแบบที่ใช้ประโยชน์ได้ควรจะมีข้อกำหนด (requirement) 4 ประการ คือ

1. รูปแบบ ควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันแบบรวม ๆ (Associative relationship)
2. รูปแบบ ควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งสามารถถูกตรวจสอบได้โดยการสังเกต ซึ่งเป็นไปได้ที่จะทดสอบรูปแบบพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้
3. รูปแบบ ควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษาดังนั้นนอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย
4. รูปแบบ ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างโมทัศน์ใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงคุณลักษณะของรูปแบบที่ดีไว้ เช่น พูลสุข หิงคานนท์ (2540), ทาคาโอะ มียากาวะ (2529) และ Keeves (1988) โดยรูปแบบที่ดีควรมี 13 คุณลักษณะ 4 ประการคือ

1. ควรประกอบด้วยความสัมพันธ์ของตัวแปรแบบมีโครงสร้าง
2. มีลักษณะที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลและสามารถตรวจสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์
3. มีโครงสร้างหรือกลไกเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ในเชิงเหตุผลได้อย่างชัดเจน
4. นำไปสู่การสร้างแนวความคิดใหม่หรือความสัมพันธ์ใหม่ของปรากฏการณ์ที่ศึกษา นอกจากนี้คุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งที่ควรพิจารณาคือ ความสอดคล้องระหว่างรูปแบบและทฤษฎีของเรื่อง หรือปรากฏการณ์ที่จะนำรูปแบบดังกล่าวไปอธิบายด้วย ซึ่งข้อสรุปนี้ผู้วิจัยจะนำไปการพัฒนาารูปแบบเครือข่ายชุมชนความร่วมมือ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประเภทและองค์ประกอบกระบวนการพัฒนาของรูปแบบ

1. กระบวนการพัฒนารูปแบบ

มีผู้ได้อธิบายถึงกระบวนการพัฒนารูปแบบไว้ดังนี้

เสถียร วัชรนิมิต (2562) กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบ เป็นกระบวนการดำเนินงานของรูปแบบในหนังสือ สัญลักษณ์ต่าง ๆ ในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่บุคคลตามลักษณะหรือปรากฏการณ์เฉพาะ ซึ่งอาจแสดงออกในรูปแบบจำลอง (Model) รูปแบบเชิงระบบ รูปแบบเชิงความคิด เพื่อการถ่ายทอดแนวความคิดหรือจินตภาพ การพัฒนารูปแบบอาจเป็นทั้งการสร้างรูปแบบใหม่ ๆ ของลักษณะของสิ่งต่าง ๆ หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ และการเสริมสร้างรูปแบบเดิมที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างทันเวลา และใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มสมรรถนะ ในการพัฒนารูปแบบควรมีทฤษฎีรองรับและมีการวิจัยเพื่อทดสอบรูปแบบก่อนที่จะทำรูปแบบไปใช้ตามจุดมุ่งหมายของการพัฒนารูปแบบนั้น ๆ

เกรียงไกร ทานะเวช (2562) กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบ คือ กระบวนการในการสร้างหรือพัฒนาแบบจำลอง นอกจากนี้การวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนารูปแบบพบว่าไม่สามารถกำหนดแน่นอนตายตัวได้ แต่ขึ้นกับรายละเอียดของปรากฏการณ์หรือสิ่งที่เราจะพัฒนารูปแบบนั้น ๆ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์ความสอดคล้องของขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบเพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดขั้นตอนการพัฒนารูปแบบสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ (1) การสำรวจสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ระดับความต้องการจำเป็นขององค์ประกอบ และตัวชี้วัด (2) ศึกษาแนวทางที่เป็นที่ยอมรับและเป็นแบบวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) (3) ร่างและพัฒนารูปแบบให้ชัดเจน (4) การตรวจสอบและประเมินรูปแบบโดยการสนทนากลุ่ม Focus Group (5) ทบทวนและปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้สมบูรณ์

สิริพร ดีน้อย (2562) กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบมีขั้นตอนแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการสร้างรูปแบบ ซึ่งได้กำหนดการพัฒนารูปแบบไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ
2. ศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดกิจกรรม
3. รวบรวมข้อมูลด้านเนื้อหา
4. สร้างร่างรูปแบบ
5. ตรวจสอบรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ
6. ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์

บุญชม ศรีสะอาด (2553) กล่าวถึง การวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบนั้น อาจกระทำได้ 2 ขั้นตอน คือ

1. สร้างหรือพัฒนารูปแบบ ผู้วิจัยจะสร้างหรือพัฒนาแบบจำลองขึ้นมาก่อน โดยศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่ได้พัฒนาขึ้นในรายวิชาอื่นและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นบุคคลากรจะวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อหาองค์ประกอบหรือตัวแปรที่ควรรวมไว้ในโมเดล จากข้อมูลนี้แบบจำลองสามารถปรับปรุงและสร้างประโยชน์ได้มากขึ้น โดยการผสมผสานข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าของทฤษฎี สามารถนำโมเดลมาประกอบกันเป็นรูปแบบง่าย ๆ มีตัวแปรน้อย และจะอธิบายผลลัพธ์ได้ดีทีเดียว ในบางกรณีผู้เชี่ยวชาญอาจจำเป็นต้องพิจารณาความถูกต้องของแบบจำลอง
2. ทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ หลังจากได้พัฒนารูปแบบในขั้นตอนที่ 1 เรียบร้อยแล้ว ต่อมาคือต้องมีการทดสอบความถูกต้องของรูปแบบจำเป็นต้องเก็บข้อมูลในสถานการณ์จริงหรือทดลองว่าเหมาะสมหรือไม่

นิวัตร นาคะเวช (2554) ได้เสนอขั้นตอนการดำเนินการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาในฝัน ไว้ดังนี้

1. ในการสร้างรูปแบบการจัดการสถานศึกษาในฝัน คุณต้องศึกษาแนวคิดเบื้องหลังสถานศึกษาในฝัน ศึกษาทฤษฎีงานวิจัย ดูตัวอย่างรูปแบบการจัดการสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ และพูดคุยกับผู้เชี่ยวชาญในการบริหารการศึกษาและสถาบันการศึกษา

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาในฝันเริ่มต้นจากการหารือกับผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา สถานศึกษา และนิเทศสถานศึกษาในฝัน

3. การตรวจสอบพิจารณาแบบการจัดการของสถานศึกษาในฝัน เพื่อดูว่าผู้คนคิดอย่างไรเกี่ยวกับเรื่องนี้ เราได้พูดคุยกับผู้บริหารและครูเพื่อเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับความคิดเห็น วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ (2558) ได้สรุปขั้นตอนการพัฒนารูปแบบโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ดังนี้

1. กำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ทำการคัดเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถ และความชำนาญในเรื่องที่ศึกษา ขนาดของกลุ่มที่เพียงพออยู่ระหว่าง 10 - 15 คน หากผู้เชี่ยวชาญมีขนาดตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อนจะมีน้อยมากจนคงที่ ซึ่งผู้วิจัยที่ใช้เทคนิคเดลฟายมักนิยามกำหนดจำนวนผู้เชี่ยวชาญไม่น้อยกว่า 17 คน

2. กำหนดประเด็นแนวโน้มและสร้างเครื่องมือในการวิจัย การเก็บข้อมูลจะใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำคัญ ซึ่งจะใช้แบบสอบถามปลายเปิดและแบบสอบถามปลายปิด ชนิดมาตราประมาณค่า

3. ทำเดลฟายรอบที่หนึ่ง โดยส่งแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลกว้าง ๆ จากผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้คำถามปลายเปิด การเก็บข้อมูลรอบนี้ต้องชี้แจงจุดมุ่งหมายของการเก็บข้อมูล

4. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ในรอบที่หนึ่ง ทั้งนี้ต้องทำการวิเคราะห์เนื้อหา สรุปประเด็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด เพื่อนำไปให้สมาชิกในกลุ่มแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นต่าง ๆ ที่ปรากฏในข้อความทุกประเด็น จัดทำแบบสอบถามที่เป็นคำถามปลายปิดในรูปมาตราประมาณค่าสำหรับเก็บข้อมูลในรอบที่สอง

5. ทำเดลฟายรอบที่สอง ในรอบนี้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านจะได้รับข้อมูลป้อนกลับเชิงสถิติที่เป็นของกลุ่มโดยส่วนรวม ผนวกด้วยคำตอบเดิมของตนเอง แล้วขอให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนพิจารณาตอบใหม่

6. ทำเดลฟายรอบที่สามหรือสี่ ขึ้นอยู่กับการได้ข้อสรุปที่มีฉันทามติ โดยปกติการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิค แต่ไม่ควรเกิน 4 รอบ

7. สรุปและอภิปรายผล สถิติประเภทแรกใช้เปอร์เซ็นต์เพื่อแสดงจำนวนคนในกลุ่มที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง สถิติประเภทที่สองใช้สถิติที่วัดแนวโน้มส่วนกลางของความคิดเห็นในลักษณะรวม เกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดเกณฑ์การพิจารณา 2 เกณฑ์ คือ

การกำหนดระดับฉันทามติของเสียงข้างมาก และการกำหนดเกณฑ์ยุติกระบวนการ Delphi เมื่อสมาชิกไม่ค่อยเปลี่ยนใจจากรอบที่แล้ว เมื่อพยายามค้นหาแนวโน้มที่เป็นเอกฉันท์ระหว่างกลุ่มคน คุณสามารถใช้สถิติสองประเภทที่แตกต่างกัน ตัวเลขเปอร์เซ็นต์ที่แสดงจำนวนคนในกลุ่มที่มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน และสถิติที่แสดงจำนวนคนในกลุ่มที่มีความคิดเห็นคล้ายกัน

2. ประเภทของรูปแบบ

Keeves (1988) รูปแบบมีหลายประเภทด้วยกันซึ่งนักวิชาการด้านต่าง ๆ ก็ได้จัดแบ่งประเภทต่างกันไป สำหรับรูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์นั้น ได้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. Analogue Model เป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปไมยเทียบเคียงปรากฏการณ์ ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เช่น รูปแบบในการทำนายจำนวนเด็กปฐมวัยที่จะเข้าสู่ระบบสถานศึกษา ซึ่งอนุมานแนวคิดมาจากการเปิดน้ำเข้าและปล่อยน้ำออกจากถัง เด็กปฐมวัยที่จะเข้าสู่ระบบเปรียบเทียบกับน้ำที่เปิดออกจากถัง ดังนั้นเด็กปฐมวัยที่คงอยู่ในระบบจึงเท่ากับเด็กปฐมวัยที่เข้าสู่ระบบลบด้วยเด็กปฐมวัยที่ออกจากระบบ เป็นต้น

2. Semantic Model เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น ๆ เช่น รูปแบบการสอนของ Joyce และ Weil (1985) เป็นต้น

3. Mathematical Model เป็นรูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ รูปแบบประเภทนี้นิยมใช้กันทั้งในสาขาจิตวิทยาและศึกษาศาสตร์ รวมทั้งการบริหารการศึกษาด้วย

4. Causal Model เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคที่เรียกว่า Path Analysis และหลักการสร้าง Semantic Model โดยการนำเอาตัวแปรต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น เช่น The Standard Deprivation Model ซึ่งเป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทางเศรษฐกิจสังคมของบิดา มารดา สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่บ้าน และระดับสติปัญญาของเด็ก เป็นต้น

Bardo และ Hardman (1982) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบด้วยการอธิบายลักษณะจากลักษณะของเมืองออกเป็นรูปแบบที่อธิบายโดยลักษณะพื้นที่และรูปแบบที่อธิบาย โดยลักษณะของประชากรรูปแบบที่ใช้ในการอธิบายโดยพื้นที่นั้นมีจุดมุ่งหมายในการบรรยายลักษณะของเมืองว่ามีลักษณะเช่นไร เช่น Concentric Zone Model และ Social Area Analysis Model เป็นต้น สำหรับรูปแบบที่ใช้อธิบายคุณลักษณะของประชากรเมืองนั้น เป็นรูปแบบที่เสนอแนวคิดในการอธิบายเกี่ยวกับลักษณะของประชากรเมืองต่าง ๆ เช่น Residential Segregation Model เป็นต้น

สิริกาญจน์ กาญจนสุวรรณ (2564) กล่าวว่า รูปแบบมีหลายประเภทด้วยกัน ในแต่ละสาขาก็มีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป เช่น รูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ ได้แบ่งออกเป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปไมยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม รูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษาแผนภูมิ รูปภาพ รูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ และรูปแบบที่นำเอาตัวแปรต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น เป็นต้น

สรุปได้ว่า การสร้างรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ ต้องเริ่มศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อนำมาสร้างหรือพัฒนารูปแบบที่นำไปใช้ได้ หลังจากนั้นก็ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ซึ่งจะทำให้รูปแบบที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นมานั้น มีความถูกต้อง ครบถ้วนและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ซึ่งในการประเมินรูปแบบตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบนั้นจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยกลุ่มผู้ใช้รูปแบบ

3. องค์ประกอบของรูปแบบ

นักวิชาการ นักการศึกษาได้เสนอองค์ประกอบของรูปแบบ ไว้ดังนี้

ทิตินา แคมมณี (2546) ได้เสนอองค์ประกอบของรูปแบบว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ คือ 1) วัตถุประสงค์ แนวคิด 2) บริบทและเงื่อนไข 3) ยุทธศาสตร์ 4) กระบวนการดำเนินงาน และ 5) ผลที่ได้รับจากการนำรูปแบบไปใช้

ธีระ รุญเจริญ (2544) ได้เสนอองค์ประกอบของรูปแบบไว้ 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ระบบกลไกของรูปแบบ 4) วิธีดำเนินงานของรูปแบบ 5) แนวทางการประเมินผลรูปแบบ และ 6) เงื่อนไขของรูปแบบ

สมาน อัสวภูมิ (2549) กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารว่า มีอยู่สองส่วน ได้แก่ วัตถุประสงค์ของรูปแบบและกลไกของรูปแบบซึ่งเป็นตัวจักรในการทำหน้าที่ของรูปแบบเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบ โดยมีบริบทเป็นเงื่อนไขขององค์ประกอบของรูปแบบ บริหารควบคุมลักษณะสำคัญของการบริหารในประเด็นต่อไปนี้ 1) องค์ประกอบการบริหารควรมีกลไกตัดสินใจในการบริหาร หมายถึง ระบบข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ ระบบและรูปแบบการตัดสินใจในการบริหารงานในองค์การ 2) องค์ประกอบการบริหารควรมีกลไกการบริหารภายใน หมายถึง ระบบงานและระบบคนในองค์การ การไหลเวียนของงาน ขอบเขต อำนาจหน้าที่ และความสัมพันธ์ของหน่วยงานย่อยในองค์การและกระบวนการบริหารงานทั้งในระดับองค์การและหน่วยงานย่อยในองค์การ 3) องค์ประกอบการบริหารควรมีกลไกการบริหารความสัมพันธ์ภายนอก หมายถึง ระบบงานอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงาน กำหนดขอบเขตหน่วยงานและบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง กำหนดกระบวนการและวิธีการดำเนินงานความสัมพันธ์กับหน่วยงานและ

บุคคลภายนอก และ 4) องค์ประกอบการบริหารควรมีกลไกการบริหารการตรวจสอบผลการดำเนินงานขององค์การและการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้องค์การมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

กฤษณ์พิสิษฐ คงนุรัตน์ (2565) กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบ ดังนี้

องค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) ความมุ่งหมาย 3) วิธีดำเนินการ 4) กลไกการบริหารจัดการ 5) การประเมิน และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ

Keeves (1988) กล่าวถึง องค์ประกอบของรูปแบบ สรุปได้ว่า ประกอบด้วย ส่วนต่าง ๆ ดังนี้ 1) ส่วนนำ ได้แก่ สภาพแวดล้อม หลักการ แนวคิด วัตถุประสงค์ ผลลัพธ์ ตลอดจนการรวบรวมปัญหา ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาเป็นอันดับแรก นำไปสู่การทำนาย (Prediction) และการทดสอบ 2) การจัดร่างโครงสร้างต้องมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (Causal Relationship) ซึ่งสามารถใช้อธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ ได้ 3) การนำไปทดลองเพื่อเปรียบเทียบผลการนำไปใช้ ทำให้มีการปรับปรุงคุณภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ การทดลองย้อนหลัง โดยใช้ข้อมูลย้อนกลับและการทดลองใช้ในปัจจุบัน และ 4) มีเงื่อนไข หรือมองเห็นภาพแห่งความสำเร็จศูนย์ ในการวิจัยในครั้งนี้สรุปได้ว่ามีทั้งหมด 5 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม ประกอบไปด้วย องค์ประกอบที่ 1 หลักการ องค์ประกอบที่ 2 ความมุ่งหมาย องค์ประกอบที่ 3 วิธีดำเนินการ องค์ประกอบที่ 4 การประเมิน องค์ประกอบที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ

4. วิธีดำเนินการสร้างรูปแบบ

Willer (1986) ได้อธิบายว่า การพัฒนารูปแบบโดยทั่วไป แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้าง (Construct) รูปแบบ 2) การหาความเที่ยงตรง (Validity) ของรูปแบบ

บุญชม ศรีสะอาด (2543) ได้อธิบายว่า กระบวนการวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบนั้น แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างหรือพัฒนารูปแบบ โดยจะมีการสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อนเป็นรูปแบบตามสมมุติฐาน จากการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวความคิด รูปแบบที่มีผู้พัฒนาไว้แล้วในเรื่องเดียวกันหรือเรื่องอื่น ๆ และผลการศึกษาหรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องวิเคราะห์สภาพการณ์ ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบ รวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ต่าง ๆ ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรนั้น หรือลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบ 2) การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ หลังจากได้สร้างหรือพัฒนารูปแบบในขั้นต้นจำเป็นต้องทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบดังกล่าว เพราะว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นนั้นถึงแม้ว่าจะพัฒนาโดยมีรากฐานจากทฤษฎี แนวคิด รูปแบบของคนอื่น และผลการวิจัยที่ผ่านมา หรือผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเพียงรูปแบบตามสมมุติฐานจึงจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริง หรือทำการทดลองโดยนำไปใช้ในสถานการณ์จริง เพื่อทดสอบดูว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งในบางครั้งใช้คำว่าทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบ

ทาคาโอะ มียากาวะ (1986) ได้อธิบายการพัฒนาารูปแบบมี 2 ขั้นตอน คือ การสร้างรูปแบบ (Construct) และการหาความเที่ยงตรง (Validity) หรือความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ส่วนรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนว่า มีการดำเนินการอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะและกรอบแนวคิด ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนาารูปแบบนั้น ๆ

วาโร เฟ็งส์วีสต์ (2553) ได้สรุปจากการศึกษาแนวคิดและกระบวนการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาารูปแบบ สรุปว่า การพัฒนาารูปแบบ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างหรือพัฒนาารูปแบบ และ 2) การตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้าง หรือพัฒนาารูปแบบ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะสร้างหรือพัฒนาารูปแบบขึ้นมาก่อนเป็นรูปแบบตามสมมติฐาน (Hypothesis Model) โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ผู้วิจัยอาจจะศึกษารายกรณีหน่วยงานที่ดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งผลการศึกษานำมาใช้กำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบ รวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรเหล่านั้น หรือลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบ ดังนั้น การพัฒนาารูปแบบในขั้นตอนนี้จะต้องอาศัยหลักการของเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญ

ตาราง 8 การวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบ

องค์ประกอบของรูปแบบ	ธีระ รุญเจริญ (2544)	ทีศนา แซมณี (2546)	สมาน อัครภูมิ (2549)	กัญชพิสิฐ คงนัฐรัตน์ (2565)	บุญชม ศรีสะอาด (2543)	Keeves (1988)	Brown and Moberg (1980)	Willer (1986)	ทาคาโอะ มียากาวะ (1986)	รวม	ร้อยละ
1. หลักการ	✓	✓	-	✓	✓	✓	-	✓	✓	7	77.68
2. เหตุผล	✓	✓	-	✓	✓	✓	-	✓	✓	7	77.68
3. ความมุ่งหมาย	✓	✓	-	✓	✓	✓	-	✓	✓	7	77.68
3. วิธีดำเนินการ	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8	88.88
3.1 การสร้างรูปแบบจากการค้นคว้า					✓		✓	✓	✓		

ตาราง 8 (ต่อ)

องค์ประกอบของรูปแบบ	ธีระ ฤทธิเจริญ (2544)	ทีศนา แซมณี (2546)	สมาน อัครภูมิ (2549)	กฤษพิสิษฐ์ คณัฐรัตน์ (2565)	บุญชม ศรีสะอาด (2543)	Keeves (1988)	Brown and Moberg (1980)	Willer (1986)	ทาคาโอะ มียากะวะ (1986)	รวม	ร้อยละ
3.2 การทดสอบความเที่ยง					✓		✓	✓	✓		
4. กลไกการบริหารจัดการ	-	✓	✓	✓		-	-	-	-	3	33.33
5. การประเมิน	-	✓	✓	✓		-	✓	✓	✓	7	77.68
6. เงื่อนไขความสำเร็จ	✓	✓	✓	-		✓	-	✓	✓	6	66.66
7. ยุทธศาสตร์	✓	-	-	-		-	-	-	-	1	11.11
8. ผลที่ได้รับจากการนำรูปแบบไปใช้	-	-	-	-		✓	-	-	-	1	11.11
9. สภาพแวดล้อม	-	-	-	-		✓	✓	-	-	2	22.22
10. เทคโนโลยี	-	-	-	-		-	✓	-	-	1	11.11
11. การตัดสินใจ	-	-	-	-		-	✓	-	-	1	11.11

จากตาราง 8 การวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบมีนักวิชาการที่แสดงทัศนะและผลการศึกษาวิจัยเป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical framework) พบว่า มีจำนวน 12 ตัวบ่งชี้ การศึกษารุ่นนี้ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาจากองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ 6 ขึ้นไป และเพื่อให้เข้ากับบริบทของกลุ่มตัวอย่างการวิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย จำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) ความมุ่งหมาย 3) วิธีดำเนินการ ขอบข่ายงาน / กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม 4) การประเมิน และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ

แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อการพัฒนามากที่สุด จึงจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาต่อเนื่องมาจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ไปจนกระทั่งตลอดการดำรงชีวิตของผู้คน ซึ่งในแต่ละช่วงวัยก็มีความสำคัญแตกต่างกันไป โดยเฉพาะวัยเด็กถือเป็นวัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นวัยเริ่มต้นของการปูพื้นฐานการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม อารมณ์ ตลอดจนสติปัญญาทุก ๆ ด้านที่จะเป็นรากฐานของชีวิตต่อไปในอนาคต หากเด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาปลูกฝังในสิ่งที่ดีก็มีแนวโน้มที่จะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต ด้วยความสำคัญของวัยเด็กดังที่ได้กล่าวมาแล้ว หน่วยงานภาครัฐจึงได้ร่วมกันกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานของสถานรับดูแลเด็กเล็กทั้งของราชการและเอกชน เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับพ่อแม่ผู้ปกครองว่าบุตรหลานของตนจะได้รับการดูแลอย่างถูกต้อง เหมาะสม ตามหลักวิชาการ ในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองก็มีสถานที่ดูแลและให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย ซึ่งมีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา นั่นคือ “ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” ซึ่งมีการก่อตั้งจากหลากหลายภาคส่วน แต่อาจแบ่งออกเป็น กลุ่มใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเอง
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการถ่ายโอนภารกิจมาจากหน่วยงานอื่น เช่น 1) ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด จากกรมการศาสนา 2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากกรมการพัฒนาชุมชน 3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

สำหรับมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้น มีหลายหน่วยงานได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ ซึ่งในที่นี้ที่มงานการจัดการความรู้ส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้รวบรวมมาตรฐานที่สำคัญไว้ 7 มาตรฐาน ด้วยกัน ดังนี้

1. มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา กำหนดโดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย
2. มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ (อายุ 2 - 5 ปี) กำหนดโดยสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์ สิทธิเด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
3. มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กคุณภาพ กำหนดโดยสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
4. มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ กำหนดโดยกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
5. มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กปลอดภัย กำหนดโดยกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

6. มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปลอดภัย กำหนดโดยคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี

7. โครงการอาหารปลอดภัยปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สำนักส่งเสริมและสนับสนุนอาหาร ปลอดภัย สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษามาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา กำหนดโดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โดยมีมาตรฐานประกอบด้วยหลักเกณฑ์ ตัวชี้วัด ตัวบ่งชี้หรือหัวข้อการประเมินพอสรุปได้ ดังนี้

สรุปมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรฐาน/หน่วยงาน	ชื่อมาตรฐาน/เกณฑ์ประเมิน	มาตรฐานย่อย/ตัวชี้วัด/ตัวบ่งชี้/เกณฑ์ประเมินย่อย
๑. มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดโดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (๓ มาตรฐานใหญ่ ๑๔ มาตรฐานย่อย ๖๓ ตัวบ่งชี้)	๑. มาตรฐานด้านปัจจัยทางการศึกษา (๓ มาตรฐาน ๑๗ ตัวบ่งชี้)	มาตรฐานที่ ๑ ครูมีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ (๑๐ ตัวบ่งชี้)
		มาตรฐานที่ ๒ ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา (๓ ตัวบ่งชี้)
		มาตรฐานที่ ๓ สถานศึกษามีจำนวนเด็ก ทรัพยากร สภาพแวดล้อมและบุคลากรประจำสายสนับสนุนการสอนที่ส่งเสริมสนับสนุนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (๔ ตัวบ่งชี้)
	๒. มาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษา (๕ มาตรฐาน ๒๓ ตัวบ่งชี้)	มาตรฐานที่ ๔ สถานศึกษาดำเนินการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (๕ ตัวบ่งชี้)
		มาตรฐานที่ ๕ สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ (๖ ตัวบ่งชี้)
		มาตรฐานที่ ๖ สถานศึกษาสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น (๒ ตัวบ่งชี้)
		มาตรฐานที่ ๗ สถานศึกษาจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (๘ ตัวบ่งชี้)
		มาตรฐานที่ ๘ สถานศึกษาพัฒนาตามนโยบายและแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่เป็นมาตรการเสริมเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น (๒ ตัวบ่งชี้)
	๓. มาตรฐานด้านผลผลิตทางการศึกษา (๖ มาตรฐาน ๒๓ ตัวบ่งชี้)	มาตรฐานที่ ๙ เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกายเหมาะสมตามวัย (๓ ตัวบ่งชี้)
		มาตรฐานที่ ๑๐ เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์ และจิตใจเหมาะสมตามวัย (๓ ตัวบ่งชี้)
มาตรฐานที่ ๑๑ เด็กมีพัฒนาการด้านสังคมเหมาะสมตามวัย (๖ ตัวบ่งชี้)		

ภาพประกอบ 8 มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สรุป มาตรฐานของการประเมินการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีทั้งหมด 3 มาตรฐานหลัก และ 11 ตัวชี้วัด

บริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

บริบทศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาล ได้จัดการศึกษาปฐมวัยแก่เด็กอายุ 3 - 5 ขวบในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้งบประมาณจากเงินรายได้เทศบาลเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ เพื่อมุ่งพัฒนาความพร้อมแก่เด็กในวัย 3-5 ขวบ ให้ได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และมีความพร้อมในการเข้ารับการศึกษาต่อในระดับประถมศึกษา ซึ่งปัจจุบันมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งประเทศจำนวน 20,123 ศูนย์ (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สป. (ศทท.สป.)) ทางส่วนราชการต่าง ๆ ที่ดำเนินการจัดตั้งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย ดำเนินการในศูนย์เด็กเล็ก กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (ปัจจุบันอยู่ในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม) ดำเนินการในวัด/มัสยิด เรียกว่า ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) ดำเนินการในสถานศึกษา เรียกว่า การจัดการศึกษานอกระบบ 3 ขวบ โดยมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาเด็กวัย 3-5 ขวบ ให้มีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา มีคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อศึกษาภาพในการศึกษาต่อในระดับประถมศึกษาเช่นเดียวกัน แต่ก็มีโครงสร้างการบริหารงานและความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมการพัฒนาชุมชนบริหารงานโดยคณะกรรมการพัฒนาเด็ก ซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนผู้ปกครอง/ผู้นำท้องถิ่น ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด บริหารงานโดยคณะกรรมการบริหารศูนย์อบรมก่อนเกณฑ์ในวัด/มัสยิด ประกอบด้วย ผู้แทนครูผู้สอน ผู้แทนครูพี่เลี้ยง ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีเจ้าอาวาส/อิหม่าม เป็นประธาน และการจัดการศึกษานอกระบบ 3 ขวบ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) บริหารงานโดยผู้บริหารสถานศึกษา (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กระทรวงมหาดไทย, 2559) ต่อมาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่วนราชการต่าง ๆ ดำเนินการได้ถ่ายโอนให้เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น เพื่อรองรับการกระจายอำนาจจากรัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการแทนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบันตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ภายใต้การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ และการพัฒนาบุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่วนราชการต่าง ๆ ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเอง ถือว่าเป็นสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 18 และมาตรา 4 แต่ก็ยังมีความแตกต่างหลากหลาย ทั้งในด้านโครงสร้างการบริหารงาน ได้แก่ ด้านบุคลากรด้านการบริหารจัดการ

ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน รวมถึงการพัฒนาคุณภาพ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องรับผิดชอบภารกิจดำเนินการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถานศึกษาแห่งแรกที่มีคุณภาพและมาตรฐานสามารถให้บริการตอบสนองของชุมชนด้านการจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัย อายุ 2 - 5 ขวบอย่างทั่วถึงและเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพตามอำนาจหน้าที่และเจตนารมณ์ของรัฐบาล ดังนั้น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพเป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น 6 ด้าน คือ 1) มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) มาตรฐานด้านบุคลากร 3) มาตรฐานด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) มาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5) มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุน 6) มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยสถานศึกษา (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กระทรวงมหาดไทย, 2559)

มาตรฐานที่ 1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นสถานศึกษา ตามมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และมาตรา 18 กำหนดว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดในสถานศึกษาดังต่อไปนี้ (1) สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น ฯลฯ ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดให้มีมาตรฐาน และมีคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือสนับสนุนของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ โดยแบ่งการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงาน และด้านการบริหารงบประมาณ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กระทรวงมหาดไทย, 2559)

มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากรบุคลากรที่เกี่ยวข้องในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ภารโรง และพนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่อื่นจะต้องมีคุณสมบัติบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพในการจัดการศึกษา อบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กเล็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมอย่างมี

คุณภาพ เนื่องจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนผู้ดูแลเด็ก
 ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความก้าวหน้า และมั่นคงทางวิชาชีพ โดยได้แจ้งให้องค์กรปกครองส่วน
 ท้องถิ่นที่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินการคัดเลือกและแต่งตั้งผู้ดูแลเด็กที่มีคุณสมบัติเป็นหัวหน้า
 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างตามภารกิจตั้งแต่ปี 2551 เป็นต้นมา ดังนั้น
 ในมาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากรกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงได้กำหนดคุณสมบัติสถานภาพและ
 บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็ก ให้สอดคล้องตาม
 ประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล เรื่องตำแหน่งและวิทยฐานะพนักงานครูและบุคลากร
 ทางการศึกษาเทศบาล (เพิ่มเติม) ซึ่งได้กำหนดให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็กของ
 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสถานภาพเป็นข้าราชการ/พนักงานครูส่วนท้องถิ่น แต่การที่องค์กร
 ปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการคัดเลือกและแต่งตั้งตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงาน
 เทศบาลกำหนดได้ต้องเป็นกรณีที่ได้รับการจัดสรรอัตราจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นแล้ว
 เท่านั้น ดังนั้น ในระหว่างที่ยังไม่มีการคัดเลือกและแต่งตั้งผู้ดูแลเด็กจากสถานภาพพนักงานจ้างเป็น
 ตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็ก ตามประกาศคณะกรรมการกลางดังกล่าว
 ให้ผู้ดูแลเด็กซึ่งดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ดูแลเด็กในปัจจุบัน มีสถานภาพเป็น
 พนักงานเจ้าขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็ก
 รวมทั้งการสรรหาเข้าสู่ตำแหน่งดังกล่าว โดยมีคุณสมบัติเป็นไปตามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
 กำหนด แต่ให้มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามมาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากรนี้ไปก่อน มาตรฐาน
 การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากรนี้
 จึงได้กำหนดคุณสมบัติของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็ก ออกเป็น 2 กรณี คือ
 กรณีมีสถานภาพเป็นข้าราชการ/พนักงานครูส่วนท้องถิ่น และกรณีมีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างของ
 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กระทรวงมหาดไทย, 2559)

มาตรฐานที่ 3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ศูนย์พัฒนา
 เด็กเล็กเป็นสถานศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยในการจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการ
 การเรียนรู้ ดังนั้น ในการก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคาร สถานที่ และจัดภูมิทัศน์สภาพแวดล้อม
 ทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคาร ต้องคำนึงถึงความมั่นคง แข็งแรง ถูกสุขลักษณะ มีความ
 เหมาะสมและปลอดภัยแก่เด็กเล็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและสุขภาพของเด็ก ให้ผู้ปกครองมีความ
 มั่นใจ ไว้วางใจ การก่อสร้างและพัฒนาอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนา
 เด็กเล็กจะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กเล็ก การจัดสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะจะส่งผล
 ต่อสุขภาพโดยตรงในการป้องกันการแพร่กระจายของโรคติดต่อ สามารถลดความเสี่ยงจากการเกิด
 อุบัติเหตุ ส่งเสริมความปลอดภัยให้กับเด็กและฝึกสุขนิสัยให้เด็กมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นพื้นฐาน
 สำคัญของการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องให้ความสำคัญ

ในการก่อสร้างอาคาร หรือการปรับปรุงอาคาร สถานที่ เพื่อจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กระทรวงมหาดไทย, 2559 : 27)

มาตรฐานที่ 4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรการอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก อายุ 2 - 5 ปี เป็นภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการอบรมเลี้ยงดู และได้รับการศึกษาเพื่อการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัย และความสามารถของเด็ก โดยมีวัตถุประสงค์หลัก ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา)
2. เพื่อพัฒนาเด็กเล็ก ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณลักษณะ และสมรรถนะตามวัย โดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย
3. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเล็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ
4. เพื่อแบ่งเบาภาระผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็กเล็กตามบริบท และวัฒนธรรมของชุมชน สังคม ในท้องถิ่น
5. เพื่อส่งเสริมความรัก เอื้ออาทร ของสถาบันครอบครัว ชุมชน และสังคมท้องถิ่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นสถานศึกษาและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 4 และมาตรา 18 จึงต้องใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มาเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและแผนการจัดการประสบการณ์ การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐาน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กระทรวงมหาดไทย, 2559)

มาตรฐานที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุนพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 มาตรา 29 กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน และ มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กร

วิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่นและต่างประเทศ มาใช้ในการจัดการศึกษา ดังนั้น ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุนกับทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อเป็นการระดมความร่วมมือทั้งทรัพยากรและการลงทุนทางสังคมที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และส่งเสริมความพร้อมของเด็กเล็กในการเข้ารับการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชนท้องถิ่น สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมจนเป็นที่ยอมรับในศักยภาพของการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกระบวนการบริหารจัดการแบบการมีส่วนร่วมเป็นการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนของสังคม ภายใต้ทักษะการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารและหัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์กับทุกภาคส่วนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นสถานศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กระทรวงมหาดไทย, 2559)

มาตรฐานที่ 6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุม กว้างขวาง เพื่อเสริมสร้างและส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับพื้นที่ให้มีการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้ง หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ครู ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอระดับจังหวัดและระดับภาค (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กระทรวงมหาดไทย, 2559)

สรุป จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้นมีข้อจำกัดในการบริหารจัดการ ด้านการบริหารจัดการความร่วมมือและการสร้างเครือข่ายด้านคุณภาพการศึกษา เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องของความร่วมมือและการสร้างเครือข่ายที่ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและบริหารจัดการ ทำให้ส่งผลต่อการพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามมาตรฐาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ทศพล ธิชะพร (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาในเครือข่าย ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดอุทัยธานี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี มี 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาสภาพการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดอุทัยธานี มีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 121 คน 2) การสร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน และ 3) การทดลองใช้รูปแบบ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารเครือข่ายโดยภาพรวมมีสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$) และมีสภาพที่คาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพในระดับมาก และผลการทดลองใช้รูปแบบพบว่า โดยภาพรวมกลุ่มผู้ทดลองใช้มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$)

จัตพร บุญระดม (2563) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษา มีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ด้าน คือ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ซึ่งในการทำงานเป็นเครือข่ายต้องมีหลักการแนวคิดความคิดเห็นที่ตรงกัน นำมาสรุปเป็นวิสัยทัศน์ร่วมกัน 2) ด้านโครงสร้างและระบบบริหารเครือข่ายเป็นองค์การที่ต้องมีระบบงาน และผู้ปฏิบัติงานจึงต้องมีการจัดโครงสร้าง และจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานอย่างชัดเจน 3) ด้านการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เครือข่ายต้องสามารถติดต่อสื่อสารระหว่างสถานศึกษาด้วยกันอย่างชัดเจนและรวดเร็ว จึงต้องมีการสื่อสารอย่างเป็นระบบ และต้องมีการพบปะระหว่างบุคคลกรในเครือข่ายทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน 4) ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ในศตวรรษที่ 21 มีความจำเป็นต้องพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ที่ทันสมัย เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน 5) ด้านความสัมพันธ์ในเครือข่าย บุคลากรในสถานศึกษาที่รวมกันเป็นเครือข่าย ต้องมีโอกาสได้มาสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในโอกาสต่าง ๆ เพื่อสร้างความรู้สึที่ดีต่อกัน และ 6) ด้านผลสำเร็จในเครือข่าย ซึ่งเป็นเป้าหมายสุดท้ายในการปฏิบัติงานมีการสร้างความภาคภูมิใจและแสดงความชื่นชมยินดี ในผลงานร่วมกัน

ปิยากร หวังมหาพร (2563) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง ความร่วมมือในการบริหารจัดการสถานศึกษาผู้สูงอายุ งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาความร่วมมือในการบริหาร

จัดการสถานศึกษาผู้สูงอายุประกอบด้วย 1) เพื่อศึกษาเงื่อนไขที่นำไปสู่ความร่วมมือในการบริหารจัดการระหว่างสถานศึกษาผู้สูงอายุกับหน่วยงานต่าง ๆ 2) เพื่อศึกษากระบวนการความร่วมมือในการบริหารจัดการระหว่างสถานศึกษาผู้สูงอายุกับหน่วยงานต่าง ๆ 3) เพื่อศึกษาผลลัพธ์ อันเกิดจากความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาผู้สูงอายุกับหน่วยงานต่าง ๆ 2. เพื่อวิเคราะห์ข้ามกรณีความร่วมมือในการบริหารจัดการสถานศึกษาผู้สูงอายุระหว่างสถานศึกษาผู้สูงอายุพิจิตรพะเยาและเลย

3. เพื่อพัฒนาแนวทางการร่วมมือในการบริหารจัดการสถานศึกษาผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า เงื่อนไขที่นำไปสู่ความร่วมมือในการบริหารจัดการสถานศึกษาผู้สูงอายุ ได้แก่ จำนวนผู้สูงอายุ อุดมการณ์ของข้าราชการเกษียณอายุ สภาพแวดล้อมทางการเมือง การส่งต่อความคิดเรื่องสถานศึกษาผู้สูงอายุ พื้นฐานการรวมตัวของผู้สูงอายุ ได้แก่ ชมรมผู้สูงอายุ คลังปัญญาผู้สูงอายุ แร่งบันดาลใจของผู้ก่อตั้งและการมีผู้สนับสนุนที่น่าเชื่อถือ ด้านกระบวนการความร่วมมือ ได้แก่

- 1) ด้านโครงสร้างความร่วมมือ สถานศึกษามีการจัดโครงสร้างการบริหารเป็น รูปแบบคณะกรรมการ
- 2) ด้านการบริหาร ประเด็นเรื่องการวางแผน การสนับสนุนทาง เทคโนโลยีสารสนเทศ การติดต่อสื่อสาร ความเป็นอิสระ การจัดการความขัดแย้ง การทำงานท่ามกลางความแตกต่าง การได้รับการยอมรับระหว่างกัน จากผลการวิจัยพบว่า เรื่อง การวางแผนสถานศึกษาผู้สูงอายุ เพียงแห่งเดียวที่มีการวางแผนร่วมกันคือ สถานศึกษาผู้สูงอายุเลย สถานศึกษาผู้สูงอายุ หน่วยงานที่เข้ามาร่วมมือ ทั้งสามแห่งมีการสนับสนุนเทคโนโลยีซึ่งกันและกัน โดยใช้การพบปะอย่างไม่เป็นทางการกับเข้ามาร่วมมือ คำแนะนำ เรื่องการติดต่อสื่อสาร สถานศึกษาผู้สูงอายุทั้งสามแห่งมีการติดต่อสื่อสารตามแนวนอนระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การสื่อสารมีทั้งที่เป็นทางการ เช่น การประชุม และการสื่อสารไม่เป็นทางการ เช่น การพบปะตามงานต่าง ๆ การใช้โทรศัพท์ เรื่องการจัดการความขัดแย้ง ผลการวิจัยไม่พบความขัดแย้งเกิดขึ้นระหว่างสถานศึกษาผู้สูงอายุ ทั้งสามแห่งกับหน่วยงานที่เข้ามาเกี่ยวข้อง เรื่องการทำงานท่ามกลางความแตกต่าง เนื่องจากผู้อำนวยการ/ครูใหญ่ของสถานศึกษาผู้สูงอายุเคยเป็นข้าราชการมาก่อนทำให้มีความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมการทำงานของราชการเป็นอย่างดี เรื่องการได้รับการยอมรับระหว่างกัน สถานศึกษาผู้สูงอายุทั้งสามแห่งกำเนิดมาจากกลุ่มคลังสมอง ชมรมผู้สูงอายุ ผู้อำนวยการ/ครูใหญ่มีต้นทุนทางสังคม ทำให้สถานศึกษาผู้สูงอายุได้รับการยอมรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3. ด้านผลลัพธ์ความร่วมมือ ผลลัพธ์ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาผู้สูงอายุกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามาร่วมมือกันนั้นยังไม่พัฒนาไปสู่การจัดทำโครงการอื่น ๆ ร่วมกัน อย่างไรก็ตามความสำเร็จจากความร่วมมือกลับทำให้แนวคิดเรื่องการจัดตั้งสถานศึกษาผู้สูงอายุกลายเป็นแบบอย่างให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปบรรจุเป็นโครงการและเป็นแบบอย่างแก่องค์กรพัฒนาเอกชนอื่น ๆ ที่มีความพร้อมต่อไป

จุไรรัตน์ กีบาง (2563) ได้ศึกษา การบริหารสู่ความเป็นเลิศของศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย สังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย สังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ โดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญที่เลือกแบบเจาะจงประกอบด้วย 1) ผู้บริหารระดับกำกับนโยบายศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย 2) ผู้บริหารระดับปฏิบัติการศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย 3) ผู้ปฏิบัติการในศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย และ 4) ผู้ใช้บริการศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย สังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสู่ความเป็นเลิศของศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย สังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ ตามทัศนะความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย สังกัดคณะพยาบาลศาสตร์ มีความสอดคล้องกันอย่างเป็นฉันทามติ จำนวน 7 ด้าน 66 ตัว แปรย่อย ได้แก่

- 1) ด้านผู้นำองค์กร มีจำนวน 11 ตัวแปรย่อย
- 2) ด้านนโยบายและกลยุทธ์การบริหาร มีจำนวน 8 ตัวแปรย่อย
- 3) ด้านการมุ่งเน้นผู้ใช้บริการ มีจำนวน 8 ตัวแปรย่อย
- 4) ด้านการวัดผล การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ มีจำนวน 11 ตัวแปรย่อย
- 5) ด้านการบริหารบุคลากร มีจำนวน 10 ตัวแปรย่อย
- 6) ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน มีจำนวน 7 ตัวแปรย่อย และ
- 7) ด้านผลลัพธ์การดำเนินการ มีจำนวน 11 ตัวแปร

ขจรวรรณ ภู่อจรร (2564) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ภาษาจีนในสถานศึกษาเอกชน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ภาษาจีนในสถานศึกษาเอกชน ในการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

- ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวทางการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ภาษาจีนในสถานศึกษาเอกชน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ภาษาจีนในสถานศึกษาเอกชน ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ภาษาจีนในสถานศึกษาเอกชน โดยผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในสถานศึกษาเอกชน ประกอบด้วย 3 องค์กรประกอบ ได้แก่ องค์กรประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย หน่วยงานเครือข่ายความร่วมมือ ลักษณะของเครือข่ายความร่วมมือ งบประมาณ และขอบข่ายความร่วมมือ องค์กรประกอบที่ 2 กระบวนการประกอบด้วย การวางแผน ความร่วมมือ การดำเนินงานตามแผนความร่วมมือ การนิเทศติดตามความร่วมมือ การประเมินความร่วมมือ และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงความร่วมมือ องค์กรประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ ประกอบด้วย เด็กปฐมวัย และครูผู้สอนภาษาจีน ผลการตรวจสอบ

ความเหมาะสมของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ภาษาจีนในสถานศึกษาเอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ามีเหมาะสม ส่วนผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ภาษาจีนในสถานศึกษาเอกชน ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนที่สอนภาษาจีนมีความเห็นว่ามีความเป็นไปได้สูงสุดในระดับมากที่สุด

สิริกาญจน์ กาญจนสุวรรณ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบเครือข่ายชุมชนความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. องค์ประกอบของเครือข่ายชุมชนความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ผู้นำเครือข่าย (Leader) 2) การมีเป้าหมายร่วมกัน (Common goal) 3) การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน (Collaborate) และ 4) การเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) ผลการตรวจสอบสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า องค์ประกอบของเครือข่ายชุมชนความร่วมมือมีความเหมาะสมและสอดคล้องในทุกองค์ประกอบและตัวชี้วัด โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านผู้นำเครือข่าย (Leader) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในขณะที่ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน (Common goal) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในขณะที่ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และความต้องการจำเป็นของรูปแบบเครือข่ายชุมชนความร่วมมือ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน (Collaborate) มีค่าสูงสุด ซึ่งแปลความหมายได้ว่า อัตราการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาการจากสภาพปัจจุบันไปยังสภาพที่พึงประสงค์ รองลงมา ได้แก่ ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) ด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน (Common goal) และด้านผู้นำเครือข่าย (Leader) โดยมีอัตราการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาการจากสภาพปัจจุบันไปยังสภาพที่พึงประสงค์ตามลำดับ 3. รูปแบบเครือข่ายชุมชนความร่วมมือ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 4 กระบวนการ คือ 1) เตรียมการและแสวงหาผู้ร่วมพัฒนา 2) ร่วมดำเนินงาน 3) การทบทวนผลการดำเนินงาน และ 4) การประเมินและสรุปผลการดำเนินงาน ผลการประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พบว่า ด้านอรรถประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด 4. ผลการนำรูปแบบเครือข่ายชุมชนความร่วมมือ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน ไปใช้ปรากฏดังนี้ พบว่า รูปแบบเครือข่ายชุมชนความร่วมมือ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

วิโรจน์ สารรัตน์ (2565) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การบริหารการศึกษา การเขียนบทความเรื่องการบริหารการศึกษานี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อทำความเข้าใจในความหมาย ความสำคัญ หลักการ วัตถุประสงค์ ขอบเขต หน้าที่ ลักษณะความเหมือนและความแตกต่างกับการจัดการศึกษา หน้าที่ความรับผิดชอบและทักษะของผู้บริหารการศึกษา จากทัศนะของนักวิชาการหรือหน่วยงานทางการศึกษาที่นำเสนอองค์ความรู้เหล่านี้ เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ เช่น การจัดทำหลักสูตร การบริหารหลักสูตร การจัดประสบการณ์ในหลักสูตร การทำวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ และการปฏิบัติกิจกรรมใด ๆ ทางการบริหารการศึกษา จากผลการศึกษาพบว่า การบริหารการศึกษามีขอบเขตครอบคลุมหลายมิติ ทั้งระดับการศึกษา รูปแบบการศึกษา ประเภทและกลยุทธ์ การจัดการ และระดับของสถาบันการศึกษา ในกรณีของระดับของสถาบันการศึกษา ครอบคลุมตั้งแต่ส่วนกลางลงไปถึงสถานศึกษา การบริหารการศึกษาในระดับสถานศึกษาถือว่ามีความสำคัญ เพราะเป็นฐานปฏิบัติที่จะทำให้การระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรวัสดุให้เกิดประโยชน์ที่ใช้งานได้จริง เป็นฐานปฏิบัติที่จะช่วยเสริมสร้างการสอนและการเรียนรู้ที่จะส่งผลให้เด็กปฐมวัยได้รับการศึกษาที่ถูกต้องจากครูที่ถูกต้อง และเป็นฐานปฏิบัติที่จะสร้างอิทธิพลที่ส่งผลต่อเด็กปฐมวัยให้เติบโตไปสู่เป้าหมายที่กำหนดโดยมีครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

อมรรรณ สุวรรณโณม (2565) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอสรีสัชชาลัย จังหวัดสุโขทัย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอสรีสัชชาลัย จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอสรีสัชชาลัย จังหวัดสุโขทัย ภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนและด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตามลำดับ ส่วนความต้องการจำเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมภาพ รวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตามลำดับ 2. แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอสรีสัชชาลัย จังหวัดสุโขทัย ทั้ง 5 ด้าน ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน คณะครูและคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกันพิจารณาเสนอแผนงานโครงการและงบประมาณ

เพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กสร้างเครือข่ายกับชุมชนให้สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานครูและคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมระดมทรัพยากรทางการศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประสานงานบุคลากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาสอนเสริมและร่วมกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและติดตามผลการดำเนินการจัดการศึกษาทุกด้าน และด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล ผู้ปกครอง ชุมชน ครู และบุคลากรทางการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำกับ ติดตามและประเมินผลการทำงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกปีการศึกษา และนำข้อมูลจากผลการประเมินไปปรับปรุงแผนพัฒนาให้บรรลุผลตามเป้าหมายจนเป็นที่ยอมรับของชุมชน

ปานิสรา เกลียวทอง (2566) ได้ศึกษารูปแบบปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อหาความสัมพันธ์และสร้างรูปแบบปัจจัยการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่งผลต่อประสิทธิผลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีวิธีการวิจัย ดังนี้ การสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี ปัจจัยการบริหารและประสิทธิผลการบริหารศูนย์เด็กเล็ก ตรวจสอบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างปัจจัยการบริหารกับประสิทธิผลการบริหารศูนย์เด็กเล็ก ผลการวิจัย พบว่า 1. ปัจจัยการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วยด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารพัสดุ ด้านการบริหารงบประมาณและการเงิน และด้านการบริหารจัดการ มีความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นกับประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในระดับยอมรับได้ด้วย 3 เกณฑ์ ดังต่อไปนี้ 1) ค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) ที่ระดับ .05 2) สัดส่วนค่าไค-สแควร์ ทหารด้วยค่าชั้นความเป็นอิสระ มีค่าเท่ากับ 1.97 และ 3) ค่าประมาณความคาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย มีค่าน้อยกว่า 0.05 2. ปัจจัยการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลด้านคุณภาพการบริหาร (0.88) และด้านการจัดประสบการณ์ (0.16) และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (0.76) ประสิทธิผลด้านคุณภาพการบริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อด้านการจัดประสบการณ์ (0.78) และมีอิทธิพลทางตรง (0.27) และอิทธิพลทางอ้อม (0.48) ต่อด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยมีอิทธิพลโดยรวมเท่ากับ 0.76 และประสิทธิผลด้านการจัดประสบการณ์มีอิทธิพลทางตรง (0.62) ต่อด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 3. รูปแบบปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารศูนย์เด็กเล็ก ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ

งานวิจัยต่างประเทศ

Schiller (2006) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสามารถในการพัฒนาระบบนวัตกรรมไทย จากความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคอุตสาหกรรม ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

- 1) ลักษณะเฉพาะของความสามารถในการร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคอุตสาหกรรม ระบบนวัตกรรมไทยแสดงให้เห็นว่า ประสิทธิภาพของความร่วมมือระหว่างบริษัทเอกชนและการสร้างองค์ความรู้ของมหาวิทยาลัยยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร
- 2) จากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณของสาขาวิชา ในลักษณะเฉพาะในมหาวิทยาลัยไทย แสดงให้เห็นว่าส่วนมากจะมีความร่วมมือจำกัดอยู่เพียงการให้คำปรึกษาและการให้บริการด้านเทคนิค ความไม่วางใจกันทั้งสองฝ่ายเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความร่วมมือและความต้องการในการรักษารายได้พิเศษในระดับบุคคล และ
- 3) การนำรูปแบบความร่วมมือในลักษณะเฉพาะทั้ง 4 แบบ มาอภิปรายถึงวิธีการต่าง ๆ ที่จะนำไปพัฒนาบนนวัตกรรมไทยจากการร่วมมือกันระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคอุตสาหกรรมในอนาคต

Ribchester และ Edwards (2007) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความร่วมมือของเครือข่ายสถานศึกษาประถมศึกษาขนาดเล็กในชนบท พบว่า ช่วงเวลาที่ฝ่ายบริหารการศึกษาท้องถิ่นไม่สามารถสานต่องานสนับสนุนและช่วยเหลือสถานศึกษาขนาดเล็กได้นั้น การให้ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาเป็นยุทธวิธีเดียวที่ขยายวงกว้างที่จะเอื้อประโยชน์ต่อสถานศึกษาที่กำลังเติบโต และมีจำนวนน้อย ในกลุ่มวิธีนี้ถือเป็นเรื่องสำคัญกว่าเรื่องใด ๆ คุณค่าของความร่วมมือในเครือข่ายสถานศึกษาจะเป็นตัวกลางในการไกล่เกลี่ยเพื่อลดความตึงเครียดภายใน ช่วยแก้ปัญหาที่เป็นผลลบจากการลดจำนวนฝ่ายบริหารการศึกษาท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา และเพื่อลดการแข่งขันในด้านการเพิ่มจำนวนเด็กปฐมวัย ทั้งยังเป็นการเพิ่มความเชื่อมั่นของผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้ประสานงานเครือข่ายที่มีบทบาทในการรวมตัวของสถานศึกษาในท้องถิ่นและสร้างความเจริญเติบโตสุดท้ายเป็นผล ทำให้สถานศึกษาที่เกี่ยวข้องได้รับการยอมรับว่าเป็นสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยครั้งนี้ยังเน้นความจริงที่ว่า ผู้บริหารในสถานศึกษาเครือข่ายทุกสถานศึกษากำลังร่วมกันทำงานเพื่อจัดการแข่งขันระหว่างสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นกุญแจหลักสู่การปฏิรูปการศึกษา ประกอบกับการได้รับการสนับสนุนและความไว้วางใจจากท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

Liu และ Jacob (2011) ได้ศึกษาการสร้างกลุ่มการศึกษาความร่วมมือในสถานศึกษาเพื่อการปรับปรุงการศึกษา: กรณีศึกษาปฏิสัมพันธ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเขต A ของเฉิงตู พบว่าความร่วมมือในสถานศึกษาได้กลายเป็นแนวทางที่นิยมในการปรับปรุงการศึกษาในการปฏิรูปการศึกษาทั่วโลก การศึกษานี้ตรวจสอบพลวัตของการทำงานร่วมกันของสถานศึกษาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในประเทศจีน เพื่อปรับปรุงการศึกษาของรัฐ โดยใช้กรณีศึกษาที่เน้นไปที่ความคิดริเริ่มของรัฐบาลกลุ่มการศึกษาในเมืองเฉิงตู ประเทศจีน เริ่มด้วยการแนะนำการปฏิรูประดับโลกเพื่อการปรับปรุงการศึกษาผ่านการทำงานร่วมกันของสถานศึกษา ตามด้วยการทบทวนการปฏิรูประดับโลก

สำหรับการทำงานร่วมกันในสถานศึกษา และการอภิปรายของ Hargreaves และ Shinley เกี่ยวกับการออกแบบและนวัตกรรมสำหรับเครือข่ายสถานศึกษาและการทำงานร่วมกันเพื่อแสดงภาพกรอบการทำงานสำหรับการตีความของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปฏิสัมพันธ์การทำงานร่วมกันของสถานศึกษา จากนั้นการทำงานร่วมกันของสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาการศึกษาในประเทศจีนจะได้รับการตรวจสอบอย่างละเอียด โดยอ้างอิงจากการสัมภาษณ์ 20 บท กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากหน่วยงานด้านการศึกษา ผู้นำและสถานศึกษาสมาชิกที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งกลุ่มการศึกษาในเฉิงตู ประเทศจีน การสัมภาษณ์ได้รับการออกแบบตามการทบทวนเอกสารนโยบายเกี่ยวกับการสร้างกลุ่มการศึกษาในเฉิงตู ผลการวิจัยพบว่า การจัดตั้งกลุ่มการศึกษาในเฉิงตูได้รับแรงผลักดันจากทั้งความคิดริเริ่มจากบนลงล่างและนวัตกรรมจากล่างขึ้นบน และในขณะที่มีความสำเร็จในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำ แต่การปฏิสัมพันธ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลับถูกขัดขวางโดยการขาดการประสานงานด้านนโยบายภายในและนอกการปฏิรูปการศึกษา สรุปได้ว่า จำเป็นต้องมีบริบทของสถาบันร่วมกันเพื่อส่งเสริมค่านิยมร่วมกันและความไว้วางใจที่จำเป็นระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด และส่งเสริมการปฏิรูปอย่างยั่งยืนของกลุ่มการศึกษา เพื่อให้มั่นใจในความเสมอภาคและคุณภาพการศึกษา

Khlaisang และ Mingsiritham (2016) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของระบบการเรียนรู้เสมือนจริง เพื่อเพิ่มการสื่อสารและการทำงานร่วมกันในบรรดาผู้ที่การศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อออกแบบและพัฒนาการเรียนรู้เสมือนจริง (VLE) ระบบที่ช่วยเพิ่มทักษะต่าง ๆ ทางการศึกษาและการทำงานร่วมกันของผู้ที่การศึกษาขั้นสูงในชุมชนที่มีวัฒนธรรมในแถบประเทศอาเซียน ระบบนี้ได้รับการพัฒนาให้อยู่บนพื้นฐานของการทบทวนวรรณกรรมของประเทศอาเซียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาในปี 2015 เช่นเดียวกันกับการเปิดการเรียนรู้ระบบการเรียนรู้เสมือนจริง (VLE) การเรียนอย่างกระตือรือร้น การทำกิจกรรมที่อยู่บนพื้นฐานของการเรียนรู้วัฒนธรรมในชุมชนต่าง ๆ ภายในประเทศอาเซียน และทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกันในศตวรรษที่ 21 ผลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมถูกนำไปพัฒนาเป็นแบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด สำหรับครูผู้สอนที่มีการศึกษาขั้นสูง ผลจากการสำรวจถูกนำไปจัดทำเป็นตารางโดยใช้ระบบ G* Power และวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (EFA) เพื่อหาค่าประกอบหลักที่จะนำไปพัฒนาให้ระบบการเรียนรู้เสมือนจริงกลายเป็นระบบที่สมบูรณ์ ระบบนี้ได้รับผลการทดสอบมาจากบรรดานักศึกษาปริญญาตรี จำนวน 30 คน จาก 5 ประเทศสมาชิกอาเซียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ระบบ t-test ขึ้น ซึ่งชี้ให้เห็นว่ามีความแตกต่างทางสถิติระหว่างก่อนและหลังการประเมินในศตวรรษที่ 21 โดยทักษะทางการสื่อสารและการทำงานร่วมกันอยู่ที่ระดับ 0.05 ผลที่ได้สอดคล้องกับผลของพฤติกรรมก่อปรกกับการติดตามสังเกตและคุณภาพ

ของงานที่ได้มาจากการใช้ระบบนี้ การพัฒนาระบบประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ที่ได้รับการอนุมัติ โดยผู้เชี่ยวชาญในระบบการศึกษา

Fulston Schools (2019) ได้เสนอรูปแบบสำหรับความเป็นเลิศสำหรับสถานศึกษา ประกอบด้วยระบบการบริหาร 6 ระบบ ด้วยกัน คือ ภาวะผู้นำ การมุ่งเน้นเด็กปฐมวัยและ ผู้มีส่วนได้เสีย การวางแผนกลยุทธ์ การวางแผนกระบวนการสนับสนุนและการศึกษา ทรัพยากรบุคคล และผลลัพธ์การปฏิบัติงาน ในแต่ละระบบย่อยมีรายการ ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำ ประกอบด้วย ความท้าทายของผู้นำ การสื่อสารคุณค่า และความเชื่อของระบบ การกำหนดทิศทางและการประกาศ ถึงวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน รวมทั้งการกำหนดตัวชี้วัดของผลการปฏิบัติงานที่สนับสนุนผลสัมฤทธิ์ของ เด็กปฐมวัยและตอบสนองความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสีย การประชาสัมพันธ์ด้านนวัตกรรมและ การเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมา และความรับผิดชอบต่อสาธารณะ 2) การมุ่งเน้นเด็กปฐมวัย และผู้มีส่วนได้เสีย ประกอบด้วย การกำหนดความต้องการและความคาดหวังของเด็กปฐมวัยและ ผู้มีส่วนได้เสีย การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการจัดการบริการลูกค้าที่ดีเยี่ยม การกำหนดระดับ ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยและผู้มีส่วนได้เสีย 3) การวางแผนกลยุทธ์ ประกอบด้วย การตรวจสอบ ความต้องการ และความคาดหวังของเด็กปฐมวัยและผู้มีส่วนได้เสีย ความสามารถและความต้องการ ของพนักงาน การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่และการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม การนิยาม วัตถุประสงค์ การวัดผลการปฏิบัติงาน เป้าหมายและกลยุทธ์สำหรับแต่ละเป้าหมาย การมุ่งไปยังทิศทาง เดียวกันของแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาและแผนกต่าง ๆ และการจัดสรรทรัพยากรตามแผนกลยุทธ์ 4) การวางแผน การศึกษาและกระบวนการสนับสนุน ประกอบด้วย การวางแผนการปรับปรุง การศึกษาอย่างต่อเนื่อง การปรับปรุงกระบวนการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องโดยการผ่านกระบวนการ ปรับปรุง (see-plan-do-check-cycle) การกำจัดโปรแกรมและกระบวนการที่ไร้ประสิทธิภาพและ ไม่จำเป็น การตรวจสอบ และการนำแบบอย่างของสถานศึกษาที่ดีมาเปรียบเทียบเพื่อปรับปรุงผลการ ปฏิบัติงานของสถานศึกษา 5) ทรัพยากรบุคคล ประกอบด้วย การขยายความสามารถของพนักงาน และการพัฒนาบุคคล การมอบอำนาจให้กับพนักงานได้มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในระบบ การปรับปรุงสถานศึกษา การมุ่งมั่นในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย การพัฒนาบุคลากร สนับสนุน การให้รางวัลที่สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา การสนับสนุนช่องทางการสื่อสาร ความร่วมมือและการแบ่งปันความรู้ระหว่างแผนกและสถานศึกษา และการกำหนดระดับ ความพึงพอใจของพนักงาน 6) ผลลัพธ์การปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ผลงานที่ตรงหรือเหนือกว่า เป้าหมายที่วางไว้และผลงานที่ตรง หรือเหนือกว่าสถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างและสามารถเป็น แบบอย่างให้กับองค์กรอื่นได้

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาสภาพปัจจุบันของ การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมจาก

หลากหลายองค์กร จากทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานของรัฐ เอกชน บุคลากรในองค์กร รวมถึงชุมชนในพื้นที่ ซึ่งในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้นควรมุ่งเน้นให้มีการดำเนินงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยเปิดโอกาสให้บุคคล ส่วนงาน องค์กรต่าง ๆ ทั้งในและนอกชุมชนมีส่วนร่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล เพื่อให้ได้ผลงานตรงตามความต้องการของคนในชุมชนและตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด และเป็นการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ด้านการบริหารจัดการบุคลากร ด้านการจัดสภาพแวดล้อมของศูนย์เด็กเล็ก ด้านมาตรการด้านความปลอดภัยของศูนย์เด็กเล็ก และด้านการสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และแนวทางการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยดำเนินการเป็น 4 ระยะ ประกอบด้วย

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และแนวทางการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

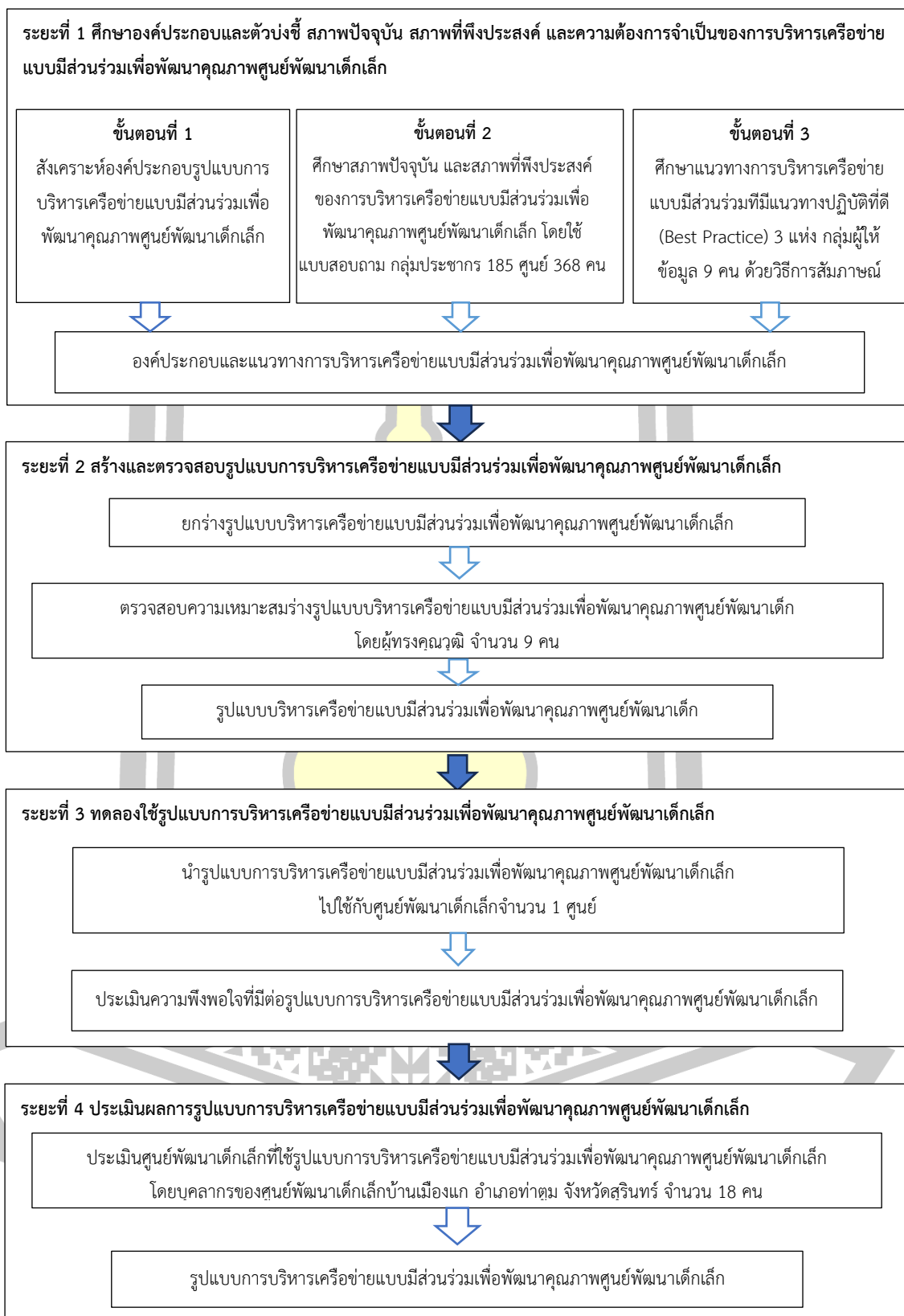
ระยะที่ 2 สร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ระยะที่ 4 ประเมินผลการรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

โดยมีรายละเอียดของแต่ละระยะและขั้นตอนของรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังตาราง 9

ภาพประกอบ 9 ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

ตาราง 9 วิธีดำเนินการวิจัยรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ระยะในการวิจัย	การดำเนินการวิจัย	กลุ่มเป้าหมาย	การเก็บรวบรวมข้อมูล	เครื่องมือวิจัย	สถิติที่ใช้หรือ การวิเคราะห์ข้อมูล
<p>ระยะที่ 1</p> <p>ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหาร การช่วยแบบมีส่วนร่วม ร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</p>	<p>1) สังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบความคิด องค์ประกอบการบริหารเครือข่าย แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</p> <p>2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารเครือข่าย แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</p> <p>3) ศึกษาแนวทางการบริหาร เครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนา คุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารที่มี การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) 3 แห่ง</p>	<p>1) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน</p> <p>2) ผู้บริหารองค์การบริหาร ส่วนตำบล ผู้อำนวยการ กองการศึกษา ครูปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 185 ศูนย์ 368 คน</p> <p>3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โรงเรียน เพชรพัฒนา (ฝ่ายอนุบาล) จังหวัดกรุงเทพมหานคร โรงเรียนจิตตมตต์จังหวัด กรุงเทพมหานคร</p>	<p>1) ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเผยแพร่เป็นตำรา เอกสาร หรือเผยแพร่ ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์</p> <p>2) ผู้วิจัยส่งหนังสือขอเก็บข้อมูล พร้อมส่ง แบบ สอบถามหรือ google form ถึง ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและครูถึง ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่เป็นกลุ่มผู้ให้ ข้อมูล โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง</p> <p>3) ผู้วิจัยติดต่อประสานผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อบันทึกหมาย วัน เวลาและสถานที่ในการเข้า สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ</p>	<p>1) ตารางวิเคราะห์เนื้อหา</p> <p>2) แบบสอบถาม ความต้องการจำเป็น ในการบริหารเครือข่าย แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนา คุณภาพศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก</p> <p>3) แบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งมีโครงสร้าง (semi-structure Interview)</p>	<p>1. ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยการ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)</p> <p>2. ความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ข้อมูล ความต้องการจำเป็นสำหรับการ บริหารงานวิชาการ ในการการบริหารเครือข่าย แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนา คุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยวิธี Priority Needs Index แบบปรับปรุง (PNI modified)</p> <p>3. วิเคราะห์ข้อมูลจากการ สัมภาษณ์โดยการถอดเทป แล้ววิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)</p>

ตาราง 9 (ต่อ)

ระยะในการวิจัย	การดำเนินงานวิจัย	กลุ่มเป้าหมาย	การเก็บรวบรวมข้อมูล	เครื่องมือวิจัย	สถิติที่ใช้หรือการวิเคราะห์ข้อมูล
<p>ระยะที่ 2</p> <p>สร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหาร</p> <p>เครือข่ายแบบมีส่วนร่วม</p> <p>ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</p> <p>ร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</p>	<p>1) การยกย่องรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</p> <p>2) การตรวจสอบร่างการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</p>	<p>1) ข้อมูลรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 ยกย่องรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม</p> <p>2) ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นหรือเคยเป็นผู้ที่เป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคคลที่มีบทบาทหน้าที่ด้านการบริหารหน่วยงานระดับจังหวัด และผู้ทรงคุณวุฒิในมหาวิทยาลัย รวมจำนวน 9 คน</p>	<p>ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อประสานงาน กำหนดกำหนด วัน เวลา นัดหมายผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ซึ่งกำหนดวันสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)</p>	<p>แบบตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</p>	<p>1) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการนำเสนอแนะของการนำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาปรับปรุงรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</p> <p>2) ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน</p>

ตาราง 9 (ต่อ)

ระยะในการวิจัย	การดำเนินการวิจัย	กลุ่มเป้าหมาย	การเก็บรวบรวมข้อมูล	เครื่องมือวิจัย	สถิติที่ใช้หรือการวิเคราะห์ข้อมูล
<p>ระยะที่ 3</p> <p>ทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</p>	<p>นำร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในขั้นตอนที่ 2 ไปทดลองใช้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ</p>	<p>บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านเมืองแก เทศบาลตำบลเมืองแก อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 15 คน</p>	<p>ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตามรูปแบบฯ กลุ่มเป้าหมาย</p>	<p>แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</p>	<p>การวิเคราะห์ที่และบันทึกข้อมูลตามเครื่องมือที่ใช้ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน</p>
<p>ระยะที่ 4</p> <p>ประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</p>	<p>ประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</p>	<p>บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองแก เทศบาลตำบลเมืองแก อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 15 คน และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก 3 คน</p>	<p>ผู้วิจัยดำเนินการติดตามประสานงาน กำหนดวัน เวลา นัดหมายกลุ่มตัวอย่าง เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบ</p>	<p>แบบประเมินผล การใช้รูปแบบ การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม</p>	<p>ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน</p>

โดยมีรายละเอียดในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และแนวทางการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การศึกษาแนวทางของการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการออกเป็น 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับกรอบความคิดองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. แหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย โดยการศึกษาหลักการ แนวคิด และสาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม
- 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 1.3 แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ประเด็นที่ศึกษา

องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตารางวิเคราะห์เนื้อหา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเผยแพร่เป็นตำรา เอกสาร หรือเผยแพร่ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. ประชากร

กลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการ
กองการศึกษา ครู ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในจำนวนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
รวม 8,391 คน (ข้อมูลจำนวนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2566)

2. กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการ กองการศึกษา ครูปฐมวัย
ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเจซี
และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างอิงมาจาก อีรุฒิ เอกะกุล, 2543) ได้กลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 368 คน โดยผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage
Sampling) เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการดังนี้

1. จับฉลากจากจังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งหมด 20 จังหวัด
สุ่มจำนวน 10 จังหวัด

2. จับฉลากอำเภอในแต่ละจังหวัด จังหวัดละ 5 อำเภอ ได้ทั้งหมด 50 อำเภอ

3. สุ่มศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากแต่ละอำเภอ อำเภอละ 3 - 4 ศูนย์ รวมทั้งหมด
185 ศูนย์ ตามสัดส่วนที่เหมาะสม

4. เก็บข้อมูลจากผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 คน และครูปฐมวัย 1 คน
จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งหมด 185 ศูนย์ รวม 368 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง ดังตาราง 10

ตาราง 10 แสดงสัดส่วนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสัดส่วนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ให้
ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการกองการศึกษา
ครูปฐมวัย แต่ละจังหวัด

จังหวัด	จำนวน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	อำเภอ	จำนวนศูนย์	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง
1. อุตรธานี	796 ศูนย์	5 อำเภอ	19 ศูนย์	38 คน
2. หนองคาย	402 ศูนย์	5 อำเภอ	19 ศูนย์	38 คน
3. สกลนคร	390 ศูนย์	5 อำเภอ	19 ศูนย์	38 คน

ตาราง 10 (ต่อ)

จังหวัด	จำนวน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	อำเภอ	จำนวนศูนย์	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง
4. นครพนม	465 ศูนย์	5 อำเภอ	18 ศูนย์	36 คน
5. มุกดาหาร	209 ศูนย์	5 อำเภอ	18 ศูนย์	36 คน
6. สурินทร์	427 ศูนย์	5 อำเภอ	18 ศูนย์	36 คน
7. บุรีรัมย์	419 ศูนย์	5 อำเภอ	18 ศูนย์	36 คน
8. อำนาจเจริญ	190 ศูนย์	5 อำเภอ	19 ศูนย์	37 คน
9. ศรีสะเกษ	528 ศูนย์	5 อำเภอ	18 ศูนย์	36 คน
10. อุบลราชธานี	860 ศูนย์	5 อำเภอ	19 ศูนย์	37 คน
รวม	4,686 ศูนย์	50 อำเภอ	185 ศูนย์	368 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการจำเป็น ในการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการเลือกตอบในส่วนของสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ใช้วิธีการให้คะแนนตามน้ำหนักของตัวเลือก ดังนี้

- 5 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน 1) ด้านกระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) ด้านกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) ด้านกระบวนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4) ด้านกระบวนการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 5) ด้านกระบวนการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล
3. กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
4. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างตามนิยามศัพท์เฉพาะแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา
5. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อความถามและหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) และความเหมาะสมของแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีรายนามผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้
 - 5.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลธิป สมานิติโต ตำแหน่ง อาจารย์ผู้รับผิดชอบ รูปแบบสาขาวิชาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 - 5.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตรีคม พรมมาบุญ ตำแหน่ง ประธานกลุ่มวิชาทดสอบและวิจัยการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
 - 5.3 อาจารย์ผ่องงา พรหมเกษ ตำแหน่ง อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
 - 5.4 อาจารย์วิภารัตน์ อิมรัมย์ ตำแหน่ง อาจารย์ผู้รับผิดชอบรูปแบบสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
 - 5.5 ดร.ฉัตรวิไล สุรินทร์ชมพู ตำแหน่ง อาจารย์ประธานสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

โดยเกณฑ์ในการพิจารณาความสอดคล้อง มีดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตามเนื้อหา/นิยามศัพท์เฉพาะ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตามเนื้อหา/นิยามศัพท์เฉพาะ

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดไม่ได้ตรงตามเนื้อหา/นิยามศัพท์เฉพาะ

นำผลที่ได้จากการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญไปหาค่าดัชนี

ความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC)

(ชูศรี วงศ์รัตน์, 2558) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนผลการตัดสินข้อคำถามของผู้เชี่ยวชาญ

n คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การตัดสินความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา ดังนี้

ถ้า $IOC \geq 0.50$ ถือว่า ข้อคำถามนั้นวัดได้สอดคล้องกับเนื้อหา

ถ้า $IOC < 0.50$ ถือว่า ข้อคำถามนั้นวัดได้ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

ผลการหาค่า IOC พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ ปรากฏว่าได้ค่า IOC

ระหว่าง 0.80-1.00

6. ปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความเหมาะสมตามค่า IOC และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญโดยผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

7. นำแบบสอบถามไปทดลอง (try-out) กับผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัย เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) พบว่า ด้านสภาพปัจจุบัน อยู่ที่ระดับ 0.964 และด้านสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ที่ระดับ 0.907

8. นำข้อมูลจากการทดลองมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ แล้วนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง เพื่อจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอเก็บข้อมูล พร้อมส่งแบบ สอบถามหรือ google form ถึงผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและครูถึงผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 368 ฉบับ สามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลและหาค่าทางสถิติได้ทั้งหมด 368 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยรูปแบบสำเร็จรูปทางสถิติ โดยดำเนินการ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. ในการแปลความหมายของความต้องการจำเป็นในการการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) โดยมีเกณฑ์
 - 4.51 - 5.00 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อยู่ในระดับมากที่สุด
 - 3.51 - 4.50 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อยู่ในระดับมาก
 - 2.51 - 3.50 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อยู่ในระดับปานกลาง
 - 1.51 - 2.50 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. วิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นสำหรับการบริหารงานวิชาการในการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยวิธี Priority Needs Index แบบปรับปรุง (PNI_{modified}) (สุวิมล ว่องวานิช, 2562) ซึ่งเป็นการหาผลต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์โดยมีสูตรในการคิดคำนวณ ดังนี้

$$PNI_{\text{modified}} = \frac{I-D}{D}$$

เมื่อ	PNI_{modified}	หมายถึง	ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น
	I	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์ (Importance)
	D	หมายถึง	สภาพปัจจุบันในปัจจุบัน (Degree of success)

โดยข้อที่มีค่าดัชนี PNI_{modified} สูง แสดงว่ามีความต้องการจำเป็นระดับสูงมากกว่าข้อรายการที่มีค่าดัชนี PNI_{modified} ต่ำ ซึ่งข้อที่มีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับสูงจะต้องให้ความสำคัญและต้องได้รับการแก้ไขก่อนตามลำดับซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแบบตอบสนองคู่ (Dual response)

5. จัดลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาแนวทางการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ในการศึกษาแนวทางการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารที่มีการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 3 แห่ง ดำเนินการดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

ประกอบด้วย ผู้บริหารศูนย์และสถานศึกษาพัฒนาเด็กเล็กที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 3 แห่ง โดยทำการสัมภาษณ์ แห่งละ 3 คน รวม 9 คน ซึ่งประกอบไปด้วยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ ครู ผู้ปกครอง ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โรงเรียนเพลินพัฒนา (ฝ่ายอนุบาล) จังหวัดกรุงเทพมหานคร และโรงเรียนจิตตเมตต์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร ประเด็นที่ศึกษา ทำการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารเครือข่าย

แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structure Interview) เพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กโดยแบ่ง ออกเป็น 5 ด้าน 1) ด้านกระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) ด้านกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) ด้านกระบวนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4) ด้านกระบวนการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 5) ด้านกระบวนการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล

ตอนที่ 3 ข้อเสนออื่น ๆ

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบทางการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อกำหนดประเด็นสัมภาษณ์

3.2 ผู้วิจัยกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบทางการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ตามขอบเขตของเนื้อหาที่สร้างขึ้นนำเสนอให้กับที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำและปรับปรุงแก้ไข ให้แบบสัมภาษณ์มีความสมบูรณ์และตรงตามวัตถุประสงค์

3.4 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) และความเหมาะสมของภาษาของแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยที่มีเกณฑ์ในการพิจารณาค่าความสอดคล้อง ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตามเนื้อหา/จุดประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตามเนื้อหา/จุดประสงค์

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่ตรงตามเนื้อหา/จุดประสงค์

ซึ่งผู้เชี่ยวชาญที่ทำหน้าที่ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา จำนวน 5 ท่าน
แบ่งออกเป็นด้านการบริหาร ด้านวัดผลและประเมินผลวิจัยการศึกษา ด้านการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลธิป สมานิต ตำแหน่ง อาจารย์ผู้รับผิดชอบ
รูปแบบสาขาวิชาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตรีคม พรหมมาบุญ ตำแหน่ง ประธานกลุ่มวิชา
ทดสอบและวิจัยการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
3. อาจารย์ผ่องนภา พรหมเกษ ตำแหน่ง อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
4. อาจารย์วิภารัตน์ อิมรัมย์ ตำแหน่ง อาจารย์ผู้รับผิดชอบรูปแบบ
สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
5. ดร.ฉัตรวิไล สุรินทร์ชมพู ตำแหน่ง อาจารย์ประธานสาขาวิชา
การศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

3.5 นำผลที่ได้จากการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญ
ไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ (Index of Item Objective Congruence: IOC)
(วรรณิ แกมเกตุ, 2555) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนผลการตัดสินข้อคำถามของผู้เชี่ยวชาญ

n คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การตัดสินความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา ดังนี้

ถ้า $IOC \geq 0.50$ ถือว่า ข้อคำถามนั้นวัดได้สอดคล้องกับเนื้อหา

ถ้า $IOC < 0.50$ ถือว่า ข้อคำถามนั้นวัดได้ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

ผลการหาค่า IOC พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00

3.6 ผู้วิจัยปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้มีความเหมาะสมตามค่า IOC และ
ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง

3.7 ผู้วิจัยได้แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความร่วมมือไปยังเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

4.2 ผู้วิจัยติดต่อประสานผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อนัดหมาย วัน เวลาและสถานที่ในการเข้าสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

4.3 ดำเนินการสัมภาษณ์ในประเด็นที่กำหนดจากแบบสัมภาษณ์ ณ สถานที่ ตามวันเวลาที่กำหนดในตาราง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยการถอดเทปแล้ววิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 2 สร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นการยกร่างและตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยแบ่งเป็น 3 ชั้น ดังนี้

ชั้นตอนที่ 1 การยกร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ดำเนินการดังนี้

การยกร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลจากผลการศึกษาแนวการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมาวิเคราะห์

2. นำข้อมูลรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ได้จากการศึกษาในชั้นตอนที่ 1 ซึ่งผลการสังเคราะห์ ได้องค์ประกอบทั้งหมด 5 องค์ประกอบ 19 ตัวบ่งชี้ นำมายกร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามกรอบแนวคิดการวิจัย

3. นำร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมและการใช้ภาษา

4. ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไข จัดทำเป็นร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ในการตรวจสอบร่างการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่จัดทำไว้ในขั้นที่ 2.1 มาตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 9 คน โดยผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ จำนวน 9 คน ประกอบไปด้วย กลุ่มที่ 1 ผู้ที่เป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิในมหาวิทยาลัย เป็นบุคคลที่มีตำแหน่งทางวิชาการระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 3 ผู้ปฏิบัติงาน ผู้อำนวยการกองการศึกษา นักวิชาการ ครูผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 3 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

1.1 ผู้กลุ่มที่ 1 ผู้ที่เป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหาร สถานศึกษา จำนวน 3 คน ได้แก่

1.1.1 นางกัญญาภักดิ์ คำมณีกุล ตำแหน่ง ท้องถิ่นอำเภอปราสาท

1.1.2 นายหนึ่ง มะโนศรี ตำแหน่ง นายกองค้การบริหารส่วนตำบลณรงค์

1.1.3 สมบูรณ์ พรมลิต ตำแหน่ง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลณรงค์

1.2 กลุ่มที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิ “ระดับมหาวิทยาลัย” เป็นบุคคลที่มีตำแหน่ง ทางวิชาการระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ จำนวน 3 คน ได้แก่

1.2.1 รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ตำแหน่ง สาขาวิชา การบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1.2.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนวงค์ ตำแหน่ง ประธาน รูปแบบการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

1.2.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณิง สายแก้ว ตำแหน่ง ที่ปรึกษามูลนิธิ เด็กน้อยพัฒนา

1.3 กลุ่มที่ 3 ผู้ปฏิบัติงาน ผู้อำนวยการกองการศึกษา นักวิชาการ ครูผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 3 คน ได้แก่

1.3.1 นางสาวลี โพธิ์ศรี ตำแหน่ง รักษาการผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลณรงค์

1.3.2 นางปัทมาพร ขวัญรัมย์ ตำแหน่ง รักษาการผู้อำนวยการ
กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านจารย์

1.3.3 นางสมรรัตน์ ศักดิ์เต็ม ตำแหน่ง ครูชำนาญการ ศูนย์พัฒนา
เด็กเล็กบ้านจารย์ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล จากการตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบ
การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content
Analysis) และการนำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาปรับปรุงรูปแบบการบริหารเครือข่าย
แบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบความเหมาะสมร่างรูปแบบการบริหารเครือข่าย
แบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ในการตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม
ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)
จำนวน 9 คน มีรายละเอียด ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบ
ร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการ
เก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 1 ฉบับ ดังนี้

1.1.1 แบบประเมินความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้
(Feasibility) ความสอดคล้อง (Congruity) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ของร่างรูปแบบ
การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ
(Check list) และบันทึกข้อเสนอแนะ (Open Form) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 2 ประเด็นการพิจารณาเกี่ยวกับความเหมาะสม (Propriety)
ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความสอดคล้อง (Congruity) และความเป็นประโยชน์ (Utility)
ของร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยแบ่งออกเป็น
5 องค์ประกอบ 19 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 1 หลักการ องค์ประกอบที่ 2 ความมุ่งหมาย
องค์ประกอบที่ 3 วิธีดำเนินการ องค์ประกอบที่ 4 การประเมิน องค์ประกอบที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2.1 นำรายการของร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มาจัดทำเป็นรายการข้อคำถาม

1.2.2 จัดทำเป็นแบบตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหาร เครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบ ความถูกต้องและสมบูรณ์ของการใช้ภาษา

1.2.3 นำข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ เพื่อนำไปสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ

1.2.4 นำแบบตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารเครือข่าย แบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิเป็นรายบุคคล

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยแจ้งความประสงค์ขอหนังสือราชการขอความอนุเคราะห์ ผู้ทรงคุณวุฒิสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) โดยเข้าระบบยื่นแบบ บ.4 ออนไลน์ (Request Expert System) จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผ่านช่องทางเว็บไซต์ <http://edu.msu.ac.th/REQ/>

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อประสานงาน กำหนดวัน เวลา นัดหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ซึ่งกำหนดวันสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ในวันที่ 25 กันยายน 2567 ซึ่งรูปแบบการจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) มี 2 แบบ คือ การประชุมแบบ onsite และแบบ online

2.3 ยกร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อทำการประเมินรูปแบบ เกี่ยวกับประเด็น มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีการใช้ประโยชน์

2.4 ผู้วิจัยนำเสนอร่างรูปแบบต่อผู้ทรงคุณวุฒิ โดยขอความอนุเคราะห์ ผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาร่างรูปแบบ โดยให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำ สำหรับให้ผู้วิจัยนำไปปรับปรุง แก้ไขรูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินรูปแบบเกี่ยวกับ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการใช้ประโยชน์ของรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความสอดคล้อง (Congruity) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ของร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้สถิติ พื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด

ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในขั้นตอนที่ 2 ไปทดลองใช้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 1 สถานศึกษา และดำเนินการตามคู่มือรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยคัดเลือกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 1 สถานศึกษา ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองแก เทศบาลตำบลเมืองแก อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยมีบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองแก เทศบาลตำบลเมืองแก อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 15 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 9 คน ทำการประเมินรูปแบบเกี่ยวกับประเด็น มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีการใช้ประโยชน์

2.2 เอกสารคู่มือการใช้รูปแบบ ประกอบการฝึกอบรม และสื่อประกอบการอบรม รูปแบบการพัฒนา เรื่อง การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.3 แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการพัฒนา เรื่อง การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกลุ่มเป้าหมายและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอื่น ๆ ที่สนใจเข้าร่วมรับการพัฒนา โดยผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจ ได้แก่ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและครูผู้สอน

2.4 แบบประเมิน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ออกหนังสือราชการแจ้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกลุ่มเป้าหมายและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอื่น ๆ ที่สนใจเข้าร่วมรับการพัฒนา โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัด

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการรูปแบบการพัฒนา เรื่อง รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและบูรณาการให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกลุ่มเป้าหมายและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอื่น ๆ ที่สนใจเข้าร่วมรับการพัฒนา

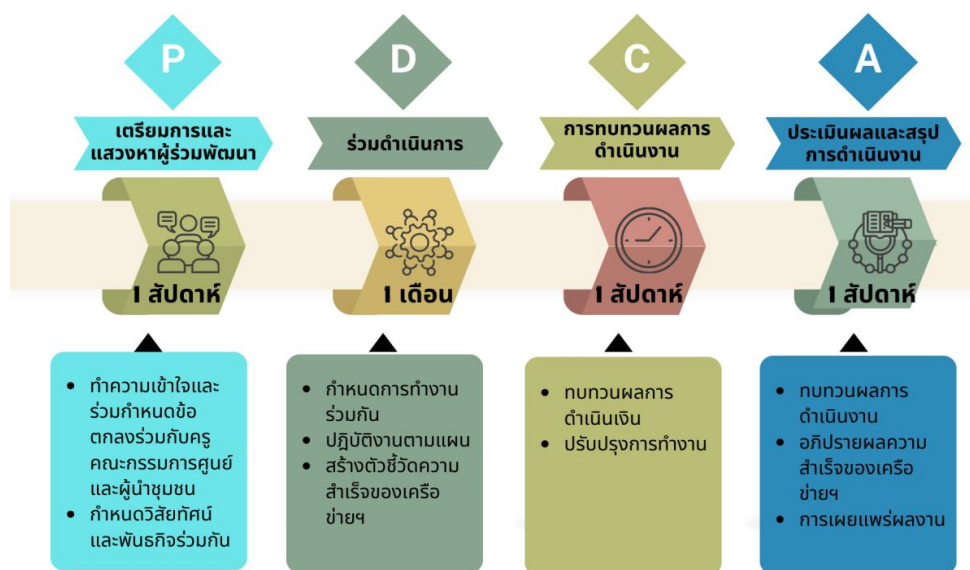
ผู้วิจัยเลือกใช้แบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 1 ศูนย์ ซึ่งได้รับรางวัลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดีเด่นขนาดใหญ่ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และรางวัลศูนย์ต้นแบบของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นระดับประเทศตามโครงการของ สสส. 1 ใน 14 แห่งทั่วประเทศ ประจำปีการศึกษา 2552

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการนิเทศติดตามแลกเปลี่ยนเรียนรู้การใช้รูปแบบการพัฒนา เรื่อง การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นสถานศึกษากลุ่มเป้าหมาย

โดยมีรายละเอียดของการพัฒนา ดังนี้

ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาโดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรการพัฒนา เรื่อง รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าการอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ได้รับความร่วมมือระหว่างจัดอบรมเชิงปฏิบัติการและบูรณาการให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกลุ่มเป้าหมาย คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองแก เทศบาลตำบลเมืองแก อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยเข้าร่วมรับการพัฒนาร่วมศึกษาดูงานวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ผู้วิจัยได้เลือกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ซึ่งได้รับรางวัลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดีเด่นขนาดใหญ่ ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และรางวัลศูนย์ต้นแบบของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นระดับประเทศตามโครงการของ สสส. 1 ใน 14 แห่งทั่วประเทศ ประจำปีการศึกษา 2552 โดยแบ่งผลช่วงจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ออกเป็น 5 ด้าน 1) ด้านกระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) ด้านกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) ด้านกระบวนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4) ด้านกระบวนการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 5) ด้านกระบวนการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล กำหนดตามขั้นตอน ดังนี้

พูนุ ปณุกิตโต ชีเว

ขั้นตอนของกระบวนการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม

- 1 สัปดาห์)
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
1. ทำความเข้าใจและร่วมกำหนดข้อตกลงร่วมกับครู คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้นำชุมชน
2. กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจร่วมกัน
- 1 เดือน)
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
1. กำหนดการทำงานร่วมกัน
2. ปฏิบัติตามแผนกิจกรรมเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพ
3. สร้างตัวบ่งชี้ความสำเร็จเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพ
4. ร่วมสรุปผลดำเนินงาน
- 1 สัปดาห์)
1. การทบทวนผลการดำเนินงาน
2. ปรับปรุงการทำงาน
- 1 สัปดาห์)
1. การทบทวนผลการดำเนินงาน

2. อภิปรายสรุปผลความสำเร็จเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3. การเผยแพร่ผลงานทางสื่อออนไลน์
(รายละเอียดแต่ละขั้นตอนในคู่มือการใช้รูปแบบ)

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน

1. แนวคิด

ขั้นการวางแผนเป็นขั้นตอนที่สำคัญ ในการเตรียมการก่อนที่จะปฏิบัติตามรูปแบบ
การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยเริ่มจากการสร้าง
ความรู้ความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมวางแผน และสร้างข้อตกลงในการปฏิบัติงานร่วมกัน
ทำให้การดำเนินงานด้านการบริหารเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัย
มีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม
เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้กับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เข้าใจอย่างถูกต้อง

2.2 เพื่อสร้างความพร้อม และความเข้าใจถึงการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหาร
เครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้กับบุคลากรอย่างถูกต้อง

2.3 เพื่อวางแผนและข้อตกลงในการดำเนินงานร่วมกัน ทำให้การบริหารเครือข่าย
แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

3. วิธีการดำเนินงาน

3.1 ปฐมนิเทศให้กับครู บุคลากร คณะกรรมการจากคณะกรรมการเครือข่าย
ผู้ปกครอง ชมรมศิษย์เก่า และผู้เกี่ยวข้องให้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารเครือข่าย
แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และวิธีการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหาร
เครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวม

3.2 ผู้บริหาร ครู บุคลากร ศึกษาทำความเข้าใจรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมี
ส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามคู่มือ เพื่อให้มีความเข้าใจถึงรายละเอียด
สาระสำคัญ ตลอดจนวิธีการนำสู่การปฏิบัติในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.3 ประชุมวางแผนร่วมกัน ในการดำเนินงานการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม
เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สร้างจิตสำนึกร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาสมาชิกเครือข่าย

3.5 ร่วมกันอภิปรายถึงรายละเอียดการดำเนินงาน และวางแผนเตรียมการด้านวัสดุ อุปกรณ์ เอกสาร ระยะเวลา และสถานที่ในการดำเนินการ โดยจัดทำแผนในการพัฒนาที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

3.6 สร้างข้อตกลงในการทำงานการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบเครือข่าย

4. ผลที่ได้รับ

4.1 บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความเข้าใจในการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม

4.2 มีแผนการดำเนินงานของการการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมด้านการวางแผน

1. มีส่วนร่วมในการระบุวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน
2. มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโครงการ
3. มีส่วนร่วมในการกำหนดกลยุทธ์ในการทำงาน
4. มีส่วนร่วมในการกำหนดขั้นตอนการนำไปปฏิบัติ
5. มีส่วนร่วมในการวางแผนการประเมินและการควบคุมแผนงาน

ขั้นตอนที่ 2 การจัดองค์กร

1. แนวคิด

ขั้นการจัดองค์กร เป็นการจัดทำโครงสร้างการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานการบริหารเครือข่ายให้ชัดเจน พร้อมทั้งระบุบทบาทหน้าที่ และการปฏิบัติงาน ทำให้การดำเนินงานด้านการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบรรลุนิติภาวะอย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อจัดโครงสร้างการบริหารเครือข่าย
- 2.2 เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่อย่างถูกต้อง

2.3 เพื่อสร้างข้อตกลงในการดำเนินงาน ทำให้การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. วิธีการดำเนินงาน

3.1 ผู้บริหาร ครู บุคลากร คณะกรรมการจาก คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมรมศิษย์เก่า และผู้เกี่ยวข้อง กำหนดโครงสร้างการบริหารเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และจัดทำให้เป็นแผนภาพเพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดการองค์กร ในการบริหารที่ชัดเจน

3.2 ผู้บริหารมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ในการบริหาร
เครือข่ายแบบมีส่วนร่วม โดยแต่งตั้งคณะกรรมการดังนี้

3.2.1 คณะกรรมการดำเนินงานการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนา
คุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีหน้าที่วางแผน ประสานความร่วมมือ การดำเนินการจัดกิจกรรมของ
เครือข่ายเพื่อเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตลอดปีการศึกษา

3.2.2 คณะกรรมการประเมินผลการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนา
คุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีหน้าที่วางแผน ออกแบบการประเมิน นิเทศ กำกับ ติดตาม และ
ประเมินผลการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รายงานผลต่อ
สาธารณชน

3.3 ผู้บริหารประชุมคณะกรรมการ ทั้ง 2 คณะเพื่อร่วมวางแผน และสร้างข้อตกลง
ในการดำเนินงานการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.4 ผู้บริหาร ครู บุคลากร คณะกรรมการจาก คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง
ชมรมศิษย์เก่า และผู้เกี่ยวข้อง สร้างระเบียบกฎเกณฑ์ของการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมอย่าง
ชัดเจน และมีความเหมาะสม

4. ผลที่ได้รับ

4.1 มีโครงสร้างองค์กรในการการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมที่ชัดเจน

4.2 มีคณะกรรมการในการดำเนินการการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมที่

ครอบคลุม

องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมด้านการจัดองค์กร

1. มีส่วนร่วมในการจัดบุคลากรทำงานในด้านต่าง ๆ
2. มีส่วนร่วมในการกำหนดขั้นตอนการนำไปปฏิบัติ
3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดองค์กรในแต่ละขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 3 การประสานงาน

1. แนวคิด

ขั้นการประสานงาน เป็นขั้นตอนของการติดต่อประสานงานระหว่างคนภายใน
สถานศึกษา ภายนอกสถานศึกษา และหน่วยงานอื่น ตลอดจนภายในเครือข่าย และนอกเครือข่าย
ผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดี มีเป้าหมายที่สอดคล้องกัน เพื่อให้เกิดความร่วมมือ
ในการปฏิบัติงานร่วมกันสู่เป้าหมายที่กำหนด

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อวางแผนการประสานงานระหว่างภายในและภายนอกสถานศึกษา

2.2 เพื่อสร้างช่องทางในการประสานงานให้มีหลากหลาย และเกิดประสิทธิภาพ

2.3 เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานที่ดี

3. วิธีการดำเนินงาน

3.1 ผู้บริหาร ครู บุคลากร คณะกรรมการจาก คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง ชมรมศิษย์เก่า และผู้เกี่ยวข้อง ร่วมกันวางแผนกำหนดการประสานงาน ทั้งในด้าน วิธีการ รูปแบบ การประสานงาน ผู้รับผิดชอบ ในการประสานงาน

3.2 ผู้บริหารมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบให้คณะกรรมการดำเนินการบริหาร เครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติหน้าที่ประสานงานของเครือข่าย

3.3 ผู้บริหารสนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงการทำงานของเครือข่ายกับเครือข่ายหรือ คณะบุคคลอื่น

3.4 ผู้บริหารติดตามการประสานงานของเครือข่าย และส่งเสริมกระบวนการ ติดต่อสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ

3.5 ปรับปรุง พัฒนาวิธีการประสานงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ

4. ผลที่ได้รับ

4.1 มีแผนการประสานงานของเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม

4.2 การประสานงานของเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมด้านการประสานงาน

1. มีส่วนร่วมในการติดต่อประสานงานในคณะกรรมการเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. มีส่วนร่วมในการนัดหมายและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินงาน

3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการประสานงานกับคณะกรรมการและ หน่วยงานต่าง ๆ โดยใช้หลักเหตุผล

ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินงาน

1. แนวคิด

ขั้นการดำเนินการของรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนา คุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามแนวทางพัฒนาของในแต่ละองค์ประกอบของการบริหารเครือข่าย แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการ ได้รับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม และประเมินผล

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้ดำเนินการตามแผนงานการดำเนินการบริหารเครือข่ายแบบมี ส่วนร่วมมีประสิทธิภาพ

2.2 เพื่อดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาขององค์ประกอบในรูปแบบการบริหาร
เครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพได้

3. วิธีการดำเนินงาน

3.1 ผู้บริหารประชุมร่วมกับคณะกรรมการดำเนินงานการบริหารเครือข่ายแบบมี
ส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อทบทวนการดำเนินงานตามแผนงาน และ
ข้อตกลงในการดำเนินงานการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม

3.2 คณะกรรมการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ
ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนดไว้ และตามแนวทางการพัฒนาขององค์ประกอบ
การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.3 คณะกรรมการประเมินผลการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม ดำเนินการ
วางแผน ออกแบบการประเมิน นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการบริหารเครือข่าย
เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษารายงานผลต่อสาธารณะ

3.4 ผู้บริหารนิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงานตามคู่มือการบริหารเครือข่าย
แบบมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.5 คณะกรรมการดำเนินการ และคณะกรรมการประเมินผล บันทึกสรุป
รายงานผลการดำเนินงานตามแผนงาน และขอบช่าย และความร่วมมือ

4. ผลที่ได้รับ

4.1 บุคลากร และผู้เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการตามแผนงานการดำเนินงาน
การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 บุคลากร และผู้เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาของ
องค์ประกอบในรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมได้ครบถ้วน

องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน

1. มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมาย
2. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขการทำงานอย่างเหมาะสม
3. มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการทำงานหรือคัดค้านการทำงานที่จะส่งผลต่อ
การดำเนินงานอย่างเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุง

1. แนวคิด

การปรับปรุง เป็นขั้นตอนหลังจากการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาของแต่ละ
องค์ประกอบของรูปแบบและประเมินผลการปฏิบัติงานของเครือข่ายแล้ว เพื่อศึกษาผลการ
ดำเนินงาน ความก้าวหน้า และประเมินผลการดำเนินงาน ว่าผลการดำเนินงานเป็นอย่างไร

ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญในการนำมาพัฒนาปรับปรุงการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินผล และปรับปรุงการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต่อไป

3. วิธีการดำเนินงาน

3.1 ประชุมคณะกรรมการประเมินผลการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.2 ดำเนินการประเมินผลการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามแนวทางดำเนินการขององค์ประกอบ และคุณภาพการศึกษา ด้านผู้เรียน ด้านครูและบุคลากร และด้านสถานศึกษา

3.3 วิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.4 ผู้บริหาร บุคลากร และผู้เกี่ยวข้อง ประชุมร่วมกันเพื่อทราบผลการประเมินจากคณะกรรมการประเมิน และเปิดโอกาสให้คณะกรรมการดำเนินงานได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแสดงความคิดเห็น

3.5 ร่วมกันวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาปรับปรุงในแต่ละขั้นตอน และภาพรวมของการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยจัดทำเป็นรายงานสรุป เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน หรือนำสู่การวางแผนพัฒนาคุณภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมด้านการปรับปรุง

1. มีส่วนร่วมในการดำเนินงานติดตามงานตามแผนงานและขั้นตอนการทำงาน
2. มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงการทำงานให้เหมาะสม
3. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ของการทำงาน

เงื่อนไขความสำเร็จ

เงื่อนไขความสำเร็จในรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในเป้าหมายที่สูงขึ้นและเกิดประสิทธิภาพต่อการจัดการศึกษาควรเพิ่มจุดเน้นดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์และมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างชัดเจน มีภาวะผู้นำทางวิชาการ และโน้มน้าวให้ทุกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ผู้บริหารมุ่งเน้นให้บุคลากร สมาชิกในกลุ่มเครือข่าย มีความตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อดังค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อสมาชิกเครือข่ายสมาคมผู้ปกครอง ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการร่วมดำเนินงานการบริหารคุณภาพการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องศึกษารูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาพรวม และขั้นตอนต่าง ๆ อย่างละเอียด โดยเฉพาะขั้นวิธีดำเนินการในแต่ละองค์ประกอบ เพื่อให้มีแนวทางในการปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดมีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการเลือกตอบในส่วนของความเหมาะสมในรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ใช้วิธีการให้คะแนนตามน้ำหนักของตัวเลือก ดังนี้

5 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ในการแปลความหมายของความเหมาะสมในรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (Rating Scale)

5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) โดยมีเกณฑ์

4.51 - 5.00 หมายถึง รูปแบบฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง รูปแบบฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง รูปแบบฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง รูปแบบฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง รูปแบบฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ระยะที่ 4 ประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

โดยการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

กลุ่มประชากร ได้แก่ บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองแก เทศบาลตำบลเมืองแก อำเภอนาทม จังหวัดสุรินทร์ ที่เข้าร่วมเข้ารับการพัฒนาการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 15 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม แบบประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3 ด้าน 1) ด้านการบริหารจัดการ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านครู/ผู้ดูแลเด็กปฐมวัย และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านการเล่น เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย 3) ด้านคุณภาพของเด็กปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 2 - 4 ปี มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยนำรายละเอียดของแบบประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มาจัดทำเป็นข้อคำถาม แล้วเสนอต่ออาจารย์

3.2 ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.3 ผู้วิจัยนำร่างแบบประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความเหมาะสมและการใช้ภาษา

3.4 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.5 ผู้วิจัยได้แบบประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยติดต่อประสานผู้ทรงคุณวุฒิ บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยนัดหมาย วันพุธ ที่ 27 พฤศจิกายน 2567 ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองแก เทศบาลตำบลเมืองแก อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ เพื่อประเมินผลหลังการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ มาวิเคราะห์ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้รูปแบบคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยดำเนินการดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อแบบประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการแปลความค่าเฉลี่ยกำหนดเกณฑ์ โดยใช้สถิติพื้นฐานใช้เกณฑ์การแปลความหมายเป็นช่วงคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังนี้

- 4.51-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.51-4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
- 2.51-3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.51-2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
- 1.00-1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สำหรับข้อเสนอแนะอื่น ๆ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

(Content Analysis)

พูน ปณ ทิโต ชีเว

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยมีลำดับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์แทนความหมายต่าง ๆ ดังนี้

\bar{X}	หมายถึง ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	หมายถึง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
PNI_{modified}	หมายถึง ดัชนีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index)
N	หมายถึง จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
D	หมายถึง สภาพปัจจุบัน (Degree of Success)
I	หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์ (Current desirable)

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 4 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ระยะที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ระยะที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนา
คุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ระยะที่ 4 ผลการประเมินผลการรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนา
คุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์
และความต้องการจำเป็น ของการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนา
เด็กเล็ก

ผู้วิจัยดำเนินการแบ่งผลการศึกษาออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับกรอบความคิด
องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นของ
การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนา
คุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารที่มีการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
เป็นแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

ผลการศึกษา ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม
เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนด
เป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัย โดยการศึกษาหลักการ แนวคิด และสาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง
สามารถสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

องค์ประกอบกระบวนการการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม

รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนา
เด็กเล็กที่พัฒนาขึ้นมาจากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์หัวหน้า
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ประสบความสำเร็จ
นำมาเป็นข้อมูลในการสังเคราะห์เป็นรูปแบบการบริหารเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนา
เด็กเล็ก ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ภาพประกอบ 10 กระบวนการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตาราง 11 สรุปลองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ที่	องค์ประกอบ/ขั้นตอน	ตัวบ่งชี้
1.	ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการวางแผน	1. การระบุมุ่งวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน 2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 3. การกำหนดกลยุทธ์ 4. การกำหนดขั้นตอนการนำแผนไปปฏิบัติ 5. การประเมินและการควบคุมแผน
	รวม	5 ตัวบ่งชี้
2.	ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	1. การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านทรัพยากร 2. การมีส่วนร่วมด้านการบริหารงาน 3. การมีส่วนร่วมด้านประสานงาน 4. การมีส่วนร่วมด้านปรับปรุงแก้ไขปัญหา
	รวม	4 ตัวบ่งชี้

ตาราง 11 (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้
3.	ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	1. มีการกำหนดทางเลือก 2. มีการตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผล 3. มีการตัดสินใจสั่งการ 4. มีการตัดสินใจเป็นลำดับเหตุการณ์
	รวม	4 ตัวบ่งชี้
4.	ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์	1. มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ด้านวัตถุ 2. มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ด้านสังคม 3. มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ด้านบุคคล
	รวม	3 ตัวบ่งชี้
5.	ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม และประเมินผล	1. มีการวางแผนติดตาม 2. มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล 3. มีการรายงานผล
	รวม	5 ขั้นตอน
	รวมทั้งหมด	19 ตัวบ่งชี้

จากตาราง 11 ผลการศึกษาขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ 5 ขั้นตอน 19 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการวางแผน มีจำนวน 5 ตัวบ่งชี้ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หรือปฏิบัติงาน มีจำนวน 4 ตัวบ่งชี้ 3) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีจำนวน 4 ตัวบ่งชี้ 4) การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ มีจำนวน 3 ตัวบ่งชี้ 5) การมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม และประเมินผล มีจำนวน 3 ตัวบ่งชี้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน หมายถึง การวางแผนเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานขององค์กรในระยะยาว โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้องค์กรหาแนวทางในการเตรียมความพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงล่วงหน้าได้ ซึ่งเป็นการกำหนดแนวทางหรือทิศทางในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้และ

สามารถทำให้องค์กรปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ซึ่งองค์ประกอบของการวางแผนประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

- 1.1.1 การระบุวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน
- 1.1.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม
- 1.1.3 การกำหนดกลยุทธ์
- 1.1.4 การกำหนดขั้นตอนการนำแผนไปปฏิบัติ
- 1.1.5 การประเมินและการควบคุมแผน

ตาราง 12 สรุปลองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การมีส่วนร่วมในการวางแผน

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้	ปรับปรุงข้อเสนอแนะ
1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน	หมายถึง การวางแผนเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานขององค์กรในระยะยาว โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้องค์กรหาแนวทางในการเตรียมความพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงล่วงหน้าได้ ซึ่งเป็นการกำหนดแนวทางหรือทิศทางในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้และสามารถทำให้องค์กรปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม
1.1 การระบุวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน	หมายถึง เป็นการบอกถึงสิ่งที่คุณปรารถนาจะเป็นและ/หรือเป้าหมายที่วางไว้เมื่อสิ้นสุดโครงการ เป็นสิ่งที่คุณต้องการทราบ
1.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม	หมายถึง การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพเป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์สำหรับการประกอบวางแผนการดำเนินงาน
1.3 การกำหนดกลยุทธ์	หมายถึง กระบวนการออกแบบและเลือกกลยุทธ์ ซึ่งนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร วิธีการที่ใช้ในขั้นตอนนี้อาจทำได้หลายแนวทาง
1.4 การกำหนดขั้นตอนการนำแผนไปปฏิบัติ	หมายถึง การดำเนินการทุกอย่างเพื่อให้นโยบายบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การนำแผนไปสู่การปฏิบัติเป็นการนำโครงการ/กิจกรรมที่ได้กำหนดไว้ในแผนไปดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยต้องกำหนดองค์กรหรือบุคคลที่รับผิดชอบ และวิธีการดำเนินการที่ชัดเจน
1.5 การประเมินและการควบคุมแผน	หมายถึง กระบวนการวัด และแก้ไขการปฏิบัติงานของผู้ได้บังคับบัญชา และเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดแผน การดำเนินการตามแผน และการประเมินแผน
รวม	5 ตัวบ่งชี้

2. ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หรือปฏิบัติงาน หมายถึง การทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมายหรือมุ่งสู่ความสำเร็จ มีการปฏิบัติงานของบุคคลในการที่จะเสริมแรงให้บุคคลได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มตามศักยภาพและมีความพึงพอใจต่องานที่กำลังปฏิบัติ อันนำไปสู่การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในการปฏิบัติงานนั้นมีจุดมุ่งหมายคือความสามารถของบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้รวมทั้งแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานได้เป็นที่พอใจ โดยพบว่ามีองค์ประกอบที่มีความเรียกแตกต่างกันอย่างมีความหมายเดียวกันซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

- 2.1 การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านทรัพยากร
- 2.2 การมีส่วนร่วมด้านการบริหารงาน
- 2.3 การมีส่วนร่วมด้านประสานงาน
- 2.4 การมีส่วนร่วมด้านปรับปรุงแก้ไขปัญหา

ตาราง 13 สรุปองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หรือปฏิบัติงาน

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้	ปรับปรุงข้อเสนอแนะ
1) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หรือปฏิบัติงาน	หมายถึง การทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมายหรือมุ่งสู่ความสำเร็จ มีการปฏิบัติงานของบุคคลในการที่จะเสริมแรงให้บุคคลได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มตามศักยภาพและมีความพึงพอใจต่องานที่กำลังปฏิบัติ อันนำไปสู่การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในการปฏิบัติงานนั้นมีจุดมุ่งหมายคือความสามารถของบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้รวมทั้งแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานได้เป็นที่พอใจ
1.1 การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านทรัพยากร	หมายถึง เป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากร มีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกับการดำเนินกิจการด้วยการสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตาราง 13 (ต่อ)

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้	ปรับปรุงข้อเสนอแนะ
1.2 การมีส่วนร่วมด้าน การบริหารงาน	หมายถึง การทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมายหรือมุ่งสู่ความสำเร็จ มีการปฏิบัติงานของบุคคลในการเข้าร่วมบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
1.3 การมีส่วนร่วมด้าน ประสานงาน	หมายถึง การทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมายหรือมุ่งสู่ความสำเร็จในการประสานงานร่วมกันในเครือข่ายเกี่ยวกับการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
1.4 การมีส่วนร่วมด้าน ปรับปรุงแก้ไขปัญหา	หมายถึง การทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมายหรือมุ่งสู่ความสำเร็จในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในการการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
รวม	4 ตัวบ่งชี้

3. ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งจากหลาย ๆ ทางเลือกที่ได้พิจารณาหรือประเมินอย่างดีแล้วว่าเป็นแนวทางที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย เป็นกระบวนการที่นำมาใช้ในการพิจารณาวิเคราะห์ทางเลือกที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาในการพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลควรคำนึงถึงประเด็น ดังนี้ ได้แก่ การระบุถึงปัญหาการกำหนดแนวทาง เพื่อการตัดสินใจ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การพัฒนาทางเลือกและการประเมินทางเลือก ในองค์ประกอบของการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

- 3.1 มีการกำหนดทางเลือก
- 3.2 มีการตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผล
- 3.3 มีการตัดสินใจสั่งการ
- 3.4 มีการตัดสินใจเป็นลำดับเหตุการณ์

พหุ ประสิทธิภาพ

ตาราง 14 สรุปลงค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนา
เด็กเล็ก การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้	ปรับปรุงข้อเสนอแนะ
1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	หมายถึง กระบวนการเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งจากหลาย ๆ ทางเลือกที่ได้พิจารณาหรือประเมินอย่างดีแล้วว่าเป็นแนวทางที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายเป็นกระบวนการที่นำมาใช้ในการพิจารณาวิเคราะห์ทางเลือกที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาในการพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลควรคำนึงถึงประเด็นดังนี้ ได้แก่ การระบุถึงปัญหาการกำหนดแนวทาง เพื่อการตัดสินใจ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การพัฒนาทางเลือกและการประเมินทางเลือกในองค์ประกอบของการมีส่วนร่วม
1.1 มีการกำหนดทางเลือก	หมายถึง การสร้างทางเลือกและการตัดสินใจ เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน การตัดสินใจที่ดีเกิดจากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้อย่างครบถ้วน และวิเคราะห์ผลว่าตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด
1.2 มีการตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผล	หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรมจรรยา และวัฒนธรรมที่ดีงาม โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบรู้และรอบคอบ
1.3 มีการตัดสินใจสั่งการ	หมายถึง การตัดสินใจเลือกทางปฏิบัติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ดีที่สุด และสั่งการปฏิบัติลงไปเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่ต้องการ
1.4 มีการตัดสินใจเป็นลำดับเหตุการณ์	หมายถึง กระบวนการที่ผู้ตัดสินใจสังเกตกระบวนการตามลำดับ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหาเหตุการณ์ที่เหมาะสมที่สุดเพื่อลดการสูญเสียหรือเพิ่มผลกำไรให้สูงสุด
รวม	4 ตัวบ่งชี้

4. ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ต้องเกิดประโยชน์จากทั้งสองฝ่ายหรือทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับ

ประโยชน์จากกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติและจะต้องได้รับการยินยอมพร้อมใจของทั้งสองฝ่ายหรือทุกฝ่ายด้วย ในที่นี้คือ ภาพความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เรียนหรือเด็กในขณะที่อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการบริการต่าง ๆ จากทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนหรือเด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาและมีความสุขเมื่ออยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตของผู้เรียนประกอบด้วย ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสภาพแวดล้อมภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

- 4.1 มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ด้านวัตถุ
- 4.2 มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ด้านสังคม
- 4.3 มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ด้านบุคคล

ตาราง 15 สรุปองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้	ปรับปรุงข้อเสนอแนะ
1) การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์	หมายถึง การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ต้องเกิดประโยชน์จากทั้งสองฝ่ายหรือทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับประโยชน์จากกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติและจะต้องได้รับการยินยอมพร้อมใจของทั้งสองฝ่ายหรือทุกฝ่ายด้วย ในที่นี้คือ ภาพความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เรียนหรือเด็กในขณะที่อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการบริการต่าง ๆ จากทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนหรือเด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม สติปัญญาและมีความสุขเมื่ออยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตของผู้เรียนประกอบด้วย ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสภาพแวดล้อมภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
1.1 มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ด้านวัตถุ	หมายถึง การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในด้านวัตถุของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนหรือเด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม สติปัญญา
1.2 มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ด้านสังคม	หมายถึง การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในด้านสังคม ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนหรือเด็กมีพัฒนาการทางด้านสังคม
1.3 มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ด้านบุคคล	หมายถึง การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
รวม	3 ตัวบ่งชี้

5. ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม และประเมินผล เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า การดำเนินงาน ผลการดำเนินงานของแผนงานโครงการที่กำหนดไว้ว่าเป็นอย่างไร ในที่นี้คือ การติดตามการดำเนินงาน การศึกษาความก้าวหน้า การบริหาร การจัดการศึกษาและการดำเนินการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

- 5.1 มีการวางแผนติดตาม
- 5.2 มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล
- 5.3 มีการรายงานผล

ตาราง 16 สรุปลงค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม และประเมินผล

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้	ปรับปรุงข้อเสนอแนะ
1) การมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม และประเมินผล	หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า การดำเนินงาน ผลการดำเนินงานของแผนงานโครงการที่กำหนดไว้ว่าเป็นอย่างไร ในที่นี้คือ การติดตามการดำเนินงาน การศึกษาความก้าวหน้า การบริหาร การจัดการศึกษาและการดำเนินการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล
1.1 มีการวางแผนติดตาม	หมายถึง เป็นการวางแผนเพื่อติดตามการปฏิบัติงาน การวางแผนขั้นตอนการทำงานในเรื่องการประเมินผลให้มีความเหมาะสม
1.2 มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล	หมายถึง เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติงานตามแผนที่มีการกำหนดไว้แล้ว เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจแก้ไข ปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผน
1.3 มีการรายงานผล	หมายถึง การเขียนเพื่อให้ทราบถึงภารกิจที่ได้รับมอบหมาย หลังจากปฏิบัติงานเสร็จสิ้นแล้ว และเสนอต่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป การเขียนรายงานผลการปฏิบัติงาน
รวม	3 ตัวบ่งชี้

ผู้วิจัยได้ผลการศึกษารายองค์ประกอบและตัวบ่งชี้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว นำไปประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น ของการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านบริหารจัดการ 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และ 5) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน โดยใช้แบบสอบถาม ชุด “การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของเครือข่ายชุมชนความร่วมมือ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเสนอเป็นตาราง 17 ดังนี้

2.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

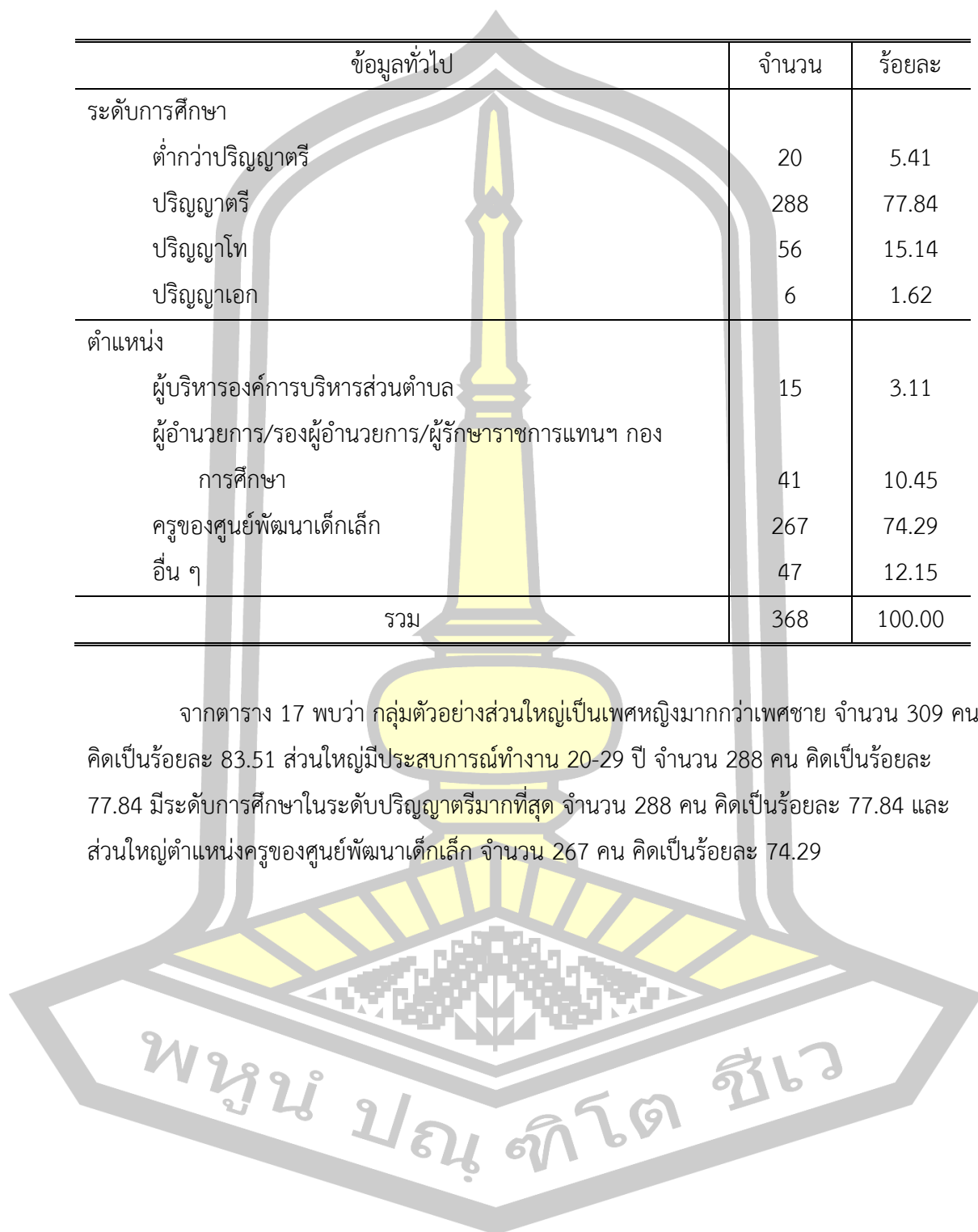
ตาราง 17 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	61	16.49
หญิง	309	83.51
ประสบการณ์การทำงาน		
น้อยกว่า 10 ปี	29	7.84
11-19 ปี	28	7.57
20-29 ปี	288	77.84
30 ปีขึ้นไป	25	6.75

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	20	5.41
ปริญญาตรี	288	77.84
ปริญญาโท	56	15.14
ปริญญาเอก	6	1.62
ตำแหน่ง		
ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล	15	3.11
ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการ/ผู้รักษาราชการแทนฯ กองการศึกษา	41	10.45
ครูของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	267	74.29
อื่น ๆ	47	12.15
รวม	368	100.00

จากตาราง 17 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย จำนวน 309 คน คิดเป็นร้อยละ 83.51 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงาน 20-29 ปี จำนวน 288 คน คิดเป็นร้อยละ 77.84 มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 288 คน คิดเป็นร้อยละ 77.84 และส่วนใหญ่ตำแหน่งครูของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 267 คน คิดเป็นร้อยละ 74.29

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวม

ที่	การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม	ระดับสภาพปัจจุบัน			ระดับสภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified} $\frac{I-D}{D}$	ลำดับ
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
1	งานบริหารจัดการ	2.41	0.87	น้อย	4.44	0.41	มากที่สุด	0.84	3
2	งานบุคลากร	2.43	0.92	น้อย	4.48	0.39	มากที่สุด	0.84	3
3	งานอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	2.41	0.95	น้อย	4.49	0.36	มากที่สุด	0.86	1
4	งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	2.41	0.91	น้อย	4.45	0.42	มากที่สุด	0.85	2
5	งานการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน	2.41	0.94	น้อย	4.49	0.46	มากที่สุด	0.86	1
รวมเฉลี่ย		2.42	0.87	น้อย	4.48	0.30	มากที่สุด	0.85	

จากตาราง 18 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.42$, S.D. = 0.87) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพปัจจุบันที่สูงที่สุดคือ ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 2.43$, S.D. = 0.92) รองลงมาคือ ด้านบริหารจัดการ ($\bar{X} = 2.41$, S.D. = 0.87) ส่วนสภาพปัจจุบันที่น้อยที่สุดคือ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ($\bar{X} = 2.41$, S.D. = 0.95)

และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.30) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพที่พึงประสงค์สูงสุดคือ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.36) รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.46) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์น้อยที่สุดคือ ด้านบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.41)

เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index: PNI) โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน (PNI_{modified} = 0.86)

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหาร
จัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการบริหารจัดการ

ที่	การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม	ระดับสภาพปัจจุบัน			ระดับสภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified} $\frac{I-D}{D}$	ลำดับ
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
1	จัดทำแผนการบริหารจัดการตาม บริบทศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.44	1.00	น้อย	4.36	0.64	มากที่สุด	0.79	6
2	จัดทำแผนงานพัฒนาศูนย์พัฒนา เด็กเล็กให้มีมาตรฐานที่ชัดเจน	2.31	1.06	น้อย	4.41	0.58	มากที่สุด	0.91	1
3	การสำรวจความต้องการของชุมชนใน การจัดตั้ง การย้าย/รวม และการยุบ เลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.45	0.94	น้อย	4.50	0.58	มากที่สุด	0.84	4
4	การให้บริการส่งเสริมสนับสนุนเด็กเล็ก ได้แก่ อาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) เครื่องนอน วัสดุ สื่ออุปกรณ์ การศึกษา วัสดุครุภัณฑ์ และการตรวจ สุขภาพเด็กเล็กประจำปี	2.43	0.99	น้อย	4.52	0.61	มากที่สุด	0.86	2
5	การจัดตั้งคณะกรรมการศูนย์พัฒนา เด็กเล็กจากผู้แทนองค์กรต่าง ๆ ที่หลากหลาย	2.39	0.94	น้อย	4.45	0.62	มากที่สุด	0.86	2
6	การบริหารงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ทั้งเงินอุดหนุนจากรัฐบาลและ เงินสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	2.40	0.97	น้อย	4.41	0.60	มากที่สุด	0.84	4
7	มีแผนงานประเมินผลและปรับปรุง การทำงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีประสิทธิภาพ	2.43	0.97	น้อย	4.48	0.60	มากที่สุด	0.84	4
8	มีการสำรวจความต้องการในการใช้ สื่อ หนังสือ วัสดุอุปกรณ์การเรียน	2.40	1.00	น้อย	4.44	0.58	มากที่สุด	0.85	3

ตาราง 19 (ต่อ)

ที่	การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม	ระดับสภาพปัจจุบัน			ระดับสภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified} $\frac{I-D}{D}$	ลำดับ
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
9	มีการส่งเสริมให้ผู้ดูแลเด็กได้รับการพัฒนาตนเองด้านความรู้ เทคนิค และวิธีการสอนเด็กเล็ก	2.44	0.98	น้อย	4.47	0.60	มากที่สุด	0.83	5
10	มีการบริหารจัดการปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	2.42	0.95	น้อย	4.46	0.60	มากที่สุด	0.84	4
รวมเฉลี่ย		2.41	0.87	น้อย	4.44	0.41	มากที่สุด	0.84	

จากตาราง 19 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการบริหารจัดการในภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.41$, S.D. = 0.87) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพปัจจุบันที่สูงที่สุดคือ การสำรวจความต้องการของชุมชน ในการจัดตั้ง การย้าย/รวม และการยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 2.45$, S.D. = 0.94) รองลงมาคือ มีการส่งเสริมให้ผู้ดูแลเด็กได้รับการพัฒนาตนเองด้านความรู้ เทคนิค และวิธีการสอนเด็กเล็ก ($\bar{X} = 2.44$, S.D. = 0.98) ส่วนสภาพปัจจุบันที่น้อยที่สุดคือ จัดทำแผนงานพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีมาตรฐานที่ชัดเจน ($\bar{X} = 2.31$, S.D. = 1.06)

และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการบริหารจัดการในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.41) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพที่พึงประสงค์สูงสุดคือ การให้บริการส่งเสริม สนับสนุนเด็กเล็ก ได้แก่ อาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) เครื่องนอน วัสดุ สื่ออุปกรณ์การศึกษา วัสดุครุภัณฑ์ และการตรวจสุขภาพเด็กเล็กประจำปี ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.61) รองลงมาคือ การสำรวจความต้องการของชุมชนในการจัดตั้ง การย้าย/รวม และการยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.58) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์น้อยที่สุดคือ จัดทำแผนการบริหารจัดการตาม บริบทศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.64)

เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index: PNI) ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ จัดทำแผนงานพัฒนาศูนย์พัฒนา เด็กเล็กให้มีมาตรฐานที่ชัดเจน (PNI_{modified} = 0.91)

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหาร
จัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านบุคลากร

ที่	การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม	ระดับสภาพปัจจุบัน			ระดับสภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified} $\frac{I - D}{D}$	ลำดับ
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
1	บุคลากรมีจำนวนตามความจำเป็น และสอดคล้องกับศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.38	1.04	น้อย	4.46	0.58	มากที่สุด	0.87	3
2	ผู้ดูแลเด็กมีคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา สาขาวิชาเอกอนุบาลศึกษาหรือปฐมวัย หรือได้รับการอบรมพัฒนาในหลักสูตรปฐมวัย	2.39	1.02	น้อย	4.53	0.60	มากที่สุด	0.89	1
3	มีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐาน	2.39	1.02	น้อย	4.48	0.57	มากที่สุด	0.87	3
4	การกำกับดูแลการดำเนินงานของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน	2.40	1.03	น้อย	4.47	0.59	มากที่สุด	0.86	4
5	มีการกำหนดคุณสมบัติบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.44	1.06	น้อย	4.48	0.57	มากที่สุด	0.84	5
6	บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบดูแลบุคลากรดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้ อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ	2.40	1.04	น้อย	4.51	0.58	มากที่สุด	0.88	2
7	ครูผู้ดูแลเด็กมีคุณธรรมจริยธรรม มีวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ	2.43	0.98	น้อย	4.45	0.59	มากที่สุด	0.83	6

ตาราง 20 (ต่อ)

ที่	การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม	ระดับสภาพปัจจุบัน			ระดับสภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified} $\frac{I-D}{D}$	ลำดับ
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
8	ครูผู้ดูแลเด็กมีความสามารถในการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมี ประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ	2.44	1.00	น้อย	4.47	0.58	มากที่สุด	0.83	6
9	บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/ ครูผู้ดูแลเด็กมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับ ผู้เรียนผู้ปกครองและชุมชน	2.50	0.99	น้อย	4.47	0.57	มากที่สุด	0.79	8
10	มีการพัฒนาบุคลากรพัฒนาความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงานอย่าง ต่อเนื่อง	2.49	0.98	น้อย	4.51	0.57	มากที่สุด	0.81	7
รวมเฉลี่ย		2.43	0.92	น้อย	4.48	0.39	มากที่สุด	0.84	

จากตาราง 20 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านบุคลากร ในภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.43$, S.D. = 0.92) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพปัจจุบันที่สูงที่สุดคือ บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/ครูผู้ดูแลเด็กมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนผู้ปกครองและชุมชน ($\bar{X} = 2.50$, S.D. = 0.99) รองลงมาคือ มีการพัฒนาบุคลากรพัฒนาความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 2.49$, S.D. = 0.98) ส่วนสภาพปัจจุบันที่น้อยที่สุดคือ บุคลากรมีจำนวนตามความจำเป็นและสอดคล้องกับศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 2.38$, S.D. = 1.04)

และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านบุคลากรในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.39) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพที่พึงประสงค์สูงสุดคือ ผู้ดูแลเด็กมีคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา สาขาวิชาเอกอนุบาลศึกษาหรือปฐมวัย หรือได้รับการอบรมพัฒนาในหลักสูตรปฐมวัย ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.60) รองลงมาคือ มีการพัฒนาบุคลากรพัฒนาความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.57) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์น้อยที่สุดคือ ครูผู้ดูแลเด็กมีคุณธรรมจริยธรรม มีวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.59)

เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index: PNI) ด้านบุคลากร พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ผู้ดูแลเด็กมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา สาขาวิชาเอกอนุบาลศึกษาหรือปฐมวัย หรือได้รับการอบรมพัฒนาในหลักสูตรปฐมวัย ($PNI_{\text{modified}} = 0.89$)

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

ที่	การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม	ระดับสภาพปัจจุบัน			ระดับสภาพที่พึงประสงค์			PNI_{modified} $\frac{I - D}{D}$	ลำดับ
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
1	มีความสะอาด ร่มรื่น แข็งแรงปลอดภัย ตั้งอยู่ห่างจากสภาพแวดล้อมที่เป็นมลพิษและพื้นที่เสี่ยงต่ออันตราย	2.40	1.05	น้อย	4.63	0.55	มากที่สุด	0.92	1
2	มีอาคารเรียนถาวร มั่นคงแข็งแรง ถูกสุขลักษณะตามมาตรฐานที่กำหนด	2.30	1.09	น้อย	4.40	0.54	มากที่สุด	0.91	2
3	การจัดพื้นที่ใช้สอยภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความสะอาดปลอดภัย และเพียงพอเหมาะสมกับการทำกิจกรรมของเด็ก	2.42	1.05	น้อย	4.53	0.58	มากที่สุด	0.87	3
4	มีพื้นที่การจัดแบ่งอย่างเป็นสัดส่วน และกว้างเพียงพอเหมาะสำหรับดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็ก	2.42	1.04	น้อย	4.44	0.56	มากที่สุด	0.83	6
5	มีมาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน	2.42	1.03	น้อย	4.52	0.58	มากที่สุด	0.87	3
6	มีพื้นที่สำหรับให้เด็กนอนพักผ่อนอย่างเหมาะสมเครื่องนอนประจำตัวเด็กสะอาด และเพียงพอสำหรับเด็กทุกคน	2.40	1.07	น้อย	4.44	0.57	มากที่สุด	0.85	4

ตาราง 21 (ต่อ)

ที่	การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม	ระดับสภาพปัจจุบัน			ระดับสภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified} $\frac{I-D}{D}$	ลำดับ
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
7	ครุภัณฑ์สำหรับเด็ก และครูผู้ดูแลเด็ก/ครูพี่เลี้ยงจัดวางในตำแหน่งที่เหมาะสม และมีจำนวนเพียงพอ	2.48	1.06	น้อย	4.49	0.59	มากที่สุด	0.81	7
8	เครื่องใช้ส่วนตัวสำหรับเด็ก เช่น หวี แก้วน้ำ แปรงสีฟัน ผ้าเช็ดตัว ประจำตัวเด็กสะอาด และมีครบสำหรับเด็กทุกคน	2.43	1.05	น้อย	4.45	0.54	มากที่สุด	0.83	6
9	สถานที่เตรียมอาหารและปรุงอาหาร สะอาดถูกสุขลักษณะมีการปกคลุมอาหารที่พร้อมบริโภคขณะขนส่ง	2.43	0.99	น้อย	4.54	0.55	มากที่สุด	0.87	3
10	ห้องน้ำสะอาด ไม่ลื่น ได้มาตรฐานเพียงพอ โถส้วมมีขนาดพอเหมาะกับตัวเด็ก มีอ่างล้างมืออยู่ในระดับที่พอเหมาะกับตัวเด็กและมีสบู่ล้างมือสำหรับเด็ก	2.44	0.99	น้อย	4.48	0.56	มากที่สุด	0.84	5
รวมเฉลี่ย		2.41	0.95	น้อย	4.49	0.36	มากที่สุด	0.86	

จากตาราง 21 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ในภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.41$, S.D. = 0.95) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพปัจจุบันที่สูงที่สุดคือ ครุภัณฑ์สำหรับเด็ก และครูผู้ดูแลเด็ก/ครูพี่เลี้ยงจัดวางในตำแหน่งที่เหมาะสม และมีจำนวนเพียงพอ ($\bar{X} = 2.48$, S.D. = 1.06) รองลงมาคือ ห้องน้ำสะอาด ไม่ลื่น ได้มาตรฐานเพียงพอ โถส้วมมีขนาดพอเหมาะกับตัวเด็ก มีอ่างล้างมืออยู่ในระดับที่พอเหมาะกับตัวเด็กและมีสบู่ล้างมือสำหรับเด็ก ($\bar{X} = 2.44$, S.D. = 0.99) ส่วนสภาพปัจจุบันที่น้อยที่สุดคือ มีอาคารเรียนถาวร มั่นคงแข็งแรงถูกสุขลักษณะตามมาตรฐานที่กำหนด ($\bar{X} = 2.30$, S.D. = 1.09)

และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในภาพรวม อยู่ในระดับ

มากที่สุด ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.36) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพที่พึงประสงค์สูงสุดคือ มีความสะอาด ร่มรื่น แข็งแรง ปลอดภัย ตั้งอยู่ห่างจากสภาพแวดล้อมที่เป็นมลพิษและพื้นที่เสี่ยงต่ออันตราย ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.55) รองลงมาคือ สถานที่เตรียมอาหารและปรุงอาหารสะอาดถูกสุขลักษณะ มีการปกคลุมอาหารที่พร้อมบริโภคขณะขนส่ง ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.55) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์น้อยที่สุดคือ มีอาคารเรียนถาวร มั่นคงแข็งแรงถูกสุขลักษณะตามมาตรฐานที่กำหนด ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.54)

เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index: PNI) ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ มีความสะอาด ร่มรื่น แข็งแรง ปลอดภัย ตั้งอยู่ห่างจากสภาพแวดล้อมที่เป็นมลพิษและพื้นที่เสี่ยงต่ออันตราย ($PNI_{\text{modified}} = 0.92$)

ตาราง 22 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

ที่	การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม	ระดับสภาพปัจจุบัน			ระดับสภาพที่พึงประสงค์			PNI_{modified} $\frac{I-D}{D}$	ลำดับ
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
1	มีการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น	2.42	1.00	น้อย	4.57	0.60	มากที่สุด	0.89	2
2	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้แต่งตั้งคณะกรรมการจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ร่วมกันในการจัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.31	1.08	น้อย	4.42	0.60	มากที่สุด	0.91	1
3	ศูนย์ฯ ใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2546 เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็ก	2.42	1.02	น้อย	4.49	0.61	มากที่สุด	0.86	3
4	มีการจัดการศึกษาครอบคลุมพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัยและความสามารถของเด็ก	2.39	1.03	น้อย	4.39	0.61	มากที่สุด	0.84	5

ตาราง 22 (ต่อ)

ที่	การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม	ระดับสภาพปัจจุบัน			ระดับสภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified} $\frac{I-D}{D}$	ลำดับ
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
5	มีการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความสนใจของผู้เรียน	2.40	0.98	น้อย	4.45	0.59	มากที่สุด	0.85	4
6	มีการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยเน้นปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับผู้ใกล้ชิด	2.39	1.00	น้อย	4.41	0.58	มากที่สุด	0.85	4
7	มีสื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้เหมาะสม สอดคล้องกับธรรมชาติและพัฒนาการของเด็ก	2.45	1.00	น้อย	4.49	0.60	มากที่สุด	0.83	6
8	มีการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อนำมาพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ หรือพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียน	2.45	0.98	น้อย	4.41	0.61	มากที่สุด	0.80	8
9	มีการประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นประจำทุกปี	2.47	1.00	น้อย	4.44	0.59	มากที่สุด	0.79	9
10	ศูนย์ฯ ได้รับการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.44	1.00	น้อย	4.44	0.61	มากที่สุด	0.82	7
	รวมเฉลี่ย	2.41	0.91	น้อย	4.45	0.42	มากที่สุด	0.85	

จากตาราง 22 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรในภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.41$, S.D. = 0.91) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพปัจจุบันที่สูงที่สุดคือ มีการประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นประจำทุกปี ($\bar{X} = 2.47$, S.D. = 1.00) รองลงมาคือ มีการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อนำมาพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ หรือพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียน ($\bar{X} = 2.45$, S.D. = 0.98) ส่วนสภาพปัจจุบันที่น้อยที่สุดคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้แต่งตั้งคณะกรรมการจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันในการจัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 2.31$, S.D. = 1.08)

และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.42) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพที่พึงประสงค์สูงสุดคือ มีการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.60) รองลงมาคือ มีสื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้เหมาะสมสอดคล้องกับธรรมชาติและ พัฒนาการของเด็ก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.60) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์น้อยที่สุดคือ มีการจัดการศึกษา ครอบคลุมพัฒนาการทั้งด้านร่างกายอารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัยและความสามารถ ของเด็ก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.61)

เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index: PNI) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แต่งตั้งคณะกรรมการจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันในการจัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($PNI_{\text{modified}} = 0.91$)

ตาราง 23 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหาร จัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุน จากทุกภาคส่วน

ที่	การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม	ระดับสภาพปัจจุบัน			ระดับสภาพที่พึงประสงค์			PNI_{modified} $\frac{I-D}{D}$	ลำดับ
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
1	มีการจัดประชุมคณะกรรมการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งประกอบด้วย ทุกภาคส่วน เป็นประจำอย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง	2.41	1.02	น้อย	4.64	0.58	มากที่สุด	0.93	2
2	มีเครือข่ายความร่วมมือจาก ทุกภาคส่วน ร่วมให้คำแนะนำปรึกษา การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โครงการพัฒนาต่าง ๆ ตาม แผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.29	1.08	น้อย	4.44	0.61	มากที่สุด	0.94	1
3	มีการจัดกิจกรรมหรือมีส่วนร่วมกับ ชุมชนในโอกาสสำคัญตามเทศกาล ต่าง ๆ สอดคล้องกับประเพณีศาสนา และวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ	2.41	1.03	น้อย	4.53	0.64	มากที่สุด	0.88	3

ตาราง 23 (ต่อ)

ที่	การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม ส่วนร่วม	ระดับสภาพปัจจุบัน			ระดับสภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified} $\frac{I-D}{D}$	ลำดับ
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
4	มีการจัดศูนย์เด็กเล็กให้เป็นแหล่ง ความรู้บริการชุมชนในเรื่องการ พัฒนาเด็ก	2.42	1.05	น้อย	4.41	0.64	มากที่สุด	0.82	5
5	มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ชุมชนทราบ อย่างทั่วถึง	2.43	1.05	น้อย	4.49	0.62	มากที่สุด	0.85	4
6	ชุมชนให้การส่งเสริมสนับสนุนศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก เช่น วัสดุ สื่อการเรียน การสอน อุปกรณ์ การบริจาคเงิน สนับสนุน	2.42	1.08	น้อย	4.47	0.62	มากที่สุด	0.85	4
7	เครือข่ายจากทุกภาคส่วนให้ปรึกษา แนะนำส่งเสริมสนับสนุนในการ ดำเนินงานและพัฒนาบุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.42	0.99	น้อย	4.47	0.62	มากที่สุด	0.85	4
8	มีการระดมทุนจากทุกภาคส่วนและ ทรัพยากรเพื่อการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก	2.43	1.03	น้อย	4.41	0.62	มากที่สุด	0.81	6
9	ชุมชนให้การสนับสนุนข้อมูลข่าวสาร ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนา เด็กปฐมวัย	2.47	1.01	น้อย	4.43	0.63	มากที่สุด	0.79	8
10	มีการบริหารจัดการเครือข่ายเรียนรู้ ร่วมกันจากทุกภาคส่วน	2.46	1.06	น้อย	4.44	0.60	มากที่สุด	0.80	7
	รวมเฉลี่ย	2.41	0.95	น้อย	4.49	0.46	มากที่สุด	0.86	

จากตาราง 23 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนในภาพรวม
อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.41$, S.D. = 0.95) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพปัจจุบันที่สูงที่สุด
คือ ชุมชนให้การสนับสนุนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 2.47$,
S.D. = 1.01) รองลงมาคือ มีการบริหารจัดการเครือข่ายเรียนรู้ร่วมกันจากทุกภาคส่วน ($\bar{X} = 2.46$,

S.D. = 1.06) ส่วนสภาพปัจจุบันที่น้อยที่สุดคือ มีเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ร่วมให้คำแนะนำปรึกษาการจัดการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โครงการพัฒนาต่าง ๆ ตามแผนพัฒนาศูนัยพัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 2.29$, S.D. = 1.08)

และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการศูนัยพัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = .49$, S.D. = 0.46) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพที่พึงประสงค์สูงสุดคือ มีการจัดประชุมคณะกรรมการศูนัยพัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งประกอบด้วยทุกภาคส่วน เป็นประจำอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.58) รองลงมาคือ มีการจัดกิจกรรมหรือมีส่วนร่วมกับชุมชนในโอกาสสำคัญตามเทศกาลต่าง ๆ สอดคล้องกับประเพณีศาสนา และวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.64) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์น้อยที่สุดคือ มีการระดมทุนจากทุกภาคส่วนและทรัพยากรเพื่อการพัฒนาศูนัยเด็กเล็ก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.64)

เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index: PNI) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน พบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ มีเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ร่วมให้คำแนะนำปรึกษาการจัดการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โครงการพัฒนาต่าง ๆ ตามแผนพัฒนาศูนัยพัฒนาเด็กเล็ก ($PNI_{\text{modified}} = 0.94$)

ขั้นตอนที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนัยพัฒนาเด็กเล็ก จาก Best Practice ทั้ง 3 แห่ง

ผู้วิจัยสัมภาษณ์เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนัยพัฒนาเด็กเล็ก โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารที่มีการบริหารศูนัยพัฒนาเด็กเล็กเป็นแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ 1.ศูนัยพัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด 2. โรงเรียนเพลินพัฒนา (ฝ่ายอนุบาล) จังหวัดกรุงเทพมหานคร 3.โรงเรียนจิตตเมตต์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยการสัมภาษณ์ 5 ด้าน 1) กระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) กระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) กระบวนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4) กระบวนการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 5) กระบวนการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน

แนวทางการพัฒนาด้านบริหารจัดการศูนัยพัฒนาเด็กเล็ก

ในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตั้งแต่ต้น มีประโยชน์ช่วยให้ประชาชนมีเวลาคิดถึงทางเลือกหรือแนวทางแก้ปัญหาของชุมชนที่เหมาะสมมากขึ้น และเป็นข้อมูลในการพัฒนา โครงการ ดังนั้นการบริหารการมีส่วนร่วมที่ต้นควรให้ประชาชน

เข้ามามี ส่วนร่วมตั้งแต่ต้นในการตระหนักถึงปัญหาความจำเป็นของโครงการหรือในขั้นของการหาข้อมูลพื้นฐาน โดยผู้บริหารศูนย์หรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมุ่งเน้นให้ชาวบ้านในพื้นที่เห็นถึงประโยชน์ของการให้การศึกษาให้กับบุตรหลานในวัยเด็กเล็ก เพื่อการเติบโตที่ดีต่อไป

“...สำหรับหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างการมีส่วนร่วมในการวางแผนนั้น จะมีการประชุมเพื่อชี้แจงถึงการทำงานของศูนย์เด็กเล็ก พร้อมทั้งให้ทุกฝ่ายทุกภาคส่วนในชุมชนเข้าร่วมประชุม และเสนอแนวทางในการดำเนินงานของศูนย์ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่...”

(ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์ A : สัมภาษณ์)

“...สิ่งสำคัญคือควรมีการจัดประชุมคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นประจำและมีการจัดประชุมผู้ปกครองทุกภาคเรียน เพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารและเปิดรับความคิดเห็นต่าง ๆ ในการพัฒนาศูนย์ มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ชุมชนท้องถิ่น ทราบอย่างทั่วถึงและจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านเป็นประจำทุกภาคเรียนภาคเรียนละ 1 ครั้ง...”

(หัวหน้าศูนย์เด็กเล็ก : สัมภาษณ์)

“...ควรมีการจัดทำแผนการดำเนินงานประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการปฏิบัติตามแผนมีการตรวจสอบประเมินผลและแก้ไขปรับปรุง และส่งเสริมให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณ พร้อมทั้งมีการรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบ โดยสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงคือ การมีจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานร่วมกันอย่างชัดเจน เพื่อสามารถนำไปสร้างเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับแนวทางการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ...”

(ผู้อำนวยการกองการศึกษา : สัมภาษณ์)

“...เดิมทีนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ เทศบาล ได้จัดการศึกษาปฐมวัยแก่เด็กอายุ 3 - 5 ขวบ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้งบประมาณจากเงินรายได้เทศบาลเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ เพื่อมุ่งพัฒนาความพร้อมแก่เด็กในวัย 3 - 5 ขวบ ดังนั้นการสร้างการมีส่วนร่วมในการวางแผนจะมาจากทางผู้บริหารของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับนโยบายมาอีกทีเป็นหลัก ทั้งนี้ ในการดำเนินการสอนนั้นเป็นหน้าที่โดยตรงของครูผู้สอน ซึ่งได้มีการนำเสนอแผนการสอนที่เหมาะสม และตรงกับหลักทางวิชาการ รวมถึงเหมาะสมกับวัยของเด็ก

โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งจากการทำงานที่ผ่านมาทางผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับฟังแนวทางการทำงานจากครู และนำเข้าไปสู่การวางแผนในการทำงานร่วมกันด้วยดี...”

(ครูผู้สอน : สัมภาษณ์)

2) กระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ในส่วนของกรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานนั้น ควรมีการเตรียมบุคลากรงบประมาณ วัสดุและอุปกรณ์ การมอบหมายงานรับผิดชอบการลงมือดำเนินการ การแก้ไขปัญหา และการประสานงานกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง การประชาสัมพันธ์การเสริมแรงผู้ปฏิบัติที่สนับสนุนบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูส่งเสริมพัฒนาการ และการจัดประสบการณ์ให้เด็กเล็กมีความพร้อมอย่างเป็นองค์รวม การสนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับทุกคน การติดต่อประสานงานระหว่างพัฒนาเด็กเล็กกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการเข้ามามีส่วนร่วมในจัดกิจกรรมพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และให้การบริการแก่ชุมชนพัฒนาท้องถิ่นการสนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดกิจกรรมเพื่อสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ

ผู้ทรงคุณวุฒิระดับมหาวิทยาลัย กล่าวว่า มีการแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยมีตัวแทนชุมชน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า เข้าร่วมเป็นกรรมการจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเปิดโอกาสให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นในเรื่องการจัดการศึกษาและร่วมรับรู้นโยบายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

“...ในการทำงานร่วมกันมีหลายฝ่ายเกี่ยวข้อง และต้องใช้การทำงานที่ประสานสอดคล้องกัน จึงจะทำให้การทำงานดำเนินไปด้วยดี โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะผู้ปกครองถือเป็นหลักของการพัฒนางานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครองอาจจะไม่ใช่คนที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องดูแล แต่การที่ผู้ปกครองได้นำบุตรหลานมาฝากให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นั้นแสดงว่าผู้ปกครองจะเป็นคนที่สะท้อนการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแทนลูก ๆ หลาน ๆ ให้กับทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทราบได้ เพราะฉะนั้นในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจึงมีความสำคัญมาก ทางบุคลากรครูผู้สอนควรให้ความสำคัญกับผู้ปกครองในการซักถามหรือพูดคุยแลกเปลี่ยนร่วมกัน...”

(ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์ C : สัมภาษณ์)

“...ในการสร้างแนวทางการดำเนินงานร่วมกันนั้น แต่ละฝ่ายควรต้อง รับผิดชอบต่อหน้าที่ของแต่ละคน มีการมอบหมายงานที่ชัดเจน สร้างการมีส่วนร่วมทั้งในด้าน การสนับสนุนด้านทรัพยากรต่าง ๆ การบริหารด้านต่าง ๆ ที่สำคัญต้องมีการประสานงานที่ดีร่วมกัน จึงทำให้งานดำเนินได้ตามขั้นตอนที่กำหนดและทำงานที่ถนัดกันอย่างเหมาะสม...”

(ครูผู้สอน ศุนย์ B : สัมภาษณ์)

“...แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารงาน ศุนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการบริหารจัดการศุนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้บริหารของศุนย์พัฒนาเด็กเล็กควร สนับสนุนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนา การดำเนินการ ตลอดจนการกำหนด แนวทางการดำเนินงานและการพัฒนาคุณภาพการให้บริการจัดการศึกษาของศุนย์พัฒนาเด็กเล็ก นอกจากนั้นควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับศุนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ผู้ปกครองทราบ อย่างต่อเนื่อง ควรมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศุนย์พัฒนาเด็กเล็ก...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิ C : สัมภาษณ์)

3) กระบวนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งเป็นแนวทางที่จะทำ ให้ทุกฝ่ายเข้ามาร่วมกันพิจารณาวิเคราะห์ทางเลือกที่ศุนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะนำมาใช้ในการแก้ไข ปัญหาในการพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลควรคำนึงถึงประเด็นดังนี้ ได้แก่ การระบุถึงปัญหาการกำหนด แนวทางเพื่อการตัดสินใจ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การพัฒนาทางเลือกและการประเมิน ทางเลือก ในองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมเพื่อจะพัฒนาให้ศุนย์พัฒนาเด็กเล็กมีมาตรฐาน อันจะส่งผลดีกับเด็กต่อไป

“...เสนอแนวทางในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่า ในการตัดสินใจ เกี่ยวกับศุนย์เด็กเล็กนั้น หากเป็นเรื่องเล็กน้อยหรือเป็นเรื่องที่อยู่ในกระบวนการเรียนการสอน ทางครูจะเป็นผู้ตัดสินใจในการทำงาน โดยวิเคราะห์จากประสบการณ์การทำงานและใช้มาตรฐานทาง วิชาการมาใช้ประกอบ แต่หากเป็นเรื่องกิจกรรมหรือโครงการขนาดใหญ่ที่ต้องทำร่วมกัน ทางครูผู้สอน จะมีการนำเสนอแผนหรือกิจกรรมโดยละเอียดในที่ประชุมที่มีคณะกรรมการจากทุกฝ่ายเข้าร่วม เพื่อขอความคิดเห็น และขอแนวทางในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้ทุกฝ่ายได้ประเมินทางเลือก ร่วมกันและสร้างกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกัน...”

(ครูผู้สอนของศุนย์พัฒนาเด็กเล็ก B : สัมภาษณ์)

“...ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้บริหาร ผู้ปกครอง และครูผู้สอนจะมีการเข้ามามีส่วนร่วมต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร มีการทำความเข้าใจกับผู้ปกครองและภาคส่วนอื่น ๆ ถึงวิธีการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เมื่อครูจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนแล้วควรมีการประชุมหรือทำความเข้าใจกับคณะกรรมการ และให้คณะกรรมการได้เข้าร่วมกิจกรรม เข้าร่วมสังเกตการณ์ และการเรียนรู้ร่วมกับนักเรียน ในชั้นเรียน จะทำให้คณะกรรมการทราบถึงพฤติกรรมของนักเรียนซึ่งจะช่วยในการส่งเสริมและแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้เป็นอย่างดี...”

(นักวิชาการ : สัมภาษณ์)

“...ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่นั้นจะมีการประชุมร่วมกันทุกครั้ง เมื่อมีกิจกรรมหรือโครงการที่มีผลกับเด็กนักเรียน และเปิดโอกาสให้ทุกส่วนได้มีการผู้บทบาทในการสนับสนุนด้านต่าง ๆ เช่น สนับสนุนทุน เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ด้านแรงงานในการ ระดมความคิดเห็น และระดมแรงงาน และยังเปิดโอกาสให้มีการซักถามและร่วมกันตัดสินใจว่าควรดำเนินการอย่างไร เพื่อให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดกับเด็กนักเรียน ในการจัดกิจกรรมทุกครั้ง จึงเกิดความร่วมมือจากทุกฝ่ายด้วยดี...”

(ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : สัมภาษณ์)

4) กระบวนการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์นั้น เป็นการรับผลของการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กทั้งทางตรงและทางอ้อม ที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาของคณะกรรมการหรือผู้มีส่วนร่วม อันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและคงอยู่ในชุมชน ซึ่งประโยชน์ที่เกิดขึ้นนั้นมีหลายส่วน เป็นคุณค่าของกิจกรรมการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กอันเป็นผลด้านบวกที่เกิดขึ้นโดยตรงกับผู้รับผลของการดำเนินกิจกรรมโดยตรง นั่นคือบุตรหลานหรือเยาวชนที่จะเติบโตเป็นคนที่ดีในสังคมในอนาคต ซึ่งเป็นผลประโยชน์ทั้งทางด้านความรู้ ความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการศึกษาของเด็ก ผลประโยชน์ส่วนบุคคล และผลประโยชน์ทางด้านสังคม

“...การพัฒนาเด็กเล็กในวัยนี้ เป็นการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ในลักษณะสร้างสรรค์ โดยให้เด็กได้พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และจริยธรรม ไปพร้อม ๆ กัน เปิดโอกาสเด็กเรียนรู้ได้จากสิ่งของและผู้คนที่อยู่รอบข้าง ซึ่งเด็กจะเรียนรู้ได้จากประสาทสัมผัสทั้งห้า การเคลื่อนไหว การเล่น และการลงมือกระทำ ดังนั้น ประโยชน์ที่เด็กจะได้รับจากการร่วมกันทำงานจากทุกภาคส่วนนั้น ย่อมส่งผลดีและสร้างประโยชน์ในทุก ๆ ด้าน...”

(ครูผู้สอน B : สัมภาษณ์)

“...การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเด็กเล็กนั้น จะก่อให้เกิดคุณค่า และประโยชน์ในระยะยาวกับชุมชนอย่างแน่นอน ยิ่งสร้างการตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการศึกษา ให้กับชุมชน ยิ่งก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กล่าวได้ว่า ประโยชน์ที่มีต่อชุมชนนั้นเป็นประโยชน์ที่เกิดจากการขยายผลไปสู่ผู้อื่นในชุมชนของผู้ได้รับประโยชน์โดยตรง กล่าวถึงสิ่งที่ได้ร่วมเรียนรู้สามารถนำไปใช้ในการให้คำแนะนำกับผู้ปกครอง และภาคส่วนอื่น ๆ ในชุมชนได้...”

(นักวิชาการ : สัมภาษณ์)

“...ควรจัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึกการรักท้องถิ่น ความสามัคคีในชุมชน ให้เห็นความสำคัญของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก เพื่อสร้างจิตสำนึก และแรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในแผนต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งประชาชน จะได้รับผลประโยชน์จากการทำแผนโดยทั่วกัน...”

(ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก : สัมภาษณ์)

“...การสร้างการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับผลประโยชน์นั้น แม้อาจจะมองไม่เห็นชัดในผลของพัฒนาที่เป็นรูปธรรม เพราะเป็นการพัฒนาในเรื่องการศึกษา แต่ผลประโยชน์ที่เห็นได้ชัดเจนคือ ความสุขของเด็กเล็ก การเล่นด้วยความสนุกสนาน เติบโตเหมาะสมกับวัย ภาพความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เรียนหรือเด็กในขณะที่อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับบริการต่าง ๆ จากทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนหรือเด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม สติปัญญาและมีความสุขเมื่ออยู่ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตของผู้เรียน ประกอบด้วย ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสภาพแวดล้อมภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเป็นประโยชน์อันสูงสุดในการพัฒนาเด็กเล็กอันจะนำไปสู่การเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในสังคมต่อไป...”

(ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น A : สัมภาษณ์)

5) กระบวนการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล

การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเมื่อมีการดำเนินงานไป ย่อมต้องมีการติดตามและประเมินผลการทำงาน โดยเป็นการกำกับติดตามการพัฒนาศักยภาพของผู้รับผิดชอบในการแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอน โดยอาจจะใช้การนิเทศ การติดตามผลการปฏิบัติงาน หรือการเข้าร่วมการทำงานเป็นทีม ซึ่งผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ รวมถึงหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนควรเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดแผนการกำกับและติดตาม โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย โดยการเข้าไปกำกับติดตามนั้นควรเป็นไปแบบกัลยาณมิตรให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อจะได้จัดทำ

รายงาน เพื่อเสนอให้ทุกฝ่ายได้รับทราบโดยดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนและมีวิธีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการประเมินกำหนดเครื่องมือที่จะประเมิน กำหนดวิธีการแต่ละขั้นตอนการประเมิน กำหนดเกณฑ์การประเมิน กำหนดตัวบุคคลที่จะเป็นผู้ประเมินที่มีความเข้าใจ เป็นอย่างดีมีประสบการณ์สามารถให้ข้อเสนอแนะได้ดำเนินการประเมินผลตามที่กำหนด และจัดทำรายงานการประเมินผลพร้อมเสนอผลการทำงานอย่างเหมาะสม

“...ในการประเมินผลนั้น ควรมีการวางแผนการกำกับติดตามและปฏิบัติตามแผนการประเมินและรายงานผลการปฏิบัติงานและความก้าวหน้าของงานหรือโครงการ และการรายงานทางการเงินการจัดทำเอกสารสรุปรายงานผลการปฏิบัติงานการนำผลการประเมินไปปรับปรุง การปฏิบัติงาน การพิจารณาตรวจสอบเอกสารและให้ความเห็นชอบการรายงานผลการดำเนินงานตรวจสอบ การรายงานผลการดำเนินงานประจำปี การตรวจสอบรายงานผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ก่อนการเปิดเผยและเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณชน การให้ข้อเสนอแนะ การปรับเปลี่ยนนโยบาย และการวางแผนพัฒนาให้สอดคล้องเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน...”

(ผู้ทรงคุณวุฒิระดับมหาวิทยาลัย : สัมภาษณ์)

“...ชุมชนต้องมีส่วนร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติเพื่อการร่วมประเมินการทำงานด้วยความจริงจัง และช่วยกันนำเสนอแนวทางการปรับปรุงการทำงาน เพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก...”

(หัวหน้าศูนย์เด็กเล็ก : สัมภาษณ์)

“...ในการประเมินผลการเรียนการสอนนั้นจะเน้นให้ผู้ปกครอง ควรเข้ามามีส่วนร่วมต่อการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากรในการให้ผู้ปกครองร่วมประเมินผลการเรียนการสอนของครูประจำชั้น เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาหรือปรับปรุงการทำงานมีส่วนร่วมในการคัดเลือก และประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและผู้ดูแลเด็ก และนำผลการประเมินของผู้ปกครองเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปี เพื่อที่จะเป็นการพัฒนาคุณภาพของครู และส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของนักเรียน...”

(ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : สัมภาษณ์)

สรุป

การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรคำนึงถึง การมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุนกับทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อเป็นการระดมความร่วมมือทั้ง ทรัพยากรและการลงทุนทางสังคมที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ ส่งเสริมความพร้อมของเด็กเล็กในการเข้ารับการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชนท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของสังคม จนเป็นที่ยอมรับในศักยภาพของการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ระยะที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนา คุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก เป็นการยกร่างและตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบการบริหารเครือข่าย แบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยแบ่งเป็น 3 ชั้น ดังนี้

ชั้นตอนที่ 1 การยกร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก

ชั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบร่างการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก

ชั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมี ส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผลการศึกษา ดังนี้

ชั้นตอนที่ 1 ผลการยกร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม

การยกร่างและตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบการบริหารเครือข่าย แบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยผู้วิจัยนำข้อมูลรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้จากการศึกษาในชั้นตอนที่ 1 มายกร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมี ส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยจากการสังเคราะห์องค์ประกอบตัวบ่งชี้องค์ประกอบและตัวชี้วัด ของการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการ วางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4) การมีส่วนร่วมในการ ได้รับผลประโยชน์ และ 5) การมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม และประเมินผล ในส่วนของ สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยภาพรวมอยู่ในระดับสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และดัชนีลำดับ

ความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

ขั้นตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบร่างการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผู้วิจัยดำเนินการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ของรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่การสรุปภาพรวมเป็นแนวคิดและข้อเสนอแนะในการที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีความสมบูรณ์ที่จะสามารถนำสู่การปฏิบัติได้จริงหรือประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในโอกาสต่อไป โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ในวันที่ 25 กันยายน 2567 เวลา 14.00 – 16.30 น. ผ่านระบบ Zoom ณ ห้องประชุมช่างดำ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ดำเนินการ 3 วนรอบและลงข้อสรุปการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ดังผู้ทรงคุณวุฒิเสนอ ดังนี้

รอบที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนเห็นควรให้หลอมรวมเครือข่ายของการมีส่วนร่วมทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การประสานงาน การดำเนินงาน และการปรับปรุง ให้เป็นองค์ประกอบหลักของเครือข่ายความร่วมมือ โดยแต่ละองค์ประกอบหากมีความใกล้เคียงกันให้นำมารวมเป็นหัวข้อเดียวกันได้ ในส่วนขององค์ประกอบย่อยให้คงเดิม และให้ระบุเป้าหมายของคุณภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ว่าควรมีอะไรบ้าง โดยสรุปได้ว่าควรมีในด้านบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ ด้านวิชาการ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็ก

รอบที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนเห็นควรให้เพิ่มเติมปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งได้แก่ นโยบายขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรหรือชุมชน ครอบครัว และภาคีเครือข่าย ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงให้มีการระบุถึงแนวทางและแสดงขั้นตอนการดำเนินการและระยะเวลาตามแต่ละองค์ประกอบว่าจะไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาไปสู่คุณภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เตรียมการและแสวงหาผู้ร่วมพัฒนา

- 1) ทำความเข้าใจและร่วมกำหนดข้อตกลงร่วมกับครู คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้นำชุมชน
- 2) กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 2 ร่วมดำเนินงาน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

คุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

- 1) กำหนดการทำงานร่วมกัน
- 2) ปฏิบัติตามแผนกิจกรรมเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพ
- 3) สร้างตัวบ่งชี้ความสำเร็จเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนา
- 4) ร่วมสรุปผลดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 3 การทบทวนผลการดำเนินงาน

- 1) การทบทวนผลการดำเนินงาน
- 2) ปรับปรุงการทำงาน

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลและสรุปการดำเนินงาน

คุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

- 1) การทบทวนผลการดำเนินงาน
- 2) อภิปรายสรุปผลความสำเร็จเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนา
- 3) การเผยแพร่ผลงานทางสื่อออนไลน์

รอบที่ 3 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 9 คน มีความเห็นชอบให้แก่ไขและ

หลอมรวมองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ เพื่อให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับงานวิจัย ดังนี้

- องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ประกอบด้วย
1. การระบุมิตรอุปถัมภ์หรือจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน
 2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม
 3. การกำหนดกลยุทธ์
 4. การกำหนดขั้นตอนการนำไปปฏิบัติ
 5. การประเมินและการควบคุมแผน

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หรือปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านทรัพยากร
2. การมีส่วนร่วมด้านการบริหารงาน
3. การมีส่วนร่วมด้านประสานงาน
4. การมีส่วนร่วมด้านปรับปรุงแก้ไขปัญหา

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วย

4 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. มีการกำหนดทางเลือก
2. มีการตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผล
3. มีการตัดสินใจสั่งการ
4. มีการตัดสินใจเป็นลำดับเหตุการณ์

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์

ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

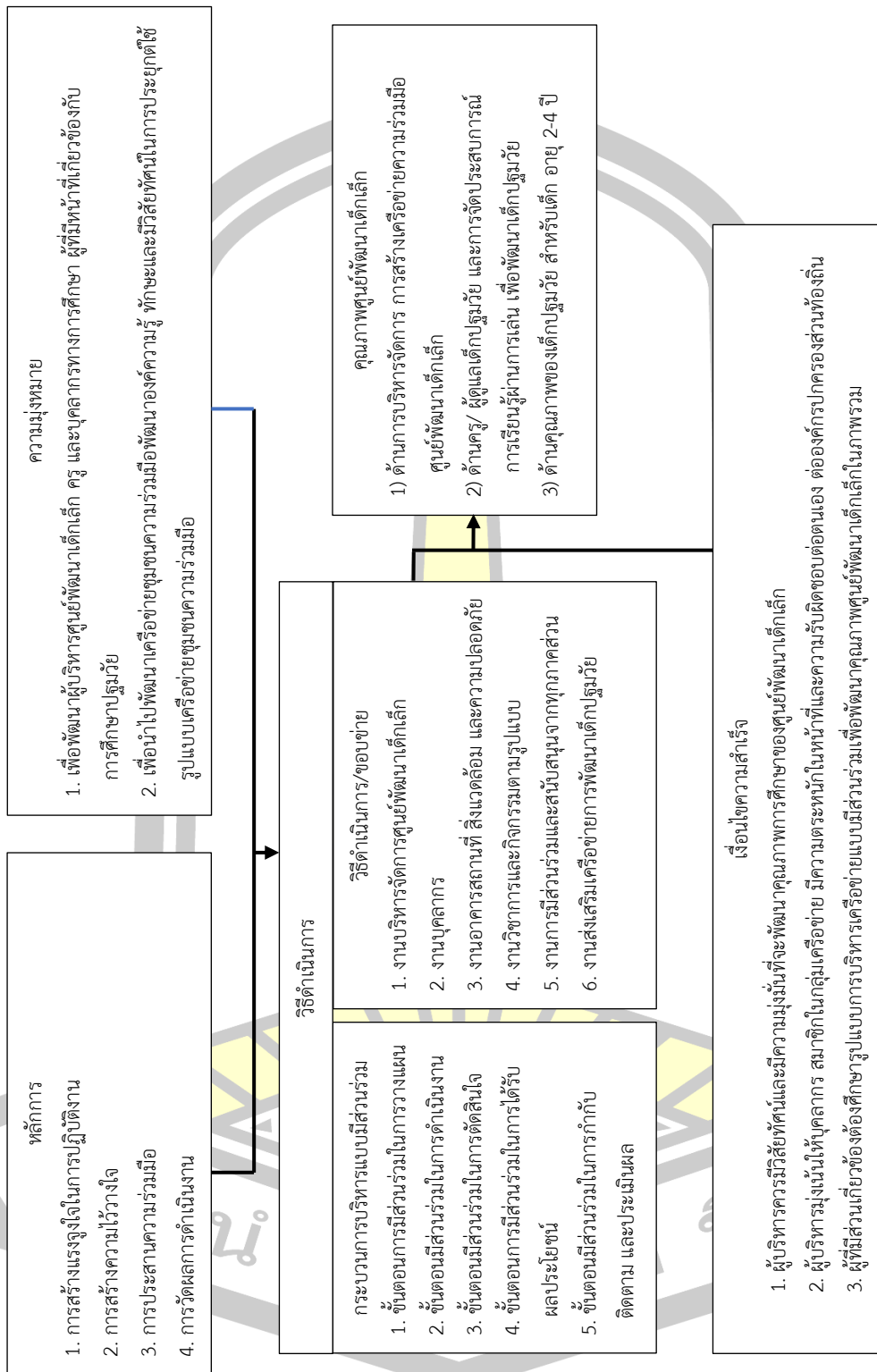
1. มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ด้านวัตถุ
2. มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ด้านสังคม
3. มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ด้านบุคคล

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม และประเมินผล

ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. มีการวางแผนติดตาม
2. มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล
3. มีการรายงานผล

ภาพประกอบ 11 ร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ขั้นตอนที่ 3 ผลการประเมินความเหมาะสมของร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผลการประเมินความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความสอดคล้อง (Congruity) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นหรือเคยเป็นผู้บริหารการศึกษา เป็นบุคคลที่มีบทบาทหน้าที่ด้านการบริหารหน่วยงานระดับจังหวัด และผู้ทรงคุณวุฒิในมหาวิทยาลัย จำนวน 9 คน ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

ตาราง 24 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความสอดคล้อง (Congruity) ความเป็นประโยชน์ (Utility) ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวม (N = 9)

ที่	การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม	ความเหมาะสม (Propriety)			ความเป็นไปได้ (Feasibility)			ความสอดคล้อง (Congruity)			ความเป็นประโยชน์ (Utility)		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	หลักการ	4.37	0.67	มาก	4.35	0.63	มาก	4.40	0.66	มาก	4.40	0.68	มาก
2	ความมุ่งหมาย	4.34	0.66	มาก	4.37	0.67	มาก	4.36	0.68	มาก	4.40	0.65	มาก
3	วิธีดำเนินการ	4.44	0.45	มาก	4.34	0.67	มาก	4.33	0.68	มาก	4.39	0.65	มาก
4	การประเมิน	4.43	0.40	มาก	4.28	0.75	มาก	4.42	0.61	มาก	4.45	0.64	มาก
5	เงื่อนไขความสำเร็จ	4.29	0.29	มาก	4.31	0.72	มาก	4.53	0.64	มากที่สุด	4.41	0.66	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.37	0.49	มาก	4.33	0.69	มาก	4.41	0.65	มาก	4.42	0.66	มาก

จากตาราง 24 พบว่า ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง และความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากในทุกด้าน ($\bar{X} = 4.37, 4.33, 4.41$ และ 4.41 ตามลำดับ) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความเป็นประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.42, S.D. = 0.66$) รองลงมาคือ ความสอดคล้อง ($\bar{X} = 4.41, S.D. = 0.65$) ส่วนด้านความเป็นไปได้ออยู่ในระดับที่น้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.33, S.D. = 0.69$) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า

ด้านความเหมาะสม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37, S.D. = 0.49$) และเมื่อพิจารณาประเด็นย่อย พบว่า ด้านความเหมาะสมสูงสุดคือ วิธีการ ($\bar{X} = 4.44, S.D. = 0.45$) รองลงมาคือ การประเมิน ($\bar{X} = 4.43, S.D. = 0.40$) ส่วนความเหมาะสมน้อยที่สุดคือ เงื่อนไขความสำเร็จ ($\bar{X} = 4.29, S.D. = 0.29$)

ด้านความเป็นไปได้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.69) และเมื่อพิจารณาประเด็นย่อย พบว่า ด้านความเป็นไปได้ สูงสุดคือ ความมุ่งมั่น ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.67) รองลงมาคือ หลักการ ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.63) ส่วนความเป็นไปได้น้อยที่สุดคือ การประเมิน ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.75)

ด้านความสอดคล้อง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.65) และเมื่อพิจารณาประเด็นย่อย พบว่า ด้านความสอดคล้องสูงสุดคือ เงื่อนไขความสำเร็จ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.64) รองลงมาคือ การประเมิน ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.61) ส่วนความสอดคล้องได้น้อยที่สุดคือ วิธีการ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.68)

ด้านความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.66) และเมื่อพิจารณาประเด็นย่อย พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์สูงสุดคือ การประเมิน ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.64) รองลงมาคือ เงื่อนไขความสำเร็จ ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.66) ส่วนความสอดคล้องได้น้อยที่สุดคือ วิธีการ ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.65)

กล่าวโดยสรุป ผลการศึกษาการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง และความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อยู่ในระดับมาก เหมาะสมที่จะนำไปเป็นหลักสูตรการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สรุปผลของรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

หลังจากผู้วิจัยนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาประเมินด้านอรรถประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเหมาะสม นอกจากนั้นผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 คน ยังได้แก้ไขเพิ่มเติม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระยะที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผู้วิจัยดำเนินการติดตามการใช้หลักสูตร เรื่อง รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า การอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ได้รับความร่วมมือจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกลุ่มเป้าหมาย คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองแก เทศบาลตำบลเมืองแก อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ จากการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งผลการนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมไปใช้กับสถานศึกษากลุ่มเป้าหมายและทำการประ

ความพึงพอใจหลังการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเมินหลัง การใช้รูปแบบมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่งผลต่อผู้บริหารสถานศึกษาบุคลากร และ ผู้เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการตามแผนงานการดำเนินงานการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักถึงบทบาทเกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 5 ด้าน ได้แก่ 1) กระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) กระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) กระบวนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4) กระบวนการมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์ 5) กระบวนการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล สามารถสรุปผล ดำเนินงาน ได้ดังนี้

การฝึกอบรมตามรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถประเมินความพึงพอใจการใช้รูปแบบฯ ดังตาราง 25

ตาราง 25 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการประเมินความพึงพอใจหลังการใช้รูปแบบ การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ประเด็นการประเมินความพึงพอใจ	N = 15		
	หลังใช้รูปแบบ		
	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
1. หลักการ			
1.1 ความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบ	4.55	0.44	มากที่สุด
1.2 มีความชัดเจนแสดงถึงความต้องการในการพัฒนา	4.53	0.50	มากที่สุด
2. หลักการ ครอบคลุมตรงกลุ่มเป้าหมาย	4.66	0.54	มากที่สุด
3. เป้าหมาย			
3.1 มีความชัดเจน	4.56	0.60	มากที่สุด
3.2 สอดคล้องกับผู้รับการพัฒนา	4.59	0.41	มากที่สุด
4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร			
4.1 มีความชัดเจนตรงประเด็น	4.52	0.59	มากที่สุด
4.2 ความสอดคล้องกับสภาพบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.51	0.61	มากที่สุด

ตาราง 25 (ต่อ)

ประเด็นการประเมินความพึงพอใจ	N = 15		
	หลังใช้รูปแบบ		
	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
5. ผู้เข้ารับการพัฒนา ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.56	0.71	มากที่สุด
6. ระยะเวลา			
6.1 ระยะเวลาดำเนินการตามหลักสูตร 7 สัปดาห์	4.57	0.72	มากที่สุด
6.2 จำนวน 175 ชั่วโมง	4.61	0.53	มากที่สุด
7. โครงสร้างและขอบข่ายเนื้อหาของหลักสูตร			
7.1 จำนวนหน่วยหรือประเด็นการพัฒนา	4.64	0.54	มากที่สุด
7.2 ระยะเวลา จำนวนชั่วโมง	4.57	0.43	มากที่สุด
8. ขอบข่ายเนื้อหาสาระของหลักสูตร			
8.1 จำนวนหน่วยพัฒนา	4.64	0.41	มากที่สุด
8.2 เนื้อหาสาระ	4.52	0.59	มากที่สุด
9. สื่อที่ใช้ในการพัฒนา			
9.1 เอกสารประกอบ	4.45	0.46	มาก
9.2 ใบกิจกรรม	4.31	0.55	มาก
9.3 PowerPoint	4.30	0.33	มาก
9.4 การถอดบทเรียนผ่าน Learning Log	4.49	0.41	มาก
9.5 การศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)	4.56	0.43	มากที่สุด
10. การบูรณาการการเรียนรู้ระหว่างปฏิบัติจริง			
10.1 แนวทางการจัดกิจกรรม	4.53	0.51	มากที่สุด
10.2 สื่อ นวัตกรรมหรือแหล่งเรียนรู้	4.58	0.66	มากที่สุด
11. รูปแบบการพัฒนา มีความหลากหลาย เช่น การประชุมการแสดงผลงานตามสมมติ การระดมสมอง การสรุปผลการศึกษาในแต่ละเนื้อหาหน่วยการเรียนรู้เทคนิค Graphic Review และบันทึกการเรียนรู้ (Learning Log)	4.54	0.46	มากที่สุด
โดยรวม	4.53	0.51	มากที่สุด

จากตาราง 25 พบว่า ระดับการประเมินความพึงพอใจของรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหลังการอบรมโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.51) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีระดับความพึงพอใจในด้านหลักการที่มีความครอบคลุมตรงกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.54) รองลงมาคือ จำนวนหน่วยพัฒนา ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.41) และระดับความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด คือ สื่อ PowerPoint ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.33)

ระยะที่ 4 ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งประกอบไปด้วยการประเมิน ด้านการบริหารจัดการ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านครู/ ผู้ดูแลเด็กปฐมวัย และการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ผ่านการเล่น เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย และ ด้านคุณภาพของเด็กปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 2-4 ปี ที่ได้รับการประเมินจากบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองแก เทศบาลตำบลเมืองแก อำเภอนาทม จังหวัดสุรินทร์ ที่เข้าร่วมอบรมการรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 15 คน และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก 3 คน รวม 18 คน หลังการใช้รูปแบบฯ ผลการวิเคราะห์สรุปได้เป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ระดับการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตาราง 26 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ที่	รายการประเมิน รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม	N = 18			ลำดับ
		ระดับการประเมิน			
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	
1	ด้านการบริหารจัดการ การสร้างเครือข่าย ความร่วมมือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.56	0.25	มากที่สุด	1
2	ด้านครู/ผู้ดูแลเด็กปฐมวัย และการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ผ่านการเล่น เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย	4.50	0.50	มากที่สุด	3
3	ด้านคุณภาพของเด็กปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 2-4 ปี	4.51	0.52	มากที่สุด	2
รวมเฉลี่ย		4.54	0.41	มากที่สุด	

จากตาราง 26 พบว่า ระดับการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.41) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการประเมินผลการใช้รูปแบบฯ ที่สูงสุดคือ ด้านการบริหารจัดการ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.25) รองลงมาคือ ด้านคุณภาพของเด็กปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 2-4 ปี ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.52) ส่วนระดับการประเมินผลการใช้รูปแบบฯ ที่น้อยที่สุดคือ ด้านครู/ผู้ดูแลเด็กปฐมวัย และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านการเล่น เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.50)

ตาราง 27 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการบริหารจัดการ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ที่	รายการประเมิน รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม	N = 18			ลำดับ
		ระดับการประเมิน			
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	
1	การบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กอย่างเป็นระบบ	4.67	0.58	มากที่สุด	1
2	การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับท้องถิ่น	4.67	0.58	มากที่สุด	1
3	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับพ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชน	4.33	0.58	มาก	2
4	การพัฒนาและยกระดับศักยภาพบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	4.67	0.58	มากที่สุด	1
5	การบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีความปลอดภัยอย่างเป็นระบบ สะอาด มีระเบียบ	4.67	0.58	มากที่สุด	1
6	จัดให้มีพื้นที่ มุมประสบการณ์ และแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียน และนอกห้องเรียน	4.33	0.58	มาก	2
รวมเฉลี่ย		4.56	0.25	มากที่สุด	

จากตาราง 27 พบว่า ระดับการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการบริหารจัดการ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.25) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับการประเมินผลการใช้รูปแบบฯ ที่สูงสุดคือ การบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กอย่างเป็นระบบ การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับท้องถิ่น การพัฒนาและยกระดับศักยภาพบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีความปลอดภัยอย่างเป็นระบบ สะอาด มีระเบียบ ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.58) รองลงมาคือ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับพ่อแม่ผู้ปกครอง และชุมชน และจัดให้มีพื้นที่ มุมประสบการณ์ และแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียน และนอกห้องเรียน ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.58)

ตาราง 28 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านครู/ผู้ดูแลเด็กปฐมวัย และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านการ เล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย

ที่	รายการประเมิน รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม	N = 18			ลำดับ
		ระดับการประเมิน			
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	
1	การอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน	4.67	0.58	มากที่สุด	1
2	มีแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	4.67	0.58	มากที่สุด	1
3	การส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กปฐมวัย	4.67	0.58	มากที่สุด	1
4	การส่งเสริมกระบวนการการเรียนรู้ Active Learning	4.33	0.58	มาก	2
5	ส่งเสริมทักษะสมอง EF	4.33	0.58	มาก	2
6	การส่งเสริมเด็กในด้านทักษะชีวิตและการสร้างวินัยเชิงบวก	4.33	0.58	มาก	2
7	การส่งเสริมการสร้างคุณค่าในตัวเอง (Self-esteem)	4.33	0.58	มาก	2
8	คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและความต้องการพิเศษของเด็กเป็นรายบุคคล	4.67	0.58	มากที่สุด	1
รวมเฉลี่ย		4.50	0.50	มากที่สุด	

จากตาราง 28 พบว่า ระดับการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านครู/ผู้ดูแลเด็กปฐมวัย และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ผ่านการเล่น เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.50) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับการประเมินผลการใช้รูปแบบฯ ที่สูงสุดคือ การอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน มีแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กปฐมวัย และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและความต้องการพิเศษของเด็กเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.58) รองลงมาคือ การส่งเสริมกระบวนการการเรียนรู้ Active Learning ส่งเสริมทักษะสมอง EF การส่งเสริมเด็กในด้านทักษะชีวิต และการสร้างวินัยเชิงบวก การส่งเสริมการสร้างคุณค่าในตัวเอง (Self-esteem) ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.58)

ตาราง 29 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านคุณภาพของเด็กปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 2-4 ปี

ที่	รายการประเมิน รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม	N = 18			ลำดับ
		ระดับการประเมิน			
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	
1	เด็กมีการเจริญเติบโตมีเหมาะสมตามวัย	4.33	0.58	มาก	2
2	เด็กมีสมรรถนะที่เหมาะสมตามวัย	4.33	0.58	มาก	2
3	เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกายที่เหมาะสมตามวัย	4.67	0.58	มากที่สุด	1
4	เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจที่เหมาะสมตามวัย	4.67	0.58	มากที่สุด	1
5	เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญา การเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์	4.67	0.58	มากที่สุด	1
6	เด็กมีพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสารที่เหมาะสมตามวัย	4.67	0.58	มากที่สุด	1
7	เด็กมีพัฒนาการด้านสังคม มีคุณธรรมจริยธรรมและความซื่อสัตย์	4.67	0.58	มากที่สุด	1
รวมเฉลี่ย		4.50	0.50	มากที่สุด	

จากตาราง 29 พบว่า ระดับการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านคุณภาพของเด็กปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 2-4 ปี อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.50) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับ

การประเมินผลการใช้รูปแบบฯ ที่สูงสุดคือ เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกายที่เหมาะสมตามวัย เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจที่เหมาะสมตามวัย เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญา การเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ เด็กมีพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสารที่เหมาะสมตามวัย และเด็กมีพัฒนาการด้านสังคม มีคุณธรรมจริยธรรมและความซื่อสัตย์ ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.58) รองลงมาคือ เด็กมีการเจริญเติบโตที่เหมาะสมตามวัย และเด็กมีสมรรถนะที่เหมาะสมตามวัย ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.58)

ตอนที่ 2 สรุปผลจากข้อเสนอแนะที่มีต่อประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองแก เทศบาลตำบลเมืองแก อำเภอนาทม จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 15 คน หลังจากการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รายละเอียด ดังนี้

ตาราง 30 ผลการสัมภาษณ์ และข้อเสนอแนะจากการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

ประเด็นการสัมภาษณ์	ผลการสัมภาษณ์
1) การมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มีแนวทางการ	<p>ผลการใช้รูปแบบเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ พบว่า บุคลากรคนที่ 1 กล่าวว่า จากการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพ ศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กในด้านการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเรื่องความปลอดภัยสิ่งแวดล้อมและอาคารจากการได้รับความรู้ และได้รับการพัฒนา จึงมีแนวทางในการเขียนแผนดำเนินการเพื่อของงบประมาณ ในการจัดทำสิ่งต่าง ๆ ทั้งในเรื่องของตัวอาคารสถานที่เน้นไปที่ความปลอดภัย และให้ความสำคัญแก่ครูและเด็กมากยิ่งขึ้น</p> <p>บุคลากรคนที่ 2 กล่าวว่า จากที่ได้รับการพัฒนาเข้าใจถึงแนวทางในการขอ งบประมาณ จัดทำแผน เพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เน้นสู่ความปลอดภัย และให้ความสำคัญในการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการ</p>

ตาราง 30 (ต่อ)

ประเด็นการ สัมภาษณ์	ผลการสัมภาษณ์
พัฒนาขึ้นอย่างไร และอยากให้มีการ พัฒนาด้านการ บริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านใด	พัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น บุคลากรคนที่ 3 กล่าวว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญในการรับฟัง ความคิดเห็นของครูผู้ปกครอง เกี่ยวกับความปลอดภัยของเด็ก ให้การสนับสนุน ในส่วนของอาคารสถานที่สนามเด็กเล่นที่เหมาะสมตามวัย และผู้บริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีการเชิญบุคคลในชุมชนคณะกรรมการสถานศึกษา เข้ามาร่วมเสนอแนะและร่วมตัดสินใจวางแนวทางในการพัฒนาศูนย์พัฒนา เด็กเล็กในเรื่องของการบริหารจัดการอาคารสถานที่และความปลอดภัยของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากขึ้น

จากตาราง 30 สรุปได้ว่า บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองแก เทศบาลตำบลเมืองแก อำเภอนาทม จังหวัดสุรินทร์ ได้เสนอแนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายด้านการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยโดยเน้นให้เห็นความสำคัญของความปลอดภัยของเด็ก ให้การสนับสนุนในส่วนของอาคารสถานที่สนามเด็กเล่นที่เหมาะสมตามวัย รวมถึงเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในเรื่องการเสนอแนะ การรับฟังความคิดเห็น ผู้บริหารควรมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองและครูมากยิ่งขึ้น และมีการประชุมร่วมกันตัดสินใจในประเด็นต่าง ๆ เพื่อให้เกิดแนวทางการทำงานที่สอดคล้องและสร้างผลประโยชน์ให้กับบุตรหลานมากที่สุด

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

ตาราง 31 ผลการสัมภาษณ์ และข้อเสนอแนะจากการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

ประเด็นการสัมภาษณ์	ผลการสัมภาษณ์
2) การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีแนวทางการพัฒนาขึ้นอย่างไร และอยากให้มีการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนด้านใด	<p>ผลการใช้รูปแบบเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ พบว่า บุคลากรคนที่ 4 กล่าวว่า ก่อนจะบริหารในส่วนของงบประมาณการบริหารจัดการส่วนอื่นมากกว่า ไม่ค่อยให้ความสำคัญในเรื่องของการมีส่วนร่วมพอได้ใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมจึงทราบว่ามีการมีภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็ง ดึงชุมชน ผู้ปกครอง หน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม เป็นผลดีมากกว่าเพราะจากการรับฟังจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทำให้เห็นว่าทุกภาคส่วนมีส่วนที่จะพัฒนาเด็กปฐมวัยพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้ดียิ่งขึ้นร่วมกันได้</p> <p>บุคลากรคนที่ 7 กล่าวว่า จากที่ได้รับการพัฒนา ทำให้ทราบถึงความสำคัญของแรงผลักดันที่จะร่วมพัฒนาของผู้ปกครองพ่อแม่และบุคคลในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์แก่เด็กปฐมวัยในเรื่องของอาชีพ ภูมิปัญญาพื้นบ้าน การประกอบอาหารพื้นบ้าน ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถนำไปจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นลูกหลานของคนในชุมชน พอเกิดการมีส่วนร่วมจะทำให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญที่จะพัฒนาเด็กซึ่งเป็นลูกหลานของตัวเองร่วมกันมากขึ้น</p> <p>บุคลากรคนที่ 9 กล่าวว่า เมื่อได้รับการพัฒนาครูผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหารสามารถเรียนรู้ร่วมกันกับกลุ่มภาคีเครือข่ายในเรื่องของการดูแลสุขภาพเด็กปฐมวัย ซึ่งจะมีหน่วยงานที่ดูแลเด็กปฐมวัยไปพร้อมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดูแลในเรื่องของการพัฒนาการประเมินพัฒนาการและการให้วัคซีนกับเด็กจึงทำให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมและเรียนรู้ไปกับหน่วยงานทางสาธารณสุข จากที่ได้เห็นพัฒนาการเด็กดีขึ้นที่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการจากครู และครูได้ให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในเรื่องของการดูแลสุขภาพอนามัยที่เป็นลูกหลาน ทำให้พ่อแม่ผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อครู และมีความสัมพันธ์อันดีต่อผู้บริหารที่ดูแลบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากขึ้นกว่าเดิม</p>

จากตาราง 31 สรุปได้ว่า บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองแก เทศบาลตำบลเมืองแก อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ เสนอแนวทางในด้านมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน โดยเน้นให้เห็นความสำคัญของการที่ทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมมือทำงาน จะทำให้การพัฒนาครูผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหารสามารถเรียนรู้ร่วมกันกับกลุ่มภาคีเครือข่ายในเรื่องของการดูแลสุขภาพเด็กปฐมวัย รวมถึงการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์แก่เด็กปฐมวัยในเรื่องของอาชีพ ภูมิปัญญาพื้นบ้าน การประกอบอาหารพื้นบ้าน รวมถึงด้านสุขภาพและสาธารณสุขของเด็กเล็กให้มีความเหมาะสมต่อไป

ตาราง 32 ผลการสัมภาษณ์ และข้อเสนอแนะจากการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ประเด็นการสัมภาษณ์	ผลการสัมภาษณ์
<p>3) การมีส่วนร่วม และการสนับสนุน จากทุกภาคส่วน ด้านการพัฒนา บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มี แนวทางการพัฒนา ดีขึ้นอย่างไร และ อยากให้มีการ พัฒนาด้าน บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านใด</p>	<p>ผลการใช้รูปแบบเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ พบว่า บุคลากรคนที่ 6 กล่าวว่า จากการที่มีส่วนร่วมผ่านกระบวนการใช้รูปแบบ ทำให้ทราบถึงความต้องการของครูที่จะพัฒนาตนเองในสายวิชาชีพเพื่อเพิ่มความเชี่ยวชาญในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ผ่านการอบรมจึงได้มีการจัดตั้งทำแผนงบประมาณสำหรับพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ให้ขึ้นอยู่กับความสนใจของครูแต่ละคนที่จะเข้าพัฒนาในแต่ละด้านได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น</p> <p>บุคลากรคนที่ 11 กล่าวว่า จากการเข้าร่วมพัฒนา มีหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมให้ความรู้แก่ครูผู้ปฏิบัติงานมากขึ้น และมีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงของทางวิชาการ ทางด้านอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ที่สอนสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัยได้ให้ความรู้ในเรื่องของการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF การเสริมสร้างวินัยเชิงบวกสำหรับเด็กปฐมวัย การเรียนรู้งานบ้านอย่างง่าย จึงทำให้ครูเกิดความมั่นใจมากขึ้นในการจัดประสบการณ์จัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ และสร้างเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสมในเด็กปฐมวัย</p> <p>บุคลากรคนที่ 13 กล่าวว่า จากการเข้ารับการพัฒนาทำให้ทราบว่าตัวเองยังขาดความเชี่ยวชาญและความชำนาญในการดูแลเด็กปฐมวัยในเรื่องของการจัดประสบการณ์ส่งเสริมสติปัญญาและส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์สำหรับเด็กทั้งนี้จึงทำให้เห็นว่าตัวเองจะต้องพัฒนาในด้านใดและมีความต้องการที่จะพัฒนาเพื่อเข้าสู่ ความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพมากยิ่งขึ้น พอเกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจึงทำให้ผู้บริหารให้ความสำคัญและรับฟังครูมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อการพัฒนาเด็กต่อไปเพื่อความยั่งยืน</p>

จากตาราง 32 สรุปได้ว่า บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองแก เทศบาลตำบลเมืองแก อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ เสนอแนวทางในด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนาบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยพบว่าจากการที่มีส่วนร่วมผ่านกระบวนการใช้รูปแบบ ทำให้ทราบถึง

ความต้องการของครูที่จะพัฒนาตนเองในสายวิชาชีพเพื่อเพิ่มความเชี่ยวชาญในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ผ่านการอบรมและควรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐในการพัฒนาความรู้ ความสามารถของบุคลากรด้านการศึกษาให้มีความรู้เพิ่มมากขึ้น การจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมทักษะ สมอง EF การเสริมสร้างวินัยเชิงบวกสำหรับเด็กปฐมวัย การเรียนรู้งานบ้านอย่างง่าย และผู้บริหาร ควรมีการเปิดโอกาสในการรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะจากครูให้มากยิ่งขึ้น

ตาราง 33 ผลการสัมภาษณ์ และข้อเสนอแนะจากการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ประเด็นการสัมภาษณ์	ผลการสัมภาษณ์
4) การมีส่วนร่วม และการสนับสนุน จากทุกภาคส่วนด้าน วิชาการและกิจกรรม ตามหลักสูตรของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อส่งเสริม พัฒนาการมี แนวทางการ พัฒนาขึ้นอย่างไร และอยากให้มีการ พัฒนาด้านวิชาการ และกิจกรรมตาม หลักสูตรของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก เพิ่มเติมเรื่องใด	<p>ผลการใช้รูปแบบเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ พบว่า บุคลากรคนที่ 4 กล่าวว่า เมื่อเดินการพัฒนาจึงทราบว่า สามารถขอรับ การสนับสนุนในการพัฒนาครูในเรื่องของการจัดประสบการณ์ส่งเสริม พัฒนาการเด็กปฐมวัยในเรื่องของศาสตร์ความรู้ใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับ เด็กปฐมวัยได้ ซึ่งการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน ทั้งโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียง ศิษยานิเทศก์ ก็ขอรับการ สนับสนุนในการพัฒนาครูได้ตามเรื่องที่มีความสนใจ</p> <p>บุคลากรคนที่ 15 เห็นเปลี่ยนแปลงของลูกหลานเมื่อกลับบ้านสามารถ ช่วยเหลือตัวเองได้เหมาะสมตามวัย และทำกิจกรรมงานบ้านอย่างง่ายช่วย ผู้ปกครองได้ การแสดงออกและเรียนรู้เสียงใหม่ๆ มีพัฒนาการทางด้าน ร่างกายที่แข็งแรงและมีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาสามารถสื่อสารบอก ความต้องการของตนเองได้ดีมากยิ่งขึ้น</p> <p>บุคลากรคนที่ 10 กล่าวว่า จากการได้เข้าร่วมการใช้รูปแบบการบริหาร เครือข่ายแบบมีส่วนร่วม จะเห็นได้ว่ารูปแบบนี้สามารถพัฒนาในการบริหาร จัดการ ศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กพัฒนาครูและส่งผลต่อเด็กที่ได้รับการ เปลี่ยนแปลงในด้านพัฒนาการในด้านวิชาการและการสร้างกิจกรรมที่ดีและ เหมาะสมกับเด็ก จึงอยากให้รูปแบบนี้ถูกกระจายออกไปในการนำไปใช้ใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น</p>

จากตาราง 33 สรุปได้ว่า บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองแก เทศบาลตำบลเมืองแก อำเภอนาทม จังหวัดสุรินทร์ เสนอแนวทางในด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยพบว่า จากการที่มีส่วนร่วมผ่านกระบวนการใช้รูปแบบ ทำให้ได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนในชุมชน ทั้งโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียง ศึกษานิเทศก์ ก็ขอรับการสนับสนุนในการพัฒนาครู พัฒนาวิชาการและการสร้างกิจกรรมที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทประเพณี วัฒนธรรมของชุมชนได้

สรุปการนำเสนอผลการใช้รูปแบบ

จากผลการศึกษาการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความสอดคล้อง และความเป็นประโยชน์ ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ทั้ง 9 คน พบว่า อยู่ในระดับมาก มีเหมาะสมที่จะนำไปเป็นหลักสูตรการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไปใช้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองแก เทศบาลตำบลเมืองแก อำเภอนาทม จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ผลการนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมไปใช้กับสถานศึกษากลุ่มเป้าหมายและทำการประเมินก่อนการใช้รูปแบบมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และทำการประเมินหลังการใช้รูปแบบมีระดับความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับแนวทางในการวางแผนสร้างความร่วมมือกับองค์กร หน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงชุมชนในพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้เกี่ยวข้อง สามารถมีแนวทางในการดำเนินการตามแผนงานการดำเนินงานการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านการเล่น และส่งเสริมพัฒนาการโดยใช้กระบวนการ Active Learning ทักษะสมอง EF การสร้างวินัยเชิงบวก ทักษะชีวิต สร้างคุณค่าในตัวเอง (self-esteem) เพื่อให้เกิดสมรรถนะของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความต้องการพิเศษ และมีการพัฒนาพัฒนาศักยภาพครูเพื่อให้สามารถออกแบบกระบวนการจัดประสบการณ์ สภาพแวดล้อมที่ความปลอดภัยให้สอดคล้องกับท้องถิ่นโดยอาศัยเครือข่ายความร่วมมือจากพ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชน อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เสนอผู้ทรงคุณวุฒิจากงานวิจัย สรุปผลตั้งโมเดลเครือข่ายความร่วมมือ “POCOI SMART” เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. เพื่อประเมินผลการรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และแนวทางการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยดำเนินการเป็น 4 ระยะ ประกอบด้วย

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และแนวทางการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ระยะที่ 2 สร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ระยะที่ 4 ประเมินผลการรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สรุปผล

ผลการวิจัยการพัฒนารูปแบบรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สรุปได้ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1 ผลการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับกรอบความคิดองค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่พัฒนาขึ้นมาจากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ประสบความสำเร็จ นำมาเป็นข้อมูลในการสังเคราะห์เป็นรูปแบบการบริหารเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

1) การระบุวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน 2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 3) การกำหนดกลยุทธ์ 4) การกำหนดขั้นตอนการนำไปปฏิบัติ และ 5) การประเมินและการควบคุมแผน

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หรือปฏิบัติงาน มี 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านทรัพยากร 2) การมีส่วนร่วมด้านการบริหารงาน 3) การมีส่วนร่วมด้านประสานงาน และ 4) การมีส่วนร่วมด้านปรับปรุงแก้ไขปัญหา

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มี 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

1) มีการกำหนดทางเลือก 2) มีการตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผล 3) มีการตัดสินใจสั่งการ และ 4) มีการตัดสินใจเป็นลำดับเหตุการณ์

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ มี 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ด้านวัตถุ 2) มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ด้านสังคม และ 3) มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ด้านบุคคล

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม และประเมินผล มี 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีการวางแผนติดตาม 2) มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล และ 3) มีการรายงานผล

1.2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นของการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

พบว่า สภาพปัจจุบัน ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพปัจจุบันที่สูงที่สุดคือ ด้านบุคลากร

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพที่พึงประสงค์สูงสุดคือ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

ความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สูงสุดคือ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน รองลงมา ได้แก่ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านบริหารจัดการ และด้านบุคลากร ตามลำดับ

ขั้นที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี Best Practice

พบว่า ด้านการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม จากการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้งหมด 3 แห่ง พบว่า มีองค์ประกอบของทางการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่คล้ายคลึงกัน โดยมีแนวทางในการบริหาร ออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) กระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) กระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) กระบวนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4) กระบวนการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 5) กระบวนการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล

ระยะที่ 2 สร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ขั้นที่ 1 การยกร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การยกร่างและตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยผู้วิจัยนำข้อมูลรูปแบบการบริหาร

เครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มายกร่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ขั้นที่ 2 การตรวจสอบร่างการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยดำเนินการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 9 คน พบว่า แนวทางและแสดงขั้นตอนการดำเนินการและระยะเวลาตามแต่ละองค์ประกอบว่าจะไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาไปสู่คุณภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 เตรียมการและแสวงหาผู้ร่วมพัฒนา ทำความเข้าใจและร่วมกำหนดข้อตกลงร่วมกับครู คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้นำชุมชน และกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจร่วมกัน ขั้นตอนที่ 2 ร่วมดำเนินงาน เป็นการกำหนดการทำงานร่วมกันการปฏิบัติตามแผนกิจกรรมเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การสร้างตัวชี้วัดความสำเร็จเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร่วมสรุปผลดำเนินงาน โดยประเมินผลหลังการใช้รูปแบบ 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านครู/ ผู้ดูแลเด็กปฐมวัย และการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ผ่านการเล่น เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย และ ด้านคุณภาพของเด็กปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 2-4 ปี แล้วสรุปการดำเนินงาน เป็นการทบทวนผลการดำเนินงาน การอภิปรายสรุปผลความสำเร็จของการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การอบรมเชิงปฏิบัติการ

ผู้วิจัยดำเนินการติดตามการใช้หลักสูตร เรื่อง รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า การอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ได้รับความร่วมมือระหว่างจัดอบรมเชิงปฏิบัติการและบูรณาการให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกลุ่มเป้าหมาย คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองแก เทศบาลตำบลเมืองแก อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษาาระดับการประเมินความพึงพอใจของรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหลังการใช้รูปแบบการบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

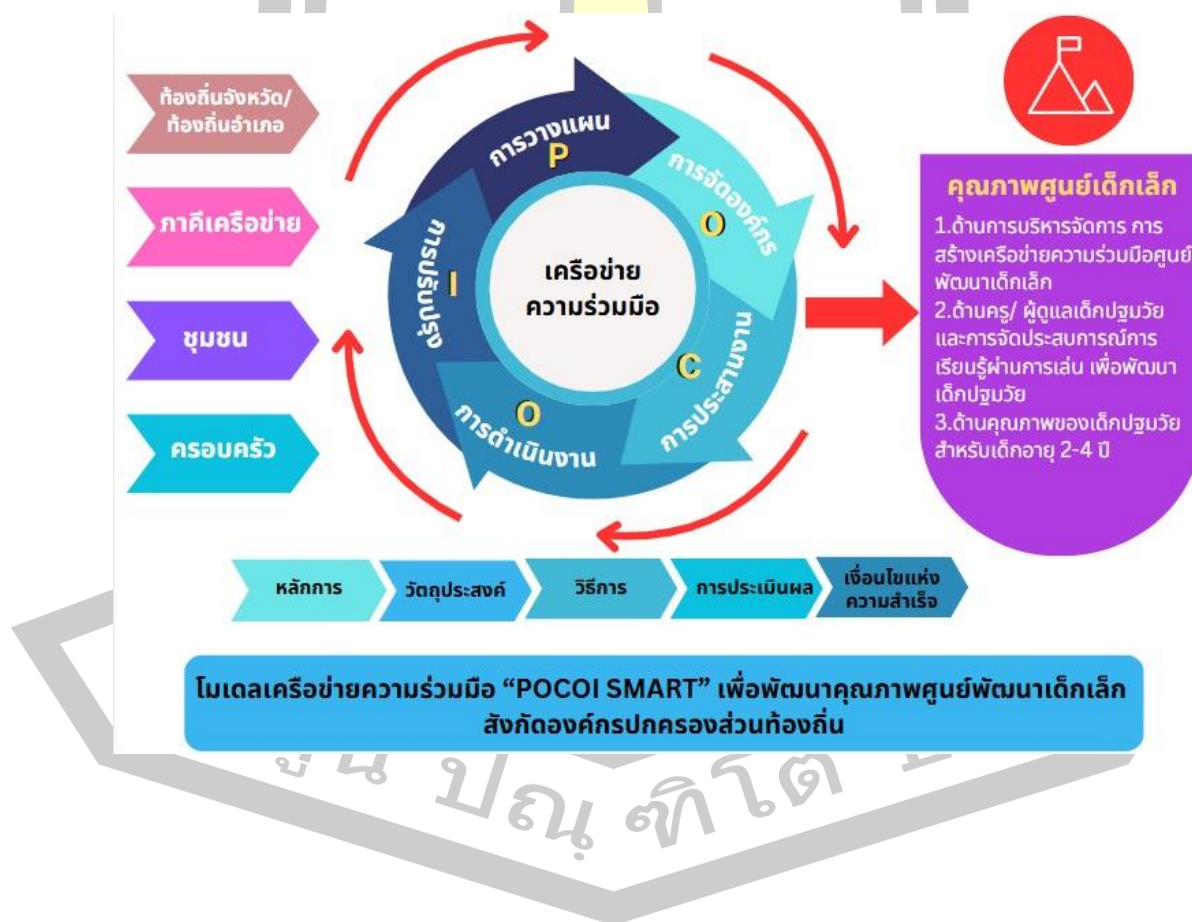
ระยะที่ 4 ประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผลการศึกษาการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ได้รับการประเมินจากได้แก่ บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองแก เทศบาลตำบลเมืองแก อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ที่เข้าร่วมการฝึกอบรมการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 18 คน พบว่า

ระดับการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสูงสุดคือการบริหารจัดการ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สรุปผลการประเมินการนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการพบว่า นำรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมไปใช้กับสถานศึกษากลุ่มเป้าหมายและทำการประเมินก่อนการนำรูปแบบมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สามารถมีแนวทางในการดำเนินการตามแผนงานการดำเนินงานการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผลการศึกษาสามารถสร้างโมเดลเครือข่ายความร่วมมือ “POCOI SMART” เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญจากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัย ที่ควรนำมา อภิปรายผล 4 ประเด็น ดังนี้

1. การสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ของการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ทราบข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม จากผล การศึกษา พบว่า รูปแบบการบริหารเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หรือ ปฏิบัติงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์และด้าน การมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม และประเมินผล ดังที่ Cohen และ Uphoff (1981) ได้ให้ ความหมายการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ 1. การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร 2. การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ 3. การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจาก การดำเนินงาน 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ รวมถึงสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อมรรวรรณ สุวรรณโณ (2565) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ที่พบว่า แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มี 5 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิเคราะห์ พบว่า สภาพปัจจุบันของ การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความต้องการด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน มีค่าเฉลี่ย สูงสุด จำเป็นสอดคล้องกับ ทศพล ธีระพร (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการบริหาร เครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารเครือข่ายโดยภาพรวม มีสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้นจะมีปัญหา ในเรื่องการปฏิบัติหรือการดำเนินงานภาพรวมยังไม่มีประสิทธิภาพ สาเหตุเนื่องจากบุคลากรภายใน สถานศึกษานั้นได้รับการสนับสนุนส่งเสริมสร้างความเข้าใจในด้านการพัฒนาองค์กรไม่เต็มที่

ทำให้การดำเนินงานการนำนโยบายสู่การปฏิบัติไม่มีความชัดเจน รวมถึงปัญหาในเรื่องการบริหารจัดการ เรื่องงบประมาณ และบุคลากร สอดคล้องกับผลการการสัมภาษณ์ผู้บริหารที่มีการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 3 แห่ง โดยการสัมภาษณ์ ที่พบว่าการทำงานภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาก็ได้บัญญัติไว้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดก็ได้ ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ดังนั้นหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความพร้อมในด้านต่าง ๆ ย่อมทำให้ประสิทธิภาพการทำงานลดลง ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพอย่างแน่นอน ดังที่ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2559) ได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพเป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น 6 ด้าน คือ

1. มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. มาตรฐานด้านบุคลากร
3. มาตรฐานด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
4. มาตรฐานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร
5. มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุน
6. มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยสถานศึกษา

3. ผลการการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความสอดคล้อง (Congruity) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้รับการประเมินจากผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการ กองการศึกษา นักวิชาการ และอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 9 ท่าน ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก เหมาะสมที่จะนำไปเป็นหลักสูตรการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า กระบวนการหรือขั้นตอนกระบวนการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม จะมีทั้งหมด 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 เตรียมการและแสวงหาผู้ร่วมพัฒนา ขั้นตอนที่ 2 ร่วมดำเนินงาน ขั้นตอนที่ 3 การทบทวนผลการดำเนินงาน และขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลและสรุปการดำเนินงาน สอดคล้องกับสิริกาญจน์ กาญจนสุวรรณ (2564) ได้การพัฒนาารูปแบบเครือข่ายชุมชนความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบเครือข่ายชุมชนความร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 4 กระบวนการ คือ 1) เตรียมการและแสวงหาผู้ร่วมพัฒนา 2) ร่วมดำเนินงาน 3) การทบทวนผลการดำเนินงาน และ 4) การประเมินและสรุปผลการดำเนินงาน

ผลการประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พบว่า ด้านอรรถประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งจากการดำเนินงานตามขั้นตอนดังกล่าวส่งผลที่เกิดขึ้นกับผู้บริหาร ครู เด็กปฐมวัย ผู้ปกครอง ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความเข้าใจในการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม มีแผนการดำเนินงานของการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม มีโครงสร้างองค์การในการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมที่ชัดเจน มีคณะกรรมการในการดำเนินการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมที่ครอบคลุม มีแผนการประสานงานของเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการทำงานหรือคัดค้านการทำงานที่จะส่งผลต่อการดำเนินงานอย่างเหมาะสม และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานติดตามงานตามแผนงานและขั้นตอนการดำเนินงาน การแก้ไขปัญหาและปรับปรุงการทำงานให้เหมาะสม รวมถึงการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ของการทำงาน ทำให้เกิดเครือข่ายการทำงานร่วมกันอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Ribchester (2007) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความร่วมมือของเครือข่ายสถานศึกษาประถมศึกษาขนาดเล็กในชนบท พบว่า ช่วงเวลาที่ฝ่ายบริหารการศึกษาท้องถิ่นไม่สามารถสนองงานสนับสนุนและช่วยเหลือสถานศึกษาขนาดเล็กได้นั้น การให้ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาเป็นยุทธวิธีเดียวที่ขยายวงกว้างที่จะเอื้อประโยชน์ต่อสถานศึกษาที่กำลังเติบโตและมีจำนวนน้อย

ในส่วนของเงื่อนไขความสำเร็จในรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในเป้าหมายที่สูงขึ้นและเกิดประสิทธิภาพต่อการจัดการศึกษาควรเพิ่มจุดเน้นในด้านผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์และมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างชัดเจน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องศึกษารูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาพรวม และขั้นตอนต่าง ๆ อย่างละเอียด โดยเฉพาะขั้นวิธีดำเนินการในแต่ละองค์ประกอบ เพื่อให้มีแนวทางในการปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ จิตพร บุญระดม (2563) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษา มีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ด้าน คือ

- 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ซึ่งในการทำงานเป็นเครือข่ายต้องมีหลักการแนวคิดความคิดเห็นที่ตรงกัน นำมาสรุปเป็นวิสัยทัศน์ร่วมกัน
- 2) ด้านโครงสร้างและระบบบริหารเครือข่ายเป็นองค์การที่ต้องมีระบบงาน และผู้ปฏิบัติงานจึงต้องมีการจัดโครงสร้าง และจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานอย่างชัดเจน
- 3) ด้านการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เครือข่ายต้องสามารถติดต่อสื่อสารระหว่างสถานศึกษาด้วยกันอย่างชัดเจนและรวดเร็ว จึงต้องมีการสื่อสารอย่างเป็นระบบ และต้องมีการพบปะระหว่างบุคคลกรในเครือข่ายทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
- 4) ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ในศตวรรษที่ 21 มีความจำเป็นต้องพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ที่ทันสมัย

เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน 5) ด้านความสัมพันธ์ในเครือข่าย บุคลากรในสถานศึกษาที่รวมกันเป็นเครือข่ายต้องมีโอกาสได้มาสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในโอกาสต่าง ๆ เพื่อสร้างความรู้สึที่ดีต่อกัน และ 6) ด้านผลสำเร็จในเครือข่าย ซึ่งเป็นเป้าหมายสุดท้ายในการปฏิบัติงานมีการสร้างความภาคภูมิใจและแสดงความชื่นชมยินดี ในผลงานร่วมกัน รวมถึงผลการศึกษาของ ปิยากร หวังมหาพร (2563) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง ความร่วมมือในการบริหารจัดการสถานศึกษาผู้สูงอายุ ผลการวิจัย พบว่า เงื่อนไขที่นำไปสู่ความร่วมมือในการบริหารจัดการสถานศึกษาผู้สูงอายุ ได้แก่ จำนวนผู้สูงอายุ อุณหภูมิของข้าราชการเกษียณอายุ สภาพแวดล้อมทางการเมือง การส่งต่อความคิดเรื่องสถานศึกษาผู้สูงอายุ พื้นฐานการรวมตัวของผู้สูงอายุ ได้แก่ ชมรมผู้สูงอายุ คลังปัญญาผู้สูงอายุ แรงบันดาลใจของผู้ก่อตั้งและการมีผู้สนับสนุนที่น่าเชื่อถือ ด้านกระบวนการความร่วมมือ ได้แก่ 1) ด้านโครงสร้างความร่วมมือ สถานศึกษามีการจัดโครงสร้างการบริหารเป็น รูปแบบคณะกรรมการ 2) ด้านการบริหาร ประเด็นเรื่องการวางแผน การสนับสนุนทาง เทคโนโลยีสารสนเทศ การติดต่อสื่อสาร ความเป็นอิสระ การจัดการความขัดแย้ง การทำงานท่ามกลางความแตกต่าง

4. ผลการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การอบรมโดยใช้หลักสูตรการพัฒนาเรื่อง รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งผลการนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมไปใช้กับสถานศึกษากลุ่มเป้าหมายและทำการประเมินก่อนการนำรูปแบบมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และทำการประเมินหลังการนำรูปแบบมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่งผลต่อผู้บริหารสถานศึกษาบุคลากร และผู้เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการตามแผนงานการดำเนินงานการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักถึงบทบาทเกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 5 ด้าน ได้แก่ 1) กระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) กระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) กระบวนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4) กระบวนการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 5) กระบวนการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล และผลการเปรียบเทียบระดับการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ก่อนการอบรมอยู่ในระดับมาก และหลังการอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ ขจรวรรณ ภูขจร (2564) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ภาษาจีนในสถานศึกษาเอกชน ผลการศึกษา พบว่า ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ภาษาจีนในสถานศึกษาเอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ามีเหมาะสม ส่วนผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กร

เพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ภาษาจีนในสถานศึกษาเอกชน ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนที่สอนภาษาจีนมีความเห็นว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

5. ผลการศึกษาการประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ได้รับการประเมินจากบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองแก เทศบาลตำบลเมืองแก อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ที่เข้าร่วมการฝึกอบรมการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 15 คน สรุปผลว่า อยู่ในระดับมากในทุกด้าน เหมาะสมที่จะนำไปเป็นหลักสูตรการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สอดคล้องกับการศึกษาของปานิสร่า เกลียวทอง (2566) ได้ศึกษารูปแบบปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารศูนย์เด็กเล็ก ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงการศึกษาของขจรวรรณ ภูขจร (2564) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ภาษาจีนในสถานศึกษาเอกชน พบว่า ผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ภาษาจีนในสถานศึกษาเอกชน พบว่า ผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรเพื่อส่งเสริมการจัดประสบการณ์ภาษาจีนในสถานศึกษาเอกชน ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนที่สอนภาษาจีนมีความเห็นว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการผลการวิจัยไปใช้

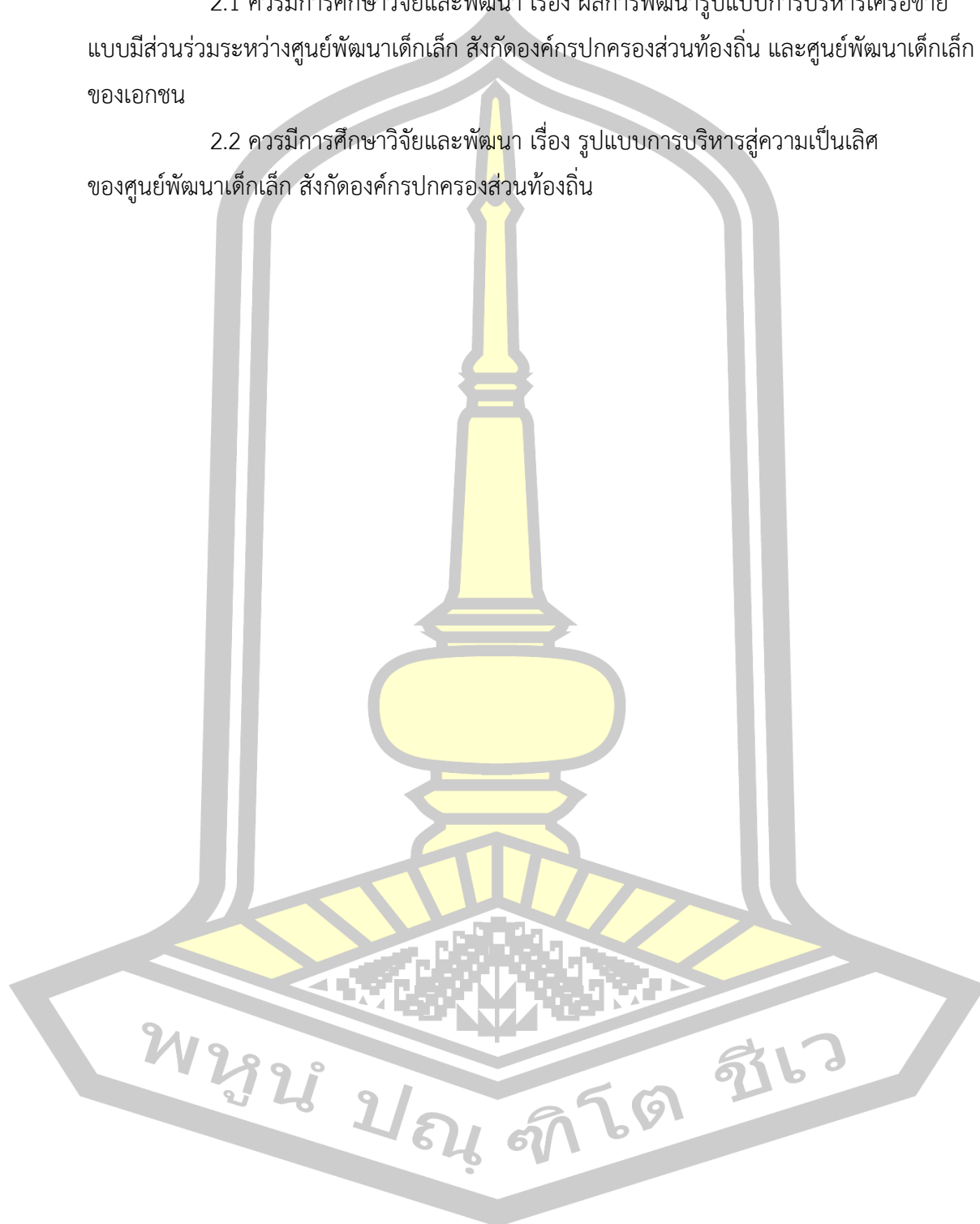
1.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่ว่าจะ เป็นภาครัฐและภาคเอกชน ควรนำผลการวิจัยไปปรับใช้ในการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในบริบทของแต่ละศูนย์ฯ ให้เหมาะสมต่อไป โดยพิจารณาองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การสร้างการมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม และประเมินผล มาใช้ในการดำเนินการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม

1.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีนโยบายในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างศูนย์ฯ กับชุมชนให้มากยิ่งขึ้น และเพิ่มโอกาสให้ชุมชนสามารถเข้าถึงการบริหารงาน การดำเนินงานจากกิจกรรมต่าง ๆ การประเมินผลกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสม เพื่อผลประโยชน์ของทุกฝ่าย ภายใต้หลักการความรับผิดชอบต่อรัฐและสังคม

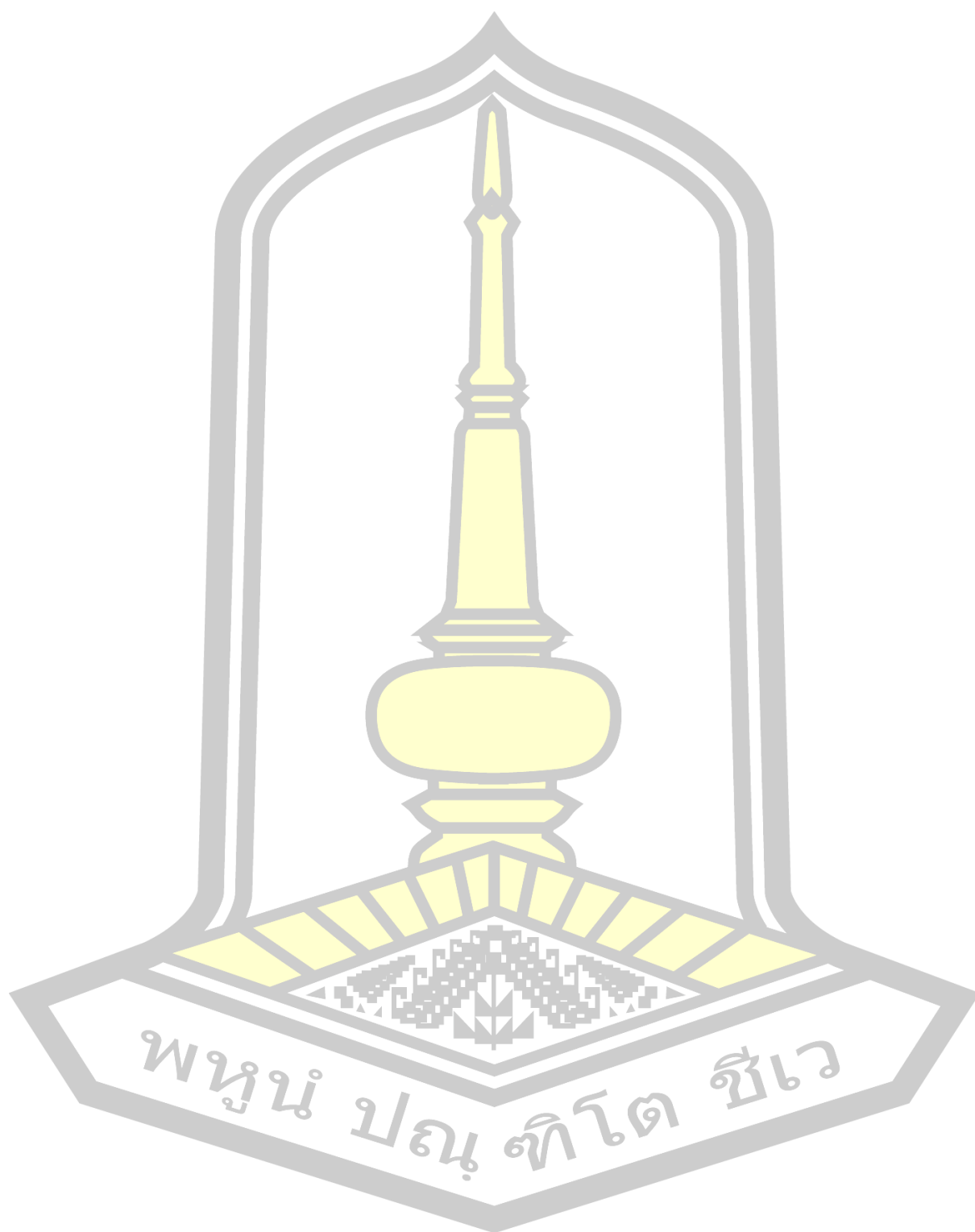
2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนา เรื่อง ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเอกชน

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนา เรื่อง รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล รอดคล้าย. (2537). *คู่มือการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในวัด*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรมวิชาการ. (2546). *คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : หลักสูตรลาดพร้าว.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กระทรวงมหาดไทย. (2559). *มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2550). *การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2553). *มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (ม.ป.ป). *การติดตามประเมินผล*. [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://www.dla.go>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 25 พฤษภาคม 2567].
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2547). *คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2553). *สถิติข้อมูลทางการศึกษาท้องถิ่น ปีการศึกษา 2553*. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กรมอนามัย. (2549). *สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก*. กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2547). *คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพสำหรับโรงเรียน (ฉบับปรับปรุง)*. นนทบุรี : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กฤษณา สภา. (2553). *การพัฒนาการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลตะโก อำเภอยะผาง จังหวัดนครราชสีมา*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กฤษณ์พิสิษฐ์ คงนุรัตน์. (2565). *รูปแบบการนิเทศภายในตามแนวคิดการจัดการเชิงกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เกรียงไกร ทานะเวช. (2562). *การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสะเต็มศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27*. *วารสารช่อพะยอม*, 30(1), 47-58.

- ขจรวรรณ ภู่อจ. (2564). รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียน การสอน ภาษาจีนในโรงเรียนเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร .
- คุณวุฒิ คนฉลาด. (2540). ภาวะผู้นำ. ชลบุรี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิตพร บุญระดม. (2563). รูปแบบการบริหารเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- จันทร์นภาเพ็ญ ทินราช. (2560). การยกระดับมาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหนองแวง อำเภอยะยี่น จังหวัดขอนแก่น. ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหามกุฏมหาวิทยาลัยราชวิทยาลัย.
- จารุณี อยู่สุขสวัสดิ์. (2565). การศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นจังหวัดอุดรดิษฐ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิษฐ์.
- จินตวีร์ เกษมสุข. (2554). การสื่อสารกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- จิรชาย นานบุญมี. (2552). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินศูนย์เด็กเล็กในอำเภอร่องวาง. จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธาณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธาณสุข ศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิระภา มีทวยหลิม และคณะ. (2565). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ โยโสธร. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 7(2), 435-452.
- จุฑารัตน์ ชมพันธ์. (2555). การวิเคราะห์หลัก “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ใน “The Public Participation Handbook: Making Better Decisions through Citizen Involvement ” ในบริบทประเทศไทย. วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม, 8(1), มกราคม - มิถุนายน.
- จูไรรัตน์ กีบาง. (2563). การบริหารสู่ความเป็นเลิศของศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยสังกัดคณะพยาบาล ศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฉลาด จันทร์สมบัติ. (2564). รายงานผลความต้องการของผู้ใช้หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. ขอนแก่น : สาขาวิชาการนิเทศและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

- ชนาภา อิ่มเงิน. (2565). *แนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองห้า อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการจัดการ สำหรับนักบริหาร คณะรัฐศาสตรมหาวิทาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัยพร ไทยกิ่ง. (2550). *บทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรภาครัฐในการจัดการป่าชุมชน : กรณีศึกษาป่าชุมชน บ้านหนองคอง ตำบลพังแดง อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัยรัตน์ มาสอน และคณะ. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(1), มกราคม.
- ไชยา หานุกภาพ. (2564). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ฐิตาภา บำรุงศิลป์ และคณะ. (2564). ศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษาชุมชนมีนบุรี อุปลัมภ์ กรุงเทพมหานคร. *วารสารวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 3(2), 1-14, พฤษภาคม – สิงหาคม.
- ทศพล ธีระพร. (2060). *การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดอุทัยธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ทาคาโอะ มียากาวะ. (2529). *เศรษฐมิติเบื้องต้น*. (คงศักดิ์ สันติพลกวงษ์, แปล). กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2546). *14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2555). (ม.ป.ป.). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทพดินทร์ คะสา. (2562). *รูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1, 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎิบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

- เทพดินทร์ คะสา. (2562). รูปแบบการบริหารการจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1, 2. วิทยานิพนธ์
ปริญญาคุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2543). *องค์การและการบริหาร*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์.
- จร สุนทรายุทธ. (2551). *การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป: ทฤษฎีวิจัย และปฏิบัติทางการศึกษา*.
กรุงเทพฯ : บริษัท เนติกุลการพิมพ์ จำกัด .
- ธีรภัทร แก้วจันทน์. (2543). *ความร่วมมือของเกษตรกรต่อการดำเนินการจัดรูปที่ดินในรูปแบบประชา
อาสา ของจังหวัดสิงห์บุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารและนโยบายการสวัสดิการสังคม บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. อุบลราชธานี :
สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ธีระ รุญเจริญ. (2544). *การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : เอลโล่การพิมพ์.
- นฤมล นิราทร. (2543). *การสร้างเครือข่ายการทำงาน : ข้อควรพิจารณาบางประการ*. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นันทพงศ์ หมิแหละหมั่น. (2564). *การบริหารจัดการที่ดีตามภารกิจหลักของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1. วารสารวิชาการ
สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 7(1), 575-587, มกราคม – มิถุนายน.*
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2550). *แนวคิดแนวทางการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ : กรมการพัฒนาชุมชน
กระทรวงมหาดไทย.
- นิวัตร นาคะเวช. (2554). *การพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนในฝัน*. คุษฎีนิพนธ์ศึกษา
ศาสตรคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและผู้นำการเปลี่ยนแปลง มหาวิทยาลัย
อีสเทิร์นเอเชีย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุวีรียาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2548). *การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน*. กรุงเทพฯ : สุวีรียาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร*. กรุงเทพฯ :
สุวีรียาสาส์น
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ :
บริษัท สุวีรียาสาส์น จำกัด.

- ปานิสรา เกลียวทอง. (2566). รูปแบบปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- ปิยากร หวังมหาพร. (2563). ความร่วมมือการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. พ.ศ. 2542. (2542). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 116 ตอนที่ 114 ก. หน้า 48.
- พัชรินทร์ จันทาพูน และปิยพงษ์ สุเมตติกุล. (2557). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก. วารสารครุศาสตร์, 42(1), 81-94.
- พัทธยา เนตรธรรานนท์ (2540). การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและเจ้าอาวาสที่มีต่อความร่วมมือในการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับวัด กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ใช้พื้นที่ของวัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารและนโยบายการสวัสดิการสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิทยา บวรวัฒนา. (2552). ทฤษฎีองค์การสาธารณะ. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภา.
- เพ็ญภา กาญจน์ภาส. (2560). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ภักดี มานะหิรัญเวท. (2556). การจัดการเชิงกลยุทธ์ระดับโลก. กรุงเทพฯ : บริษัท กรีนแอปเปิ้ลกราฟฟิค พรินติ้ง จำกัด.
- ภัทรพล สุดเดือน. (2551). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน : กรณีศึกษา ตำบลบางตะบูน อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- มงคล จันทร์ส่อง. (2544). การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรป่าไม้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2553). การพัฒนารูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้สำหรับการจัดการศึกษาในบริบทของสังคมไทย. วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2(1), 133-145.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, 6 เมษายน 2560.

รัตน์ บัวสนธ์. (2552). *วิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รุ่งนภา พิมพะธนา. (2553). *ทัศนะของบุคลากรเกี่ยวกับความคุ้มค่าในการบริหารทรัพยากรด้านการจัดการเทศบาลตำบลเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจ* มหาวิทยาลัย สาขาวิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

วรรณิ แกมเกตุ. (2555). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วันเพ็ญ กงเพชร. (2558). *การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเสือโก้ก อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด.

วาริ ระงับทุกข์. (2563). *ผลการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดนครนายก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

วารุณี ลัภนโชคดี. (2564). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภาพการวิจัยของอาจารย์ กลุ่มสาขาวิชาบริหารพาณิชย์ศาสตร์ การบัญชี การจัดการการท่องเที่ยว และเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอกชน: การวิเคราะห์เชิงสาเหตุพระระดับ*. *วารสารชุมชนวิจัย*, 15(1), มกราคม – มีนาคม.

วาโร เฟิงสวัสดิ์. (2553). *สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

วิโรจน์ สารรัตน์. (2565). *ภาวะผู้นำ ทฤษฎีและนวัตกรรมการบริหารร่วมสมัยปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.

วิลาวณีย์ ชมนิรัตน์. (2565). *การพัฒนาแนวทางส่งเสริมการจัดการตนเองของผู้ป่วยเบาหวานที่ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดไม่ได้โดยมีส่วนร่วมของชุมชน*. *วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ*, 40(1), 129-138, มกราคม - มีนาคม.

วีระยุทธ์ ชาตะกาญจน์. (2558). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการ*. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 2, 29-49, มกราคม – มิถุนายน.

ศศิกานดา ศุภกุล. (2564). *การพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยของโรงเรียนวัดจันทาราม (ตั้งตรงจิตร 5)*. นครปฐม : คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยคริสเตียน.

สนธยา พลศรี. (2548). *เครือข่ายการเรียนรู้ในงานพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

สมเดช สีแสง. (2547). *คู่มือการบริหารโรงเรียนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตาม พ.ร.บ. การศึกษา
แห่งชาติ*. ชัยนาท : ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมายและพัฒนามาตรฐาน.

สมยศ นาวิการ. (2545). *การบริหารแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ.

สมาน อัสวภูมิ. (2549). *การบริหารงานในสถานศึกษา*. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี.

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหาร
และการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตาม
กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจและการจัดการศึกษา พ.ศ.
2550*. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2540). *ระบบการประเมินคุณภาพและมาตรฐาน
การศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *แนวทางการดำเนินงานการมีส่วนร่วมการ
บริหารจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2549). *คู่มือการประกอบวิชาชีพ
ทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา. (2545). *แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา*.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของ
สถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพ
การศึกษา พ.ศ. 2553 เล่ม 2*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *การผลิตและการพัฒนาครูปฐมวัยในสถาบันอุดมศึกษา
ของไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). *แนวทางการยกระดับคุณภาพการผลิตและการพัฒนาครู
ปฐมวัยในสถาบันอุดมศึกษาของไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น. (2550). *คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น*.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม. (2549). รายงานผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด ปีงบประมาณ 2549.

กรุงเทพฯ : สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม.

สิริกัญจน์ กาญจนสุวรรณ. (2564). การพัฒนารูปแบบเครือข่ายชุมชนร่วมมือเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สิรินาฏ ทองบ่อ. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนเชิงกลยุทธ์กับผลการดำเนินงานของธุรกิจ

OTOP ในจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สิริพร ดีน้อย. (2562). การพัฒนารูปแบบการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนประถมศึกษา.

วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2562). การบริหารสถานศึกษาสู่คุณภาพการศึกษายุคใหม่. ขอนแก่น :

แอนนา.

สุธาทิพย์ เข็มน้อย.(2554). ปัจจัยส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กรณีศึกษา ตลาดบางหลวง เขตบางเลน จังหวัดนครปฐม. การค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุภาพร พิศาลบุตร. (2550). การวางแผนและการบริหารโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :

ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

สุวิมล ว่องวานิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสถียร วัชรนิมิต. (2562). รูปแบบการบริหารงานด้านการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

โสภิตา ศรีนุ่น. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลเบตง

อำเภอเบตง จังหวัดยะลา : การจัดการภาครัฐและเอกชน. สารนิพนธ์ปริญญารัฐ

ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

- Brown, W.B. and Moberg, D.J. (1980). *Organization Theory and Management : A Macro Approach*. New York : John Wiley and Sons.
- Bryson, J.M. and others. (2006). The Design and Implementation of Cross-Sector Collaborations: Propositions from the Literature. *Public Administration Review, Special Issue*, 66, 44-55.
- Bryson, J.M., Crosby, B.C. and Stone, M.M. (2006) The Design and Implementation of Cross-Sector Collaborations: Propositions from the Literature. *Public Administration Review*, 66, 44-55.
- Chapin, F.S. (1997). *Social Participation and Social Intelligence*. In *Handbook of Research Designate Social Measurement*. New York : Longman.
- Cohen, M.J. and Uphoff, N.T. (1981). *Rural Development Participation Concept and Measures For Project Designing Implementation and Evaluation*. New York : Rural.
- Erwin, W. (1976). *Participation Management: Concept Theory and Implementation*. Atlanta : Georgia State University.
- Fornaroff, A. (1980). *Community involvement in Health System for Primary Health Care*. Geneva : World Health Organization. 24.
- Fulston Schools. (2019). *Excellence model*. [online]. Available from : <http://www.fulstonschools.org/.dept/prodev/leadership/model.shtm>. [accessed 16 June 2023].
- Good, V.C. (2005). *Dictionary of Education*. 5th ed. New York : McGraw-Hill.
- Gray, B. (1989a). *Collaborating: Finding common ground for multiparty problems*. San Francisco : Jossey Bass.
- Homans, G.C. (1967). A Life of Synthesis. *American Behavioural Scientist*, 12(1), 2-8.
- Husen, T. and Postlethwaite, N.T. (1994). *The international encyclopedia of education*. 7th ed. Great Britain : BPC Wheatons.
- John-Steiner, V., Weber, R. and Minnis, M. (1998). The challenge of studying collaboration. *American Educational Research Journal*, 35(4), 773/783.
- Joyce, B. and Weil, M. (1985). *Models of teaching*. 2nd ed. New Delhi : Prentice-Hall.
- Keeve, J.P. (1988). *Educational Research. Methodology and Measurement: An International Handbook*. Oxford : Pergamon Press,

- Khlaisang, J. and Mingsiritham, K. (2016). Engaging virtual learning environment system to enhance communication and collaboration skills among ASEAN higher education learners. *International Journal of Emerging Technologies in Learning*, 11(4), 103-113.
- Lank, E. (2006). *Collaborative Advantage*. New York : Palgrave Macmillan.
- Lewis, P.S., Goodman, S.H. and Fandt, P.M. (2004). *Management Challenges for Tomorrow's Leaders*. Ohio : South-West Thomson Learning.
- Linden, R. (2002). A Framework of Collaborating. *The Public Manager*, 31(2), 3-6.
- Liu, J. and Jacob, W.J. (2013). From access to quality: migrant children's education in urban China. *Educational Research for Policy and Practice*, 12(3), 177-191.
- Loomba, N.P. (1978). *Management -A Quantitative Perspective*. New York : Macmillan.
- McGuire, M. (2006). Collaborative Public Management: Assessing What We Know and How We Know It. *Public Administration Review*, 66, 33-43.
- Michael, H.M. and others. (1985). *Management: Individual and. Organizational Effectiveness*. 2nd ed. New York : Harper & Row.
- Morse, R.S. (2005). Facilitating Interposol Collaboration : Community and The Soft Skills of Public Management. *The 8th National Public Management Research Conference*.
- Nadler, D.A. (1980.). The Conceptualization of Educational Evaluation : An Analytical Review ofthe Literature. *Review of Educational Research*, 53, 117-128.
- Oakley, P. and Marsden, D. (1984). *Approaches to Participation in Rural Development*. Geneva : International Labour Office Publications.
- Procter, P. (1978). *Longman Dictionary of Contemporary English*. London : Longman.
- Raj, M. (1996). *Encyclopedic Dictionary of Psychology and Education*. New Delhi : Anmol Publications PVT.
- Reed, B.H. (1989). *Partnerships for community development: Resources for practitioners and trainers*. Amherst, MA : COCD Publications.

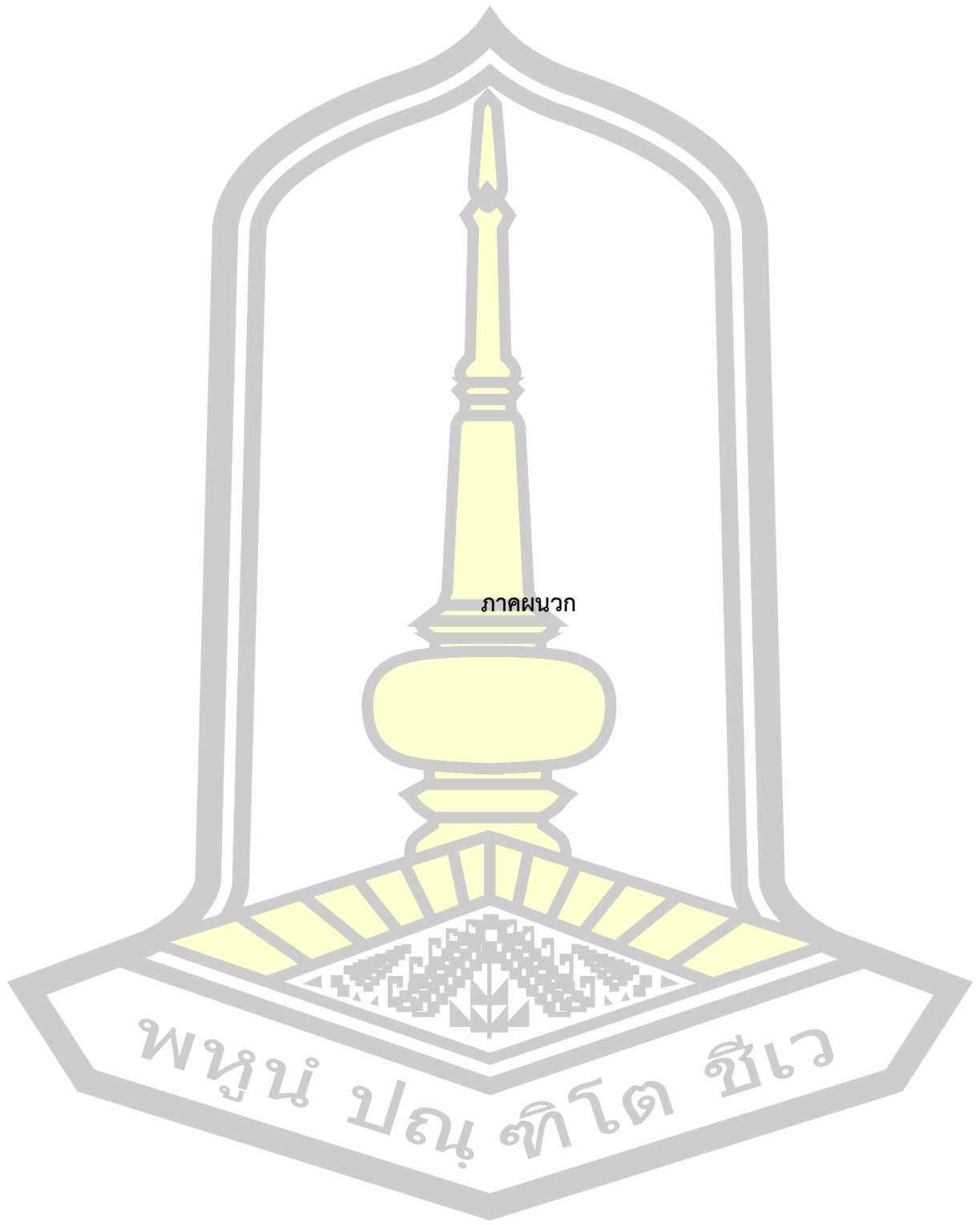
- Ribchester, C. and Edwards, W.J. (2007). *Co-operation in the countryside: Small primary School Clusters*. [online]. Available from : <http://www.ebscohot.com/ehost/Detail?vid=13&hid=3b84db3b-45f9>. [accessed 16 June 2023].
- Rifkin, S.B. (2001). *Partners in Planning: information, participation and empowerment*. London and Oxford : Macmillan Education.
- Schiller, D. (2006). The potential to upgrade the Thai innovation system by university industry linkages. *Asian Journal of Technology Innovation*, 14(2), 67-91.
- Selznick, P. (1948). Foundations of the theory of organization. *American Sociological Review*, 13(1), 25-35.
- Shadid, W. and others. (1982). *Management: Making organization perform*. New York : McMillan.
- Simon, H.A. (1974). How big is a chunk?. *Science*, 183(4124), 482-488.
- Stoner, A.F. and Wankel.C. (1986). *Management*. 3rd ed. New Delhi : Prentice – Hall.
- Straus, D. (2002). *How to Make Collaboration Work*. San Francisco : Berrett- Koehler Publishers.
- Think Exist. (2008). *The Leadership Challenge: How to Get Extraordinary Things Done in Organizations*. San Francisco : Jossey Bass.
- Thomson, A.M. and Perry, J.L. (2006). Collaboration Process: Inside the Black Box. *Public Administration Review*. 66, 21-32.
- Tosi, H.L. and Carroll, S.J. (1982). *Management*. New York : John Wiley and Sons.
- Tosi, L.H. and Stephen, C.J. (1982). *Management*. 2nd ed. New York : John Wiley & Sons.
- Van de Ven, A.H. and Ring, P.S. (2006) Relying on Trust in Cooperative Inter-Organizational Relationships. In: Bachmann, R. and Zaheer, A., Eds., *Handbook of Trust Research*, Elgar, Cheltenham, 144-164. New York : Edward Elgar Publishing Ltd.
- White, K.R. (1982). The Relation between Socioeconomic Status and Academic Achievement. *Psychological Bulletin*, 91, 461-481.
- Willer, D. (1986). *Scientific Sociology : Theory and Method*. Englewood. Cliff, N.J. : Prentice Hall.

Wood, D.J. and Gray, B. (1991). Toward a Comprehensive Theory of Collaboration.

The Journal of Applied Behavioral Science, 27(2), 139–62.

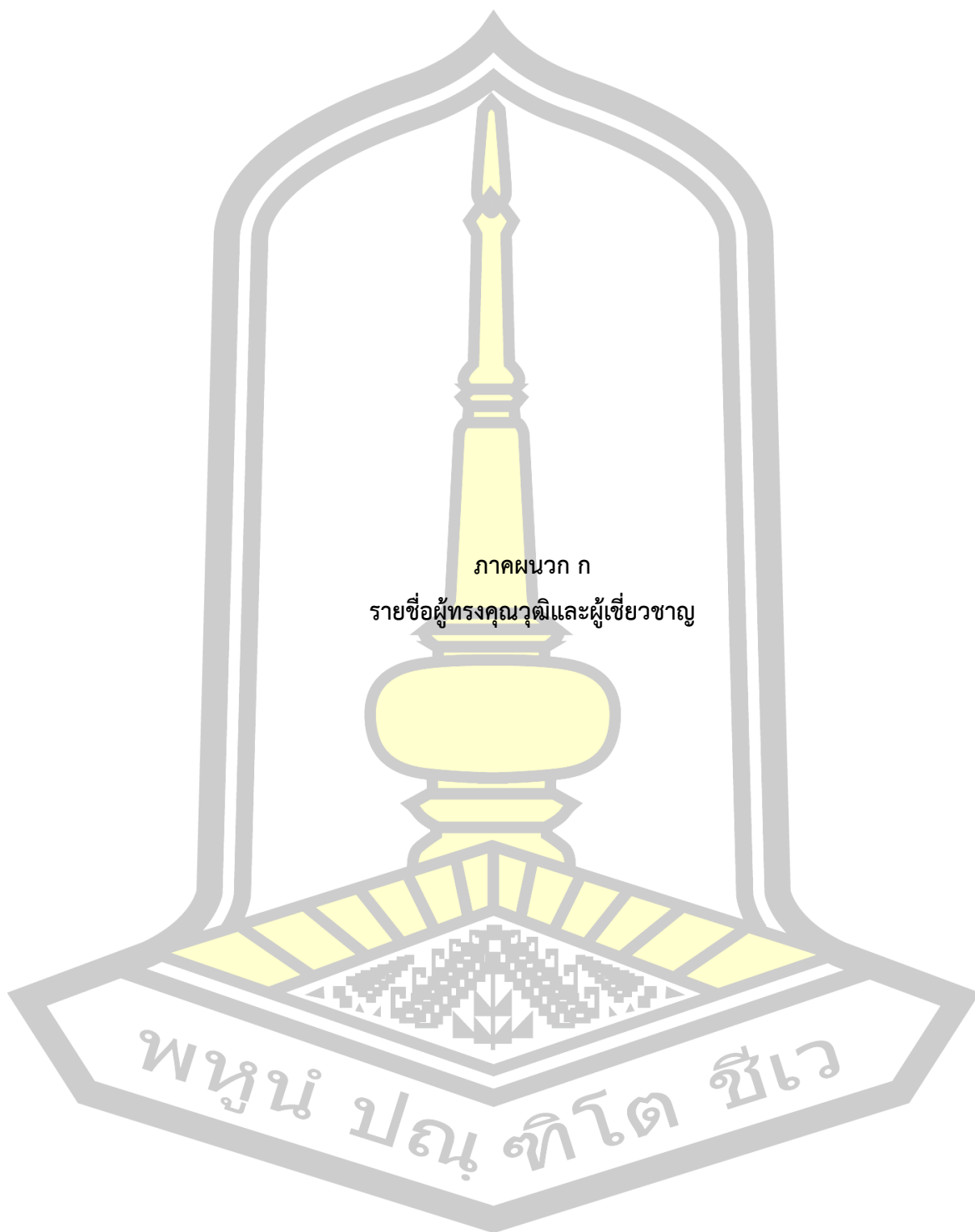
World Health Organization and UNICEF (1978). *Primary Health Care: Report of the International Conference on Primary Health Care. Alma-Ata USSR. 6–12 September, 1978*. Geneva : WHO.

ภาคผนวก

พหุณํ ปณฺ ทิโต ชีเว

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

พหุ ประทีป ชัยเว

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย เรื่องรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 5 ท่าน แบ่งออกเป็นด้านการบริหาร ด้านวัดผลและประเมินผลวิจัยการศึกษา ด้านการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

- (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชลาธิป สมหาหิโต ตำแหน่งอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรสาขาวิชา
ปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- (2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ตรีคม พรหมมาบุญ ตำแหน่ง ประธานกลุ่มวิชาทดสอบและวิจัย
การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
- (3) ดร.ฉัตรวิไล สุรินทร์ชมพู ตำแหน่ง ประธานสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
- (4) อาจารย์วิภารัตน์ อิ่มรัมย์ ตำแหน่ง อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรสาขาวิชา
การศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏบุรีรัมย์
- (3) อาจารย์พ่องนภา พรหมเกษ ตำแหน่ง อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรสาขาวิชา
การศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสุรินทร์

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ที่ อว 0605.5(2)/ว.1128

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 เมษายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย**เรียน** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตรีคม พรมมาบุญ

ด้วย นางปิยนันท์ พูลโสภาก นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิจัย เรื่อง “รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) จิตวิทยา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พรวริทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216
โทรสาร 0-4371-3147

ที่ อว 0605.5(2)/ว.1128

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 เมษายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์วิภารัตน์ อิ่มรัมย์

ด้วย นางปิยนันท์ พูลโสภาก นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิจัย เรื่อง "รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) จิตวิทยา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ กุสืออ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216
โทรสาร 0-4371-3147

ที่ อว 0605.5(2)/ว.1128

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 เมษายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย**เรียน** รองศาสตราจารย์ ดร.ชลาธิป สมหาหิโต

ด้วย นางปิยนันท์ พูลโสภาก นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิจัย เรื่อง “รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ศ.) จิตวิทยา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ทชรวินัย จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216

โทรสาร 0-4371-3147

ที่ อว 0605.5(2)/ว.1128

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 เมษายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร. ฉัตรวิไล สุรินทร์ขมพู

ด้วย นางปิยนันท์ พูลโสภาก นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิจัย เรื่อง “รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ศ.) จิตวิทยา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216
โทรสาร 0-4371-3147

ที่ อว 0605.5(2)/ว.1128

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 เมษายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์μόองงภา พรหมเกษ

ด้วย นางปิยนันท์ พูลโสภา นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิจัย เรื่อง “รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) จิตวิทยา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

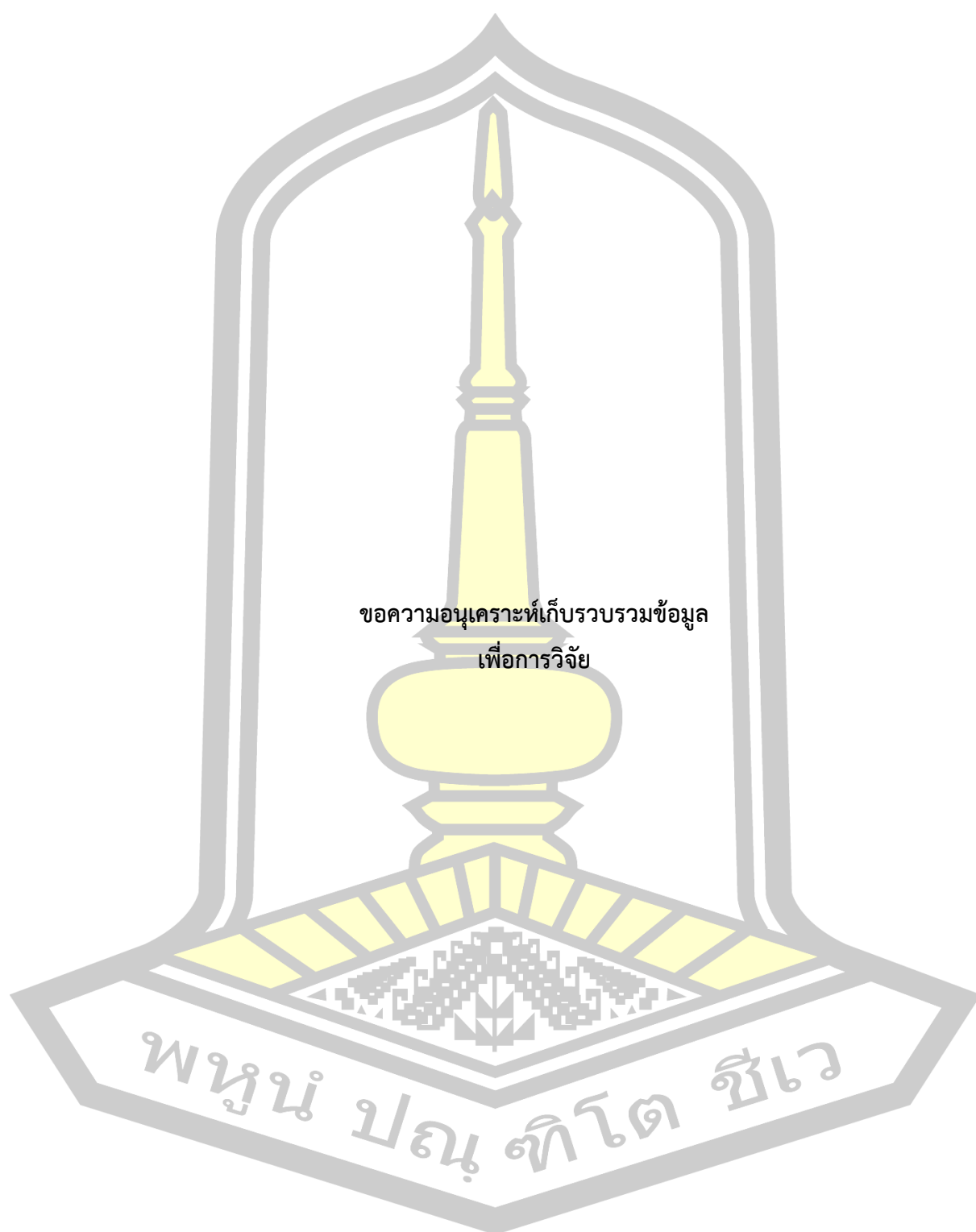
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216

โทรสาร 0-4371-3147

ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล
เพื่อการวิจัย

พญูน์ ปณฺ ทิตฺ สีเว

ที่ อว 0605.5(2)/ว.1232

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

9 เมษายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

ด้วย นางปิยนันท์ พูลโสภา นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดอนุญาตให้ นางปิยนันท์ พูลโสภา เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ กุลีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-9852

ที่ อว 0605.5(2)/ว1140

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 เมษายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ/วิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนจิตตเมตต์

ด้วย นางปิยนันท์ พูลโสภา นิสิตระดับระดับปริญญาเอก สาขา กศ.ด. การบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ด. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นางปิยนันท์ พูลโสภา เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี เพื่อนิตินจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการ ในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216
โทรสาร 0-4371-3147

ที่ อว 0605.5(2)/ว.1232

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

9 เมษายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเพลินพัฒนา (ฝ่ายอนุบาล)

ด้วย นางปิยนันท์ พูลโสภา นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

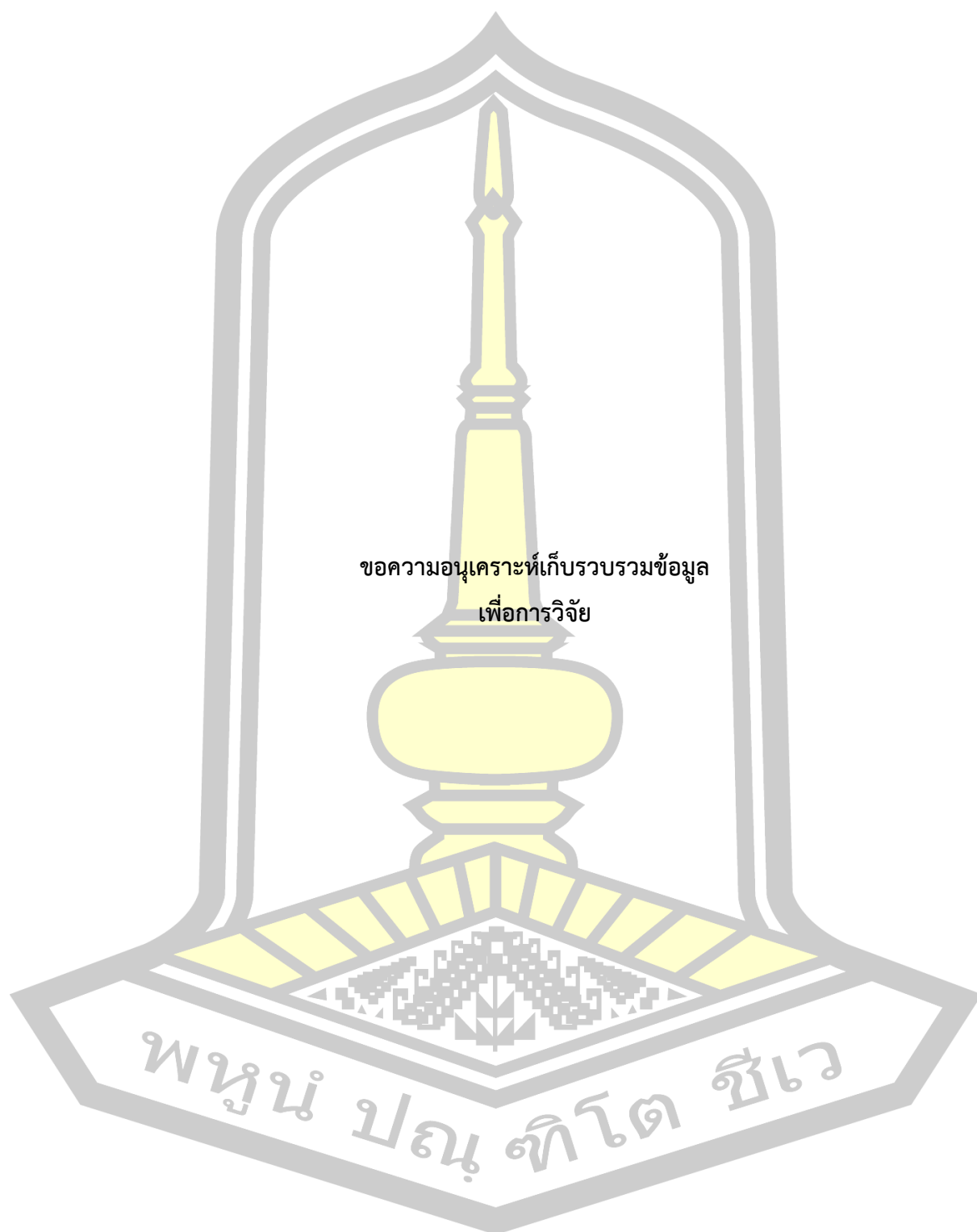
เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดอนุญาตให้ นางปิยนันท์ พูลโสภา เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อนิตินจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ กุลีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-9852

ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์
 สัตส่วนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสัตส่วนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูล
 ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการกองการศึกษา ครูปฐมวัย
 แต่ละสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จังหวัด	จำนวนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	อำเภอ	อำเภอ	อำเภอ
1. อุดรธานี	796 ศูนย์	5 อำเภอ	19 ศูนย์	38 คน
2. หนองคาย	402 ศูนย์	5 อำเภอ	19 ศูนย์	38 คน
3. สกลนคร	390 ศูนย์	5 อำเภอ	19 ศูนย์	38 คน
4. นครพนม	465 ศูนย์	5 อำเภอ	18 ศูนย์	36 คน
5. มุกดาหาร	209 ศูนย์	5 อำเภอ	18 ศูนย์	36 คน
6. สุรินทร์	427 ศูนย์	5 อำเภอ	18 ศูนย์	36 คน
7. บุรีรัมย์	419 ศูนย์	5 อำเภอ	18 ศูนย์	36 คน
8. อำนาจเจริญ	190 ศูนย์	5 อำเภอ	19 ศูนย์	37 คน
9. ศรีสะเกษ	528 ศูนย์	5 อำเภอ	18 ศูนย์	36 คน
10. อุบลราชธานี	860 ศูนย์	5 อำเภอ	19 ศูนย์	37 คน
รวม	4,686 ศูนย์	50 อำเภอ	185 ศูนย์	368 คน

ที่ อว 0605.5(2)/ว1140

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 เมษายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ/วิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี

ด้วย นางปิยนันท์ พูลโสภา นิสิตระดับระดับปริญญาเอก สาขา กศ.ด. การบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ด. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริลิล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นางปิยนันท์ พูลโสภา เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี เพื่อนี้ลิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการ ในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216
โทรสาร 0-4371-3147

ที่ อว 0605.5(2)/ว1140

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 เมษายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ/วิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดหนองคาย

ด้วย นางปิยนันท์ พูลโสภา นิสิตระดับระดับปริญญาเอก สาขา กศ.ด. การบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ด. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นางปิยนันท์ พูลโสภา เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี เพื่อนิตินจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการ ในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216

โทรสาร 0-4371-3147

ที่ อว 0605.5(2)/ว1140

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 เมษายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ/วิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดสกลนคร

ด้วย นางปิยนันท์ พูลโสภานิช นิสิตรระดับระดับปริญญาเอก สาขา กศ.ด. การบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ด. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นางปิยนันท์ พูลโสภานิช เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการ ในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทองศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216

โทรสาร 0-4371-3147

ที่ อว 0605.5(2)/ว2001

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

18 กรกฎาคม 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดนครพนม

ด้วย นางปิยนันท์ พูลโสภา นิสิตระดับระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นางปิยนันท์ พูลโสภา เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี เพื่อ นิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการ ในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216

โทรสาร 0-4371-3147

ที่ อว 0605.5(2)/ว2001

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

18 กรกฎาคม 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาวิทยานิพนธ์**เรียน** ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดมุกดาหาร

ด้วย นางปิยนันท์ พูลโสภา นิสิตระดับระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทร์ศิริลิว เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นางปิยนันท์ พูลโสภา เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการ ในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ กุสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216

โทรสาร 0-4371-3147

มณู ทัชเชา

ที่ อว 0605.5(2)/ว1140

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 เมษายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ/วิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดสุรินทร์

ด้วย นางปิยนันท์ พูลโสภา นิสิตระดับระดับปริญญาเอก สาขา กศ.ด. การบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ด. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นางปิยนันท์ พูลโสภา เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการ ในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทองศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216

โทรสาร 0-4371-3147

ที่ อว 0605.5(2)/ว1140

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 เมษายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ/วิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดบุรีรัมย์

ด้วย นางปิยนันท์ พูลโสภาก นิสิตระดับระดับปริญญาเอก สาขา กศ.ด. การบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ด. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริลือ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นางปิยนันท์ พูลโสภาก เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการ ในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216

โทรสาร 0-4371-3147

ที่ อว 0605.5(2)/ว1140

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 เมษายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ/วิทยานิพนธ์**เรียน** ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดอำนาจเจริญ

ด้วย นางปิยนันท์ พูลโสภา นิสิตระดับระดับปริญญาเอก สาขา กศ.ด. การบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ด. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นางปิยนันท์ พูลโสภา เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการ ในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216

โทรสาร 0-4371-3147

ที่ อว 0605.5(2)/ว1140

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 เมษายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ/วิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดศรีสะเกษ

ด้วย นางปิยนันท์ พูลโสภา นิสิตระดับระดับปริญญาเอก สาขา กศ.ด. การบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ด. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นางปิยนันท์ พูลโสภา เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี เพื่อนิตินจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการ ในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216

โทรสาร 0-4371-3147

ที่ อว 0605.5(2)/ว.1232

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

9 เมษายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี

ด้วย นางปิยนันท์ พูลโสภานิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำการวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดอนุญาตให้ นางปิยนันท์ พูลโสภานิสิตปริญญาเอก เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

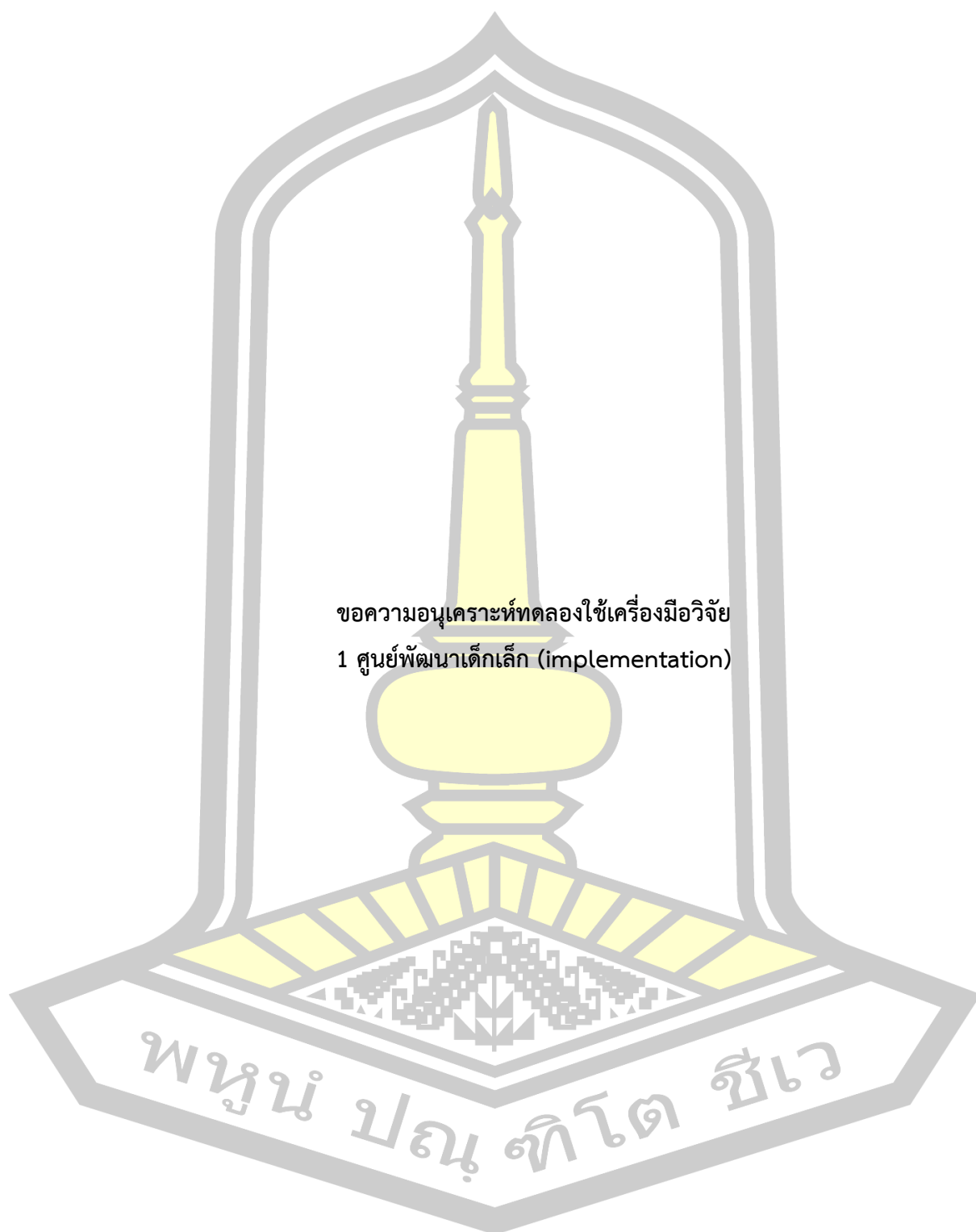
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูลีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-9852

ม.นุ. ๖๖

ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือวิจัย
1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (implementation)

พหุ ประจักษ์ วิทยา

ที่ อว 0605.5(2)/ว1141

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 เมษายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ที่ทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

เรียน นายกเทศบาลตำบลเมืองแก (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองแก)

ด้วย นางปิยนันท์ พูลโสภา นิสิตระดับปริญญาเอก สาขา กศ.ด. การบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดนหลักสูตร กศ.ด. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้นิสิตคนดังกล่าวเข้าทดลองใช้เครื่องมือวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทองศักดิ์ กุลี้อ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216
โทรสาร 0-4371-3147

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิการประชุมสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)
 ประเมินความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความสอดคล้อง
 (Congruity)
 และความเป็นประโยชน์ (Utility)
 ของรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง
ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล		
1	กัญญาภักดิ์ คำมณีกุล	ท้องถิ่นอำเภอปราสาท
2	หนึ่ง มะโนศรี	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนรงค์
3	สมบูรณ์ พรหมลี	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนรงค์
อาจารย์ นักวิชาการ ในสถาบันอุดมศึกษา		
4	รองศาสตราจารย์ ดร. ไชยา ภาวะบุตร	ประธานสาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
5	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงศ์	ประธานหลักสูตรการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย บัณฑิตเอเชีย
6	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณิง สายแก้ว	ที่ปรึกษามูลนิธิเด็กน้อยพัฒนา
อำนวยการกองการศึกษา ครู นักวิชาการ		
7	สวลี โพธิ์ศรี	รักษาการผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลนรงค์
8	ปัทมาพร ขวัญรัมย์	รักษาการผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านจารย์
9	นางสมรัตน์ ศักดิ์เต็ม	ครู ชำนาญการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านจารย์ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

ที่ อว 0605.5(2)/ว.2647

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

23 กันยายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คุณกัญญาภัค คำมณีกุล

ด้วย นางปิยนันท์ พูลโสภาก นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิจัย เรื่อง “รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216
โทรสาร 0-4371-9852

ที่ อว 0605.5(2)/ว.2647

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

23 กันยายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ

เรียน นายหนึ่ง มะโนศรี

ด้วย นางปิยนันท์ พูลโสภานิช นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิจัย เรื่อง "รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216
โทรสาร 0-4371-9852

ที่ อว 0605.5(2)ว.2647

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

23 กันยายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ

เรียน นายสมบุรณ์ พรหมสิทธิ์ :

ด้วย นางปิยนันท์ พูลโสภาก นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิจัย เรื่อง “รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ศ.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ กุลีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216
โทรสาร 0-4371-9852

ที่ อว 0605.5(2)/ ว2855

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

4 ตุลาคม 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าประชุมสัมมนาอิงกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ(Connoisseurship)**เรียน** รองศาสตราจารย์ ดร. โขยา ภาวะบุตร

ด้วย นางปิยนันท์ พูลโสภา นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อยกระดับคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเข้าร่วมการประชุมสัมมนาอิงกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ(Connoisseurship) เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป ทั้งนี้ นิสิตจักได้ประสานวัน เวลา และสถานที่จัดประชุมกับท่านอีกครั้ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216
โทรสาร 0-4371-3147

ที่ อว 0605.5(2)/ ๖2855

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

4 ตุลาคม 2567

เรื่อง ขอลความอนุเคราะห์เข้าประชุมสัมมนาอิงกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ(Connoisseurship)

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อำนาจ ชนะวงศ์

ด้วย นางปิยนันท์ พูลโสภณ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อยกระดับคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอลความอนุเคราะห์จากท่านเข้าร่วมการประชุมสัมมนาอิงกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ(Connoisseurship) เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป ทั้งนี้ นิสิตจักได้ ประสานวัน เวลา และสถานที่จัดประชุมกับท่านอีกครั้ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังอย่างยิ่งว่าคง ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216
โทรสาร 0-4371-3147

ที่ อว 0605.5(2)/ว.2647

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

23 กันยายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณิง สายแก้ว

ด้วย นางปิยนันท์ พูลโสภาก นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิจัย เรื่อง “รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ศ.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216
โทรสาร 0-4371-9852

ที่ อว 0605.5(2)/ว.2647

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

23 กันยายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ

เรียน นางปัทมาพร ขวัญรัมย์

ด้วย นางปิยนันท์ พูลโสภาก นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิจัย เรื่อง “รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216
โทรสาร 0-4371-9852

ที่ อว 0605.5(2)/ว.2647

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

23 กันยายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ

เรียน นางสมรัตน์ ศักดิ์เต็ม

ด้วย นางปิยนันท์ พูลโสภากา นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิจัย เรื่อง “รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216

โทรสาร 0-4371-9852

ที่ อว 0605.5(2)/ว.2647

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

23 กันยายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ

เรียน นางสาวลี โพธิ์ศรี

ด้วย นางปิยนันท์ พูลโสภาน นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิจัย เรื่อง “รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้นำไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216
โทรสาร 0-4371-9852

มณู ที เก

ที่ อว 0605.5(2)/ 24642

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

28 พฤศจิกายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นายกิตติชัย เกตุวงศา

ด้วย นางปิยนันท์ พูลโสภานิช นิสิตระดับระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ศ. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216
เบอร์โทรศัพท์นิสิต 081-826198

ที่ อว 0605.5(2)/ ว4642

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

28 พฤศจิกายน 2567

เรื่อง ขออนุญาตเคราะห้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นางสุภัคร พุทธานู

ด้วย นางปิยนันท์ พูลโสภา นิสิตระดับระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก " ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ด. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตเคราะห้จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216
เบอร์โทรศัพท์นิสิต 081-826198

ที่ อว 0605.5(2)/ว4642

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

28 พฤศจิกายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณิต สายแก้ว

ด้วย นางปิยนันท์ พูลโสภา นิสิตระดับระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ด. การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

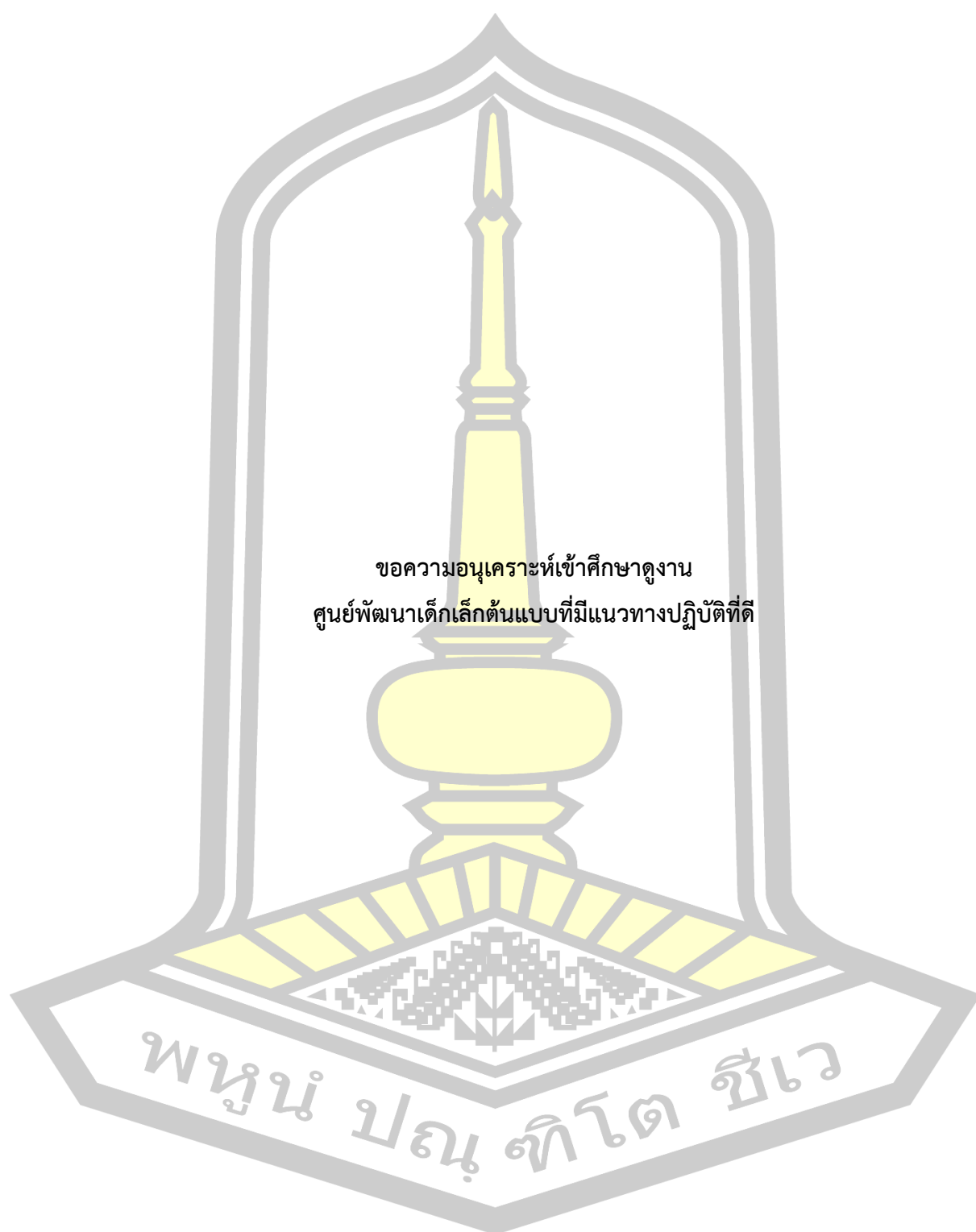
เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์ 0-4375-4322-40 ต่อ 6216
เบอร์โทรศัพท์นิสิต 081-826198

ขอความอนุเคราะห์เข้าศึกษาตุงาน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบที่มีแนวทางปฏิบัติที่ดี

พหุ ประยูร วิทยา

ที่ อว 0605.5(2)/ว.1232

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

9 เมษายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์**เรียน** ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหนองหญ้าขาว เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

ด้วย นางปิยนันท์ พูลโสภานิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริลือ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดอนุญาตให้ นางปิยนันท์ พูลโสภานิสิตปริญญาเอก เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

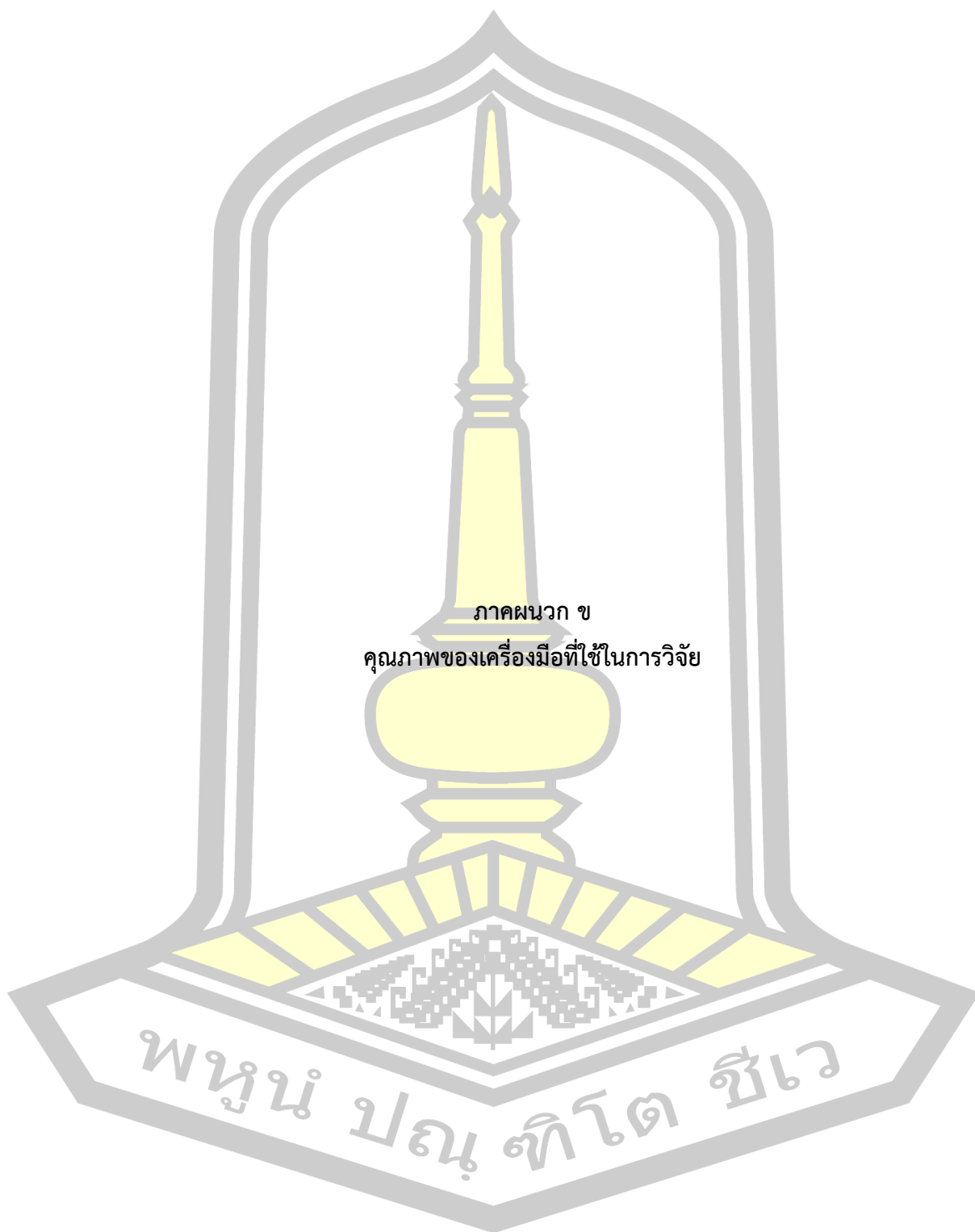
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-9852

มณู ที ๒๕

ภาคผนวก ข
คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พหุบัน ปณุ ทิโต ชีเว

คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 34 แสดงค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามสภาพ
ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม
เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม $\sum R$	เฉลี่ย IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
ด้านการบริหารจัดการ								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
3	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
ด้านบุคลากร								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	4	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	4	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	0	+1	5	0.80	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	0	4	0.80	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ตาราง 33 (ต่อ)

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม $\sum R$	เฉลี่ย IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ตาราง 33 (ต่อ)

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม $\sum R$	เฉลี่ย IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

จากตาราง 33 พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.80 – 1.00

Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ตามวิธี Item Total Correlation และ ผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Cronbach's Alpha	N of Items
.964	50

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	176.8667	788.671	.877	.962
a2	176.8333	810.420	.877	.962
a3	176.8333	810.282	.879	.962
a4	176.8333	800.626	.883	.962
a5	176.9000	811.679	.856	.962
a6	176.7333	809.237	.858	.962
a7	176.8000	816.234	.788	.963
a8	176.9333	803.099	.859	.962
a9	176.7667	807.151	.806	.962
a10	176.9333	806.823	.872	.962
b1	175.3333	868.644	-.171	.965
b2	175.4333	870.944	-.272	.965
b3	175.3333	871.540	-.286	.965
b4	175.3667	853.413	.229	.964
b5	175.4000	870.248	-.199	.966
b6	175.4000	860.524	.041	.965
b7	175.3667	867.482	-.135	.965
b8	175.4333	856.254	.153	.965

b9	175.4667	857.637	.096	.965
b10	175.5333	863.637	-.051	.965
c1	176.8333	798.695	.891	.962
c2	176.7000	804.769	.847	.962
c3	176.7667	803.357	.843	.962
c4	176.7000	809.321	.846	.962
c5	176.8000	807.683	.830	.962
c6	176.7000	794.148	.901	.962
c7	176.6333	792.792	.908	.962
c8	176.7667	803.909	.856	.962
c9	176.9333	812.754	.825	.962
c10	176.7667	804.461	.923	.962
d1	175.2667	871.582	-.230	.966
d2	175.5000	867.017	-.127	.965
d3	175.3333	867.057	-.132	.965
d4	175.3333	865.747	-.115	.965
d5	175.4000	861.834	-.002	.965
d6	175.3667	864.033	-.060	.965
d7	175.4333	864.737	-.075	.965
d8	175.3667	859.068	.075	.965
d9	175.3000	861.390	.012	.965
d10	175.5333	861.637	.002	.965
e1	176.8667	807.223	.889	.962
e2	176.8000	801.614	.903	.962
e3	176.7667	805.426	.855	.962
e4	176.8667	808.395	.898	.962
e5	176.7000	812.079	.800	.962
e6	176.7333	805.513	.868	.962
e7	176.8000	805.752	.914	.962
e8	176.8667	798.878	.899	.962
e9	176.7333	811.168	.853	.962
e10	176.7667	797.220	.914	.962

Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ตามวิธี Item Total Correlation และ ผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient)

ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

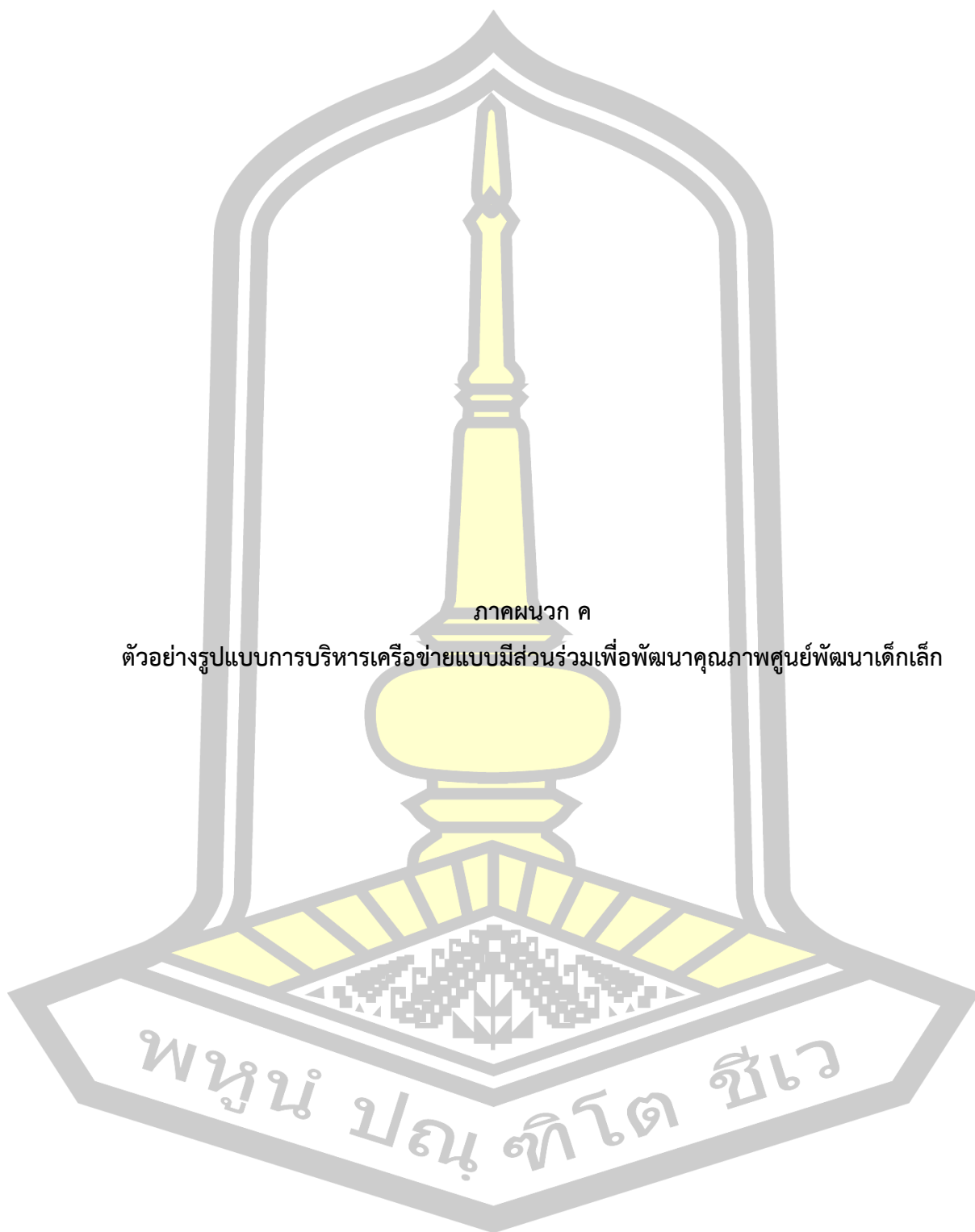
Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.907	50

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
aa1	193.1667	299.109	.573	.903
aa2	193.2333	301.702	.548	.903
aa3	193.1667	303.523	.631	.903
aa4	193.1333	298.395	.607	.903
aa5	192.9333	299.651	.545	.903
aa6	193.0333	301.275	.600	.903
aa7	193.1000	302.300	.575	.903
aa8	193.1667	297.109	.693	.902
aa9	193.0667	294.892	.676	.902
aa10	193.0333	303.344	.560	.903
bb1	192.1000	317.403	.177	.908
bb2	191.9000	316.783	.195	.907
bb3	192.1000	314.714	.264	.907
bb4	192.0667	321.099	.026	.909
bb5	191.9667	318.171	.142	.908
bb6	192.0000	319.034	.119	.908
bb7	192.0333	313.413	.330	.906
bb8	192.0000	316.414	.210	.907
bb9	192.0000	309.793	.471	.905

bb10	192.0333	319.344	.098	.908
cc1	193.3667	294.654	.674	.902
cc2	193.4333	304.185	.548	.904
cc3	193.3000	298.148	.552	.903
cc4	193.3333	297.195	.583	.903
cc5	193.3000	298.079	.605	.903
cc6	193.3667	304.171	.505	.904
cc7	193.4000	296.869	.687	.902
cc8	193.4000	302.248	.573	.903
cc9	193.2333	296.047	.647	.902
cc10	193.3000	301.183	.600	.903
dd1	191.9333	323.237	-.057	.909
dd2	192.0000	316.966	.189	.907
dd3	192.1000	316.024	.252	.907
dd4	192.1333	317.085	.211	.907
dd5	191.8333	313.454	.389	.906
dd6	192.1333	318.051	.188	.907
dd7	191.9333	319.926	.082	.908
dd8	192.0333	315.275	.278	.907
dd9	191.9000	320.369	.064	.908
dd10	192.1333	315.844	.265	.907
f1	191.8333	321.316	.026	.909
f2	192.0667	315.237	.260	.907
f3	192.0000	321.172	.037	.908
f4	192.0333	313.068	.406	.906
f5	192.0667	315.099	.288	.906
f6	192.0333	317.482	.204	.907
f7	192.1333	318.947	.118	.908
f8	192.0667	316.064	.304	.906
f9	192.1667	318.075	.156	.908
f10	192.0333	317.620	.180	.907

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

พญฺ์ ปณฺ ทิโต ชีเว

คู่มือการใช้รูปแบบ การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เอกสารนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คำนำ

รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม คุณภาพการศึกษา และกระบวนการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม ที่มีแนวทางการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบ ส่งผลให้มีแนวทางการดำเนินการในการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อให้บรรลุเป้าหมายด้านการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ประกอบด้วยหลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย ส่วนที่ 2 เนื้อหา ประกอบด้วย องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และกระบวนการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม ส่วนที่ 3 การประเมินผล ส่วนที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ในเล่มนี้ได้นำเสนอขั้นตอนการนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ผู้บริหาร ครู บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมรมศิษย์เก่าและผู้เกี่ยวข้อง สามารถนำไปปฏิบัติในการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ ผู้จัดทำขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ทำให้คู่มือเล่มนี้สำเร็จ และมีความสมบูรณ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือเล่มนี้จะเป็นแนวทางที่ดี และก่อประโยชน์ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในการนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปใช้ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเด็กเล็กต่อไป

ปิยนันท์ พูลโสภาก

ผู้วิจัย

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทยให้มีทักษะ มีความรู้ มีความสามารถและสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพจึงได้มุ่งเน้นการจัดการศึกษาโดยเฉพาะการจัดการศึกษาปฐมวัยเพราะการศึกษาปฐมวัยถือเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาคน การพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพเป็นรากฐานที่สำคัญสำหรับความสามารถทั้งปวงในชีวิต (อุทุมพร สมศรี, 2560) การพัฒนาเด็กปฐมวัยของประเทศไทยเป็นสิ่งที่รัฐบาลให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องเนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ทำให้ผลของการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุดต่อการสร้างรากฐานของชีวิตที่ผ่านมามีการดำเนินงานเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันหลายภาคส่วน เนื่องจากเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่เริ่มต้นตั้งแต่ปฏิสนธิในครรภ์มารดาจนถึงอายุ 6 ปีบริบูรณ์ หรือก่อนเข้าชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จึงทำให้มีหลายหน่วยงานที่ร่วมจัดบริการพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมทั้งการให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรชุมชน ซึ่งในส่วนของภาครัฐมีกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลัก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565)

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2551 กำหนดให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยมุ่งเน้นให้พ่อแม่ ปกครอง ครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย มีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการเลี้ยงดู การสร้างประสบการณ์การส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้และพัฒนาได้ตามศักยภาพเด็กเล็กเป็นวัยที่ต้องการการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดจากพ่อแม่ ผู้ปกครองโดยเฉพาะช่วง 5 ปีแรกของชีวิต เป็นระยะที่มีความสำคัญต่อพื้นฐานการเรียนรู้ และการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทุก ๆ ด้าน เพื่อให้เด็กเติบโตเป็นเด็กที่มีคุณภาพ (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2551) ปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นของชีวิต เป็นช่วงวัยที่พัฒนาการด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว และเป็นฐานรากที่สำคัญสำหรับพัฒนาการในช่วงวัยต่อ ๆ ไป เด็กในวัยนี้จึงเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของประเทศ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมตามช่วงวัยจะสามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณภาพและจะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไปในอนาคต ดังคำกล่าวของ ศ.ดร.เจมส์ เจ เอกแมน นักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบล ปี พ.ศ. 2542 ที่ว่า “การลงทุนพัฒนาเด็ก ปฐมวัยเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุดให้ผลตอบแทนแก่สังคมที่ดีที่สุดในระยะยาว” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถานศึกษา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, มาตรา 54) ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยไว้หลายมาตรา คือ มาตรา 54 วรรคสอง กำหนดว่ารัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการตามความพร้อมแต่ละแห่ง เพื่อไม่ให้เด็กขาดโอกาสในการเตรียมความพร้อมและเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองอีกทางหนึ่ง (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) องค์กรบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537 และแก้ไขจนถึงปัจจุบัน กำหนดให้สภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาแล้วติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละห้าหมื่นบาท อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้โดยทำประกาศของปกครองส่วนท้องถิ่น, 2542) กระทรวงมหาดไทยและให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา นับเป็นหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กที่สุด มีความใกล้ชิดประชาชนในท้องถิ่น มีงบประมาณในการบริหารกิจการของตนเองโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร

คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ หรือ ก.พ.ป. ได้เห็นชอบให้คณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัย จัดทำมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติขึ้นเป็นมาตรฐานกลางให้ทุกหน่วยงานใช้ร่วมกันในการประเมิน เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริการดูแลพัฒนา และจัดการศึกษาสำหรับเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงก่อนเข้าประถมศึกษา โดยมีภาระงานคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจฯ ทั้งสองคณะ (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและอนุบาล) ร่วมกับคณะทำงานปรับปรุงมาตรฐานฯ คณะอนุกรรมการประสานและส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (กดยช.) นับว่าเป็นการปรับกระบวนการทัศน์ให้ใช้เด็กเป็นที่ตั้งของกำหนดมาตรฐาน คำนึงถึงการตอบสนองต่อสิทธิพื้นฐานที่เด็กทุกคนพึงได้รับ ซึ่งถือเป็นการวางรากฐานการพัฒนามนุษย์แทนการใช้บริบทหรือหน่วยงานต้นสังกัดเป็นที่ตั้ง การมีมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติฉบับเดียวเป็นมาตรฐานกลางให้ทุกหน่วยงานร่วมจัดทำ ร่วมใช้เป็นหลักประเมินการดำเนินงานให้เป็นแนวทางเดียวกันและประสานงาน เพื่อมุ่งเป้าหมายเดียวกัน คือการพัฒนาคุณภาพ จึงจำเป็นที่จะต้องจัดทำคู่มือมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติที่ชัดเจนสามารถนำไปใช้ประเมินเพื่อพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพในบริบทต่าง ๆ โดยผู้ใช้มีภูมิหลังและมาจากต้นสังกัดที่แตกต่างกันการจัดทำคู่มืออันนำไปสู่การปฏิบัติ ดำเนินตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้ง 3 ด้าน ตามตัวบ่งชี้ และแบบประเมินต้องสร้างความเข้าใจมีข้อมูลที่เหมาะกับการใช้งานและแหล่งอ้างอิงเพื่อเป็นแนวทางสู่การปฏิบัติอย่างทั่วถึง

นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของเด็กปฐมวัย สร้างรากฐานที่แข็งแกร่งของพลเมืองคุณภาพต่อไป การขับเคลื่อนมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ

ปัจจุบันนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งมีภารกิจสำคัญในงานด้านการจัดการศึกษา ในระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แต่เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความ หลากหลายในด้านศักยภาพและทรัพยากรที่แตกต่างกัน ปัญหาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีความไม่เท่า เทียมกันในการบริหารจัดการและเพื่อเตรียมความพร้อม ในการตรวจประเมินและรับรองคุณภาพ สถานศึกษา เนื่องด้วยความแตกต่างของสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ และนโยบายของคณะ กรรมการบริหารแต่ละแห่ง อาจส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่แตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยของ วันเพ็ญ กงเพชร (2558) ที่พบว่า ปัญหาของการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็กในสังกัด องค์กรบริหารส่วนตำบลเสื่อไถ่ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคามในภาพรวมยังขาดงานอีก หลายด้าน 1) ด้านงานวิชาการขาดแผนการเรียนการสอนที่ได้มาตรฐาน 2) ครูผู้ดูแลเด็กไม่ได้รับ การศึกษาต่อถึงระดับปริญญาตรีสาขาการศึกษาปฐมวัย 3) ด้านสภาพแวดล้อมและความปลอดภัย 4) ด้านงานความสัมพันธ์กับชุมชนครูผู้ดูแลเด็กบางคนยังบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่สร้าง ความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองจึงขาดความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 5) การดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่มีการพัฒนารูปแบบเพื่อรองรับมาตรฐานการศึกษา (ขั้นพัฒนา) 23 มาตรฐาน 93 ตัวชี้วัด

จากความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมถึงการพัฒนาคุณภาพของสถานพัฒนาเด็ก ปฐมวัยแห่งชาติขึ้นเพื่อเป็นมาตรฐานกลาง ผู้จัดทำจึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหาร เครือข่ายแบบมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงการส่งเสริมให้ผู้บริหาร ครู ได้มีการพัฒนา เครือข่ายชุมชนความร่วมมือสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันจะส่งผล ให้มีความรู้ ทักษะ และมีวิสัยทัศน์ในการประยุกต์ใช้รูปแบบเครือข่ายชุมชนความร่วมมือ เพื่อพัฒนา คุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดทำรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมสำหรับผู้บริหารบุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เป้าหมาย

1. มีการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพ คุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ผู้บริหาร ครู ได้มีการพัฒนาเครือข่ายชุมชนความร่วมมือ พัฒนางค์ความรู้ ทักษะ และมีวิสัยทัศน์ในการประยุกต์ใช้รูปแบบเครือข่ายชุมชนความร่วมมือ เพื่อพัฒนาคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป
2. เป็นข้อมูลสารสนเทศที่มีประโยชน์สำหรับผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู และบุคลากรทางการศึกษา ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย โดยเฉพาะศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายหรือวางแผนงาน ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาได้ต่อไป

ความหมายของรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการนำไปสู่การใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สามารถอธิบาย ความหมายของการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

1. รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม หมายถึง รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นเป็นแนวทางในการดำเนินการของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีกระบวนการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม ที่มีแนวทางการ พัฒนา ในแต่ละองค์ประกอบ ส่งผลให้มีแนวทางการดำเนินการในการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อให้บรรลุเป้าหมายด้านการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมอย่างมี ประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ประกอบด้วยหลักการ และจุดมุ่งหมาย ส่วนที่ 2 เนื้อหา ประกอบด้วย องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และกระบวนการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม ส่วนที่ 3 การประเมินผล ส่วนที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ

2. การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหารที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน โดยให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคลครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบัน สังคมอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ ด้านวิชาการด้านอาคาร สถานที่ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นต้น ในการที่จะพัฒนา ความสามารถของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในจังหวัดสุรินทร์ ให้มีมาตรฐานเทียบเคียงมาตรฐานสากล สามารถเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปทั่วประเทศ ประกอบด้วย

2.1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน หมายถึง การวางแผนเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานขององค์กรในระยะยาว โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้องค์กรหาแนวทางในการเตรียมความพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงล่วงหน้าได้ ซึ่งเป็นการกำหนดแนวทางหรือทิศทางในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้และสามารถทำให้องค์กรปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

2.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หมายถึง การทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมายหรือมุ่งสู่ความสำเร็จ มีการปฏิบัติงานของบุคคลในการที่จะเสริมแรงให้บุคคลได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มตามศักยภาพและมีความพึงพอใจต่องานที่กำลังปฏิบัติ อันนำไปสู่การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในการปฏิบัติงานนั้นมีจุดมุ่งหมายคือความสามารถของบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้รวมทั้งแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานได้เป็นที่พอใจ

2.3 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งจากหลาย ๆ ทางเลือกที่ได้พิจารณาหรือประเมินอย่างดีแล้วว่าเป็นแนวทางที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย เป็นกระบวนการที่นำมาใช้ในการพิจารณาวิเคราะห์ทางเลือกที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาในการพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลควรคำนึงถึงประเด็นดังนี้ ได้แก่ การระบุถึงปัญหาการกำหนดแนวทาง เพื่อการตัดสินใจ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การพัฒนาทางเลือกและการประเมินทางเลือก

2.4 การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ต้องเกิดประโยชน์จากทั้งสองฝ่ายหรือทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับประโยชน์จากกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติและจะต้องได้รับการยินยอมพร้อมใจของทั้งสองฝ่ายหรือทุกฝ่ายด้วย ในที่นี้คือ ภาพความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เรียนหรือเด็กในขณะที่อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับบริการต่าง ๆ จากทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนหรือเด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม สติปัญญาและมีความสุขเมื่ออยู่ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตของผู้เรียนประกอบด้วย ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสภาพแวดล้อมภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.5 การมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า การดำเนินงาน ผลการดำเนินงานของแผนงานโครงการที่กำหนดไว้ว่าเป็นอย่างไร ในที่นี้คือ การติดตามการดำเนินงาน การศึกษาความก้าวหน้า การบริหารการจัดการศึกษาและการดำเนินการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 6 ด้าน ประกอบด้วย

3.1 งานบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง บุคคลตัวแทนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น การจัดตั้ง/ยุบ เลิก/ย้ายรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็ก ตลอดจนการกำหนดนโยบาย แผนงาน การจัดทำแผนงบประมาณ การพิจารณาคัดเลือกสื่อ วัสดุอุปกรณ์การเรียน และการประเมินผล การปรับปรุงในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.2 งานบุคลากร หมายถึง บุคคลตัวแทนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการคัดเลือกสรรหา พิจารณา ความดีความชอบ การลงโทษ การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร การตรวจสอบ และประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากร ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.3 งานอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย หมายถึง บุคคลตัวแทนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการอาคารสถานที่ให้ได้มาตรฐานและปลอดภัย แนะนำออกแบบอาคารห้องเรียนสำหรับผู้เรียนการจัดสิ่งแวดล้อมภายในการปรับภูมิทัศน์ภายในและภายนอก การจัดห้องกิจกรรม สำหรับเด็กปฐมวัย การจัดตั้งห้องน้ำที่ถูกสุขลักษณะเหมาะสมกับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.4 งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร หมายถึง บุคคลตัวแทนในชุมชนให้ความร่วมมือในการจัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมประจำวัน การเขียนแผนการจัด ประสบการณ์การผลิตสื่อนวัตกรรมสำหรับการจัดประสบการณ์เรียนรู้และการนิเทศการศึกษาใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.5 งานการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน หมายถึง บุคคลตัวแทนในชุมชนเข้ามีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกอาคาร การระดมทรัพยากรสนับสนุน บริจาคสิ่งของ การประสาน บุคคลในท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.6 งานส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง บุคคลตัวแทนในชุมชนเข้ามามีส่วน ร่วมในการสนับสนุนการจัดประชุมบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานพัฒนาเครือข่าย สนับสนุนให้บุคลากรมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย การประเมินปัญหาอุปสรรคแนวทางแก้ไขการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. การบริหารเครือข่าย หมายถึง กระบวนการในทางบริหารเพื่อทำให้กลุ่มบุคคลองค์กรในทาง การศึกษาที่มีเป้าหมายร่วมกันมารวมตัวกันด้วยความสมัครใจ เพื่อร่วมกันทำกิจกรรมทางการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดโดยมีความสัมพันธ์แนวราบมีความเสมอภาค และเรียนรู้

ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

5. มาตรฐานจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและคุณภาพ มีการดำเนินการบริหารและจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ครอบคลุมด้านวิชาการ ด้านครู ด้านบุคลากร ด้านระบบสารสนเทศ ด้านสภาพแวดล้อมและสื่อเพื่อการเรียนรู้ ด้านประเมินตนเองเปิดโอกาสผู้อื่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามีการกำกับติดตามอย่างเป็นระบบ

6. พัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่รับการพัฒนาในเรื่องการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบไปด้วย

6.1 ด้านการบริหารจัดการ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยมีการบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กอย่างเป็นระบบ มีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับท้องถิ่นสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับพ่อแม่ผู้ปกครอง และชุมชนร่วมกันพัฒนาและยกระดับศักยภาพบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยจัดการสถานศึกษาให้มีความปลอดภัยอย่างเป็นระบบ สะอาด มีระเบียบ จัดให้มีพื้นที่ มุมประสบการณ์ และแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียน และนอกห้องเรียนได้อย่างเหมาะสม

6.2 ด้านครู ผู้ดูแลเด็กปฐมวัย และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านการเล่น เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย มีความรู้ความเข้าใจในการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน มีแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กปฐมวัย ส่งเสริมกระบวนการ การเรียนรู้ Active Learning เสริมทักษะสมอง EF ส่งเสริมเด็กในด้านทักษะชีวิตและการสร้างวินัยเชิงบวก ส่งเสริมการสร้างคุณค่าในตัวเอง (Self-esteem) โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและ ความต้องการพิเศษของเด็ก เป็นรายบุคคล

6.3 ด้านคุณภาพของเด็กปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 2-4 ปี เด็กมีการเจริญเติบโตเหมาะสมตามวัยมีสมรรถนะที่เหมาะสมตามวัย มีพัฒนาการด้านร่างกายที่เหมาะสมตามวัย มีพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจที่เหมาะสมตามวัย มีพัฒนาการด้านสติปัญญา การเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ มีพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสารที่เหมาะสมตามวัย และมีพัฒนาการด้านสังคม มีคุณธรรมจริยธรรมและความซื่อสัตย์

7. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ให้การอบรมเลี้ยงดู ให้กับเด็กที่มีอายุระหว่าง 2 - 4 ปี ดำเนินงานในการจัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้กับเด็กที่มีอายุระหว่าง 2 - 4 ปี เพื่อให้มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา มีความเหมาะสมกับวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีฐานะเทียบเท่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในที่นี้หมายถึงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นการศึกษาที่พัฒนาขึ้นมาจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ ผู้บริหารที่บริหารเครือข่ายที่ประสบความสำเร็จนำมาเป็นข้อมูลในการสังเคราะห์เป็นรูปแบบ การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ส่วนนำ

- 1.1 หลักการ
- 1.2 ความมุ่งหมาย

ส่วนที่ 2 เนื้อหา

2.1 องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม

- (1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน
- (2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
- (3) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- (4) การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์
- (5) การมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล

2.2 กระบวนการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม

- ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน
- ขั้นตอนที่ 2 การจัดองค์กร
- ขั้นตอนที่ 3 การประสานงาน
- ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินงาน
- ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุง

ส่วนที่ 3 การประเมินผล

ส่วนที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ

พจนานุกรมศัพท์โต ชีเว

รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีจุดมุ่งหมายในการส่งเสริมให้ผู้บริหาร ครู ได้มีการพัฒนาเครือข่ายชุมชนความร่วมมือสำหรับ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันจะส่งผลให้มีความรู้ ทักษะ และมีวิสัยทัศน์ ในการประยุกต์ใช้รูปแบบเครือข่ายชุมชนความร่วมมือ เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ พัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีเนื้อหาแบ่งออกเป็น 4 ส่วน มีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 ส่วนนำ

รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นรูปแบบที่สร้างมาจากแนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม แนวคิด การบริหารสถานศึกษา แนวคิดคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เกิดเป็นแนวทางในการการบริหารเครือข่าย แบบมีส่วนร่วม ส่งผลให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถดำเนินงาน จนบรรลุเป้าหมายของการบริหาร เครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีหลักการพื้นฐาน และวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ดังรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. หลักการ

หลักการพื้นฐานของรูปแบบมาจากแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม การที่บุคคลผู้บริหารใช้การจูงใจให้บุคคลผู้ปฏิบัติงานหรือบุคคล ผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมรับผิดชอบ เพื่อพัฒนางานที่ปฏิบัติให้มีคุณภาพสูงสุด ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจตลอดจน การประเมินผลให้ทุกฝ่ายได้สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกัน อันจะนำไปสู่เป้าหมายขององค์กร โดยทำด้วยความเต็มใจ ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน สร้างความไว้วางใจ การประสานความร่วมมือ การวัดผลการดำเนินการ เพื่อให้การบริหารเครือข่าย มีประสิทธิภาพ และความยั่งยืน ซึ่งหลักการพื้นฐานของรูปแบบ มี 4 หลักการ ได้แก่

1.1 การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

ในการปฏิบัติงานของสมาชิกในเครือข่าย ควรสร้างแรงจูงใจเพื่อสร้างความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงานให้เกิดขึ้นกับสมาชิกเครือข่าย และบุคลากร เพื่อเป็นการกระตุ้นให้มีกำลังใจมีความตั้งใจและเต็มใจที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถทั้งนี้บุคคลที่ได้รับการจูงใจที่เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการจะทำงานอย่างเต็มความสามารถมุ่งมั่นที่จะให้ผลงานออกมาดีที่สุดในที่สุด ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.2 การสร้างความไว้วางใจ

ความไว้วางใจ เป็นระดับความมั่นใจของสมาชิกเครือข่าย หรือบุคลากรในการกระทำที่เป็นธรรม แสดงถึงการยอมรับคุณค่าและเป้าหมายของเครือข่าย รวมถึงความต้องการอย่างแรงกล้าที่จะอยู่ร่วม และปฏิบัติงานร่วมกับกับเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.3 การประสานความร่วมมือ

การประสานความร่วมมือ เป็นการที่บุคคลหรือสมาชิกในเครือข่ายทำงานร่วมกัน กับบุคคลหรือเครือข่ายอื่น ให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกันอย่างเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความสามัคคีต่อกัน ลดปัญหาการทำงานซ้ำซ้อน และปัญหาความขัดแย้ง ให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 การวัดผลการดำเนินงาน

การวัดผลการดำเนินงาน เป็นการประเมินผลการดำเนินงานเป็นการตรวจสอบโดยใช้การประเมินการทำงานในด้านต่าง ๆ ที่วางแผนไว้ โดยคำนึงถึงมิติที่หลากหลายที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของเครือข่ายทั้งในอดีต ปัจจุบัน และเชื่อมโยงไปสู่การวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในอนาคต

หลักการที่กล่าวข้างต้น เป็นความคิด ความเชื่อพื้นฐาน จะนำสู่องค์ประกอบและแนวทางพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบและกระบวนการบริหารเครือข่าย ในรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ความมุ่งหมาย

รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เป็นแนวทางการบริหารเครือข่าย โดยความมุ่งหมาย และประโยชน์ของการบริหารเครือข่ายที่เกิดขึ้นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างมีประสิทธิภาพ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู และบุคลากรทางการศึกษา ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย โดยเฉพาะศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องการสร้างเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2. เพื่อนำไปพัฒนาเครือข่ายชุมชนความร่วมมือ พัฒนางองค์ความรู้ ทักษะและมีวิสัยทัศน์ในการประยุกต์ใช้รูปแบบเครือข่ายชุมชนความร่วมมือ เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

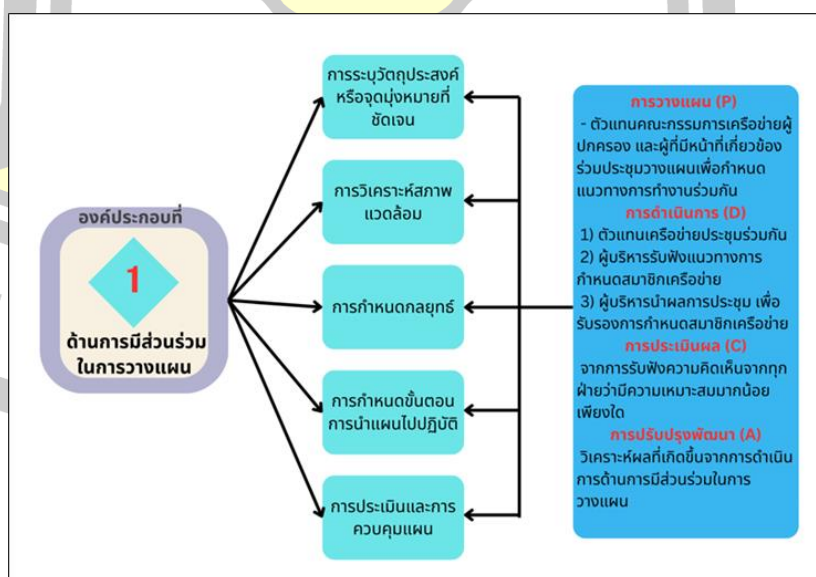
ส่วนที่ 2 เนื้อหา

องค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม

รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่พัฒนาขึ้นมาจากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ประสบความสำเร็จ นำมาเป็นข้อมูลในการสังเคราะห์เป็นรูปแบบการบริหารเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน หมายถึง การวางแผนเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานขององค์กรในระยะยาว โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้องค์กรหาแนวทางในการเตรียมความพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงล่วงหน้าได้ ซึ่งเป็นการกำหนดแนวทางหรือทิศทางในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้และสามารถทำให้องค์กรปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ซึ่งองค์ประกอบของการวางแผนประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. การระบุวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน
2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม
3. การกำหนดกลยุทธ์
4. การกำหนดขั้นตอนการนำแผนไปปฏิบัติ
5. การประเมินและการควบคุมแผน

ภาพที่ 1 ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน

องค์ประกอบนี้ เป็นการดำเนินการประชุมเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก งานวิชาการ บุคลากร งบประมาณอาคารสถานที่ กิจกรรมในการเรียน และความสัมพันธ์ชุมชนเพื่อพัฒนากลุ่มเครือข่ายให้ดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

1.1 จุดมุ่งหมาย

1.1.1 เพื่อร่วมวางแผนในการทำงานร่วมกัน

1.1.2 เพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ ของสมาชิกเครือข่าย

1.2 แนวทางดำเนินการ

1.2.1 การวางแผน (P)

ผู้บริหาร ครู บุคลากร ตัวแทนคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง และผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย โดยเฉพาะศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมประชุมวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางการทำงานร่วมกัน

1.2.2 การดำเนินการ (D)

1) ตัวแทนเครือข่ายจากผู้บริหาร ครู บุคลากร ตัวแทนคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง และผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ประชุมร่วมกันเพื่อวางแผนกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก งานวิชาการ บุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ กิจกรรมในการเรียน และความสัมพันธ์ชุมชน

2) ผู้บริหารรับฟังแนวทางการกำหนดสมาชิกเครือข่าย ตลอดจนร่วมรับฟังความคิดเห็นในการกำหนดสมาชิกเครือข่าย เพื่อให้เกิดความเหมาะสม และเป็นมติของที่ประชุม

3) ผู้บริหารนำผลการประชุม เพื่อรับรองการกำหนดสมาชิกเครือข่าย จัดทำเป็นแนวทางในการกำหนดสมาชิกเครือข่ายเพื่อให้แต่ละกลุ่มเครือข่ายใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการ

1.2.3 การประเมินผล (C)

ประเมินผลด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนจากการรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

1.2.4 การปรับปรุงพัฒนา (A)

วิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน และร่วมกันหาแนวทางการพัฒนาให้เหมาะสม โดยกำหนด เป็นกฎระเบียบของเครือข่าย

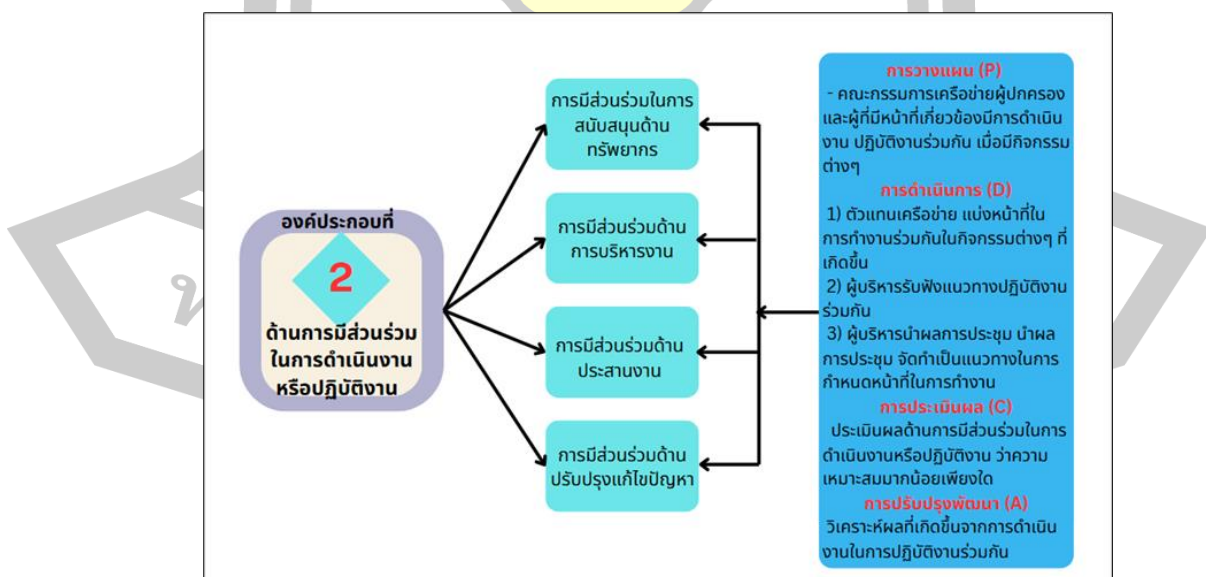
1.3 การประเมินผลด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

1.3.1 ใช้การประเมินผลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมถึงกระบวนการวางแผนงาน

1.3.2 ใช้แบบประเมินผลความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความสอดคล้อง (Congruity) และความเป็นประโยชน์ (Utility) เรื่อง รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หรือปฏิบัติงาน หมายถึง การทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมายหรือมุ่งสู่ความสำเร็จ มีการปฏิบัติงานของบุคคลในการที่จะเสริมแรงให้บุคคลได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มตามศักยภาพและมีความพึงพอใจต่องานที่กำลังปฏิบัติ อันนำไปสู่การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในการปฏิบัติงานนั้นมีจุดมุ่งหมายคือความสามารถของบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้รวมทั้งแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นจากการทำงานได้เป็นที่พอใจ โดยพบว่ามืองค์ประกอบที่มีความเรียกแตกต่างกันอย่างมีความหมายเดียวกันซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านทรัพยากร
2. การมีส่วนร่วมด้านการบริหารงาน
3. การมีส่วนร่วมด้านประสานงาน
4. การมีส่วนร่วมด้านปรับปรุงแก้ไขปัญหา

ภาพที่ 2 ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือปฏิบัติงาน

องค์ประกอบนี้ เป็นการดำเนินการปฏิบัติงานของบุคคลในเครือข่ายในการที่จะเสริมแรงให้บุคคลได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มตามศักยภาพและมีความพึงพอใจต่องานที่กำลังปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่วนร่วมในการจัดงาน จัดกิจกรรม การเรียนรู้ ในโครงการต่าง ๆ ส่วนร่วมในการจัดหา/บริจาคสิ่งของ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนรู้อย่างต่าง ๆ และส่วนร่วมในการประสานงานระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับหน่วยงานภาครัฐภาคเอกชน ในการจัดกิจกรรมพัฒนาเพื่อพัฒนากลุ่มเครือข่ายให้ดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

2.1 จุดมุ่งหมาย

2.1.1 เพื่อร่วมปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกัน

2.1.2 เพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ ของสมาชิกเครือข่าย

2.1.3 เพื่อให้เครือข่ายปฏิบัติงานในการร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจร่วม

ดำเนินการ และร่วมติดตามประเมินผล

2.2 แนวทางดำเนินการ

2.2.1 การวางแผน (P)

ผู้บริหาร ครู บุคลากร ตัวแทนคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง และผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย โดยเฉพาะศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการดำเนินงาน ปฏิบัติงานร่วมกัน เมื่อมีกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.2.2 การดำเนินการ (D)

1) ตัวแทนเครือข่ายจากผู้บริหาร ครู บุคลากร ตัวแทนคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง และผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ประชุมร่วมกันเพื่อแบ่งหน้าที่ในการทำงานร่วมกันในกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น

2) ผู้บริหารรับฟังแนวทางการกำหนดสมาชิกเครือข่าย ตลอดจนร่วมรับฟังความคิดเห็นในร่วมปฏิบัติงานด้วยกัน เพื่อให้เกิดความเหมาะสม และเป็นมติของที่ประชุม

3) ผู้บริหารนำผลการประชุม จัดทำเป็นแนวทางในการกำหนดหน้าที่ในการทำงาน

2.2.3 การประเมินผล (C)

ประเมินผลด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือปฏิบัติงาน ว่าความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

2.2.4 การปรับปรุงพัฒนา (A)

วิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือปฏิบัติงานและร่วมกันหาแนวทางการพัฒนาให้เหมาะสม โดยกำหนดเป็นกฎระเบียบของเครือข่าย

2.3 การประเมินผลด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือปฏิบัติงาน

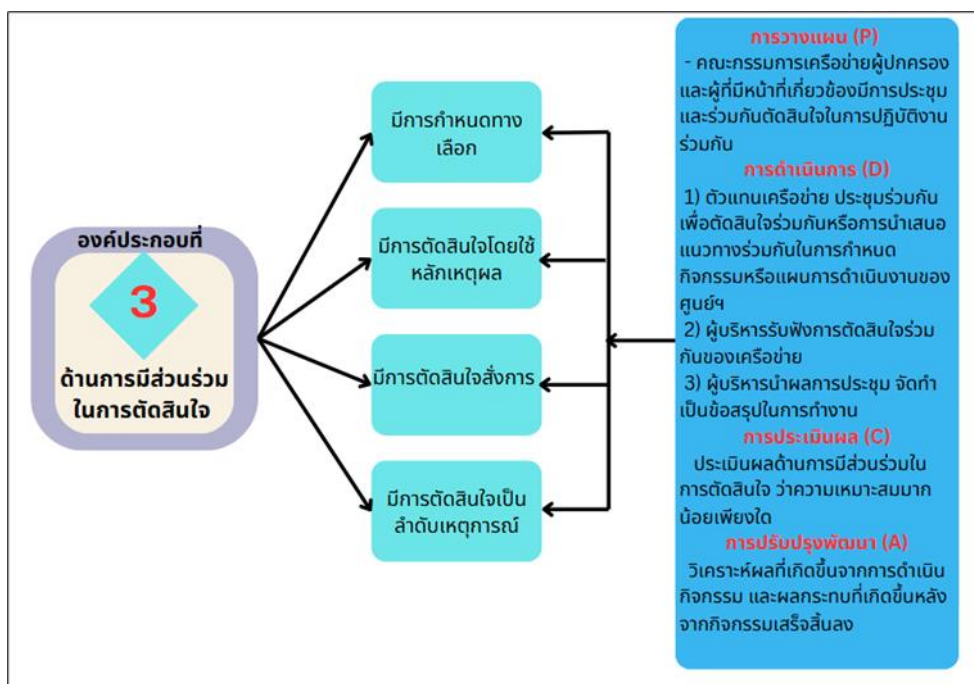
2.3.1 ใช้การประเมินผลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมถึงในการดำเนินงานหรือปฏิบัติงาน รวมถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการเครือข่าย

2.3.2 ใช้แบบประเมินผลความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความสอดคล้อง (Congruity) และความเป็นประโยชน์ (Utility) เรื่อง รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งจากหลาย ๆ ทางเลือกที่ได้พิจารณาหรือประเมินอย่างดีแล้วว่าเป็นแนวทางที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย เป็นกระบวนการที่นำมาใช้ในการพิจารณาวิเคราะห์ทางเลือกที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาในการพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลควรรำถึงประเด็นดังนี้ ได้แก่ การระบุถึงปัญหาการกำหนดแนวทาง เพื่อการตัดสินใจ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การพัฒนาทางเลือกและการประเมินทางเลือกในองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. มีการกำหนดทางเลือก
2. มีการตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผล
3. มีการตัดสินใจสั่งการ
4. มีการตัดสินใจเป็นลำดับเหตุการณ์

พหุ ประเด็น ชีวะ

ภาพที่ 3 ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 3 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นกระบวนการที่มีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ การเข้าประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา แสดงความคิดเห็น และเสนอแผนพัฒนาการศึกษา กับผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงการเสนอการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการ หรือสาเหตุของปัญหา โครงการต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อพัฒนากลุ่มเครือข่ายให้ดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

3.1 จุดมุ่งหมาย

3.1.1 เพื่อร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการทำงานต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.1.2 เพื่อสร้างความชัดเจนของเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3.2 แนวทางดำเนินการ

3.2.1 การวางแผน (P)

ผู้บริหาร ครู บุคลากร ตัวแทนคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง และผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย โดยเฉพาะศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการประชุมและร่วมกันตัดสินใจในการปฏิบัติงานร่วมกัน ทั้งในเรื่องข้อมูลต่าง ๆ ของศูนย์ฯ การตัดสินใจการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น การตัดสินใจที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามา การตัดสินใจที่จะเลือกหรือกำหนดจัดกิจกรรมที่นำมาพัฒนาเด็ก และกิจกรรมอื่น ๆ ของศูนย์

3.2.2 การดำเนินการ (D)

1) ตัวแทนเครือข่ายจากผู้บริหาร ครู บุคลากร ตัวแทนคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง และผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ประชุมร่วมกันเพื่อตัดสินใจร่วมกันหรือการนำเสนอแนวทางร่วมกันในการกำหนดกิจกรรมหรือแผนการดำเนินงานของศูนย์ฯ ที่เกิดขึ้น

2) ผู้บริหารรับฟังการตัดสินใจร่วมกันของเครือข่าย ตลอดจนร่วมรับฟังความคิดเห็นในร่วมปฏิบัติงานด้วยกัน เพื่อให้เกิดความเหมาะสม และเป็นมติของที่ประชุม

3) ผู้บริหารนำผลการประชุม จัดทำเป็นข้อสรุปในการทำงาน

3.2.3 การประเมินผล (C)

ประเมินผลด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ว่าความเหมาะสม
มากน้อยเพียงใด

3.2.4 การปรับปรุงพัฒนา (A)

1) วิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรม และผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังจากกิจกรรมเสร็จสิ้นลง

2) มีส่วนร่วมในการรับผลที่เกิดขึ้นและร่วมกัน พร้อมทั้งหาแนวทางแก้ไข และพัฒนาในการดำเนินกิจกรรมครั้งต่อไป

3.3 การประเมินผลด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

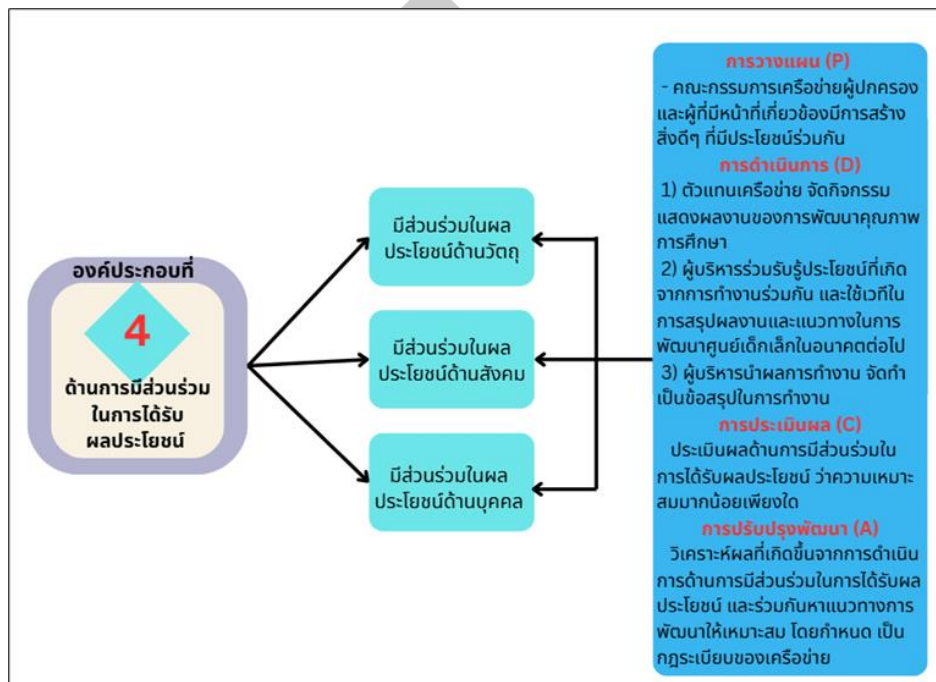
3.3.1 ใช้การประเมินผลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมถึงในเข้าร่วมประชุม การเสนอความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ

3.3.2 ใช้แบบประเมินผลความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความสอดคล้อง (Congruity) และความเป็นประโยชน์ (Utility) เรื่อง รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4. การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ต้องเกิดประโยชน์จากทั้งสองฝ่ายหรือทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับประโยชน์จากกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติและจะต้องได้รับการยินยอมพร้อมใจของทั้งสองฝ่ายหรือทุกฝ่ายด้วย ในที่นี้คือ ภาพความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เรียนหรือเด็กในขณะที่อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการต่าง ๆ จากทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนหรือเด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม สติปัญญาและมีความสุขเมื่ออยู่ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตของผู้เรียนประกอบด้วย ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสภาพแวดล้อมภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ด้านวัตถุ
2. มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ด้านสังคม

3. มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ด้านบุคคล

ภาพที่ 4 ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 4 การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์

การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ เป็นกระบวนการที่กลุ่มเครือข่ายได้มีความเห็นชอบ การรับรู้ประโยชน์ต่าง ๆ ที่จะเกิดกับศูนย์ฯ ทั้งในเรื่องมีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบการใช้งานงบประมาณ การสนับสนุนให้เด็กได้รับการเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ การได้รับความสะดวกในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ การได้รับข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์งานโครงการต่าง ๆ การได้รับความรู้และประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อพัฒนากลุ่มเครือข่ายให้ดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

4.1 จุดมุ่งหมาย

4.1.1 เพื่อร่วมเห็นชอบ การรับรู้ประโยชน์ต่าง ๆ ที่จะเกิดกับศูนย์ฯ

4.1.2 สนับสนุนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

4.2 แนวทางดำเนินการ

4.2.1 การวางแผน (P)

ผู้บริหาร ครู บุคลากร ตัวแทนคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง และผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย โดยเฉพาะศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น มีการสร้างสิ่งดี ๆ ที่มีประโยชน์ร่วมกัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2.2 การดำเนินการ (D)

1) ตัวแทนเครือข่ายจากผู้บริหาร ครู บุคลากร ตัวแทนคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง และผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง จัดกิจกรรมแสดงผลงานของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่เกิดขึ้น

2) ผู้บริหาร ตลอดจนคณะกรรมการต่าง ๆ ร่วมรับรู้ประโยชน์ที่เกิดจากการทำงานร่วมกัน และใช้เวทีในการสรุปผลงานและแนวทางในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กในอนาคตต่อไป

3) ผู้บริหารนำผลการทำงาน จัดทำเป็นข้อสรุปในการทำงาน

4.2.3 การประเมินผล (C)

ประเมินผลด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ ว่าความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

4.2.4 การปรับปรุงพัฒนา (A)

วิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ และร่วมกันหาแนวทางการพัฒนาให้เหมาะสม โดยกำหนด เป็นกฎระเบียบของเครือข่าย

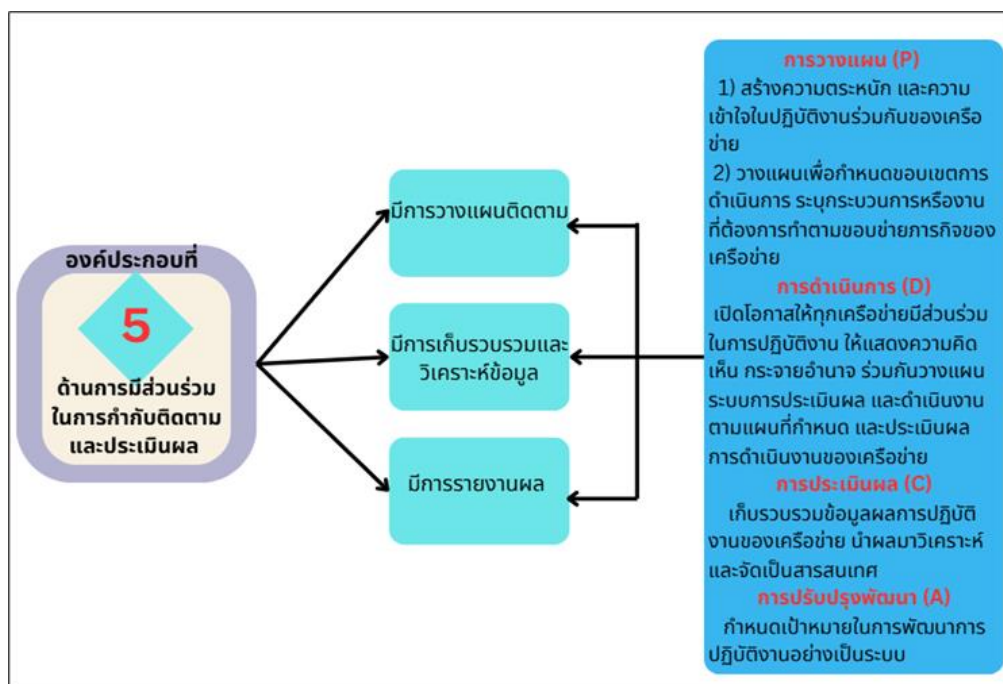
4.3 การประเมินผลด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์

4.3.1 ใช้การประเมินผลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมถึงผลสัมฤทธิ์จากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

4.3.2 ใช้แบบประเมินผลความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความสอดคล้อง (Congruity) และความเป็นประโยชน์ (Utility) เรื่อง รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5. การมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม และประเมินผล เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า การดำเนินงาน ผลการดำเนินงานของแผนงานโครงการที่กำหนดไว้ว่าเป็นอย่างไร ในที่นี้คือ การติดตามการดำเนินงาน การศึกษาความก้าวหน้า การบริหารการจัดการศึกษา และการดำเนินการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. มีการวางแผนติดตาม
2. มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล
3. มีการรายงานผล

ภาพที่ 5 ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่ 5 การมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม และประเมินผล

องค์ประกอบมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม และประเมินผลเป็นกระบวนการ
 วัตกรรมการปฏิบัติงาน ที่ได้มีการวางแผนไว้ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าการปฏิบัติงานสามารถบรรลุ
 วัตถุประสงค์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยครอบคลุมการวัดผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริงการ
 เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับมาตรฐานที่กำหนด และการแก้ไขหรือปรับปรุงสิ่งที่ผิดพลาดไปจาก
 มาตรฐาน

5.1 จุดมุ่งหมาย

5.1.1 เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูช่างแบบมีส่วนร่วมในการ
 พัฒนาคุณภาพการศึกษา

5.1.2 เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของครูช่างแบบมีส่วนร่วมในการ
 พัฒนาคุณภาพการศึกษา

5.1.3 เพื่อใช้ผลจากประเมิน มาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

5.2 แนวทางการดำเนินงาน

5.2.1 การวางแผน (P)

1) สร้างความตระหนัก และความเข้าใจในปฏิบัติงานร่วมกันของ
 ครูช่าง

2) วางแผนเพื่อกำหนดขอบเขตการดำเนินการ ระบุกระบวนการหรืองาน ที่ต้องการทำตามขอบข่ายภารกิจของเครือข่าย

5.2.2 การดำเนินการ (D)

1) ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) ร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อนำเป้าหมายไปสู่การปฏิบัติและประสานความร่วมมือ ดังนี้

- 2.1) เปิดโอกาสให้ทุกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน
- 2.2) เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 2.3) เน้นการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันของแกนนำในลักษณะทีมงาน
- 2.4) กระจายอำนาจและการให้อำนาจในการตัดสินใจของ

เครือข่าย

2.5) สร้างนวัตกรรม และบรรทัดฐานในความร่วมมือของสมาชิก

เครือข่าย

3) ร่วมกันกำหนดวิธีการสื่อสาร และกลไกการประสานงานในการ

ปฏิบัติงานร่วมกัน

3.1) การใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการประสานงาน

3.2) การกำหนดรูปแบบ และระยะเวลาในการประสานงานในการ

พัฒนาคุณภาพการศึกษา

4) สร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงาน และการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพ โดยการจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชี้แจงการปฏิบัติงาน และการประเมินความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามขอบข่ายและภารกิจ

5) สนับสนุนทรัพยากรในดำเนินงานของเครือข่าย

6) ใช้ระบบการบริหารจัดการเครือข่ายที่โปร่งใส และตรวจสอบได้จาก

ทุกฝ่าย

7) ร่วมกันวางแผนระบบการประเมินผล และดำเนินงานตามแผนที่

กำหนด

8) ผู้บริหาร ครูที่ได้รับมอบหมายติดตาม และประเมินผลการ

ดำเนินงานของเครือข่าย

9) ผู้บริหารให้ความช่วยเหลือและช่วยแก้ไขปัญหาของเครือข่ายกรณีที่มีปัญหาในการบริหารเครือข่าย หรือปัญหาในการดำเนินงานของเครือข่าย

5.2.3 การประเมินผล (C)

1) เก็บรวบรวมข้อมูลผลการปฏิบัติงานของเครือข่าย นำผลมาวิเคราะห์และจัดเป็นสารสนเทศ

2) ดำเนินการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้า และปัญหาในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.2.4 การปรับปรุงพัฒนา (A)

นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และนำมาเป็นสารสนเทศที่สำคัญในการสื่อสารสิ่งที่ค้นพบให้เครือข่าย และสาธารณชนทราบ เพื่อร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ

5.3 การประเมินผลด้านการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม และประเมินผล

5.3.1 ใช้การประเมินผลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมถึงการติดตามงาน การปรับปรุงงาน ความร่วมมือร่วมใจในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

5.3.2 ใช้แบบประเมินผลความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความสอดคล้อง (Congruity) และความเป็นประโยชน์ (Utility) เรื่อง รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กระบวนการการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม

ขั้นตอนของกระบวนการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมในการนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย เป็นเวลา 1 ภาคเรียน ปีการศึกษา 2567 คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และสถานศึกษา ที่ได้รับการยอมรับว่ามีการบริหารจัดการที่ดี มีการจัดการด้านวิชาการสำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 2-4 ปี โดยคำนึงถึงพัฒนาการเด็กปฐมวัยและเป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย แสดงถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และมีการสร้างเครือข่ายในการพัฒนา มีระบบบริหารจัดการบุคลากรครู มีการส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความเชี่ยวชาญอย่างเป็นระบบที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) กำหนดตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เตรียมการและแสวงหาผู้ร่วมพัฒนา ชี้แจง ทำความเข้าใจ

1) ทำความเข้าใจและร่วมกำหนดข้อตกลงร่วมกับครู คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้นำชุมชน

2) กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 2 ร่วมดำเนินงาน

1) กำหนดการทำงานร่วมกัน

2) ปฏิบัติตามแผนกิจกรรมเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3) สร้างตัวชี้วัดความสำเร็จเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4) ร่วมสรุปผลดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 3 การทบทวนผลการดำเนินงาน

1) การทบทวนผลการดำเนินงาน

2) ปรับปรุงการทำงาน

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลและสรุปการดำเนินงาน

1) การทบทวนผลการดำเนินงาน

2) อภิปรายสรุปผลความสำเร็จเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3) การเผยแพร่ผลงาน

หลังจากผู้วิจัยนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาประเมินด้านอรรถประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ และ

ด้านความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความเป็นประโยชน์ นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 15 คนยังได้แก้ไขเพิ่มเติม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เตรียมการและแสวงหาผู้ร่วมพัฒนา ชี้แจง ทำความเข้าใจ

1. แนวคิด

ขั้นการวางแผนเป็นขั้นตอนที่สำคัญ ในการเตรียมการก่อนที่จะปฏิบัติตามรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยเริ่มจากการสร้างความรู้ความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมวางแผน และสร้างข้อตกลงในการปฏิบัติงานร่วมกัน ทำให้การดำเนินงานด้านการบริหารเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้กับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เข้าใจอย่างถูกต้อง

2.2 เพื่อสร้างความพร้อม และความเข้าใจถึงการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้กับบุคลากรอย่างถูกต้อง

2.3 เพื่อวางแผนและข้อตกลงในการดำเนินงานร่วมกัน ทำให้การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

3. วิธีการดำเนินงาน

3.1 ปฐมนิเทศให้กับครู บุคลากร คณะกรรมการจากสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมรมศิษย์เก่า และผู้เกี่ยวข้องให้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และวิธีการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวม

3.2 ผู้บริหาร ครู บุคลากร ศึกษาทำความเข้าใจรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามคู่มือ เพื่อให้มีความเข้าใจถึงรายละเอียดสาระสำคัญ ตลอดจนวิธีการนำสู่การปฏิบัติในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.3 ประชุมวางแผนร่วมกัน ในการดำเนินงานการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สร้างจิตสำนึกร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสมาชิกเครือข่าย

3.5 ร่วมกันอภิปรายถึงรายละเอียดการดำเนินงาน และวางแผนเตรียมการด้านวัสดุ อุปกรณ์ เอกสาร ระยะเวลา และสถานที่ในการดำเนินการ โดยจัดทำแผนในการพัฒนาที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

3.6 สร้างข้อตกลงในการทำงานการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบเครือข่าย

4. ผลที่ได้รับ

4.1 บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความเข้าใจในการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม

4.2 มีแผนการดำเนินงานของการการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมด้านการวางแผน

1. มีส่วนร่วมในการระบุดูวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน
2. มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโครงการ
3. มีส่วนร่วมในการกำหนดกลยุทธ์ในการทำงาน
4. มีส่วนร่วมในการกำหนดขั้นตอนการนำไปปฏิบัติ
5. มีส่วนร่วมในการวางแผนการประเมินและการควบคุมแผนงาน

ขั้นตอนที่ 2 การจัดองค์กร

1. แนวคิด

ขั้นการจัดองค์กร เป็นการจัดทำโครงสร้างการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานการบริหารเครือข่ายให้ชัดเจน พร้อมทั้งระบุบทบาทหน้าที่ และการปฏิบัติงาน ทำให้การดำเนินงานด้านการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อจัดโครงสร้างการบริหารเครือข่าย
- 2.2 เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่อย่างถูกต้อง
- 2.3 เพื่อสร้างข้อตกลงในการดำเนินงาน ทำให้การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. วิธีการดำเนินงาน

3.1 ผู้บริหาร ครู บุคลากร คณะกรรมการจากสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง ชมรมศิษย์เก่า และผู้เกี่ยวข้อง กำหนดโครงสร้างการบริหารเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และจัดทำเป็นแผนภาพเพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดการองค์กร ในการบริหารที่ชัดเจน

3.2 ผู้บริหารมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม โดยแต่งตั้งคณะกรรมการดังนี้

3.2.1 คณะกรรมการดำเนินงานการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีหน้าที่วางแผน ประสานความร่วมมือ การดำเนินการจัดกิจกรรมของเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตลอดปีการศึกษา

3.2.2 คณะกรรมการประเมินผลการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีหน้าที่วางแผน ออกแบบการประเมิน นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รายงานผลต่อสาธารณชน

3.3 ผู้บริหารประชุมคณะกรรมการ ทั้ง 2 คณะเพื่อร่วมวางแผน และสร้างข้อตกลงในการดำเนินงานการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.4 ผู้บริหาร ครู บุคลากร คณะกรรมการจากสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง ชมรมศิษย์เก่า และผู้เกี่ยวข้อง สร้างระเบียบกฎเกณฑ์ของการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน และมีความเหมาะสม

4. ผลที่ได้รับ

- 4.1 มีโครงสร้างองค์กรในการการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมที่ชัดเจน
- 4.2 มีคณะกรรมการในการดำเนินการการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมที่

ครอบคลุมองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมด้านการจัดองค์กร

1. มีส่วนร่วมในการจัดบุคลากรทำงานในด้านต่าง ๆ
2. มีส่วนร่วมในการกำหนดขั้นตอนการนำไปปฏิบัติ
3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดองค์กรในแต่ละขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 3 การประสานงาน

1. แนวคิด

ขั้นการประสานงาน เป็นขั้นตอนของการติดต่อประสานงานระหว่างคนภายในสถานศึกษา ภายนอกสถานศึกษา และหน่วยงานอื่น ตลอดจนภายในเครือข่าย และนอกเครือข่าย ผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดี มีเป้าหมายที่สอดคล้องกัน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานร่วมกันสู่เป้าหมายที่กำหนด

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อวางแผนการประสานงานระหว่างภายในและภายนอกสถานศึกษา
- 2.2 เพื่อสร้างช่องทางในการประสานงานให้มีหลากหลาย และเกิดประสิทธิภาพ
- 2.3 เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานที่ดี

3. วิธีการดำเนินงาน

- 3.1 ผู้บริหาร ครู บุคลากร คณะกรรมการจากสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง ชมรมศิษย์เก่า และผู้เกี่ยวข้อง ร่วมกันวางแผนกำหนดการประสานงาน ทั้งในด้าน วิธีการ รูปแบบการประสานงาน ผู้รับผิดชอบ ในการประสานงาน
- 3.2 ผู้บริหารมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบให้คณะกรรมการดำเนินงานการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติหน้าที่ประสานงานของเครือข่าย
- 3.3 ผู้บริหารสนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงการทำงานของเครือข่ายกับเครือข่ายหรือคณะบุคคลอื่น
- 3.4 ผู้บริหารติดตามการประสานงานของเครือข่าย และส่งเสริมกระบวนการติดต่อสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ
- 3.5 ปรับปรุง พัฒนาวิธีการประสานงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ

4. ผลที่ได้รับ

- 4.1 มีแผนการประสานงานของเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม
- 4.2 การประสานงานของเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมการประสานงาน

1. มีส่วนร่วมในการติดต่อประสานงานในคณะกรรมการเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. มีส่วนร่วมในการนัดหมายและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินงาน
3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการประสานงานกับคณะกรรมการและหน่วยงานต่าง ๆ โดยใช้หลักเหตุผล

ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินงาน

1. แนวคิด

ขั้นการดำเนินการของรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามแนวทางพัฒนาของในแต่ละองค์ประกอบของการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตาม และประเมินผล

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อให้ดำเนินการตามแผนงานการดำเนินงานการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมมีประสิทธิภาพ
- 2.2 เพื่อดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาขององค์ประกอบในรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพได้

3. วิธีการดำเนินงาน

- 3.1 ผู้บริหารประชุมร่วมกับคณะกรรมการดำเนินงานการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อทบทวนการดำเนินงานตามแผนงาน และข้อตกลงในการดำเนินงานการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม
- 3.2 คณะกรรมการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนดไว้ และตามแนวทางการพัฒนาขององค์ประกอบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.3 คณะกรรมการประเมินผลการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม ดำเนินการวางแผน ออกแบบการประเมิน นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการบริหารเครือข่าย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา รายงานผลต่อสาธารณะ

3.4 ผู้บริหารนิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงานตามคู่มือการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.5 คณะกรรมการดำเนินการ และคณะกรรมการประเมินผล บันทึกสรุป รายงานผลการดำเนินงานตามแผนงาน และขอขยาย และความร่วมมือ

4. ผลที่ได้รับ

4.1 บุคลากร และผู้เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการตามแผนงานการดำเนินงานการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 บุคลากร และผู้เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการ ตามแนวทางการพัฒนาขององค์ประกอบในรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมได้ครบถ้วน

องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน

1. มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมาย
2. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขการทำงานอย่างเหมาะสม
3. มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการทำงานหรือคัดค้านการทำงานที่จะส่งผลกระทบต่อ

การดำเนินงานอย่างเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุง

1. แนวคิด

การปรับปรุง เป็นขั้นตอนหลังจากการดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาของแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบและประเมินผลการปฏิบัติงานของเครือข่ายแล้ว เพื่อศึกษาผลการดำเนินงาน ความก้าวหน้า และประเมินผลการดำเนินงาน ว่าผลการดำเนินงานเป็นอย่างไร ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญในการนำมาพัฒนาปรับปรุงการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม ให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินผล และปรับปรุงการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

3. วิธีการดำเนินงาน

3.1 ประชุมคณะกรรมการประเมินผลการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.2 ดำเนินการประเมินผลการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามแนวทางดำเนินการขององค์ประกอบ และคุณภาพการศึกษา ด้านผู้เรียน ด้านครูและบุคลากร และด้านสถานศึกษา

3.3 วิเคราะห์ผลการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.4 ผู้บริหาร บุคลากร และผู้เกี่ยวข้อง ประชุมร่วมกันเพื่อทราบผลการประเมินจาก คณะกรรมการประเมิน และเปิดโอกาสให้คณะกรรมการดำเนินงานได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ แสดงความคิดเห็น

3.5 ร่วมกันวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาปรับปรุง ในแต่ละขั้นตอน และภาพรวมของการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยจัดทำเป็นรายงานสรุป เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน หรือนำสู่การวางแผนพัฒนาคุณภาพ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมด้านการปรับปรุง

1. มีส่วนร่วมในการดำเนินงานติดตามงานตามแผนงานและขั้นตอนการดำเนินงาน
2. มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงการทำงานให้เหมาะสม
3. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคต่างๆ ของการ

ทำงาน

ส่วนที่ 3 การประเมินผล

จัดทำแบบประเมินความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความสอดคล้อง (Congruity) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยเป็นการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านนิเทศก์ ด้านท้องถิ่น และด้านบริหารการศึกษา แบบประเมินนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ (ตามเอกสารแนบท้ายรูปแบบฯ)

ตอนที่ 1 การประเมินความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความสอดคล้อง (Congruity) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการดังนี้

- 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยคำร้อยละ
- 2) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อแบบประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ใช้รูปแบบ

การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการแปรความค่าเฉลี่ยกำหนดเกณฑ์ โดยใช้สถิติพื้นฐานใช้เกณฑ์การแปลความหมายเป็นช่วงคะแนน ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง มีการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีการพัฒนาอยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีการพัฒนาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การตัดสินความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility)

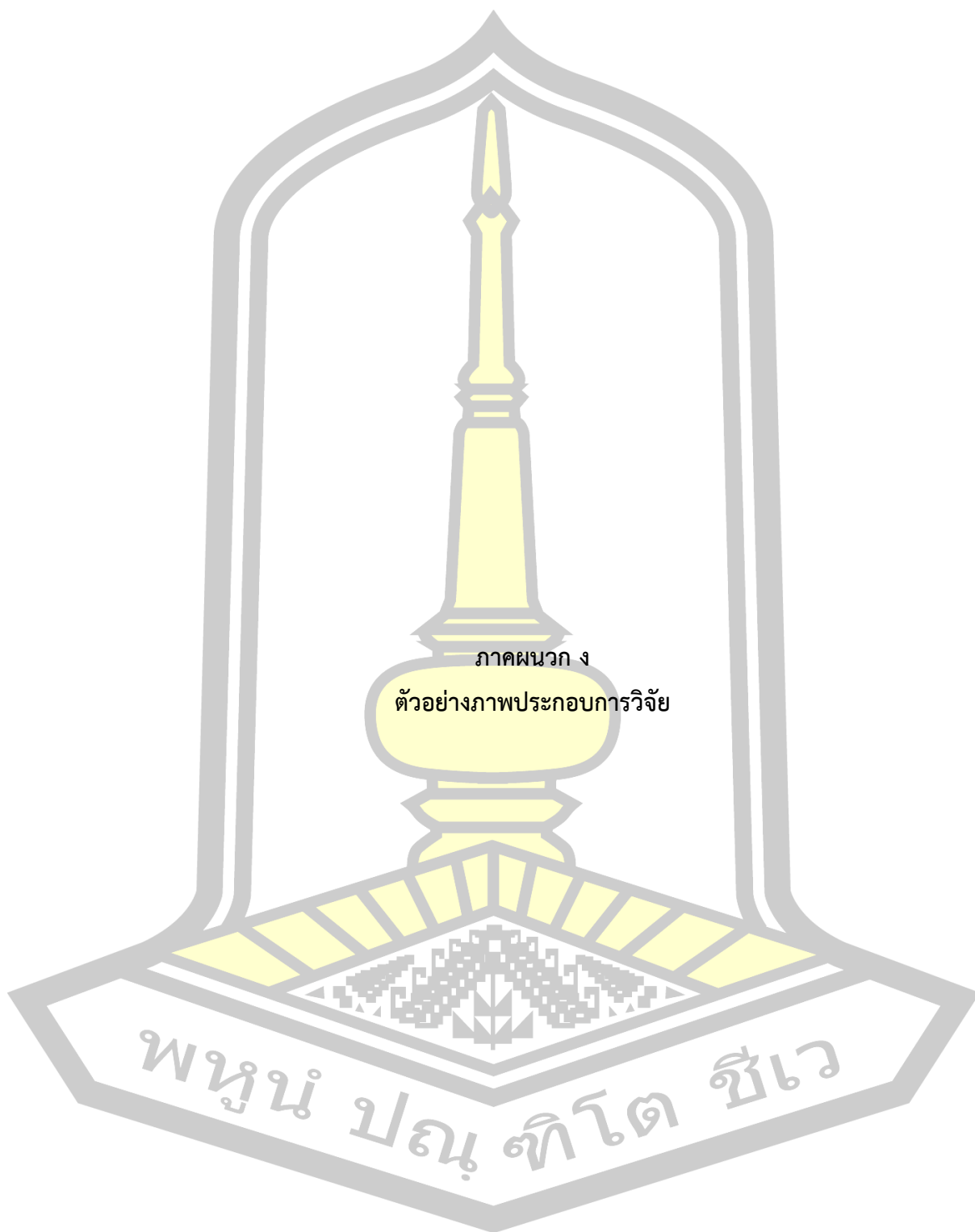
ความสอดคล้อง (Congruity) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไปใช้พิจารณาจากค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไปและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าไม่เกิน 1.00 ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินสำหรับข้อเสนอแนะอื่น ๆ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ส่วนที่ 4 เจ็อนไขความสำเร็จ

เจ็อนไขความสำเร็จในรูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้ประสบผลสำเร็จในเป้าหมายที่สูงขึ้นและเกิดประสิทธิภาพต่อการจัดการศึกษาควรเพิ่มจุดเน้นดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์และมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างชัดเจน มีภาวะผู้นำทางวิชาการ และโน้มน้าวให้ทุกเครือข่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. ผู้บริหารมุ่งเน้นให้บุคลากร สมาชิกในกลุ่มเครือข่าย มีความตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อดังครปกครองส่วนท้องถิ่น ต่สมาชิกเครือข่ายสมาคมผู้ปกครองตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการร่วมดำเนินงานการบริหารคุณภาพการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องศึกษารูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวม และขั้นตอนต่าง ๆ อย่างละเอียด โดยเฉพาะขั้นวิธีดำเนินการในแต่ละองค์ประกอบ เพื่อให้มีแนวทางในการปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน

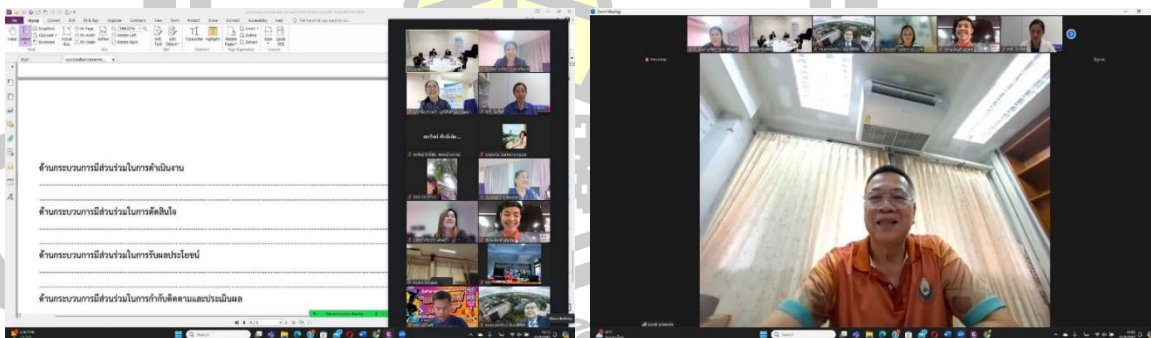
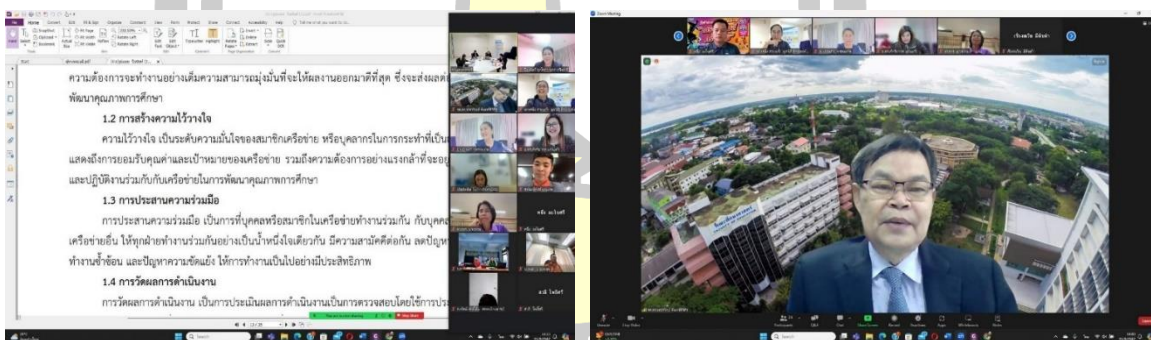
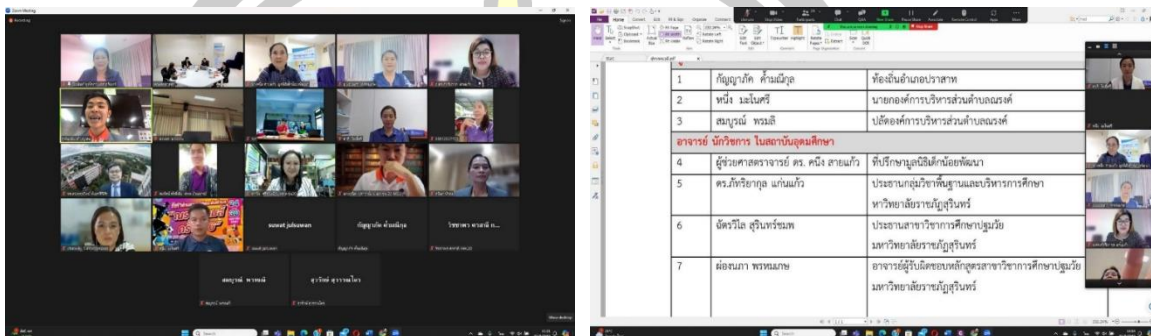

ภาคผนวก ง
ตัวอย่างภาพประกอบการวิจัย

พหุมนุ ปณุ ทิโต ชีเว

การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)
 รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 วันที่ 25 กันยายน 2567 เวลา 14.00 น. ผ่านระบบ ZOOM
 ณ ห้องประชุมช้างแดง คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

การประชุมชี้แจงการทดลองใช้
รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
วันที่ 30 กันยายน 2567 เวลา 09.00 น.
ณ ห้องประชุมข้างแดง คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ศึกษาดูงานสถานศึกษาที่มีแนวทางปฏิบัติที่ดี
รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

ดำเนินการตามคู่มือการใช้ รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม
เพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็ก
คณะกรรมการ ห้องประชุมไอเรศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
วันเสาร์ ที่ 5 ตุลาคม 2567

ดำเนินการติดตามการใช้คู่มือ
รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองแก อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์
วันพุธ ที่ 9 ตุลาคม 2567

ดำเนินการติดตามการใช้คู่มือ
รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองแก อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์
วันพุธ ที่ 16 ตุลาคม 2567

ดำเนินการติดตามการใช้คู่มือ
รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองแก อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์
วันพุธ ที่ 23 ตุลาคม 2567

ดำเนินการติดตามการใช้คู่มือ
รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองแก อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุรินทร์
วันพุธ ที่ 30 ตุลาคม 2567

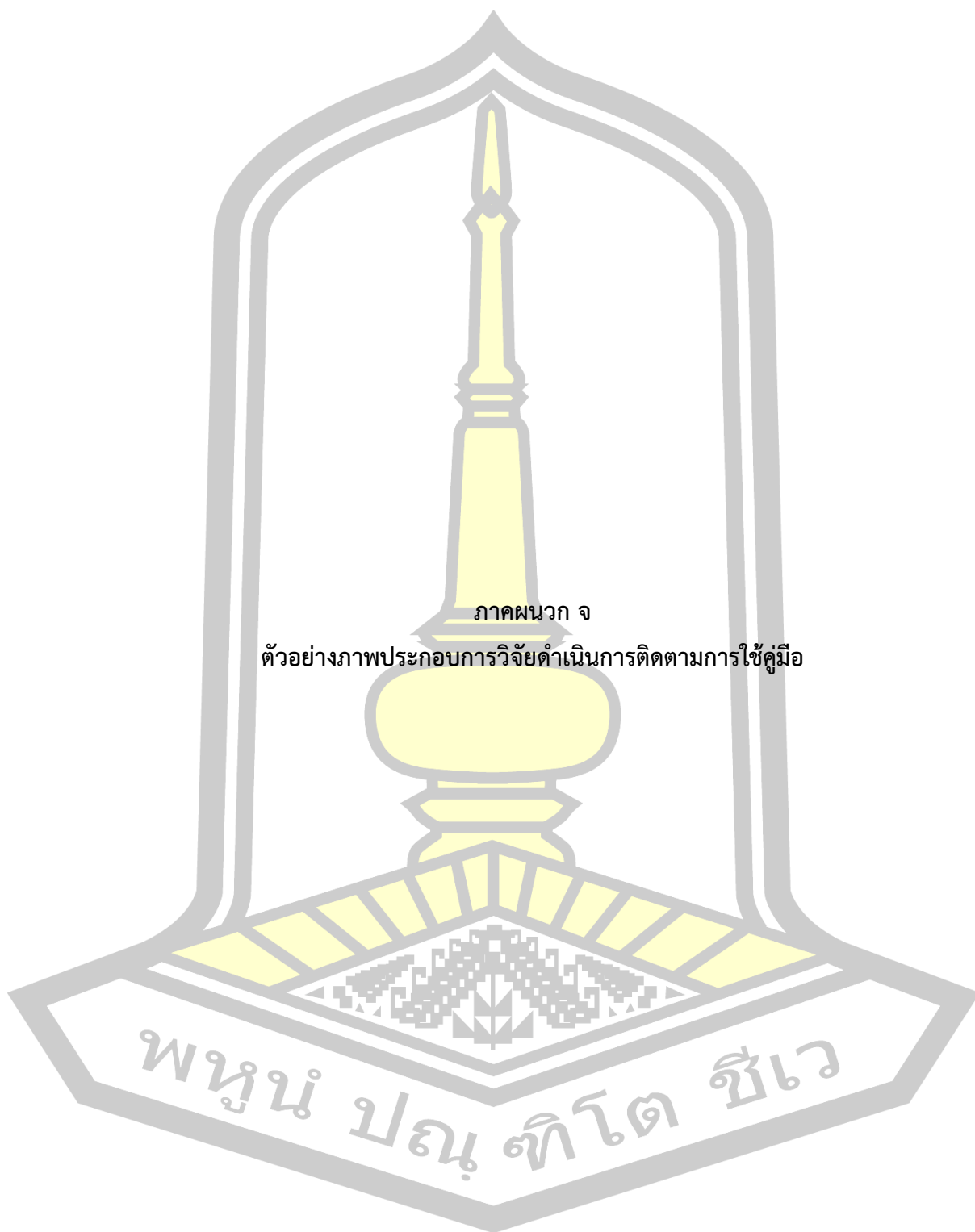

พูน ปณ ทิโต ชีเว

ดำเนินการติดตามการใช้คู่มือ
รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร
ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองแก อำเภอบ้านคา จังหวัดสุรินทร์
วันพุธ ที่ 6 พฤศจิกายน 2567

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองแก

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างภาพประกอบการวิจัยดำเนินการติดตามการใช้คู่มือ

พหุณฺ์ ปณฺุ ทิโต ชีเว

รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร
ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองแก อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์
วันพุธ ที่ 13 พฤศจิกายน 2567

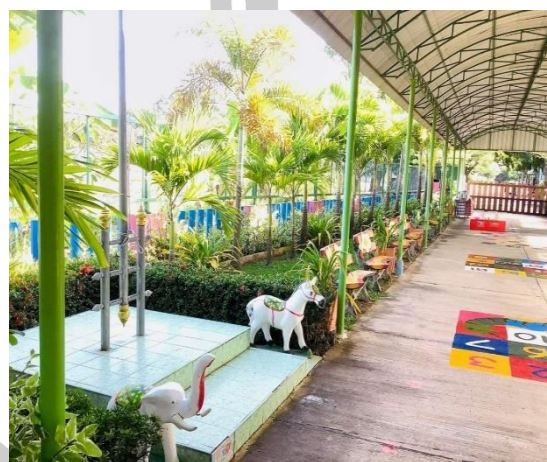
พูน ปณ ทิโต ชีเว

ดำเนินการติดตามการใช้คู่มือ
รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร
ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองแก อำเภอนาทม จังหวัดสุรินทร์
วันพุธ ที่ 20 พฤศจิกายน 2567

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองแก

ดำเนินการติดตามการใช้คู่มือ
รูปแบบการบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร
ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเมืองแก อำเภอนาทม จังหวัดสุรินทร์
วันพุธ ที่ 20 พฤศจิกายน 2567

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

ภาพประกอบการดำเนินการวิจัย

การประเมินผลการใช้รูปแบบจากผู้เข้ารับการทดลอง 3 ด้าน

1. ด้านการบริหารจัดการ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. ด้านครู/ ผู้ดูแลเด็กปฐมวัย และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านการเล่น เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย
3. ด้านคุณภาพของเด็กปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 2-4 ปี

วันพุธ ที่ 27 พฤศจิกายน 2567

ณ ห้องประชุมช้างแดง คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ศูนย์ ปณ. ที. โตะ ข.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางปิยนันท์ พูลโสภา
วันเกิด	วันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2526
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เลขที่ 186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์-ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ รหัสไปรษณีย์ 32000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ประธานสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ตำบลนอกเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ รหัสไปรษณีย์ 32000
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2552 ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร พ.ศ. 2558 ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2567 ปริญญาการศึกษาดุขฎิบัณฑิต (กศ.ด.) สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูนัน ปณุ ทิโต ชีเว